

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

10'uncu Toplantı

12 Kasım 2024 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- 2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, Bakanın laf atmalardan ötürü meramını ifade edemediğine ve görsel basın görüşmeler boyunca salonda kalması taleplerine ilişkin açıklaması
- 3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Anayasa'nın 123'üncü ve 126'ncı maddelerine ilişkin açıklaması
- 4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'in Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 5.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleeri

- a) Ticaret Bakanlığı
- b) Helal Akreditasyon Kurumu
- c) Rekabet Kurumu

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, bütçe görüşmelerinde Bakan sunuşlarından sonra görsel basının salondan ayrılmasına ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

10'uncu Toplantı
12 Kasım 2024 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.03'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,
Komisyonun bugünkü gündemine,

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, Bakanın laf atmalardan ötürü meramını ifade edemediğine ve görsel basın görüşmeler boyunca salonda kalması taleplerine,

Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Anayasa'nın 123'üncü ve 126'ncı maddelerine,

Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'in Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, İlişkin açıklama yaptı.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Ticaret Bakanlığının,
Helal Akreditasyon Kurumunun,
Rekabet Kurumunun,
2025 yılı bütçeleri ve 2023 yılı kesin hesapları kabul edildi.

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli, bütçe görüşmelerinde Bakan sunuşlarından sonra görsel basının salondan ayrılmasına ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2025 yılı bütçelerini görüşmeye devam etmek için 13 Kasım 2024 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 21.44'te son verildi.

12 Kasım 2024 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.03

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yetersayımız vardır.

Komisyonumuzun 10'uncu Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Ticaret Bakanlığı, Helal Akreditasyon Kurumu ve Rekabet Kurumunun bütçe, kesin Hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Sayın Bakanın konuşmasına geçmeden önce Bakan Yardımcılarından başlamak üzere bürokratların Komisyonumuza kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya başladı)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, hiç kadın bürokrat yok mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Var, arkada var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Kaç kişi var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 kişi var gördüğüm.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - 1 kişi var.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam etti)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bu Helal Kurumu vardı, helal bir şey kaldı mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsini soracağız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O kurumu kapatalım bence.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soracağız, önerilere açığız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O kuruma ihtiyaç kaldı mı?

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam etti)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A.- Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (1)

a) Ticaret Bakanlığı

b) Helal Akreditasyon Kurumu

c) Rekabet Kurumu

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Bakanın konuşmasına geçiyorum.

Sayın Bakana otuz dakika süre veriyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, basınımızın değerli mensupları...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bu, İsrail'le ticaret konusunda bilgi verirse...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, bir saniye...

Ben konuşmasına müdahale edemiyorum, mutlaka değinecektir Sayın Bakan.

1 (1/278) ve (1/277) esas numaralı Kanun Teklifleri 22/10/2024 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Önce bu konuda... Ama bu konu önemli; Türkiye'nin gündeminde, dünyanın gündeminde.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - ...Ticaret Bakanlığı 2025 mali yılı bütçesinin ve 2023 yılı kesin hesabını görüş ve değerlendirmelerinize sunmak üzere huzurlarınızda bulunuyoruz. Sizleri şahsım ve Bakanlığımız adına saygıyla selamlıyorum.

Bütçe çalışmalarının ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sunuma başlamadan önce, 23 Ekim tarihinde TUSAŞ'a gerçekleştirilen menfur saldırıyı şiddetle lanetliyorum; şehitlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına ve milletimize başsağlığı, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Bu tür saldırılarla ülkemizin birliğini, huzurunu ve güçlenmesini engellemeye çalışan karanlık güçler şunu bilmelidir ki milletimizin birliği, beraberliği ve direnci hiçbir zaman kırılmayacak. Ülkemizin savunma sanayisinde ortaya koyduğu millî teknoloji hamlesi de inşallah daha da yükselecektir.

Yine Gazze'de bir yılı aşkın süredir devam eden ve ayrıca Lübnan topraklarına da sıçrayan İsrail soykırımının ve vahşi katliamının bir an önce son bulmasını temenni ediyor, bu konudaki çalışmalarımızı artan tempoda devam ettiriyor; saldırılarda hayatını kaybeden Filistinli ve Lübnanlı kardeşlerimize Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar diliyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Ticaret devam ediyor mu Sayın Bakan? Temennide bulunmak yetmiyor, temenniyle bu işler çözülüyor.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Değerli Başkan, Covid-19 pandemisiyle başlayan ve Rusya-Ukrayna savaşıyla derinleşen kriz ortamı küresel ekonomiyi enflasyonist baskılar ve sıkı para politikalarıyla zor bir döneme sürüklemiştir. Bu gelişmelerin de etkisiyle küresel ekonomi 2023 yılında yüzde 3,3 büyüyerek tarihsel ortalamaların altında bir performans göstermiştir. 2000-2019 arası dünyada ortalama büyüme oranı yüzde 3,7'dir. Ticaret hacmi de 2023'te yüzde 1,1 oranında küçülmüştür. 2024'te, içinde bulunduğumuz yılda, dünya ortalama büyüme oranı yine durgun bir seyirle yüzde 3,2'lik bir performans gösterirken gelecek yıl için de tahminler yüzde 3,2 gibi oldukça zayıf bir büyümeyi göstermektedir. Küresel ekonomideki zayıf seyir, ticaret ve sanayi politikalarında artan korumacı eğilim, yakın coğrafyamızda artan jeopolitik çatışmalar ve belirsizlik ortamına rağmen Türkiye ekonomisi üretime, istihdama ve ihracatta büyümeye devam etmiştir. 2023 yılında zayıf küresel talep ve deprem felaketlerine rağmen yüzde 5,1 oranında büyüyerek tarihte ilk defa 1 trilyon dolarlık millî gelir barajını aşmıştır. 2024 yılı ilk altı ay sonunda da yıllıklandırılmış nominal gayrisafi yurt içi hasıla ilk yarı sonunda 1 trilyon 202 milyar dolara ulaşarak rekorunu yenilemiş, 2023 sonunda kişi başına düşen millî gelir de 13.243 dolara yükselmiştir. Bu yıl sonu itibarıyla kişi başı millî gelirin 15 bin dolara ulaşması beklenmektedir. İhracatı artırmaya, ithalatı düşürmeye yönelik attığımız adımlar, aldığımız tedbirler neticesinde büyüme kompozisyonunda dengelenme görülmüş, net mal ve hizmet ihracatının büyümeye katkısı son iki çeyrek pozitif seviyede gerçekleşmiştir. 2024 ilk yarı sonunda yüzde 3,8'lik büyüme oranımızda net mal ve hizmet ihracatının katkısı yüzde 1,4 puan olarak gerçekleşmiştir. Büyüme ile istihdam artışı birlikte devam etmektedir. Bu yıl 1 milyondan fazla insanımız istihdama katılmış, son yirmi iki yılda da 12 milyondan fazla vatandaşımız istihdama katılmıştır. İşsizlik oranı on yedi aydır tek hanede devam etmektedir. 2023'te mal ihracatımız 2022'ye kıyasla yüzde 0,6 oranında bir artışla 255,6 milyar dolar seviyesinde gerçekleşerek cumhuriyet tarihimizin rekorunu kırmıştır. Bu yıl da ekim ayı itibarıyla son on iki aylık toplamda mal ihracatımız yüzde 3,1 oranında artarak 262,3 milyar dolara yükselmiştir. Bu rakam bir yıl önce aynı dönemde 254,4 milyar dolardı yani mal ihracatımızda 8 milyar dolar civarında bir artış kaydettik. 2025 yılında orta vadeli programda açıkladığımız üzere, mal ihracatımızı 279,6 milyar dolara yükseltmeyi hedeflemekteyiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bunun ne kadarında İsrail'in payı var?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - 2023 yılında mal ithalatımız ise yüzde 0,5 oranında azalışla 362 milyar dolara gerilemişti. Bu yıl, 2024'te Ekim ayı itibarıyla son bir yılda ithalatımızda yüzde 7,4 oranında azalış gerçekleşerek 340 milyar dolara gerilemiştir. 2023 Ekim itibarıyla mal ithalatımız 367 milyar dolardı. Dolayısıyla, ihracatımızda yaklaşık 8 milyar dolarlık artış, mal ithalatımızda 27,2 milyar dolarlık düşüşle dış ticaret açığımızda net 35 milyar dolarlık bir azalma sağlanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 2024 Ocak-Ekim döneminde tüketim malı ithalatında yüzde 12,8 oranında bir artış söz konusudur. Bunun kıvrımlarına baktığımızda, artışın yüzde 70'inin mücevherci ve kuyumcu eşyaları ve aksesuarlarından olduğu anlaşılmaktadır. Bu da Hazine ve Maliye Bakanlığıyla birlikte işlenmemiş altın ve yarı işlenmiş altın ithalatına getirdiğimiz kotalar nedeniyle altın ithalatında 13 milyar dolarlık azalış karşısında ihracat yapmak isteyen imalatçıların mücevherci ve kuyumcu eşyalarını ara mal olarak kullanmak istemesinden kaynaklanmıştır. Diğer taraftan, otomobilin ikamesi gibi görülen motosiklette ve ilaçta da bir miktar artış vardır. Motosiklette 330, ülkemizde üretimi olmayan ilaçta da 144 milyon dolar civarındadır. Dolayısıyla, tüketim malı ithalatıyla alakalı gelişmeleri de izlemekteyiz. Gereğinde gümrük vergilerini artırma yoluyla da bunları baskılayacağız.

Hizmet ihracatımızda da 2002'den 2023'e 7,5 kat artış meydana geldi. 2023'te yüzde 14'lük artışla 106 milyar dolara ulaştık; cumhuriyet tarihimizin en yüksek seviyesidir. Böylece, hizmetler ticaretinde tam 56,7 milyar dolar gibi rekor bir fazla vererek cari işlemler dengesine önemli bir katkı yaptık. Bu şekilde...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu artışlardan halka yansıyan bir şey yok ama enflasyon artıyor, enflasyon yaygınlaşıyor.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Geçen yıl ağustos ayında 103 milyar dolar olan yıllıklandırılmış hizmet ihracatımız bu yıl ağustos itibarıyla 111 milyar dolara yükseldi. Bu çerçevede, 2024 için belirlediğimiz 110 milyar dolar hedefini de gerçekleştireceğiz. Bugün, biraz önce, birkaç dakika önce cari işlemler, ödemeler dengesi rakamları açıklandı Merkez Bankası tarafından. Eylül ayında 104,3 milyar dolar olarak yıllıklandırılmış hizmet ihracatımız var ve bu yıl eylül itibarıyla yıllıklandırılmışta 112 milyar dolara da yükseldik. Bu, tabii, cari işlemler açığımızı kapamada çok önemli bir destek vermektedir. Böylece, son bir yıl içinde yaklaşık 373 milyar dolar döviz geliri kazanmış bulunuyoruz. 2025 için hizmetler ihracatı hedefimiz 121 milyar dolardır.

Cari işlemlere baktığımızda şunu görüyoruz: Bizim ihracatımız, mal ihracatımız son 15 ayın 10'unda cumhuriyet rekorları kırdı ve son 15 ayın 13'ünde de ithalatımız bir önceki yılın aynı ayına göre gerileme gösterdi. Sonuçta son 15 ayın 12'sinde mal dış ticaret açığımız azaldı. Cari işlemler açığımızda da 15 aylık dönemde yıllık 55,6 milyar dolardan yıllık 11,3 milyar dolara cari açığımız gerilemiştir. Bu

anlamda tam 44,4 milyar dolarlık bir azalış başarılmıştır. Haziran-temmuz-ağustos-eylül aylarında üst üste cari fazla verdik, inşallah bu yıl sonuna kadar yıllıklandırılmış cari işlemler açığını 9-10 milyar dolar aralığında tutmayı öngörüyoruz. Böylece, millî gelirin yüzde 1'i, hatta daha azı bir rakam olarak cari açık sorun olmaktan çıkmıştır. Artan ihracat, azalan ithalat, azalan cari işlemler açığıyla döviz işlemlerinde, döviz piyasalarında denge sağlanmış. Dış ticaret gelişmeleri olarak makroekonomik istikrara katkı verdik, böylece dış ticaret açığımız azaldı, döviz rezervlerimiz 160 milyar dolar sınırına dayandı. Ekonomideki dengeleme süreci devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 24 bin kıymetli çalışanımızla Ticaret Bakanlığı olarak merkez teşkilatı, yaygın bir yurt dışı teşkilatı ve ülke çapında ilgili birimlerden oluşan teşkilatımızla vatandaşlarımıza, ülkemize hizmet vermekteyiz. Bizim bütçemizin yaklaşık yüzde 60'ı zaten ihracat desteklerine gitmektedir. 2023'te 23 bin kadar ihracatçıya 9,2 milyar TL destek verdik, 2024'te 16,2 milyar TL mal ihracatçıları için desteklerimiz devam etmekte, hizmet ihracatçılarımız için de 5,5 milyar lira civarında desteklerimiz devam etmektedir.

İhracatta TURQUALITY ve Marka Destek Programı 311 şirket ve 332 marka, 653 projeye UR-GE, 197 projeye Küresel Tedarik Zinciri Yetkinlik Projesi, 1.780 adet yurt dışı fuar, yurt içi fuara katılımlar, sektörel alım heyetleriyle ihracatımızı desteklemekteyiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yabancı şirketlere de bayağı destek verdiniz.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Uzak ülkeler ihracat stratejisi, İslam İşbirliği Teşkilatı üyeleriyle ihracatı geliştirme stratejimiz tam gaz devam etmekte. Avrupa Birliğiyle yüksek düzeyli ticaret diyalogunu uzun bir aradan sonra yeniden 8 Temmuz tarihinde Brüksel'de başlattık. YÖK'le beraber ihracat akademisini kurduk; 140 bin kişiden oluşan, firmadan oluşan ihracatçı sayımızı 200 bine çıkaracağız.

Bu yıl "Responsible" adıyla "Sorumluluk" adı altında yeşil dönüşüm projesi başlattık. İhracatçılarımıza yeşil dönüşüme uyum noktasında eğitim ve danışmanlık hizmetlerinde yüzde 50'ye varan oranda bir destek programı uyguluyoruz. Kolay İhracat Platformu başladı, E-Kolay İhracat Platformu da yakında açıklanacaktır.

2022'de yüzde 1 olan e-ihracatın toplam ihracatımızdaki payı da bu yıl ilk on ayda yüzde 2,6'ya yükseldi, inşallah, 2028'e kadar bunu yüzde 10'a yükseltmeyi hedefliyoruz. Hizmetler ihracatımızdaki desteklenen sektör sayısını 5'ten 12'ye çıkarmış bulunuyoruz. Geçen yıl Türk Eximbank, ihracatçılarımıza 42 milyar dolarlık ihracat, kredi ve sigorta desteği sağlamıştı, inşallah, bu yıl sonuna kadar 50 milyar dolara yükseltmiş olacağız. Merkez Bankası, reeskont kredisine, on beş ay önce, günlük 300 milyon TL'yle başlamıştı, şu anda bunu 4 milyar TL'ye çıkardık -Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankası tarafından- kendilerine teşekkür ediyoruz, bunların faiz desteği de devam etmektedir. İGE, kefalet verme anlamında, şu ana kadar 86 milyar liralık kredinin 75 milyar lirasına kefalet sağladı. Bu ihracat reeskont kredilerinin faiz maliyetinin daha da düşürülmesi için çalışmalar devam etmektedir. Ülkemizde, 19 serbest bölgemizde 12,7 milyar dolarlık mal ihracatı gerçekleştirmiş bulunuyoruz. İzmir Bergama'da Batı Anadolu Serbest Bölgesi'ni 18 Mart tarihinde hizmete açtık. Serbest bölgelerde 522'si yabancı olmak üzere diğer Türklerle beraber, yerli firmalarla beraber toplam 2.089 firma faaliyet göstermekte ve 100 bine yakın vatandaşımız istihdam edilmektedir.

İthalatımız noktasında, zorunlu olan ithalatlar zaten rahatlıkla yapılıyor ama yerli üreticilerimizi, yerli sanayimizi haksız rekabete, dämpinge, sübvansiyona ve artan ithalata karşı korumak için ticaret politikası önlemlerini ve uygulamalarını etkili biçimde kullanmaya devam ediyoruz. Yerli üreticileri ithalat kaynaklı zararlara ve tehditlere karşı ticaret politikası savunma araçlarıyla en fazla koruyan ülkeler arasındayız. Hâlihazırda 130 adet dämpinge ve sübvansiyona karşı tedbirimiz, 115 adet önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı tedbirimiz yürürlüktedir. Dämpingli ithalatın diğer ülkeler üzerinden gelmesine de müsaade etmiyoruz. 10 ürün grubunda da korunma "safecard" tedbiri uygulamaktayız. Bu anlamda, küresel çelik piyasasındaki sıkıntılar karşısında çelik sektöründe -filmaşın, yassı çelik, güneş paneli, seramik, polyester- ayakkabıda ve özellikle iplikte, kumaşta ve konfeksiyon ürünlerinde son bir yıl içinde çok önemli kararlar aldık. Ceviz, badem, melas başta olmak üzere tarım ürünlerinde de zaman zaman bu tür kararları uyguladık; bu şekilde yerli üreticimizin daha fazla üretim yapmasını ve istihdamın devam etmesini sağladık. Uygulamalarımız arasında Hazine ve Maliye Bakanlığıyla istişare hâlinde cari açık hedeflerine ulaşmak için tedbirler aldık. 2024 yılının ilk on aylık döneminde altın, yarı işlenmiş altın ve işlenmemiş altın ithalatında da 13 milyar dolarlık bir düşüşü başardık.

Diğer taraftan, elektronik ortamda piyasaya sunulan ürünlerin denetimleri de yapılmaktadır. Ticaret diplomasinde Körfez İşbirliği Konseyi'yle mal ihracatında, mal ticaretinde serbest ticaret anlaşması müzakereleri başlatıldı. Maldivler'le tercihli ticaret anlaşması imzalandı. Filistin STA'sına ilişkin ilave tarım tavizleri yürürlüğe girdi. Bunun yanında, İngiltere'yle de serbest ticaret anlaşmamızı mallardan hizmetler ticaretine de genişletme müzakereleri başladı. Türk Devletleri Teşkilatı, İslam İşbirliği Teşkilatı, D-8 bünyesindeki çalışmalarımız da etkin bir şekilde devam etmektedir. Afrika'yla etkin diploması devam etmektedir; Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu 2025 yılında yapılacaktır, hazırlıklarımıza şimdiden başladık. Avrupa Birliğiyle gümrük birliğini genişletme ve modernleştirme konusunda Avrupa Birliği Komisyonu bu konuda mutabıkız, Avrupa Birliği Konseyinden çıkacak karara göre de müzakereler başlatılabilecektir ama Türkiye-Avrupa Birliği yüksek düzeyli ticaret diyalogu bakanlar düzeyinde 8 Temmuz tarihinde gerçekleştirildi. Transit ticarete ulaştırma kotalarını da ikili ve çok taraflı bazda aşmaya çalışıyoruz, bu yıl şu ana kadar herhangi bir sorun olmadı. Vizelerin kolaylaştırılması noktasında da yine Avrupa Birliği Komisyonu ve ikili ülkeler nezdinde çeşitli uygulamalarla "fast track" gibi mekanizmalarla hızlandırma gayreti içindedir. Avrupa Birliği'nin yeşil ve dijital dönüşüm süreçlerini de yakından takip ediyoruz. Eylem planımızı diğer bakanlıklarla ve ilgili özel sektör kuruluşlarıyla birlikte koordine ediyoruz.

Bu minvalde, iç ticarete baktığımızda şunu söylemek istiyorum: Biliyorsunuz, otomotiv sektöründe Covid'le başlayan süreçte tedarik sıkıntılarını ve çip krizi nedeniyle sıfır otomobillerde ciddi manada arz sorunları vardı; bu da ikinci el satışlarda çalkantılı bir duruma sebebiyet veriyordu. Aldığımız tedbirlerle otomotivde bir yıldan fazladır hem her şey bulunabiliyor hem de haksız talepler sona erdirildi ve ikinci el piyasasında fiyatlarda da köpük tamamen alındığı gibi, neredeyse bir yıl öncesinin fiyatlarıyla otomotiv temin etmek ikinci elde mümkündür. Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik'i değiştirdik. Distribütörler, yetkili satıcılar arasındaki haksız uygulamaları sona erdirdik. Bunun yanında, emlak sektöründe de güvenli ödeme sistemine geçtik. Yetkisiz kişilerin ilan vermesinin önüne geçtik. Elektronik ilan doğrulama sistemini geçen yıl 1 Kasım'da devreye aldık. Hem otomotivde hem emlakta fiyatları şişirmeyi, manipülasyon yapmayı

amaçlayan uygulamaları devre dışı bıraktık ve teşkilatımız bu konuda denetimleri yaparak yoğun bir şekilde de kurallara aykırı uygulamaları cezalandırmaktadır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan 16'ncı ve 17'nci sayfaları atladı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, ben konuşmalara müdahale etmiyorum.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Emlakta ve otomotivde güvenli ödeme sistemi eylül ayı itibarıyla başlatıldı. Böylece vatandaşlarımızın ikinci el satışlarda mağdur edilmesini engellemeyi başardık. Bunun dışında, fahiş fiyat ve perakende ticarete yönelik faaliyetlerimiz de artan bir tempoda devam etmekte. Meclisimize teşekkür ediyoruz. Mayıs ayının sonunda stokçulukta cezaları 10 katı bir artışla -2020'de çıkarılan kanunda belirlenen rakamlarla- azami rakamda 100 bin liradan 1 milyon liraya çıkardık fahiş fiyatta; stokçulukta da 2 milyon liradan 12 milyon liraya çıkarıldı ve bu cezalar yapılan denetimlerle yoğun bir şekilde uygulanmaktadır.

Denetim kadrosunu bu yıl içinde aldığımız 1.500 elemanımızla artırdık ve il ticaret müdürlüğü ekipleri, iç ticaret birimi ekipleri ve Tüketicinin Korunması Genel Müdürlüğü ekipleri yoğun bir şekilde bu denetlemeleri yapmaktadırlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kesilen cezaların yüzde kaçını tahsil ediyorsunuz?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Hepsini tahsil ediyoruz. Hepsi tahsil ediliyor çünkü devletin alacağı kimsede kalmıyor.

Evet, bu çerçevede şunu söylemek istiyoruz: Kuyumcu sektöründe de denetlemeler yapılıyor, emlak piyasalarında da haksız uygulamalar cezalandırılıyor. Fiyat etiketi denetimi noktasında özellikle lokanta, kafe, pastane gibi yiyecek içecek sektörlerinde fiyat etiketi ve tarife-fiyat-menü kıyaslamaları yoğun denetimlerle yapılıyor. Bu yıl ilk on ayda tam 230 bin firma denetlenerek 292 milyon lira idari para cezası uygulandı. Bunun yanında, aldatıcı reklamlar ve haksız ticari uygulamalara yönelik olarak da Reklam Kurulu tam 16.717 dosyayı karara bağlayarak 204 milyon liranın üzerinde idari para cezası uygulamış bulunmaktadır; 104 adet reklama da erişim engeli verildi.

Başta gıda sektörü olmak üzere, marketler, alışveriş merkezleri, otomotiv, emlak, kuyum sektörlerinde fahiş fiyat artışı, stokçuluk faaliyetleri ile tüketicinin korunması kapsamında 81 ilimizde 381 bin işletme denetledik, 4,6 milyar lira idari para cezası uyguladık.

Elektronik ticarete de çok hızlı gelişmeler cereyan etmekte. 2019 yılında 136 milyar lira olan e-ticaret hacmi 2023'te 1 trilyon 850 milyar liraya ulaştı. Burada da genel ticarete oranı 2019'da yüzde 9,8 iken 2023 yılı itibarıyla bu oran yüzde 20,3'e çıkmıştır. Bu çerçevede, özellikle küresel gelişmeler ve yurt dışı pazar yerlerinin ülkemize yönelik saldırgan pazarlama stratejileri ve pazar payı kapmaları karşısında üreticilerimizi ve Türk pazar yerlerinin rekabet gücünü korumak amacıyla yeni önlemler alınması gerekli olmuştur. Özellikle e-ihracatı artırarak toplam ihracattaki payını yükseltmek ve yurt dışı e-ihracat yapan pazar yerlerine karşı rekabet avantajı kazandırmak, esnaf, sanatkâr ve kadın kooperatiflerinin de e-ihracatta aktif rol almasını sağlamak üzere Meclisimizde E-Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da önemli değişiklikler yapılmıştır. Böylece, ürünlerini yurt dışı pazarlara ulaştıran elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcıların sınır ötesi elektronik ticaret faaliyetleri ile yüksek teknoloji yatırımlarını teşvik etmek için pazar yerleri üzerinden yurt dışına yapılan satışlarla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından teşvik belgesi alınarak geliştirilen yatırım harcamalarının toplamının 2 katının lisans ücretinin hesaplanmasına esas teşkil eden net işlem hacminden indirilmesine imkân sağlanmıştır. Böylece, binlerce KOBİ'nin ve esnafın ve yüz binlerce istihdamın pazar dışına çıkarılması engellendiği gibi yurt dışı pazar yerlerinin ülkemize yönelik agresif satış politikalarının da engellenmesi sağlanmıştır.

Esnaflarımıza desteklerimiz devam etmektedir. Son beş yıllık dönemde 1 milyon 492 bin esnafımız tescil işlemi yaparken 539 bin esnafımızda terkin işlemi olmuştur. Olumlu fark 952 bindir. Esnaflarımıza 5 bin lira olarak verilen faiz indirimli kredi şahıs limiti 750 bin liraya yükseltilmiştir. Hazinesin sübvansiyonu da yüzde 20'den yüzde 50'ye çıkarılmıştır. Bugüne kadar 4 milyon 466 bin adet kullandırım yapılmıştır. Esnaflarımıza 544 milyar lira finansman desteği sağlanmıştır. Bunun yanında, 2019'da esnaflarımızdan 38.800'ü ihracat yaparken 2023'te 240 bin esnafımız ihracat yapmaktadır. Şirketlerimiz için de aynı şekilde Türkiye'de 367, borsada 2 milyon 260 bin üye sayısı varken burada özellikle 2020'nin başından bu yana 584.571 şirket kurulmuş, 106.606 şirket terkin edilmiştir. Böylece şirketlerimizin de giderek güçlenerek iş yapmalarında Hükümetimizin çok büyük katkıları olmuştur.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Kaç konkordato var, kaç iflas var Sayın Bakan?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Lisanslı depoculukta kapasitemiz 223 işletmeyle 12 milyon tona yükseltilmiştir.

Gümrüklerimizi modernize etmeye devam ediyoruz. Şanlıurfa Ceylanpınar Gümrüğümüzün açılışını gerçekleştirdik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ya, orada ambulans bekliyor.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - 12 Eylül tarihinde Doğubayazıt Gürbulak Gümrük Kapısında yenileme çalışmalarımız önümüzdeki nisan mayıs ayında tamamlanacaktır.

Tekirdağ Marmaraeğlisi'nde Gümrük Müdürlüğümüzü hizmete açtık.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - 3 tane ambulans bekliyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sıranız gelince konuşursunuz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ceylanpınar'da 3 tane ambulans bekliyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yetişkin insanlarsınız, ayıp oluyor ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ambulanslara bakacağız arkadaşlar.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ambulans...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, soracağız, soracağız.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Gümrüklerimizde gümrük muhafaza birimlerimizin gayretleri sonucunda başta uyuşturucu, sigara, akaryakıt gibi kaçakçılık faaliyetlerine pek çok başarılı operasyonla müdahale edilmiştir ve yakalanmıştır. Bunun sonucunda 7 Kasım

itibarıyla bu yıl 18,5 milyar lira değerinde 17,2 ton uyuşturucu madde ve 19,4 milyar lira değerinde kaçak ticari eşya olmak üzere toplamda 38 milyar lira değerinde kaçak eşya ve narkotik madde ele geçirmiş bulunuyoruz. Böylece, halkımızın sağlığı açısından da ve gençlerimizin geleceği açısından da çok önemli bir önleme yapmış bulunuyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Susunca konuşmuyorsunuz, konuşurken konuşuyorsunuz. Niye?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hangisini düzeltelim! Diyorlar ki "Uyuşturucuda Türkiye..."

ORHAN YEGİN (Ankara) - Maksadımız huzur bozmak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Değerli arkadaşlar, burada önemli bir konuya daha değinmek istiyorum. İsrail'in 7 Ekim 2023 tarihindeki olaylardan sonra özellikle Gazze'ye yönelik başlattığı, zaman zaman Batı Şeria'da devam ettiği ve en son eylül'den bu yana da Lübnan'a da saldırılarıyla devam eden süreçte çok ciddi bir kıyım, soykırım ve vahşi katliam devam etmektedir. Bu noktada, baktığımızda, biz Türkiye olarak, Hükümet olarak İsrail'in durdurulması, ateşkese zorlanması ve oradaki Filistinli kardeşlerimize yardım edilmesi noktasında en önde gelen ülke konumunda olduk. Bu noktada, maalesef, 50 bine yakın kardeşimiz şehit oldu ve orada, Gazze'de önemli bir yıkım var, Lübnan'da var, 100 binden fazla da yaralı var. Bu noktada, Türkiye; Gazze'siyle, Batı Şeria'sıyla, devletiyle Filistin'e tam 85 bin ton yardımı zor şartlarda ulaştırmayı başararak dünyada 1'inci sıradadır. Uluslararası Adalet Divanında Güney Afrika'nın İsrail'e karşı açmış olduğu davaya da müdahillik bildiriminde bulunuldu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niye davayı biz açmadık?

MEHMET MUŞ (Samsun) - Arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Haklı bir soru soruyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soru-cevapta...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ömer Fethi Gürer'i susturamazsınız.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - İsrail'e karşı silah ambargosu konusunda da Birleşmiş Milletlerde 52 ülkeyi de yanımıza alarak bir çağrı yapıldı.

Bunun dışında, bu süreç içerisinde baktığımızda, 7 Ekim 2023 tarihinden sonra, ateşkes çalışmalarında İsrail'i ateşkese zorlama çabaları da devam etti. Geçen sene kasım ayında bir hafta on günlük bir ateşkes, esir değişimi -kısaca- sağlanmıştı ama halkımızın boykotları ve özellikle de Hükümet olarak bizim ticareti yavaşlatma çabalarımızla, bu noktada, İsrail ve Filistin'i kapsayan coğrafyayla nisan ayı başında ticaret yüzde 34 oranına kadar azalmıştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, sürenize ilave beş dakika ekliyorum.

Buyurun lütfen.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bu çerçevede, özellikle şunu ifade etmek istiyorum: Bugün "Filistin" dediğimiz bölge Doğu Kudüs, Batı Şeria ve Gazze'den oluşuyordu. Gazze'yi Hamas grubu yönetiyordu, Batı Şeria'da da Filistin Devleti vardı. Ancak 1993 Oslo Barış Anlaşması gereği, Filistin Devleti, orada İsrail toprakları içinde bir ada konumunda kalmıştır ve burada da şehirler arasında İsrail güvenliği tarafından kopukluklar uygulanmakta. Bir kara sınırı, deniz sınırı ve limanı, gümrüğü bulunmamaktadır. Dolayısıyla, ticaretini İsrail'in 2 limanı üzerinden ancak yapabilmekte, ticaretinin yüzde 98'ini oradan gerçekleştirmektedir.

Bizim İsrail'le Türkiye olarak Serbest Ticaret Anlaşması 1996 Mart ayında imzalandı, yürürlüğe girmesi ve onaylanması 1997'dir. AK PARTİ hükümetleri de 2005 yılında Filistin Devleti'yle Serbest Ticaret Anlaşması imzaladı, Yatırım Teşvik Anlaşması ve Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması imzaladı. Bu çerçevede, 2022'de Filistin'i ve İsrail'i kapsayan toplam 9,5 milyar dolarlık bir ticaret vardı. Filistin Hükümetinin ifadesiyle, bilgileriyle ve istatistikleriyle Filistin'in toplam 7,7 milyar dolar ithalatı vardı; bunun büyük kısmını İsrail toprakları içinden yapmakta, Türkiye'den de 2 milyar dolara yakın bir ithalat yapmakta idi. Ama daha kolay geldiği için, tüccarlara gümrüklerden geçişte kolaylık sağlamak için varış yeri İsrail olarak gösteriliyordu. Dolayısıyla, bizim Filistin'le yaptığımız 2 milyar dolar civarındaki ticaret Filistin kayıtlarında görünmüyordu. Ancak biz, ateşkes konusunda, dünyanın baskıları, bizim baskılarımız konusunda bir mesafe alamayınca Hükümetimiz 9 Nisan 2024'te 54 gümrük faslında toplam 1.019 üründe ihracatımızı durdurduk ve bunu anons ettik. Burada, hemen aynı gün, yok "İsrail'e jet yakıtı satıyor." diye bir karalama kampanyası yapıldı, bunu da aynı gün belgeleriyle ortaya koyduk. 2024'te en ufak bir satış yok. 7 Ekimden sonra çok az, 88 bin dolarlık var. 6-7 tane İsraili tur şirketinin, charter şirketlerinin turist getirince havalimanından aldığı uçak benzini ihracat kaydedildiği için gerçekleşen rakam bu ve olay bu ama bununla ilgili "Türkiye İsrail'e jet yakıtı satıyor." diye bir karalama kampanyası yapıldı, belgeleriyle bunu ortaya koyduk.

CEVDET AKAY (Karabük) - Hiç yakıt satmıyor musunuz?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hiç yakıt satılmıyor mu Sayın Bakan?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Ondan sonra şu dendi, şu dendi: "İsrail'le ticaret..."

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hiç satılmıyor mu Sayın Bakan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bu müdahaleleri lütfen keselim, istirham ediyorum.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Anlatıyor işte.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sevkiyat...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hiç satılmıyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba... Sayın Bakırlioğlu... Lütfen...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - “İsrail’le ticaret yok.’ deniyordu.” dedi. Biz ne dedik?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam da, çok basit bir soru soruyoruz. Hiç satılmıyor mu? Bu kadar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İzah ediyor, soru kısmında soracaksınız, soracaksınız.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Biz ne dedik? 9 Nisan tarihine kadar olan süreçte söylemimiz şu oldu: İsrail ve Filistin’e birlikte yapılan ihracat, ithalat işlemleri Filistinliler... İsrail varış yeri olarak alındığı için toplamda İsrail’le ticaret gibi görünüyordu. Bu ticareti özel şirketler yapıyor, uluslararası şirketler yapıyor; Hükümet yapmıyor, Ticaret Bakanlığı yapmıyor.” dedik. Yani daha sonra üç hafta geçti...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ticaret Bakanlığının onayıyla oluyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şu anda bizden uçak yakıtı...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Arkadaşlar, çok ayıp yani Bakanın otuz dakikası var, şurada yaptığımız çok ayıp, çok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Tanal... Sayın Bakırlioğlu...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - “Ayıp” diyemezsiniz...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Hayır, hayır...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal...

Sayın Bakanım, bir saniye, ekleyeceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Siz burada...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Hayır, bütün rakamlar ortada, TÜİK verileri ortada.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - “Ayıp” diyebilir mi? Böyle bir şey olur mu?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, böyle bir ifade...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, müsaade edin.

Sayın Bakan... Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Beyefendi, sizin onayınız olmadan şirketler...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, lütfen.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - 2 Mayıs tarihinde Hükümetimiz bir karar daha aldı, dedi ki: İhracat, ithalat İsrail’le tamamen durdurulacak. Bu kararımız dünya kamuoyunda büyük bir yankı uyandırdı, büyük takdir gördü. Buradaki amacımız diğer ülkelerin de benzeri bir yasak ve sınırlama koymasını sağlamaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mikrofonu açıyorum.

Toparlayın Sayın Bakan.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Allah’a şükür, bu konuda en büyük gayreti gösteren ve İsrail’le ticareti durduran yegâne ülke Türkiye oldu. Cumhurbaşkanımız uluslararası bütün zirvelerde, ikili görüşmelerde...

Bakın, dün Riyad’daydı, İslam İşbirliği Teşkilatı Zirvesi, bugün -COP- Çevre Zirvesi, geçen hafta Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi, Budapeşte’de Avrupa Siyasi Topluluk Zirvesi; her yerde çekinmeden bu lobi çalışmalarıyla İsrail’in sıkıştırılması, baskı altına alınması, kalıcı ateşkese zorlanması çabalarında önde geldi. Biz de Hükümet olarak bu konudaki tedbirleri net bir şekilde uyguladık. 2 Mayıs’tan sonra İsrail’e yönelik olarak gümrüklerimizde hiçbir beyanname tescil edilmemiştir. İhracat, ithalat sıfırdır. İsrail’e yönelik olarak farklı bir gümrük kodu vardır “624” diye ama Filistin Hükümeti bize geldi, Hükümetimize, Bakanlığımıza dedi ki: “Bizim Türk mallarına ihtiyacımız var. Filistin topraklarında 6 milyon insan yaşıyor. Nablus, Beytüllahim, Doğu Kudüs, Eriha, Ramallah... bu insanlar ne yiyecek ne içecek, ekonomi nasıl dönecek? İsrail baskısı altındayız.”

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çelik niye? Cam niye? Seramik niye?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Onun üzerine bir mekanizma kurduk. Orada hiç mi inşaat yapılmıyor? Hiç mi bakım onarım, yeni inşaat yapılmıyor? 6 milyon insandan bahsediyoruz. Birçok Avrupa ülkesinin nüfusundan daha fazla ve burada bir mekanizma geliştirdik, dedik ki: Biz size ayrı bir gümrük koduyla, 625’le ihracat noktasında kapımızı açarız. Aynı zamanda, ilave bazı tarım ürünleri için tavizler verdik. Amacımız, Filistin ekonomisinin ayakta kalmasını sağlamak -kendileri istedi- ve dedik ki: “Filistin Millî Ekonomi Bakanlığının koordinasyonunda, kontrolünde size gelecek siparişleri bize ulaştıracaksınız ve bu anlamda, kontrol mekanizmasıyla biz Filistin’e, varış yeri Filistin, ithalatçısı Filistinliler olmak kaydıyla bu ürünlerin gidişine izin vereceğiz dedik ve bu mekanizma 7 Hazirandaki onlarla varılan mutabakattan sonra uygulanıyor. Biz 2 Mayıs’ta İsrail’e ticaret ambargosu koyduktan sonra şu yalan uydurulmaya başlandı: “Üçüncü ülkelerden zaten gidiyor.” Kardeşim, bütün dünyaya, 220 ülkeye ihracat yapıyoruz biz; 262,5 milyar dolar ihracatımız var, 340 milyar dolar da ithalatımız var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, toparlayın.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - ...605 milyar dolar civarında toplam dış ticaretimiz var ve bu dış ticaretimiz de dünyanın her tarafına var, ticaretimizin yüzde 40'ı Avrupa Birliği ülkelerine. Bu anlamda, Filistin'e yapılan ticaret doğrudur ve Filistin Hükümeti bundan memnundur. Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas 16 Ağustos tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütün milletvekillerinin gözlerine bakarak dedi ki: "Türkiye'ye minnettarız, şükran borçluyuz, 9,5 milyar dolar ticareti feragat ettiniz, feda ettiniz Filistin için ve Filistin'le ticaret noktasında destek oluyorsunuz." Filistin Millî Ekonomi Bakanı geldi, İSEDAK toplantısında medyaya demeç verdi: "Biz Türkiye'den ihtiyaçlarımızı karşılamak için destek istedik ve 'Bu ihracat noktasında yardımcı olun.' diye söyledik. Ekonomimiz başka türlü ayakta kalamaz. Bu konudaki asılsız iddialar ve karalama haberleri sadece İsrail'in çıkarlarına hizmet ediyor." dedi. Bunu Filistin Devleti'nin en üst düzey yetkilisi söylüyor. Bunun ötesinde, bühtan etmek, iftira atmak, yalan söylemek Filistin konusunun en büyük savunucusu olan ülkemiz, Hükümetimiz ve Cumhurbaşkanımızın gayretlerini boşa çıkarma çabasıdır. Filistin kutsal bir dava, Kudüs kutsal bir dava. Burayı hep birlikte millî birlikle savunalım. Burada, İsrail'e Türkiye'nin dünya da hiç kimsenin yapmadıklarını biz Türkiye olarak yaptık.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, yalan olur mu? Yalan söyleniyorsa siz söylüyorsunuz. Meclis şehit verdi, şehit! Bir milletvekili ölmedi mi!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hiç utanmıyorsunuz, değil mi?

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ne alakası var şimdi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sonra karar almadınız mı? Sonra karar aldınız... Ticaret var diye yasakladınız.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ne alakası var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, hepsini soracağız.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Sayın Başkan, geçen hafta, ticaretin...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, müsaade edin.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bakın, uluslararası ticaretin yüzde 80'i gemilerle yapılır. Gemilerde 5 tane, 10 tane büyük denizcilik şirketleri vardır ve bu denizcilik şirketlerinin konteynerleri vardır. Bu konteynerler...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir milletvekili şehit oldu, milletvekili. "Ticaret yok." diyordunuz; sonra karar aldınız, "İsrail'le ticareti yasaklıyoruz." dediniz. Her gün gemi gidiyor, hâlâ gidiyor. Ceyhan Boru Hattı'ndan petrol gidiyor mu, gitmiyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, hepsini soracağız.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bazen gemiler toplar, limanlardan ala ala başka limanlara götürürler. Bu konteynerlerin önünde sahip oldukları şirketin ismi yer alır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, müsaade edin...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hâlâ hikâye okuyorsunuz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Uydurduğunuz yalanlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın "Ticaret yok." dediniz. Bir milletvekilimiz şehit oldu Meclis kürsüsünde. Sonra ticareti yasakladınız mı? Yasakladınız.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bakan Bey açıklıyor, hâlâ yalan söylemeye devam ediyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Her şeyiniz yalan, her şeyiniz! Bu günahı daha ne kadar taşıyacaksınız!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Şu anda şov yapıyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tabii, tabii... Bir milletvekili ölmedi mi?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Burada, geçen hafta, Ambarlı Limanı'nda yapılan eylemle alakalı "İsrail'e gidiyor, silah götürüyor." suçlaması...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Bakan... Bir saniye.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Ulaştırma Bakanlığımız tarafından ortaya konulmuştur, bilgi verilmiştir ki bu ürünler Güney Kore ve Çin limanlarından gelip Türkiye'nin en büyük ithalat limanı olan ve ithalatımızın yüzde 18...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, bir saniye...

Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir milletvekili ölmedi mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Allah rahmet eylesin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - "Ticaret yok." diyordunuz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ondan sonra "Ticaret var." deyip Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle "İsrail'le ticaret yasaklandı." demediniz mi?

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, şunu bir keselim lütfen ya...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Şov yapıyorsun, şova devam.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Şova devam.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hâlâ devam ediyor, hâlâ devam ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bir müsaade edin arkadaşlar ya... Bir saniye...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Başkan, tripotunu koysun, kişi niye çekiyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, değerli arkadaşlar, bir saniye...

Tamam, kameralar da var.

Bir müsaade edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye, babanızın malı mı kameralar? Bakan konuşsun, kamera gitsin!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Başkan, tripot koysun, kişi çekmesin orada.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye çekmesin canım, niye çekmesin?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Ağbaba, bir saniye...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, o zaman şöyle bir şey yapalım mı...

Bir saniye ya, değerli arkadaşlar, bir müsaade edin.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Tripot koy önüne.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yeni makineler aldık, merak etme, sizi de çekeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım, bir müsaade eder misiniz...

Şu telefonları bir kaldırın değerli arkadaşlar, bir kaldırın şunları... Lütfen... Kameralar çekiyor sizi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye kaldıralım? Benim danışmanlarım... Ne yapalım Sayın Muş? Sizin babanızın malı mı bu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, kameralar çekiyor sizi, şu kamerayı Sayın Ağbaba'ya çevirin. ANKA'cıya...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sadece size mi çalışacak? Bak, sağdan soldan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Ağbaba, bu sorularınızı soracaksınız.

Bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kamera gidecek, kalacak cep telefonuna.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, tamam, ben sizin tripodunuzu buraya koyacağım, benim masadan çekeceksiniz.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir müsaade edin... Değerli arkadaşlar, bir saniye...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, eğer bu soykırım başlamasaydı Netanyahu Türkiye'ye gelmiyor muydu ya, anlaşmalar yapmıyor muydu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, bir saniye... Değerli arkadaşlar, bir saniye... Önce Bakan bir bilgi versin.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yunanlılarda İsrail bayraklı gemiler ne yapıyor şimdi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, bir müsaade edin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ay, açıkladı ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Dostunuz Trump hayırlı olsun size.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, Mavi Marmara davasında İsrail Genelkurmayını affeden sizdiniz, değil mi ya? Mavi Marmara davasına bir bakın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, onları sonra soracağız, hepsini soracağız. Sayın Bakan meramını bir anlatsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tam bir ikiyüzlülük.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, toparlayın, buyurun.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti olarak, Bakanlık olarak her kademedede başta Sayın Cumhurbaşkanımız, Dışişlerimiz olmak üzere İsrail'in bu barbarlığının sona erdirilmesi için siyasi platformda, diplomatik platformda, Filistin'e her türlü desteği sağlamada, Filistin, ekonomisini ayakta tutmada bütün gücümüzle yanlarında yer alacağız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hâlâ Filistin bayrağı takıyorlar.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - İsrail'in bu barbarlığını durdurmak konusunda mücadeleyi veren, korakor, dişe diş mücadeleyi yapan bizleriz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Mavi Marmara davasını niye düşürdünüz?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Ama İsrail Dışişleri Bakanı 31 Mart seçimlerinden sonra "seçim zaferi" diye sizi tebrik etti ertesi sabah, siz "Tebriğinizi kabul etmiyoruz." diyemediniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Aa, güzel(!) Siz de o zaman Gazzeli çocukların katili Trump'ın dostusunuz, Netanyahu'nun ortağısınız o zaman!

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Burada sahte İsrail düşmanlığı yapmayın; gerçekleri yalanla, gerçekleri çarpıtarak şey yapamazsınız. Rakam burada.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz de o zaman Netanyahu dostusunuz, tamam mı! Netanyahu dostusunuz!

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Mayıs ayından beri ticareti yok, gümrükler sıfır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne diyor Netanyahu? "Büyük mücadele." Reis ne diyor? "Büyük mücadele." Hayır olsun, sevgili dostum(!) Ne diyor Trump? "Gazze'de daha fazla çocuk öldüreceğim, daha fazla bomba atacağım." Siz de Trump'ı kutluyorsunuz.

(Gürültüler)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bu heyete, Hükûmetin politikalarına saygısızlık. Sayın Başkan, 50 bin Filistinli şehidin anısına saygısızlık yapmayın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bizim tavrımız net; biz Deniz Gezmişlerin yolundayız, biz Ecevitlerin yolundayız; bizim tavrımız net.

(Gürültüler)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Filistin için en çok mücadeleyi veren Hükûmete, Türkiye Cumhuriyeti'nin yaptıklarına destek olun. Yaptığınız siyasi istismar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Onu yapan sizsiniz.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - İsrail'le en çok dost olan sizsiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İkiyüzlüsünüz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakana teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İkiyüzlüsünüz! Hâlâ ticaret devam ediyor.

(Gürültüler)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Sayın Başkan, bütçeyle... İkiyüzlülüğü kim yapıyor, çok iyi biliyor bu aziz millet.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Sağ olun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hâlâ ticaret devam ediyor, hâlâ Ceyhan Boru Hattı'ndan petrol akmaya devam ediyor, hâlâ tel örgü ihracatı devam ediyor, hâlâ devam ediyor! Samimi olmayan sizsiniz, ikiyüzlü olan sizsiniz, istismarcı sizsiniz!

(Gürültüler)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Sayın Başkan, çok kısa sürede bitireceğim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şu kameralar Veli Ağbaba'yı bir çeksin...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yeni tripotlar aldım. Bir tripot... Bir tripot bitirecek sizi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, devam edin lütfen.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Uluslararası taşımacılığın yüzde 80'i deniz yoluyla yapılır ve deniz yolunda da dünyada 7-8 tane egemen şirket vardır ve gemi acenteleri bu şirketlere konteynerlerini, yüklerini koyarlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O da yalan.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Gemiler bu yüklerini çeşitli limanlardan alırlar, farklı acentelerin konteynerleriyle boşaltacakları limanlara sırayla giderler, boşaltırlar. Ambarlı Limanı'nda bahsedilen konuda Ulaştırma Bakanlığımız bilgilendirdi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tüm dünyada İsrail'e karşı eylemler serbest, Türkiye'de eylemler yasak.

(Gürültüler)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Türkiye'nin en büyük ithalat limanı Ambarlı'dır. Yüzde 20'si ithalatımızın Ambarlı'dan yapılmaktadır ve bu çerçevede bahsedilen konteynerler bütün gemi de Güney Kore, Çin limanlarından alınmıştır...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Eylemleri yasakladınız ya! İsrail'e karşı eylemleri yasakladınız! Hâlâ Ceyhan Boru Hattı'ndan petrol gitmeye devam ediyor.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - ...Ambarlı'ya ve diğer ülkelere boşaltılmış, daha sonra da Ambarlı'dan alarak tekrar Güney Kore ve Çin limanlarına gitmiştir. Haydarpaşa Limanı'yla alakalı bahsedilen "Kathrin" isimli gemi de...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hâlâ gemiler devam ediyor, hâlâ bu ayırbı taşımaya devam ediyorsunuz.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaade edin.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - ...Sayın Başkan, bu ENKA holdingin Kırklareli'deki santrale ekipman ve santral cihazlarını getirip boşaltmıştır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, İsrail'e karşı eylemleri niye yasakladınız? Eğer bu gemiler gerçekten İsrail'e getirmiyorsa gençleri niye tartaklıyorsunuz, niye biber gazı sıkıyorsunuz gençlere?

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soracağız hepsini, soracağız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İsrail'le ticarete devam, Gazze'ye ağlamaya devam.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Daha sonra Ambarlı'dan ve daha Antalya Serbest Bölge Limanı'ndan ve daha sonra da İzmit Derince Limanı'ndan alınarak ülkemizden ayrılmıştır. Bunlarla alakalı olarak da hâlâ "Yok, savunma ürünü götürdü, şunu yaptı, bunu yaptı." gibi hezeyanlar ayıptır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye peki gemilerin önünü kesen gençlere şiddet uyguluyorsunuz?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Filistin gibi bir millî meselede iktidar, muhalefet birlikte hareket etmelidir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İsrail'e karşı eylemleri niye yasaklıyorsunuz?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Şu yaptığımız gerçekten nezaketsizliktir, saygısızlıktır; biz size bunu yapmayacağız ama.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Olur mu öyle ya!

(Uğultular)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bu çerçevede, Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri; Sayıştay denetiminde, Ticaret Bakanlığımız konusunda, bulguları hemen hemen çok çok azalmıştır. Ben Sayıştay Başkanlığına ve denetim ekibine çok teşekkür ediyorum. 24 bin çalışmamıza başarılı çalışmalarını için şükranlarımı sunuyorum. Biz ekip hâlinde, takım hâlinde ülkemizin, devletimizin, Hükümetimizin ekonomi ve dış ticaret programlarını uygulamaya kararlıyız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunların belgesi var, izahı yok. Birazdan bütün belgeleri göstereceğim size; İsrail'le ticaret var mı, yok mu göstereceğim size.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - 2025 yılı bütçemiz 56 milyar 233 milyon liradır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kuzuyla ağlayıp kurtla yiyorsunuz.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bu meblağın 6 milyar 407 milyon lirası kayıt dışı ekonomiyle mücadeleye, 43 milyar lirası ticaretin düzenlenmesi, geliştirilmesi ve kolaylaştırılmasına, 908 milyon lirası tüketicinin korunması, ürün ve hizmetlerin güvenliğine, 5 milyar 854 milyon lirası yönetim ve destek programına, 60 milyon lirası da program dışı giderlere tahsis edilmiştir. Bakanlığımızın 2025 yılı bütçe teklifinin 17 milyar 272 milyon lirası personel giderlerine, 2 milyar 3 milyon lirası SGK devlet primi giderlerine, 1 milyar 809 milyonu mal ve hizmet alım giderlerine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - ...1 milyar 769 milyon lirası sermaye giderlerine, 1 milyon 600 bin lirası sermaye transferleri tertibine, 33 milyar 376 milyon lirası cari transferlere, büyük ölçüde ihracatçılarımızın ve ticaret erbabımızın desteklenmesiyle ilgili giderlere tahsis edilmiştir.

Sayın Başkan, sözlerime son verirken Bakanlığımız bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, sabırla dinleyen Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine candan teşekkür ediyor, hepinize selam ve saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, şu fahiş fiyat ne demek; bir de bu açıklansın ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arkadaşlar, gitmeyin.

Sayın Başkan, sözcünüz konuşacak, ondan sonra...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz hakikat anlaşılmasın diye bağırarak hakikati gizlemeye çalışıyorsunuz arkadaşlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir tripot, bir telefon yıkacak sizin iktidarınızı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hakikat anlaşılmasın diye bağırıp çağırıp Bakan Bey'in konuşmasını bastırmaya çalışıyorsunuz ama yapamayacaksınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlarım...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yetkili servise gittik, 10 kat artmış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Servisin ismini verin Sayın Bakana, verin Sayın Bakana ilgili bilgileri.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz verdik, bir şey çıkmadı Sayın Başkan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yer fıstığı 30 lira...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Verdik, tüketici mahkemesinin yolunu gösteriyor Sayın Bakan.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, bir saniye.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Fahiş fiyat nedir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Gürer...

Değerli arkadaşlar, bakın, bunu yaptığımız zaman meramımızı anlayamıyoruz. Şimdi, önce bir Sayın Bakanı dinleyelim, ne diyecek, ondan sonra ona göre eleştirirsiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Elli dört dakika dinledik Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dinlemeden, değerli arkadaşlar, ne dediğini nereden bileceksiniz? Bir açıklama getirsin, bir izahat getirsin. Maşallah, karşılıklı böyle, çok iyi...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hiçbirini dinlemediniz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Okuduk, okuduk.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, şu an devam edin; ben bekliyorum, buyurun. Beş dakika karşılıklı...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, bir dakika... Ben söz istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, bir saniye... Bir saniye... Siz bir durun Sayın Türel, ben bakacağım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi yapmazlar, kameralar gitti, yapmaz şimdi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İkiyüzlüsünüz siz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu taraf ve bu taraf, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nereye gidiyorsun? Nereye kaçyorsun?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yüzünü görmek istemiyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gel, gel, gerçekler acıttı herhâlde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Durdunuz mu?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kaçıyor!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - "Cezaları tahsil ediyoruz." diyorsunuz, soruyoruz; yüzde 70'i tahsil edilmemiş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Tamam, yüzde 70'ini almışlar demek ki.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Alamamış yüzde 70'ini.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, adam "Aldık." diyor. Ne biliyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - Yüzde 30'unu almış.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Alamamış, yazılı cevapta öyle diyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, yazılı cevabı gösterirsin Sayın Gürer, bir saniye. Meramımızı anlatamayacak bir şey yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Cevdet Bey de öyle dedi yalnız, Cumhurbaşkanı Yardımcısı da tahsil edilemediğini söyledi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, şimdi, Rekabet Kurumuna da bir beş dakika veriyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Rekabet Kurumu... Tüm yandık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Küle, buyurun.

REKABET KURUMU BAŞKANI BİROL KÜLE - Sayın Başkan, Komisyonun saygıdeğer üyeleri, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyor, 2025 yılı bütçe çalışmalarının milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu vesileyle, Rekabet Kurumunun Türkiye ekonomisine sağladığı katkıları ve geçtiğimiz dönemde gerçekleştirdiğimiz faaliyetleri yüce Meclisimizle paylaşma fırsatı bulduğum için teşekkür ederim.

Rekabet Kurumu olarak amacımız, serbest piyasa ekonomisinin sağlıklı bir şekilde işlenmesini ve vatandaşlarımızın daha kaliteli ürün ve hizmetlere daha uygun şartlarda ulaşabilmesini sağlamaktır. Yürüttüğümüz araştırmalar ve diğer incelemelerin yanı sıra, tüketicileri doğrudan etkileyebilecek yapısal ve davranışsal sorunlar üzerinde de detaylı sektör incelemeleri gerçekleştiriyoruz. Rekabeti engelleyebilecek birleşme ve devralmaları önlemek amacıyla denetimlerimizi büyük bir hassasiyetle gerçekleştirmekteyiz. Ayrıca, rekabet politikasının etkili bir şekilde işlemesi için rekabetin sağladığı faydaların ve bu faydaların elde edilmesinde rekabet kurallarının rolünün toplum tarafından anlaşılmasının önemli olduğu bilincindeyiz. Son yıllarda deprem felaketi başta olmak üzere gerek ülkemizde gerekse dünyada yaşanan doğal afetler, ekonomik dalgalanmalar, bölgesel ve küresel krizler ülkemizde de birtakım ekonomik ve toplumsal zorlukları beraberinde getirmiştir. Bu nedenle, Rekabet Kanunu'nun bize verdiği tüm yetki ve araçları kullanarak rekabetin sağlıklı işlemediği sektörlere müdahalelerde bulunuyoruz.

Eş zamanlı olarak bilişim teknolojilerine ve insan kaynağına yatırım yaptık. Dijital veriler üzerinden inceleme kapasitemizi arttırdık. Bu kapasite artışıyla araştırma sayımızı her yıl istikrarlı bir şekilde artırdık. 2021 yılından bu yana, yerinde inceleme sayılarında yaklaşık 3 kat artış sergiledik. Geçtiğimiz iki yıllık dönemde tespit ettiğimiz rekabet ihlalleri kapsamında 2,6 milyar Türk lirası gıda sektöründe, 1,5 milyar Türk lirası dijital pazarda, 870 milyon lira iş gücü pazarlarında, 800 milyon lira makina endüstrisi sektöründe, 720 milyon lira sağlık

sektöründe, 590 milyon lira inşaat sektöründe, 250 milyon lira kimyasal ürünler sektöründe, 130 milyon lira ambalaj sektöründe ve 100 milyon lira eğitim sektöründe olmak üzere toplamda yaklaşık 7,7 milyar Türk lirası ceza verdik. 2024 yılında ise şimdiye kadar verdiğimiz ceza yaklaşık 5 milyar Türk lirasına ulaştı. Yine, beyaz et sektörüne ilişkin hâlihazırda bir kısım teşebbüsler için devam eden soruşturmada, uzlaşma süreçleri sonucunda ihlal tespiti yapılan teşebbüslere verilen toplam idari para cezası tutarı 1,2 milyar Türk lirasına kadar ulaştı. Şirketlerin çalışanlarının ücretlerini ve yan haklarını sınırlandırmalarını da radarımıza aldık. 2023'ten bu yana çalışan ayartmama anlaşmaları sebebiyle 32 teşebbüs için toplamda yaklaşık 370 milyon Türk lirası ceza kestik. Bu alanda, ilaç, yapı kimyasalları ve medya sektörüne ilişkin 49 teşebbüsü kapsayan 3 soruşturmamız ise hâlen devam etmektedir.

Dijital pazarlar hızla gelişen teknolojik yeniliklerle birlikte ekonomik hayatın merkezine yerleşmiş ve bu alanlardaki rekabetin korunması tüketiciler bakımından kritik bir unsur hâline gelmiştir. Sürecin en başından itibaren yakından takip ettiğimiz dijital platformlar birçok soruşturmamıza konu olmuştur. Soruşturmaların yanı sıra birçok sektöre ilişkin yürüttüğümüz sektör incelemeleriyle rekabet aksaklıklarının detaylı analizini yaparak yapısal sorunlara çözüm önerileri getiriyor ve paydaşlarımıza yol haritası sunuyoruz.

Sayın milletvekilleri, bazı vakalarda verilen idari para cezası kadar pazarın rekabete nasıl açılacağına rehberlik etmek de hayati önem taşıyor. Süreç içerisinde alınan taahhütler ve soruşturma sürecinin sonunda teşebbüslere getirilen yükümlülükler rekabetçi açıdan piyasalara kalıcı bir düzen getirmektedir. Bu çerçevede Google, Sahibinden, Yemeksepeti, Obilet, Unilever gibi çok sayıda soruşturmamızda ihlal karşısında rekabetçi ortamının nasıl sağlanacağını gösteren teşvik edici kararlar aldık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - TÜVTÜRK'te, muayene istasyonlarında rekabet yok, tekel.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Küle, tamamlayın lütfen, süreniz doldu.

Buyurun.

REKABET KURUMU BAŞKANI BİROL KÜLE - Benzer şekilde 2021 yılından bu yana 59 adet kararımızda ceza vermeksizin teşebbüslerce sunulan taahhütler yoluyla rekabetin tesisini sağladık. Örneğin, fındık tedarik sürecinin her aşamasını kapsayan fındık soruşturmasında kabul edilen taahhütlere piyasadaki rekabeti tesis ettik.

Son olarak, Kamu İhale Kurumu ile kurumumuz arasında yakın zamanda güncellediğimiz iş birliği protokolü kapsamında kamu ihalelerindeki rekabetçi risklerin ve olası ihlallerin tespiti amacıyla yapay zekâ destekli araçların geliştirilmesi, ortak istatistikler, modelleme ve analiz çalışmaları yürütülmesi hususlarında mutabık kalmış bulunuyoruz. İki kurum arasında geliştirilen iş birliği ve süratle yapacağımız çalışmayla kamu ihalelerinde rekabetin korunmasına kamu kaynaklarının verimli...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Küle, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Helal gıda yok mu, helal gıda?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onlar Bakanlık, onlarınkini sunuyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İran'dan kuru üzüm geliyor, helal gıda; Nevşehir'de nasıl oluyor haram gıda?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi şöyle... Sayın Gürer, bunları soracağız.

Şimdi konuşmalara geçeceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, sizin konuşmacınız var zaten, nedir sizin mesele?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Öncelikle bu konuşma, usul üzerine...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Usul bitti, açtım konuşmayı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Böyle usul değil; buradaki konuşma üzerine birkaç şey söylemek istiyorum, görüş olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Türelî, lütfen...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bundan sonra...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bunları alışkanlık hâline getirmeyelim, rica ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Zaten hatibiniz var.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, o zaman her toplantının öncesinde yaparız bunu. Ben, toplantı öncesinde yapmak istemediğim için "şimdi" dedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O zaman...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, o zaman usul hakkımız her zaman vardır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyon ruhunu kaybediyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, usul tartışması açma hakkımız her zaman vardır; onu o zaman her konuşmadan önce açarız. Bir kere şunu söyleyeyim...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben de açmam Sayın Türelî, benimle niye tartışıyorsunuz yani böyle bir şey var mı?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Nasıl açmazsınız? Öyle bir şey yok, öyle bir keyfilik yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Açtım zaten, bütçenin başında açtım, bitti bu.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Öyle bir keyfilik yok. Bakın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz bu keyfliği yaparsanız ben de buna göre yetkimi kullanırım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, öyle bir keyfilik yok. Bir dakika, bakın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bunu dersenez, ben de bunu derim size.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika... Konuşacağım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, bütçe görüşmelerinde Bakan sunuşlarından sonra görsel basın salondan ayrılmasına ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, bakın, burada bu görüşme usulü... Bakan geliyor, kameralar burada -daha önce de defalarca konuştuk- Bakanın konuşması bitiyor ve gidiyor. Ya kameralar gelsin, ilk başta şeyi alsın ama konuşma başlamadan gitsin ya da sonrasında, en azından gruplar adına konuşan milletvekillerinin konuşması buralarda o şeyde yer alsın. Bu şekilde olmaz yani bu doğru bir usul değil, bunu böyle yapamayız. Bakan geliyor; bakan her yerde konuşabilir, basın toplantısı yapabilir yani Bakanlığa çağırabilir basın mensuplarını. Yani bunun imkânları yok mudur ki gelip burada bütün konuşmasını basın sonuna kadar çekiyor... Ondan sonra biz onun üzerine ne söyleyeceğiz? Biz sonuna kadar kalmasını istiyoruz ama en azından sonrasında bu Bakanın konuşması üzerine söyleyeceklerimiz varsa bunların da alınması lazım. Bu usul doğru değil; bir. İki, Sayın Bakan ben anlamadım. "Ayıp ediyorsunuz." dedi, "Saygısızlık yapıyorsunuz." dedi. Ayıp eden de sizsiniz, saygısızlık yapan da sizsiniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Böyle bir şey olabilir mi Allah aşkına?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Milletvekillerine bu şekilde hitap edilmez. Burada milletvekilleri, doğal olarak seçilmiş kişiler, düşüncelerini söylerler.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama bakın, sizin milletvekiliniz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bakın, söyleyebilir.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama sizin milletvekiliniz "ikiyüzlü" diyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, öyle yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama sizin milletvekiliniz laf atıyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Atabilir, söyleyebilir, düşüncesini söyleyebilir. Amaç şey değil ki...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Nasıl söyler?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - O zaman her şeyi söyleme yetkisi var yani bu nasıl iş?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Amaç Bakanın konuşmasını bloke etmek değil.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Bakana her şeyi söyleme yetkisi var yani?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama sizin milletvekiliniz de "yalancı" dedi, "ikiyüzlü" dedi. Yani şimdi Bakan...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, böyle konuşma olmaz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nilgün Hanım...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama bak, sunum yapıyor, siz de oradan "ikiyüzlü" diyorsunuz, "yalancı" diyorsunuz...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, bu kadar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, toparlayın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, Parlamentonun Plan ve Bütçe Komisyonunun buradaki hukukunu korumak sizin de göreviniz, aynı zamanda bizim de.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Doğru, benim görevim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bu açıdan da lütfen, bu şekilde bir tartışma olmasın. Burada vekiller, işte bazen Bakanın konuşması sırasında söylüyorlar ama Bakanın konuşmasını bloke etmeye yönelik bir şey değil, fikirlerini söylüyorlar. Bazen artabiliyor oradaki heyecan ama oturup da Bakan burada biz dinleyeceğiz, bütün gün konuşacağız; akşama kadar, gece geç vakitlere kadar konuşacağız burada.

ERSAN AKSU (Samsun) - Bu size yakışmadı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, yapmayın, öyle olmaz, bunu oturtalım ama.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Keşke bunu siz söyleseydiniz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Siz de milletvekilisiniz...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, lütfen, Ejder Bey...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Size de lazım olur ya...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bu otursun, bu şekilde gidelim bundan sonra.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin. Sayın Gürer...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, Bakanın laf atmalardan ötürü meramını ifade edemediğine ve görsel basının görüşmeler boyunca salonda kalması taleplerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, ben Sayın Türelî'nin dediği, Komisyon hukukunu korumak benim en tabii görevim ve bunu da yaptığımı biliyorsunuz Sayın Türelî. Siz tepki göstermeden önce bazı yaşadığımız hadiseler benim tepki gösterdiğimi de tutumumu da iyi biliyorsunuz. Ancak ben şunu rica ediyorum: Değerli arkadaşlar, burada Sayın Bakan bir meramını anlatsın. Tartışmalı bir konu var, İsrail'le ticaret. Şimdi bir anlatsın, ne diyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Buna bir itirazımız yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şunu diyeceğim: Ama laf atmaktan meramını anlatamıyor ki Bakan. Bir bırakalım arkadaşlar, ne diyecek, ondan sonra...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakana katkıda bulunuyoruz, açılım sağlıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, bir saniye...

Bakın, değerli arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İsrail bayraklı gemiler limanlarda ne geziyor diyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir müsaade et Sayın Gürer. Bakın, soru-cevap kısmı var bunun, kendi konuşmalarınız var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - O zamana kalmıyor işte.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, burada planlamacılar var. Bunların gözünden bir şey kaçtığını ben görmedim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anladım da Sayın Bakan da laf atmak için uğraşılıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bir müsaade edin, durun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Mecliste ilk kez mi laf atılıyor, ilk kez Sayın Bakana mı atılıyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, Sayın Ağbaba, bir saniye...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bakana...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, Sayın Ök, bir saniye lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz atmıyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nilgün Ök'ten daha fazla laf atan var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, lütfen...

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir meramını anlatsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anlattı, elli yedi dakika süre verdiniz, elli yedi dakika.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, arkadaşlar, kayıtlarda var ne kadar süre verdiğim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Elli yedi dakika.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Meramını anlatmasına dahi müsaade etmiyorsunuz değerli arkadaşlar. Olmaz ki ya, lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hiç öyle bir şey yok Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir anlatsın.

Siz diyorsunuz ki: "Ticareti var." Diyor ki: "Ben kapattım."

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin ne kadar nezaketli olduğunu biliyorsunuz, en çok siz biliyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İşte bu nezakete bir şeyler oluyor son zamanlarda, ben de şaşırıyorum, ya ne oluyor? Biz...

CAVİT ARI (Antalya) - Bakana göre değişiyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Laf atmakta ne var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Değerli arkadaşlar, şimdi bu nezaketi lütfen tesis edelim. Sayın Bakan gelmiş, kendi zaviyesinden yaşadığı zorluklar var, onu kapat, bunu kapat... Diyor ki: “Ya ben 200...”

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama Sayın Bakanın da üslubuna bakın Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yahu, şimdi, değerli arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Nereden çıkardın ya?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, değerli arkadaşlar, bu nasıl, biliyor musunuz, etki tepki gibi bir şeydir. Siz şimdi “İkiyüzlüsünüz.” dersiniz...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, önce o söyledi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kim söyledi onu?

VELİ AĞBABA (Malatya) - “İstismar ediyorsunuz.” dedi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, siz söylediniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Birisi söyledi onu.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan söyledi, sonra da ben söyledim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Üzerinize alınmayın Sayın Ağbaba, benimle tartışmayın ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben lafın altında kalır mıyım? Plan ve Bütçenin hukukunu savunmak benim görevim değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, işte sizin de göreviniz. Zaten ben bu Plan ve Bütçenin hukukunu koruma görevini devrediyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, güldüğümüz zaman meseleleri daha iyi anlayabiliyoruz, paylaşmadığımız bir şey yok. Ha, siz burada hakikaten verdiği bilgiler yanlışsa, bunu yüzüne çarparsınız Hükümetin, dersiniz ki: “Kardeşim, bak, yanlış.”

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama işte kameralar yok. Sayın Başkanımızın söylediği gibi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, sizin yaptığımız bütün konuşmalar kayıtlara giriyor ve yazılı basın burada. Burada konuşulup da gizli kalan ben bir şey görmedim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kameraların olmasının ne zararı var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 3 kişi konuştuğumuz bir şey gizli kalmıyor da bu kadar iç içe olunan, bu kadar bürokratin, bu kadar milletvekilinin, gazetecinin olduğu yerde hangi şey gizli kalacak? Sizden istirham ediyorum...

Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, okuma alışkanlığımız olmadığı için millet olarak, tutanak okunmuyor. O yüzden görsel daha iyi oluyor, televizyon işinde ısrarlıyız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O talebinizi iletiniz, biliyorum, orada ısrarınızı da biliyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - O ısrara ilişkin bir gelişme kaydederseniz memnun oluruz bundan sonrası için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben de bir şey demiyorum, biliyorsunuz, o ısrarınız noktasında bir şey diyemedim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)

a) Ticaret Bakanlığı (Devam)

b) Helal Akreditasyon Kurumu (Devam)

c) Rekabet Kurumu (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gruplar adına konuşmacıları söylüyorum: Cumhuriyet Halk Partisi 2 kişiyle konuşacak; Sayın Şeref Arpacı ve Sayın Talat Dinçer. Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: Sayın Hakkı Saruhan Oluç ve Sayın Mehmet Kamaç. İYİ Parti Grubundan Sayın Erhan Usta, Saadet Partisi Grubundan Sayın Selim Temurci, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mustafa Baki Ersoy ve Sayın Tamer Osmanağaoğlu, Adalet ve Kalkınma Partisinden Sayın Necmettin Erkan konuşacaklardır.

Sayın Arpacı, buyurun lütfen.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve Bakanlık bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, çok kısa süre önce Meclisin itibarını sarsan bir kanuna imza attınız ve bugün burada bu hazırladığınız sunumda toz pembe bir tablo çiziyorsunuz. Gerçekten anlamakta zorluk çekiyoruz sizi. Ben neden bahsettiğimi açıklayayım: 27’nci Dönemde bu Meclisten çıkan ve henüz işleme alınmadan değiştirdiğiniz Trendyol yasası. Sunumunuzda da bu yasaya övgüler vardı, onu gördüm. Hem övdünüz hem değiştirdiniz, anlamadık. “Ali yazar, Veli bozar” diye bir şarkı var ya; selefimiz Mehmet Muş’un Bakanlık döneminde çıkan e-ticaret yasasında yapmış olduğunuz değişiklik... Merak ediyorum, buraya gelirken acaba makamda ne konuştunuz, ne anlattınız? Belki burada görüşlerinizi ifade edersiniz.

Amerika bile Amazonun yarattığı haksız rekabetle ilgili 17 eyalette dava açtı, siz her zamanki gibi, dünyanın gittiği yönden tam tersi yönde hareket aldınız. Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Bakanı Amazon için “Amazon terörü” ifadesini kullanıyor; bakın, haksız

rekabette geldiği noktayı vurgulamak için. Siz Komisyon çalışmalarına Rekabet Kurulu Genel Müdürünüzü bile göndermediniz. Biz Komisyonunda bu konuları konuşurken Rekabet Kurulu yoktu. Hem Komisyonunda hem Genel Kurulda uzun uzun konuştuk, ne bürokratlarımızın ne de AK PARTİ Grubunun hiçbir milletvekilinin içine sinmediğini biliyoruz ama siz talimatla bu yasada ısrarcı oldunuz. 2025 yılında bu milletin kasasına girecek en az 25 milyar TL, üç senede yaklaşık 150, belki de 200 milyarlık bir gelirden feragat ettiniz. Bugün sunumunuzda bütçenizin 56 milyar TL olduğunu yazmışsınız. Siz bütün bütçenizin neredeyse yarısından sadece bir firma için feragat ettiniz. Bakın, Sayın Bakanım “Bunun karşılığında ihracat artacak, yatırım artacak.” dediniz ama yatırım Türkiye’ye gelmiyor. Türk yatırımı yurt dışına çıkıyor. Sizin vazgeçtiğiniz vergiden Trendyol firması Suudi Arabistan başta olmak üzere Körfez bölgesine 2 milyar dolarlık yatırım yapacak, 2 milyar dolar. Bakın, geçen hafta Sanayi Bakanı buradaydı, BYD firması 1 milyar dolar yatırım yapacak diye mutluluktan havaya uçuyordu. Trendyol firması Suudi Arabistan’a 2 milyar dolar yatırım yapacak. Bu yatırımlar Körfez ülkelerine gidiyor, Türkiye’ye gelmiyor. Tam da dönemindeyiz, kasa tamtakır kuru bakır, halk ağır vergiler altında eziliyor, sanayici, esnaf, üretici sıkı para politikası sebebiyle sifatah yapamıyorken siz bu kıyak yasayı geçirdiniz ve halkın yanında değil yandaşın yanında büyük şirketlere kapitülasyon niteliğinde bir kıyak yaptınız. Gerçekten merak ediyorum Sayın Bakanım, gece rahat uyuyabiliyor musunuz? Bu veballe emin olun ki ne Allah ne bu Meclis ne de bu halk sizi affedecektir. Bu kadar açık söyleyeyim. Bir tek savunmanız vardı: İhracatı artırmak, yatırımı artırmak. Bakın, bu ülkede ihracatı -siz de biliyorsunuz ki- sanayici yapıyor. Bu politikalarla ihracatı artıramazsınız. Bence siz ihracat Genel Müdürlüğünü Sanayi Bakanlığına devretseniz daha iyi olur. İhracatı ve yatırım teşvik tutarını bu sene 4’le, seneye 3’le, sonraki sene 2’yle çarpıp net işlem hacmini hesaplayacaksınız ve bu doğrultuda da lisans ücreti belirleyeceksiniz. Şimdi size soruyorum: Bakanlığınıza yatırım teşviki için başvuran bir firma var mı? Bakanlığınızın bu yatırım tutarını 4’le çarpıp net işlem hacmini hesaplayacak olması sebebiyle devletin uğrayacağı gelir kaybına dair bir etki analiziniz var mı? Bu yatırım sayesinde kaç kişiye istihdam sağlanacak ve ne kadar ihracat yapacaklar? Firmalar dâhilde işleme belgesiyle ithalat yapıp bu ürünleri ihracat yapar ise yani üretime, istihdama hiçbir katkı sağlamadan ihracat yaptığında da rakamı 4’le çarpıp net işlem hacminden düşecek misiniz? Firmaların ihracatını artırmaması hâli bir şarta bağlandı mı? Firmaların ithalatının artması hâli bir şarta, bir cezaya tabi mi? Bu soruların hiçbirinin cevabını Genel Kurulda alamadık. Belki siz burada kanunun neden çıkarıldığına dair samimi bir şekilde cevap verirsiniz.

Sunumunuzda ithalatın düştüğüne, ihracatın arttığına rakamlarla değindiniz. Sizler de biliyorsunuz ki Türkiye’nin ihracatı yüzde 70 oranında ithalata bağımlı. Övündüğümüz düşüş, ithalat rakamları ne yazık ki kısıtlamalar sebebiyle altın ithalatından kaynaklanmakta ve ara madde ve ham madde ithalatındaki düşüştü gerçekleşti. Asıl düşmesi gereken lüks tüketim mallarındaki ithalatta ise artış var. Bu, sunumunuzda yazıyor. Siz burada ne yazık ki en güzel yaptığımız şeyi, algı yönetimini yaptınız Sayın Bakan. Ham madde ve ara madde ithalatındaki düşüş dolayısıyla sanayi üretimini gösteren PMI endeksleri 44 seviyesinden bir türlü yükselmüyor. 50’nin altı sanayi üretiminin düşüşünü gösteriyor. Belki bir buçuk senedir 50’nin altında.

Şimdi size ben tekstil sektöründen bir denklem sunayım, işin içinden çıkabilirsiniz çıkın. 2021 yılı son çeyreği iplik 4 dolar, dolar kuru 8,5 TL. Bu rakamlarla Türkiye ihracat rekorları kırıyor, biliyorsunuz. Bugün ise iplik 2 dolar yani yüzde 50 daha ucuz, dolar kuru ise 34 TL yani yüzde 40 artmış ama tekstilci mal satamıyor, ihracat düşüyor. Burada hiç suçunuz yok mu? Ekonomi politikalarına yön verilirken kurumunuz tüccarı, sanayiciyi, ihracatçıyı korumak için ne yaptı? Hiçbir şey yapmadı. Şirketlerimiz büyük bir çöküşle karşı karşıya. İşletmeler maliyet artışları, belirsizlikler ve etkisiz politikalar yüzünden iflas riskiyle karşı karşıyalar, sadece konkordato ilan ederek ayakta kalmaya çalışıyorlar. Konkordato başvuru sayısı bu yılın on ayında toplam 1.352’ye ulaştı. Daha yıl bitmedi Sayın Bakan. Konkordato başvurularına göre, sektörlerin riskleri hesaplandığında en riskli sektörlerin başında inşaat ve tekstil geliyor. Yılbaşından bu yana inşaat sektöründe 78 konkordato başvurusu var, tekstil sektöründe ise 73 konkordato başvurusu var. Bu sayılar ülkemizdeki sanayi ve ticaret hayatının ne denli zor bir süreçten geçtiğini gösteriyor. İş dünyası Hükümetinizin yetersiz ve hatalı politikaları nedeniyle büyük bir belirsizlik içinde kalmış, birçok sanayici yatırım yapmaktan çekinir hâle gelmiş. Bazı sanayicilerimiz yurt dışında yatırım yapıyor. Özellikle tekstil sektörü şu anda komple Mısır’a gidiyor. Mısır’ın elektrik fiyatları bizim dörtte 1’imiz kadar Sayın Bakan.

Millî ekonomimiz açısından son derece üzüntü verici bir tabloyla karşı karşıyayız. Yerli üreticilerimiz bir bir yurt dışına kaçıyor. Eskiden beyin göçü sadece üniversite öğrencilerinde, doktorlarda oluyordu, şu anda ihracat yapan sanayiciler, tüccarlar da kaçıyor Sayın Bakan. Bu gidişata ne zaman “Dur!” diyeceksiniz ve bir şeyler yapacaksınız? Ne zaman kendi iş insanımız, kendi vatandaşımız kıymetli hâle gelecek? Sanayi üretimimiz azaldığı için, yine söylüyorum, ithalat rakamlarında düşüş var. Bu, bundan kaynaklanıyor; bu, övünülecek bir şey değil. Böyle bir tablo asla sürdürülebilir değil.

Bugün sanayi üretimimiz azaldığı için dış ticaret açığımız kapanmış gibi görünse de sanayi yeniden üretime geçtiği anda bu açık tekrar genişleyecek, ülke ekonomisini daha büyük bir borç batağına sürükleyecektir. Açıklanan TÜİK verilerine göre, yıllık sanayi üretimi yüzde 2,4 düştü, yıllık yüksek teknoloji ürün üretimi eksi yüzde 21, aylık eksi yüzde 3 düştü. Orta ve yüksek teknoloji üretiminde yıllık daralma yüzde 4,4, aylık daralma eksi 3,1 oldu. Enerji malı üretimi aylık 6,2 azalırken yıllık üretimi 2,2 düştü. Bu rakamların üzerini özellikle çiziyorum. Dünya yüksek teknoloji, yapay zekâ, yeşil ekonomi gibi alanlara atılım yaparken bizler bunlar için ne destek veriyoruz Sayın Bakan?

Sunumunuzda bütçenizle alakalı Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Programı’na 6 milyar TL ayırmışsınız. Bakın, seçim bölgem Denizli’de “gönüllü uyum” diye bir şey çıkardı Hazine ve Maliye Bakanlığı ve bütün galericilerden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı, lütfen toparlayalım.

Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Toparlıyorum.

Galericileri denetlemeye sokarak sattıkları araba başına 10 bin lira ceza kesti, 10 bin lira. Hesapsız kitapsız, sadece dedi ki: “Gelin, Maliyeye bu cezayı ödeyin. Ödemezseniz dört senelik evraklarınızı inceleriz.” Türkiye’de yaklaşık 8 milyon araç satılmış, bunun 2 milyonu

kayıtlı satıcılardan, 6 milyonu şahıslardan yapılmış Sayın Bakan. Sizin “kayıt dışı ekonomiyle mücadele” dediğiniz kafesteki kuşların tüylerini olmaktan ibaret. Kafesteki kuşlara yükleniyorsunuz ama dışarıdaki kuşlara hiçbir şey yapmıyorsunuz. Geri kalan 6 milyon araç satışı şahıslar üzerinden yapılmış ve bunlar da biliyorsunuz, ticari faaliyette kullanılmış. Sadece size bir örnek verdim, eğer kayıt dışıyla mücadele etmek istiyorsanız bu noktalara özellikle değinmenizi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı, toparlayın lütfen.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Hemen toparlıyorum. Teşekkür edeceğim.

Kayıt belgeli firmalara baskın yaparak ceza kesmek yerine kayıt dışıyla gerçekten samimi bir mücadele etmenizi tavsiye ediyorum.

Bakanlık bütçeniz hayırlı uğurlu olsun. Biz isterdik ki daha fazla rakamı tüccara, sanayiciye, üreticiye verelim, büyük firmalara kapitülasyon niteliğinde kıyak çekmeyelim diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı, teşekkür ediyorum.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Kayıtlara geçsin diye söylüyorum: Özellikle Trendyolla ilgili söylediği her sözün altına imza atıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kayıtlara girdi Sayın Uz.

Sayın Talat Dinçer, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, çok Değerli Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlarımız; ben de öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Ticaret Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Açıklanan rakamlara baktığımızda, açıklanan ibarelere baktığımızda güllük gülistanlık, Türkiye dört dörtlük gidiyor, hiçbir yerde hiçbir sıkıntı yok, ihracat da uçuyor, işsizlik de bitiyor, her şey bitiyor. Şimdi, Sayın Bakanım, ihracat bir ülkede tabii ki çok önemli ama ihracat kadar önemli olan bir şey de iç piyasadaki düzenlemeler. İç piyasada büyük sıkıntılar yaşanıyor. Şimdi, sadece küçük esnaf yönüyle baktığımızda, işte TESK’e kayıtlı 2.992 meslek odası var ve bu odalara kayıtlı 2 milyon 473 bin esnaf var ve aşağı yukarı 2,5 milyon civarında da iş yeri var. Şimdi, bu insanlar hayat mücadelesi veriyor, bu insanlar hayatta kalmak için ellerinden ne geliyorsa yapıyorlar. Şimdi, demin rakamları açıkladınız -esnaf yönüyle baktığımızda- dediniz ki: “İşte açılan 1,5 milyon, işte kapanan 500 bin küsur.” Bunu çok güzel olumlu bir hava olarak gördünüz. Şimdi, kapanan iş yeri 500 binin üzerinde Sayın Bakan. Bu 500 bin vatandaşın sadece kendisi aç kalsa 500 bin kişi, 4 kişilik ailesi olsa işte 2 milyona yakın insan. Hiç mi insan çalışmıyor bunların yanında? Birer, ikişer de insan çalıştırsalar 5-6 milyon kişi açlığa itilmiş durumda yani bu övünülecek bir rakam değil.

Diğer taraftan, bugün en küçük iş yerinin açılmasının maliyetine, en küçük çay ocağı açsanız 1 milyon para gider. Burada 550 bin esnaf kapattıysa varın hesabını siz yapın. Yani boşa giden, sokağa giden millî serveti şöyle bir düşünün. Değerli Bakanım, şimdi, bu insanlar kendi öz sermayesiyle çalışıyor, devletten bir kuruş destek almıyor. Ülke genelinde hem esnafı hem orta ölçekli işletmeleri, KOBİ’leri ortaya koyacak olursak 3,5-4 milyon civarında bir kitleden bahsediyoruz. Bir yandan “Haksız rekabetle savaşıyoruz.” diyorsunuz ama en büyük haksız rekabeti de bu kesime yapıyorsunuz. Bakın, 1990 yılından bu tarafa esnaf bağıyor, orta ölçekli işletmeler bağıyor, “Bize perakende yasasını çıkarın, biz bittik, öldük.” diyor bu insanlar ama maalesef her türlü şirkete imkânlar sağlanırken, yandaşıydı, yoldaşıydı, bilmem neydi, bunlara imkân sağlanırken özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere maalesef hiç sahip çıkmadınız Sayın Bakanım. Perakende yasası şehirlerin her tarafını abluka altına aldı, mahalledeki sokaklara girdi, sokaklara, Sayın Bakanım. Sokağın girişinde var, çıkışında var ve bu insanlar yerli ve millî bu esnafa nefes aldirmiyor. Bak, kapanan ve “Az kapandı.” diye övündüğünüz o esnaf, sanatkâr bugün AVM’lerde tezgâhtar oldu. Terziler paça tadilatı yapar oldu. Üretici çiftçiler amele oldu, işçi oldu. Kime? Bu küresel sermaye grup sahiplerine. Bunda niye bu kadar direniyoruz? Bu AVM yasasını niye çıkarmıyoruz? Bak, haksız rekabetin en kabadayısını bu AVM’ler yapıyor. İstanbul’da uyguladığı fiyat ile Hakkâri’de uyguladığı fiyat, Şırnak’ta uyguladığı fiyat, efendim, Sinop’ta uyguladığı fiyatların hepsi aynı fiyat, bir tuşla Türkiye genelindeki bütün fiyatları kendileri ayarlıyor. Esnaf alın teriyle iş yapayım diye ayakta kalmaya çalışırken, maalesef, bu AVM’ler ülkede esnaf bırakmadı Sayın Bakanım. Açıldığı her yere de inanılmaz bir şekilde zarar verdi yani yapılan bir istatistiğe göre 2 binin üzerinde meslek dalını bitirdi, bitirme noktasına getirdi. İşin garibi “Avrupa’da bu var, bu var...” deniliyor, Avrupa’da AVM’lerin nerede olduğunu hepimiz biliyoruz; küçük esnafa zarar vermesin diye şehrin 30-40 kilometre dışına açılıyor, üstelik cirolarından belli bir katkıyı ortaya koyup zarar gören esnafa dağıtıyor. Türkiye’de biz ne yapıyoruz? Şu anki yaptığımız uygulamalara bakın, şehrin göbeğinde en güzel arsa nereyse AVM’yi getirip oraya dikiyorlar, trafiği de felç ediyor, esnafı da bitiriyor, AVM’lerde çalışanları da bitiriyor, AVM’lerden iş yeri kiralayan işletmecileri de bitiriyor. Biz niye bunun bir yasasını çıkaramıyoruz? Biz niye bunun kurallarını koyamıyoruz? Bakın, sokağa gidin, hangi esnafa sorsanız der ki: “AVM’ler bizi bitirdi.” Öyle vahşi ki değerli milletvekilleri, Değerli Bakan; aklınıza gelen her şeyi satıyor bu adamlar. Benim bakkalım ilave bir şey koysa yanına “Sen bunu satamazsın.” diye vergi dairesi tepesine biner ama AVM’de sınırsız, aklına ne geliyorsa satıyor; araba lastiğinden tutun beyaz eşyaya kadar, giyiminden kuşamından tutun bijuterisine kadar. Bunlar sadece gıda ürünü satmalı Sayın Bakan, sadece gıda ürünü satmalı. Eğer yapıyorsa, bir hayrı varsa yapсын. Üreticiyi de mağdur ediyorlar. Sizler de biliyorsunuz, bu AVM’lerin bu ülkeye ne kadar çok zarar verdiğini hepimiz çok yakinen biliyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Gıdayı da fahiş fiyatla satıyorlar.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sizlerden ricam, bu AVM yasasını bizim de üyesi bulunduğumuz Komisyona bir an önce gönderin, şu ülke genelindeki küçük ve orta ölçekli işletmeleri ve yerli ve millî işletmelerimizi biraz ayakta tutalım. Aksi takdirde, AVM’lere ve küresel sermayeye yerli ve millî insanlarımızı yem etmeye devam edeceksiniz Sayın Bakanım.

Değerli Bakanım, diğer bir konu da esnaf maalesef bankalardan ve finans kuruluşlarından sıkıntılı. Bakanlık olarak buna hiç el atmadınız, özellikle pandemiden bugüne gelen süreç içerisinde. Zaten bir yıl önceye kadar hayat birden 10 kat pahalandı, insanlar ne

olduğunu şaşırı, ellerindeki sermaye de kendilerine yetmemeye başladı. Bu sefer esnaf krediye müracaat edeyim diye uğraşiyor ancak finans kuruluşlarından maalesef krediye ulaşamıyor. Hani, verdiğiniz örnek, esnaf kefalet kredileri var; evet, doğrudur, 1951'den beri veriliyor, hani o dönemlerde diyordunuz ya işte "O zaman limit 5 bin liraydı, biz şimdi 750 bin lira yaptık." Ama Sayın Bakanım, unutmayın, biz o 5 bin lirayla bir ev alıyorduk o dönem, şimdi evin balkonuna yaptırıyoruz 750 bin liraya. Şimdi, böyle de bir gerçeklik var. Tabii ki esnafa bu destekler sağlanmalı, tabii ki daha fazla esnaf bu krediye ulaşsın ancak pandemiden bu tarafa da -sizler de biliyorsunuz- belli aralıklarla krediler durduruldu zaten, krediler verilmedi. Dolayısıyla, esnafımızın bu krediye ulaşması konusunda özellikle küçük ölçekli işletmelere kolaylık sağlanmasını sizlerden istirham ediyorum.

Diğer bir konu da Sayın Bakan, bu bankalar. Her dönemde bütün kesim zarar eder, kâr eden tek kesim bankalar olur ne hikmetse.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Merkez Bankası zarar ediyor.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Merkez Bankası zarar edebilir, zarar gösterebilir ama piyasadaki, Bankalar Birliğine bağlı bütün bankalar kâr eder. Yahu, şimdi esnafa pos veriyorsun, postan para alıyor, işletim bedeli alıyor. Öbür taraftan, biliyorsunuz, halkın yüzde 85'i kredi kartıyla alışveriş yapıyor, kredi kartından her çektiğinde yüzde 4 komisyon almıyor; para esnafa ne zaman geliyor? Kırk beş gün sonra. Evet, ne tarafa dönseniz bankaya çalışıyoruz. Erken kırdırsan bu sefer ilaveten komisyon ödüyorsun. Sayın Bakanım, Allah aşkına, şu piyasaya bir düzenleyin yani artık en büyük sıkıntı bizim iç piyasamızda; kuralsızlık aldı başını gidiyor, herkes her istediğini yapıyor, her yerde yapıyor. Böyle bir sistem olmaz.

Ayrıyeten, göçle vatandaşlar geldi, işte, Suriyeliler, şehrin her tarafını abluka altına aldı; e, bunlara bir şey yok, kimsenin bir şey sorduğu da yok. Adam bir iş yeri kir alıyor nasıl kir alıyorsa, onu nasıl yaptığı da belli değil; ne vergisi var, ne algısı var, hiçbir şey yok; geliyor, bizim yerli ve millî esnafımızla haksız rekabet ortamı yaratıyor. Ya, bunlara bir "Dur!" demek gerekiyor. Yani şu an piyasanın en büyük sorunu nedir, biliyor musunuz Sayın Bakanım? Kuralsızlıktır, kuralsızlık; kural yok.

Evet, Değerli Bakanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Dinçer, lütfen toparlayalım. Bir dakika ek süre veriyorum.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Evet, toparlayacağım.

Şimdi, diğer bir önemli konu kayıt dışıyla mücadele. Bütçenizde de gördük, bütçede küçük bir miktar ayrılmış kayıt dışıyla alakalı. Bu da gösteriyor ki önümüzdeki yıl yine bizim yerli, millî, kayıtlı esnafımızın tepesine binilecek, bunlar vergilerini ödeyecek, bordro mahkûmları vergilerini ödeyecek; yine, o devasa holdingler vesaireler bu vergi ödemeyenler işlerine devam edecek çünkü ayrılan bütçede gördüğüm rakam o, demek ki bunlarla bir mücadele yok.

Kayıt dışı aldı başını gidiyor Sayın Bakanım, bununla daha ciddi bir mücadele gerekiyor. Bakın, siz bir kanun çıkarıyorsunuz; hemen, ilk yaptığınız, kayıtlı esnafın tepesine binmek. Ya, bir hasılat tespiti çıkardınız yani bunu çıkartırken hiç mi yüzünüz kızarmadı, bilmiyorum ama bir esnafın kapısına gidip ayda 3 kere...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TALAT DİNÇER (Mersin) - Toparlayacağım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ama uzattım.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Bir dakika...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Selamlama için açayım, hemen selamlayalım.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Şimdi, esnafın kasasına vergi memurunu gönderiyoruz, vergi memuru ayda 3 sefer -ve bu, on iki ay boyunca devam edecek- adamın hasılatını tespit ediyor. Ya, bu işin bayramı var, seyranı var. Bu, esnaf açısından, dışarıdan görünenlere ne kadar ayıp bir görüntü. Bu insanlar ne düşünür? "Ya, bu kaçakçı mı?" der, "Bu bilmem ne mi?" der.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Dinçer, lütfen selamlayalım.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Ya, bunları yapacağımıza, gelin, şu vergi vermeyen büyük şirketleri, yandaşları bir kayıt altına alalım; bunlardan gelecek vergiyle de emin olun, esnaftan vergiye bile ihtiyacınız olmaz.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum. İnşallah 2025 yılı tüm kesimler açısından güzel bir yıl olur.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Dinçer, teşekkür ederim.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına 2 konuşmacıdan ilk konuşmacı Hakkı Saruhan Oluç Başkanımız.

Buyurun

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, bu zaman konusunda biraz cömert davranmanız yani Mehmet Bey böyle yapmıyordu ama neyse... Bunu saymayın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şöyle, saymayız onu.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Tamam.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hani, hepimizin hukuku ve zamanı için gayret ediyoruz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Doğru ama gün uzun, biliyorsunuz. Tabii, doğru, haklısınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ama ertesi gün de onda başlıyoruz, onun için riayet edersek sevinirim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Peki.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sağ olun.

Sürenizi tekrar başlatıyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Sunumunuz için teşekkür ederiz.

Şimdi, bu Ticaret Bakanlarında böyle bir alışkanlık oluyor, Sayın Muş'ta da bu vardı: Hep ihracatı konuşuyorsunuz, büyük ihracat başarılarını anlatıyorsunuz fakat bu ithalatı kim yapıyor, belli değil yani ithalatı yapan başka bir bakan var herhâlde. Biraz ithalatı da konuşmak gerekiyor ama hani, bunu söylemiş olayım.

Şimdi, siz 2 Ekimde dış ticaret verilerini açıklarken, basın açıklamanızda dediniz ki: "Bu yılın ilk çeyreğinde ülkenin yüzde 3 büyüdüğünü tespit ettik. 2,5 puan katkısı net ihracattan geliyor." Sonra "İkinci çeyrekte de yüzde 2,5 büyüdük; onun da 1,3 puanı net ihracattan geliyor." dediniz, evet. Ancak bu ihracatta bir türlü aşılamayan iki tane yapısal sorun var; ben biraz bunlar üzerinde durmak istiyorum: Bir tanesi, ihracatın ithalata bağımlılığı meselesi -bunu sizler de biliyorsunuz, hani, bu ithalat meselesini görmezden gelmek mümkün değil, onun için söylüyorum bunu- ikincisi de yüksek katma değerli ihracatın azlığı meselesi. Türkiye'nin ihracatında yüksek katma değerli ürünlerin payı son derece düşük seviyede ve ihracatın büyük bölümünü tekstil, gıda, otomotiv gibi geleneksel sektörlere dayanıyor. Buna baktığımızda, Türkiye'de bu yüksek, ileri teknolojlili ihracatın payı yüzde 2,7 ile 3 arasında salınıyor. Şimdi, başka ülkelere baktığımızda, Uzak Asya açısından bakarsak, Vietnam yüzde 32'ye ulaşmış vaziyette, Malezya yüzde 21 düzeyinde; Avrupa'ya bakarsak, Çekya var, yüzde 20,36, Macaristan yüzde 14'e yaklaşmış vaziyette; Estonya, Polonya, Bulgaristan, bunların hepsi bizim neredeyse 2 katımız düzeyinde. Örnekleri artırmak mümkün. Yani, gerçekten, bu ciddi bir sorun olarak ihracatta görünüyor ve bu konuda sizin herhangi bir şey söylediğinizi bugün duymadık yani ileri teknolojlili ihracatın düşük olmasının, ticaret açısından, dünya ticareti açısından bizim büyük bir sorunumuz olduğuna dair hiçbir cümleliz yok; demek ki bu konuda bir hazırlığımız, bir vizyonunuz, bir öneriniz de yok gibi görünüyor.

Şimdi, bakın "Türkiye dünyanın 19'uncu büyük ekonomisi." diye övünüyor iktidarınız 2022'de, tamam, peki, güzel ama Dünya Bankasının hesaplamalarına göre ileri teknolojlili ihracatın toplam ihracata oranında aynı yıl Türkiye kaçınıcı sırada biliyor musunuz dünyada? 57. Yani 19 nerede, 57 nerede? Demek ki bu alanda çok büyük bir sorun var, bu net bir şekilde görünüyor. Nedir bunun nedeni? Baktığımızda, Türkiye'ye gelen net yabancı sermaye yatırımlarının bu açıdan ciddi bir sorun yarattığını görüyoruz yani diğer ülkelerin yaptığını, Uzak Doğu'da ya da Avrupa'da diğer ülkelerin yaptığını Türkiye yapamıyor bir türlü; hâlbuki hem ürün ve pazar çeşitliliği açısından bu ülkelerin birçoğundan iyi durumdayız hem de sanayi üretimi kabiliyetimiz yüksek ve çeşitlilik açısından da karşılaştığımızda Çin ve Hindistan'la karşılaştırılabilir bir üretim üssüyük, rekabet gücümüz ortada. Yani küresel rekabetçilik haritasında Türkiye, Çin ve Hindistan'la birlikte yükseliyor ama ileri teknolojlili ihracatta açıkça nal topluyor yani bu lafla anlatabiliriz. Neyi gösteriyor? Ne yaptığını bilen ve irrasyonel davranmayan bir ekonomi idaresi yoktu belli ki. Şimdi rasyonel ekonomi idaresine dönüldü ama hâlâ baktığımızda yüzde 2,7 ile 3 arasında salınan bir durumla karşı karşıyayız.

Peki "Neden Türkiye hak ettiği ölçüde yabancı sermaye yatırımı çekemiyor?" meselesine bakmak lazım. Bu elbette ki sadece şimdi söyleyeceğim sizin Bakanlığınızla ilgili bir sorun değil ama siz de yürütmenin bir parçası olduğumuz için bu konuyu size de söylemek gerekiyor. Bakın, yine, geçenlerde bir araştırma yayımlandı: World Justice Project var; Dünya Adalet Projesi, dünyada hukukun üstünlüğünün geliştirilmesinin görev edinmiş bir kuruluş ve ekonomi alanında da ciddiye alınan, uluslararası alanda verileri izlenen bir kuruluş. Bu Dünya Adalet Projesi "hukukun üstünlüğü" "hesap verebilirlik" "adil hukuk, açık hükümet" ve "erişilebilir tarafsız adalet" olarak dört ilkeyi temel alarak birtakım endeksler yayınlıyor ve bu endekslerden 2 tanesinin çok önemli olduğunu biliyoruz. Biri hukukun üstünlüğü endeksi, öbürü de yolsuzluk yokluğu endeksi. Şimdi, baktığımızda yeni çıkan bu endekste Türkiye'nin durumu şöyle: Hukukun üstünlüğü endeksinde Türkiye 117'nci durumda, 117 yani "hukukun üstünlüğü" diye bir şey neredeyse yok. Hani Arjantin, Çin ve Rusya bile bizden daha iyi durumda -yani özellikle bu 3'ünü örnek vermek istiyorum- Türkiye'den iyi durumda. Peki, yolsuzluk endeksi yani yolsuzluk yokluğu endeksinde Türkiye kaçınıcı sırada? 78'inci sırada Sayın Bakan. Bu 2 konu aslında her şeyi anlatıyor yani hukukun üstünlüğünün olmaması ve yolsuzlukların önlenmesiyle ilgili sorunların olması aslında yabancı sermayenin neden gelmediğine dair çok açık işaretler taşıyor, bunu özellikle söylemiş olayım. Dolayısıyla bu sizin yürütmenizin, iktidarınızın da bir sorunu ve ihracat içinde bu yüksek teknoloji payımı artırmadığımız müddetçe -ki çok düşük olduğunu biraz evvel verilerle de söyledim, siz de kabul edersiniz bunu- yapılmakta olan ihracatın aslında hedeflerine ulaşamayacağını görüyoruz; onu da bir kere daha söylemiş olayım.

Değirmek istediğim 2'nci konu Sayın Bakan -sanıyorum siz de geçen toplantısına da katıldınız, çok heyecan da duymuşsunuz, açıklama yaptınız, gördüm onu da- bu BRICS meselesi. Şimdi, bu BRICS meselesi gerçekten çok tartışılması gereken bir konu çünkü sizin iktidarınızın bu tür konularda yanlışa sapma alışkanlığı çok fazla var. Şimdi, nedir bu BRICS? Vaktim çok uzun olmadığı için anlatamayacağım uzun uzun, başka bir fırsat olursa konuşuruz ama biliyoruz ki bu BRICS dört başı mamur bir örgütlenme değil. Esas itibarıyla, Batı blokuna karşıtlık üzerinden bir buluşmayı ifade ediyor ve Batı'nın dışındaki ülkeleri bir araya getirmeye çalışıyor. Bunlar arasında ortak bir coğrafya, tarih ve kültür birliği de yok yani örneğin, Avrupa Birliğinden bahsederken ortak coğrafya, tarih, kültür ve çıkar birliğinden söz ederiz her zaman. Bu BRICS'te böyle bir şey de yok yani üyelerinin coğrafi yakınlığı dahi yok baktığımızda. BRICS, bu anlamıyla Batı blokunun alternatifi de değil. Şimdi, yani iktidar aslında Batı'ya karşı BRICS kozunu oynamaya çalışıyor, Avrupa Birliğine karşı BRICS kozunu oynamaya çalışıyor ama bu doğru bir tutum değil. Yani bu tür yanlışları siz çok yaptınız iktidar olarak. Neden? Hani bir tanesini örnek olarak vereyim: NATO'ya karşı S-400 füzelerini Türkiye'ye almaya kalkıştınız, aldınız da bilmem kaç milyar dolar bunun için ödediniz. Sonra onları depoya koydunuz çünkü NATO üyeliği ile Rusya'dan alınan S-400 füzelerinin bir arada bulunması mümkün değildi, depoya kaldırıldı, büyük bir zarar ortaya çıktı. Şimdi, bu BRICS meselesinde aynı anlayışla hareket ediyorsunuz. Yani bir taraftan Avrupa Birliği... Siz biraz evvel konuşmanızda da ifade ettiniz "Avrupa Birliğiyle ilişkiler, müzakereler, yeni fasılların açılması önemli." dediniz,

gerçekten doğru. Gümrük Birliği meselesine değindiniz, evet, gerçekten doğru fakat BRICS kozuyla bu Avrupa Birliği meselesi ve Gümrük Birliği meselesinin birlikte gitmesi mümkün değil. Bu kozu oynamaktan vazgeçin çünkü Avrupa'daki diplomatik kaynaklara da baktığımızda oradaki yapılan tartışmalara ve yazılan yazılara da baktığımızda görüyorsunuz; aslında farkında herkes bu konunun yani "Türkiye, niye bu BRICS meselesiyle ilgileniyor?" konusunun farkında. Bu açıdan baktığımızda, bu hedefinizin Türkiye açısından ciddi sorunlar yaratacağına dair biz uyarımızı buradan yapmış olalım, gerçekten ciddi bir sorun. Aynı zamanda bu BRICS, siyasi rejimler açısından baktığımızda bizim örnek alacağımız, ülkeleri de kapsamıyor yani farklı siyasi sistemler ve ideolojilerle yönetiliyor ve siyasi uyumsuzluklar var aralarında ama ondan önemlisi, insan hakları ve demokratik reformlar açısından da baktığımızda BRICS üyeleri, Türkiye'nin örnek alabileceği ülkeler değil. Dolayısıyla ortak bir siyasi vizyonları da yok. Yani bu BRICS sevdasından da yol yakınken dönmek gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

"Niye bunu bu kadar önemsediniz?" dersiniz, son yıllardaki dış politika hamlelerinize baktığımız zaman, iktidarın dış politika hamlelerine, sürekli yanlış üzerine yanlış yapan bir iktidar var karşımızda. Yani Orta Doğu politikalarına baktığımızda bunu görüyoruz, Akdeniz politikalarına, Kuzey Afrika politikalarına baktığımızda görüyoruz, Yunanistan'la ilişkilerde görüyoruz, Avrupa Birliği ve Amerika'yla ilişkilerde görüyoruz, Avrupa Konseyiyle olan ilişkilerde görüyoruz. Sürekli yanlışlar yapan bir iktidar, şimdi de aynı işi BRICS meselesinde yapmaya başladınız. O nedenle, hani, ben bu konuda bazı uyarıları yapmayı tarihsel olarak da önemli bir görev olarak gördüm. Biliyorum, iktidar, bu tür uyarıları ciddiye almıyor ama sonra dönüp dolaşip hem dış politikada hem ekonomi politikalarında söylediğimiz bazı konuların doğru olduğunu fark edip dönüş yapma erdemini gösteriyor elbette.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Yani dış politika da bunu gördük, ekonomide de bunu görüyoruz, KKM'yi hatırlatmak istiyorum sadece. Dolayısıyla bu BRICS meselesinden uzakta durmanız, bu tür toplantılara katılmanın sizi heyecanlandırmaması gerekiyor, tam tersine tedirgin olun. Ben BRICS üyeleriyle ticaret yapmayalım anlamında söylemiyorum, sakın öyle anlaşılmasın çünkü elimizdeki veriler de gösteriyor, Türkiye'nin BRICS ülkeleriyle ilgili hem ihracatı hem ithalatı var, yüksek pay hem de bunlar düşük de değil. Elbette ki bu yapılabilir ama bir blok olarak Batı karşısında bir pozisyon oluşturmaya çalışan anlayışın yanında yer almanın doğru olmadığını düşünüyorum stratejik olarak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Son bir cümle Orhan Bey, onu da söyleyeyim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tamamlayın lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bakın, geçenlerde... Yine sizin doğrudan alanınız olmamasına rağmen hatırlatmak için söylüyorum. Rusya ile Ukrayna savaşı sürüyor, Türkiye de ara bulucu olmak istiyor. Barış için mücadele etmek gerçekten çok önemli, keşke olabilse fakat Rusya Dışişleri Bakanı geçenlerde çok önemli bir şey söyledi, dedi ki: "Türkiye ara bulucu olamaz, barışı sağlayamaz." Gazeteciler "Neden?" diye sordu. "Çünkü Türkiye'nin silahları Ukrayna'da Rus askerlerini vuruyor. Onun için Türkiye bu durumyla ara bulucu ya da barış getirici olamaz." dedi. Yani anlatmaya çalıştığım böyle bir politikayla ilgili. O yüzden BRICS örneğini daha iyi anlatabileyim diye verdim. BRICS, Türkiye açısından stratejik ve tarihsel olarak içinde yer alınacak bir blok değil, bundan uzak durmanızda fayda olduğunu doğrusu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, teşekkür ederim.

Grubunuz adına ikinci konuşmacı Mehmet Kamaç Bey.

Sayın Vekilim, süreniz on dakika.

Buyurun.

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Doğrusu Sayın Bakan burada konuşurken ülkenin sadece bir cennet olduğunu ya da ticari alanda cenneti yaşadığını biz bir anda gözümüzün önünde canlandırdık. Fakat Sayın Bakan şunu görmeyi isteriz: Bu ülke aslında bir faiz cenneti ve bir vergi cehennemine dönmüş durumda. Bu denklem içerisinde özellikle sizin hiç görmediğiniz, belki de hiç hesaba katmadığınız küçük esnafın yaşadığı sorunların çok büyük olduğunu burada size hatırlatmakta fayda var. Rakamlar verdiniz fakat ortaya koyduğunuz politikaların ya da küçük esnafı korumak adına ortaya koyduğunuz politikaların küçük esnafı korumadığını, tam tersine, küçük esnafın her gün iflaslarla karşı karşıya kaldığını ve küçük esnafın dolayısıyla her sene neredeyse sayıları yüz binlere varan kepenk kapatmaları yaşadığını, bunların üzerinden daha da biraz büyütürsek aslında bu ülkede ticaretin dönmediğini söylemekte fayda var Sayın Bakan. Ticaret bu ülkede neden dönmüyor? Şimdi birkaç rakam söyleyelim size: Artan kira, enerji, döviz kuru dalgalanmaları ve girdi maliyetleri esnafları darboğaza sürüklerken yapılan yapılandırılmalar ve düşük faizli kredi olanakları borç yükünü azaltmak yerine daha da ağırlaştırmaktadır. Yani siz de takdir edersiniz ki ülkede politika faizi yüzde 50 iken yapılandırma her gün küçük esnafın üzerine ağır faiz yükleri getirmektedir. Bu yapılandırma şekilleri sonuçta bu vatandaş, bu esnafı korumuyor, daha çok borç yükünün altına koyuyor ve her gün iflaslar yaşıyor, her gün kepenkler kapatılıyor ve insanlar artık neredeyse açlıkla karşı karşıya kalıyor. Yani 7440 sayılı Yapılandırma Kanunu, Türkiye'de kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması amacıyla Mart 2023'te yürürlüğe girdi. Kanun kapsamında vergi, SGK primleri, trafik cezaları gibi çeşitli kamu

alacaklarının faizleri ve gecikme cezalarında indirim sağlanarak borçlulara taksit ve peşin ödeme seçeneklerinde kolaylık sunuldu. Deprem bölgelerinde ise kanun, ödemeleri erteleme ve belirli yardımlardan vergi muafiyeti gibi özel destekleri içermekteydi. 7440 sayılı Yapılandırma Kanunu'ndan faydalanan borçlulara yönelik olarak her ay ortalama 8 milyar TL tahsilat yapıldığı belirtilirken, toplamda yaklaşık 388 milyar TL'lik tahsilat gerçekleşti. Ancak bir yapılandırmaya rağmen devletin tahsil edemediği vergi borcu 1,1 trilyon liraya ulaşmış durumda. Bu veriler Yapılandırma Kanunu'nun borçları azaltmakta yetersiz kaldığını ve daha da sürdürülebilir, uzun vadeli ekonomik çözümlere ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. 7440 sayılı Yapılandırma Kanunu, kısa vadeli bir rahatlama sunsa da borç yükünü kalıcı olarak azaltmakta yetersiz kaldığı için eleştiriliyor ve bu eleştiriyi de aslında hak ediyor. Yüksek enflasyon ve artan maliyetler altında birçok esnaf yapılandırma taksitlerini ödemekte zorlanmaktadır. Deprem bölgelerinde esnaf ve tüccarlara SGK ve vergi kolaylığı sağlayan mücbir sebep hâli Adıyaman, Hatay, Maraş, Malatya ve Antep'in İslâhiye ve Nurdağı ilçelerinde 30 Kasım'a kadar uzatılmıştı. Bitmesine bir ay kaldı ancak deprezede esnaf hâlen konteynerlerde ve mağduriyetleri hâlen devam ediyor. Deprem bölgelerinde esnafın en azından imar çalışmaları bitene kadar bu mücbir sebep hâlinin uzatılmasını talep etmektedir Sayın Bakan.

Esnafın borçlarını sürdürülebilir bir şekilde ödeyebilmesi ve finansal rahatlama sağlayabilmesi için vergi, SGK primleri ve trafik borçları gibi kamu borçlarının düşük faizli ve uzun vadeli yapılandırmalarla düzenlenmesi önemlidir. Mevcut borçlar nedeniyle hesaplara konan blokelerin kaldırılması, borçların belirli bir ödeme takvimine bağlanması esnafın nakit akışını düzenleyerek borçlarını rahat ödemesini sağlayabilir. Ayrıca, esnafa özel olarak sağlanacak düşük faizli ve uzun vadeli kredi destekleri, artan kira, enerji ve işletme maliyetlerinde geçici indirimler yapılması, esnafın krediye ulaşmasında kolaylıklar sağlanması esnafın maliyetlerini hafifletebilir.

Şimdi, Sayın Bakan, bütün bu veriler eşliğinde bu ülkede artık iflas eden ve icralık olan esnaf sorunu büyük bir sorun teşkil ediyor. Yani burada belki dile getirmek çok doğru olmayabilir ama artık insanlar ya intihar ediyor ya da neredeyse intihar etmekle yüz yüze kalıyor. 2023 yılında Türkiye genelinde 111.576 esnafın kepenk kapatması ekonomik politikadaki yetersiz desteklerin acı bir göstergesidir.

Bakın, özellikle şurada size bir gibi bir rakam vermek istiyorum: Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) verilerine göre yedi ayda 15 bin şirket kapanmış, 51 bin esnaf kepenk indirilmiş; bu 2024 verileridir. Karşılıksız çeklerde patlama yaşanmış, ağustos ayında 6.530 esnaf faaliyetlerini durdurmuş. Şimdi, yine UYAP'ın verilerine göre, günlük olarak bu ülkede 21 bin icra ve iflas dosyası dairelerde işlem görüyor. Türkiye'deki konkordato talepleri de gözlemlenmeye değer bir artış sergiliyor. 2024'ün ilk dokuz ayında geçici mühlet kararı verilen konkordato sayısı 1.187'ye çıkarken geçen yıl bu rakam 519'du. 2023'te görülen konkordato ilanı sayısı önceki yılın tamamında görülen sayıya 2 katına çıkardı. Yılın ilk dokuz ayında icra dairelerine açılan icra iflas dosyalarının sayısı 23 milyona dayandı. Bu ülkede yaşayan her üç insandan birinin icra dosyası var icra dairelerinde. Şimdi, böylesi bir tablo orta yerde dururken sizin sunumunuzda sanki ülkede hiçbir sorun yokmuş gibi, ticaret çok rayında devam ediyormuş gibi bir tablo çizmeniz doğrusu söylemlerinizin samimiyetten uzak olduğunun en açık göstergesi. Keşke bu ülkedeki olumsuzlukları da saysaydınız, keşke bu ülkede yaşanan bu tür olumsuzlukları dile getirseydiniz.

Ben başta konuşmama başlarken bu ülke faiz cennetine, vergi cehennemine dönmüş dedim. Neden bunu söylüyoruz? Sayın Bakan, bir ülkede eğer faiz yüzde 50 ise, politika faizi yüzde 50 ise ve bu ülkede en ağır vergi politikası işlemde ise insanlardan ticaret yapmasını beklemeyin. Yüzde 50 faizin olduğu bir ülkede hiçbir insan sermayesini ticarete yatırmaz çünkü hiç kimse faizden kazandığı parayı başka hiçbir ticari işlemde kazanamıyor. Dahası, bu ülkede esnafın aslında kepengini hiç açmasa daha kârlı olur çünkü esnaf enflasyon ve gelen zamlar farkından, sattığının yerine yenisini, aynısını alamıyor zaten. Örnek olarak söylüyorum: Yani üç sene önce bu ülkede demir satan bir vatandaş dükkânda bulunan 100 ton demiri hiç satmasaydı, kepengini indirseydi daha kârlı olacaktı. Zira, şu an -o günkü parayla ya da varlığı itibarıyla söylüyoruz- o gün dükkânında 100 ton demir bulunan bir esnaf, şu anda dükkânında sadece 50 ton ya da 40 ton demir bulundurabiliyor. Düşünün, bir inşaat firması ev üretiyor fakat bu evi satamıyor çünkü bu evi sattığında yerine yenisini ancak yüzde 40-50 fazla maliyetle koyabiliyor. Şimdi, tüketici açısından olaya baktığımızda, konut kredileri... Yani bu ülkede en ücre yerlerde bile bir daire fiyatının 5-6 milyonu bulduğu bir yerde, konut kredisi oranının 300-400 bin lirayla sınırlandırıldığı bir ülkede sizce bir inşaat firması üretim yapabilir mi? Haydi üretimini yaptı, sizce satabilir mi? Tüketici 300-400 bin lira krediyle hangi evi alabilir? Haydi diyelim ki bu krediyi de kullandı, yüzde 50'nin üzerinde kredi maliyeti, faiz maliyeti olan bir vatandaş sizce kredi kullanabilir mi? Dolayısıyla bu ülkede şunu esastan vurgulamakta fayda var Sayın Bakan: Bu ülkede ticaret çok büyük sıkıntılarla karşı karşıya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, toparlayın lütfen.

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Bu ülkede sizin söylediğiniz veriler gibi, doğrusu bu ülkede ticaret sizin dediğiniz gibi böyle toz pembe tablolarla ya da rakamlarla dönmüyor. Size önerimiz, sokağa inin, vatandaşlarla bir yüz yüze gelin. Acaba bu ülkede esnaf, bu ülkede üretici var mı, yok mu? Siz hiç çiftçi sorunlarına değinmediniz Sayın Bakan. Yani bu ülkede çiftçi kan ağlıyor, ürettiğini tarlasından hasat edemiyor çünkü girdi maliyetleri satış maliyetiyle kıyaslandığında çiftçiyi aslında ciddi bir borç yükünün altında bırakıyor. Bu konulara hiç değinmediniz. Bizce, bir gün tebdili kıyafetle çıkın, sokakta esnaflarla, çiftçilerle, çalışanlarla, emekçilerle bir araya gelin, bu ülkede gerçek sorunların ne olduğunu bir görün. Buna göre belki yeni bir ticaret mantığı oluşturursunuz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de İYİ Parti Grubu adına Sayın Erhan Usta.

Sayın Usta, süreniz yirmi dakika.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, bürokrasimizin değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütçe görüşmelerimizin, bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Şimdi, tabii, biz yine teknisyenliğe devam ediyoruz. Ben de izniniz olursa bir sunum yapmak istiyorum. Biraz teknik olacak konuşmam. Şimdi, temel olarak, Sayın Bakan, sizin iktidarlarınızın yani AK PARTİ iktidarlarının sizin konunuzla ilgili olarak -başka bir konuda bir iddiası yok zaten de- iki tane iddiası var. Bunlardan bir tanesinde “Ya, biz kesintisiz ihracatı büyüttük, ihracatı şuradan aldık, buraya getirdik, 36 milyar dolarlardan 250-260 milyar dolara getirdik.” şeklinde bir iddiamız var. Öyle midir? Doğrudur. Ama bu hiç irdelenmiyor, bunu bir irdeleyeceğiz şimdi; bu, birincisi. Ben sunumu anlatmaya çalışıyorum, daha çok dış ticaret üzerinde duracağım.

İkincisi de... Bunu ara ara söylüyorsunuz, bu dönemde de söylüyorsunuz, daha önce sizin seleflerinizden de bunu söyleyenler olmuştur, onlar mahcup oldu, siz de mahcup olacaksınız. Keşke mahcup olmasanız ama mahcup olacaksınız. “Cari açık düşüyor.” hatta siz çok iddialı bir laf ettiniz -gelirken trafikte biraz geç kaldım, kusura bakmayın, Çetin Emeç’i kapatmışlardı ama takip ettim sunumunuzu, arkadaşlar sürekli söylediğiniz her şeyi bana yazdılar, sonra da kitaba baktım- “Cari açık sorun olmaktan çıkmıştır.” ifadesini kullandınız.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bugün için.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, “bugün için” kullandınız. Bu, çok iddialı. Bu ancak cehaletle açıklanır Sayın Bakan, kusura bakmayın. Şimdi, buna bakacağız, teknik olarak ben size bunu açıklayacağım, siz sonrasında aynı şeyi söyleyeceksiniz.

Şimdi, şöyle bir bakalım: Cari açık, dış kaynak kullanımı... Yani Türkiye burada yirmi bir yıllık dönemler... AK PARTİ öncesi yirmi bir yıl ve AK PARTİ’li yirmi bir yılı mukayese ediyoruz Sayın Bakan. Maviler neyi gösteriyor? Cari açığı gösteriyor, millî gelire oran olarak yıllık ortalama cari açığı; turuncular da büyümeleri gösteriyor. Sizden önceki yirmi bir yıllık dönemde -aynı dönemi alıyorum ki hiçbir şey olmasın yani bir yılı eksik, fazla falan yapmıyoruz- Türkiye yüzde 4 büyümüş. Bunu kaçlık cari açıkla yapmış? 0,63’lük bir cari açıkla yani millî gelirin yüzde 1’inin altında bir cari açıkla ortalama yüzde 4’lük bir büyümeyi Türkiye gerçekleştirmiş. Şimdi niye cari açıkla ilişkisini kuruyoruz? Onu biliyorsunuz yani cari açık dediğimiz şeye millî gelire özdeşleşmesi açısından baktığımızda, tasarruf-yatırım farkıdır, değil mi? Yani büyümek için tasarrufa ihtiyacınız var, yatırıma ihtiyacınız var. Kendi tasarruflarınız yetmiyorsa dış tasarruf kullanıyorsunuz. Cari açık aslında o, bir anlamıyla millî gelire özdeşliği. Sizden döneminizde, evet, büyümemiz 4’ten 5,4’e çıkmış ancak cari açık 0,6’dan yüzde 4’e çıkmış, yıllık ortalama verdiğiniz yirmi bir yılın ortalaması cari açık. Dolayısıyla, burada baktığımızda büyümemiz çok fevkalade bir şekilde dış kaynağa bağımlı hâle gelmiş. Şimdi, mesela bundan hiç bahsetmiyorsunuz. Biz soru olarak soruyoruz: Bu tespitinde bir yanlışlık var mı?

Şimdi bunun biraz daha detayına geçelim. Bu da ne? Yine bir dış finansman ihtiyacımız var, bir de dış finansmanı bir şekilde karşılıyoruz değil mi? Bu sol blokta dış finansman ihtiyacını yapıyoruz, temel olarak bir cari açığımız var, bunu finanse etmemiz lazım. İki, yine burası, burası da yirmi bir buçuk yıllık bir dönem. En son elimizdeki millî gelir rakamları 2024 ikinci çeyrek olduğu için, anlatabildim mi, yani burası da yirmi bir buçuk yıllık bir dönem, sizin döneminiz sadece burası. Şimdi, toplam 695 milyar dolarlık bir net finansman gerçekleştirmişsiniz, finansman ihtiyacı doğmuş daha doğrusu; bunun 622 milyar doları cari açıktan gelmiş, 73-74 milyar doları da rezerv artışından gelmiştir bu dönemde rezervlerin artması nedeniyle. Tabii, bunun bir finanse edilmesi lazım. Burada rakamların detaylarına girmeyeceğim. Burasını söyleyeyim hemen başlangıçta, nominaldir. Aslında bu kadar uzun dönem nominal rakamları dolar da olsa üst üste toplamak çok doğru değil, bunları reel dolara getirmek lazım ama o alışkanlık pek fazla olmadığı için onu yaptığımız zaman anlaşılıyor, o yüzden ben bu şekilde söyledim. Mesela, biraz sizi coşturacak rakam söyleyelim yani yirmi bir buçuk yıllık dönemde 3,2 trilyon dolarlık ihracat yapmış Türkiye sizin döneminizde ama bunun karşılığında 4,6 trilyon dolarlık da ithalat yapmış, buradan hiç bahsetmiyorsunuz. Sizin selefleriniz de öyleydi, siz de öylesiniz. Sanki bir ithalatla ilgili sizin hiçbir fonksiyonunuz yok, ödemeler dengesi dediğimiz mesele sadece ihracattan ibaretmiş gibi davranıyorsunuz. Şimdi, bunu nasıl finanse etmişiz? Tabii, bu bir finansman gerektiriyor. 380 milyar dolar net dış borç stokumuz artmış yani 130 milyar dolarla aldığımız dış borcu, 510 milyar doları yanlış hatırlıyorsam, oraya getirmişsiniz. 189 milyar dolarlık bir net doğrudan yatırım girişi olmuş, bu güzel bir şey. Bunun kötü yanı da şu: Yani kriz dönemlerinde kelepir fiyatına giden firmalarımıza yabancıların gelmesine sevinecek bir durumumuz yok. Dolayısıyla, hani “brownfield” olursa tamam da bu, şey, yani bazıları bunun da böyle el değiştirmesi... O kötü bir şey ama yine de doğrudan yatırım, işte, genel olarak bakıldığında literatür olarak da iyi olarak söyleniyor.

Şimdi, gayrimenkulümüzü satmışız, 2006’dan itibaren -2006 öncesi detayını vermiyorum Merkez Bankası- 70 milyar dolar bu ülkenin taşını toprağını satmışsınız cari açığı finanse etmek için. Cari açıkla ne yapmışsınız? Çok büyük bir de şahlanış mı var? Hayır, yok. Yani cari açık yaptık, dış kaynağı kullandık, konutları yeniledik, araçları yeniledik, sizin yanlış politikalarınız nedeniyle taş toprağa yatırım yaptı Türkiye. O yüzden bugün Türkiye tıkanıp ve bunları yapabilmek için de net 70 milyar dolarlık gayrimenkulümüzü yabancılara sattık, araziler var bunun içerisinde, daireler olsa sadece çok fazla problem değil. Diğer sıcak paradan da net 56 milyar dolar civarında bir giriş olmuş. Dolayısıyla, bu tabloyu iyi okumak lazım Sayın Bakan, öyle her şey güllük güllüştür falan değil.

Şimdi, gelelim bu cari fazla hikâyesine, şurada tabloya sadece yüzeysel olarak bakın. Bu cari fazla bugünün hikâyesi falan değil. Şimdi geçmiş bilinmeyince, ya, bugün oluyormuş gibi zannediliyor, geçmişte de 90’lı yıllarda cari fazla verdiğimiz dönemler olmuş ara ara. Bu dönemlerin iki tane karakteristiği vardır Sayın Bakan, cari fazla verdiğimiz dönemlerin. Bir, büyüme yavaşlar veya ülke krize girmiştir, eksiye dönmüştür veya yavaşlamıştır bir önceki döneme göre. İkincisi de turizm aylarıdır, turizm aylarında cari fazla durumu olabilir. Şimdi, biraz daha bunun detayına bakalım devam eden slaytta. Biraz anlaşılması zor ama bak şurada aylar ve yıllar var yani 96’dan 2024’e kadar. Dikkat ediyor musunuz pembe alan işte, turizm ayları. Koyu mavi olanlar cari fazla verdiğimiz aylar, cari fazlaları gösteriyor, rakam göstermiyor, sadece cari fazla olduğunu gösteriyor. Dikkat edin, cari fazlamızın önemli bir kısmı zaten o pembe alan içerisinde olmuş. Şimdi, bir iki ay onun üzerinde veriyoruz, onun da birazdan detayına bakacağız. Dolayısıyla yani bu cari fazlanın önemli olan kalıcı olup olmadığı meselesi. Ya, defalarca vermişiz, işte, 98-99 Mart arasında on bir ay üst üste cari fazla vermiş Türkiye. Ne olmuş, Türkiye’nin başı göğe mi ermiş? Niye? Kriz dönemi. 2001 Mart-2001 Kasım; kriz dönemi, dokuz ay cari fazla vermiş. 2019 Mayıs-2019 Kasım yedi ay üst

üste cari fazla vermiş. İlk kez olmuyor bunlar, buralara çıkıp da hele hele bir de “Cari açık sorun olmaktan çıkmıştır.” diye bir şey sizi göreceksiniz çok mahcup edecek, çok mahcup edecek, çok mahcup edecek.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz mahcup olacaksınız inşallah.

ERHAN USTA (Samsun) - Keşke ben mahcup olsam Orhancığım. Siz daha önceden de mahcup oldunuz, Bakan da bunları yeni duyuyor, o da mahcup olacak.

Şimdi gelelim büyüme, cari açık ilişkisine. Bakın arkadaşlar, bu öyle hikâye değil. Bak, grafik okumayı biliyorsanız şayet her şey burada; büyüme ile cari açık ilişkisi. Cari açık mavi olan, sol eksenden alıyor; büyüme de sağ eksen, turuncu olan. Büyümeniz daralıyor, yavaşlıyor, cari açığınız düşüyor veya cari fazlaya geçiyorsunuz; mesele bu. Bu ilişki bozulmuş mu bu dönemde? Tablo 1982’den başlıyor, 2002’den bakın -sizin döneminiz- bu ilişki birebir ya. Ekonometri bilen arkadaşlar var, tanıdık simalar da var burada; tamam mı, yapsınlar, “correle” etsinler bakalım. Cari açık ile büyüme arasında birebir ilişki var; büyüme yavaşlıyor, cari açığınız düşüyor veya ay ay cari fazlaya geçiyorsunuz.

Şimdi, gelelim dünya... “Türkiye’nin dünya hasılasından aldığı pay artıyor.” diye sürekli bir şey var burada, siz de bunu söylediniz. Evet, dünya hasılasından aldığımız pay hakikaten artıyor ama şimdi dünyayı kendimize emsal alabilir miyiz? Gelişmesini tamamlamış, trilyonluk ekonomiler var; onların büyümeye ihtiyacı yok artık, onlar için yüzde 1’lik büyüme yetiyor veya hiç büyüyemeyen, hiç büyüme kapasitesi olmayan ülkeler var. Şimdi, bunların hepsini bir çuvala koyduğunuz zaman, Türkiye’nin dünya millî geliri içerisindeki -sol taraftır bu- aldığı payın arttığını görüyorsunuz ama sağ tarafa bakın, emsal ülkelerimiz, gelişmekte olan ülkeler; gelişmekte olan ülkelerin millî gelir içerisindeki... Türkiye’nin payı düşüyor Sayın Bakan, bunu görmek lazım, maalesef düşüyor. Niye? Çünkü emsal ülkeler, bizim gibi ülkeler, aynı sınıfta olduğumuz ülkeler; onlara karşı rekabet üstünlüğünüzü kaybetmişiz, daha doğrusu onlarla rekabet edecek durumda değiliz, geri kalmışız.

Şimdi, biraz daha detay grafikler bunlar, hızlı hızlı geçeceğim, dünya ticaretinden alınan paylar, hep belli başlı ülkeleri verdik. Bunların niye verildiği az çok ortada. Bakın, Türkiye, işte, 1,07 ihracattan aldığımız pay, doğru ama yani bu; Kore’de 2,65; altındaki ülke, Polonya, 2,49; 1,60... Yani emsal ülkelerde bizden çok daha yüksek. Düşük olan neresi var? İrlanda var; nüfusu 5 milyondur, onun için; onun da kişi başına düşenine birazdan bakacağız. Yani dünya ticaretinden alınan pay elbette artıyor, bir şey demiyorum ama buna ithalatla birlikte baktığımızda... İthalat sizin kitabınızda hiç yok, “ithalat” diye bir şey yok arkadaşlar. Bu ithalat, cami önüne bırakıldı, yirmi iki yıldır bunun ülkede sahibi yok; tamam mı?

Şimdi diğer grafiğe gelelim arkadaşlar. Evet, sizin döneminiz; 0,55’ten ihracat içindeki payımı, dünya ticaretinden aldığımız payı 1,07’ye çıkarmışsınız. İthalat ne olmuş? İthalatı da 0,77’den 1,49’a çıkarmışsınız. Ya, ithalat-ihracat birbirinden kopuk şeyler değil arkadaşlar, ihracat yapmak için ithalat ihtiyacımız var. Hatta aradaki makasa bakın, son dönemde daha da fazla açılıyor. Dolayısıyla, ithalattaki payına da baktığımız zaman, bu ihracatla ilgili söylediğimiz meselelerin analizi biraz daha değişiyor.

Şimdi, burada da millî gelire oran olarak bakalım ihracatımıza: Türkiye’nin en son dönem, 2023 yıllık rakamları, o çıktığı için o var, yüzde 23. Şimdi, bakıyorsunuz, yüzde 55 olan ülkeler var; işte, Tayland yüzde 55, Polonya’da yüzde 47, İrlanda’da yüzde 38 millî gelirin... Yani bu, böyle güzel, çıkmış, bir yere gelmiş, geldiğine bir şey demiyoruz ama gelmiş, nasıl gelmiş, nasıl maliyetle gelmiş, neleri satarak getirmişiz, borcumuz ne kadar artarak gelmiş, ithalatımız ne kadar artarak gelmiş? Bunları hiç söylemeden sadece bunları söylüyorsunuz. Böyle baktığımız zaman, mesele, resim, sizin söylediğinizden tamamen farklılaşıyor.

Şimdi, bir de fert başına dünya ticaretinden aldığımız paya bakalım. Evet, fert başına, İrlanda’yı görüyor musunuz? 39 bin dolar kişi başına ihracatı, Türkiye’nin ne kadar? 2.961 dolar. Emsal ülkelerin hemen hemen hepsinin ihracatı bizim ihracatımızdan kişi başına olarak bakınca çok daha yüksek. Tabii, Türkiye 85 milyonluk nüfus, o yüzden yüzde 23 oluyor ama kişi başına baktığımız zaman, yerlerde çok sürünüyoruz maalesef.

Şimdi, aynı konunun bir başka şeyi... Bir ezberiniz var ya, dikkat ederseniz onu bozdurmaya çalışıyorum yani oradan emsal getiriyoruz, buradan emsal getiriyoruz; birisi anlaşılmasa belki öbürü anlaşılır diye, işte, Cenab-ı Allah’tan niyazımız var, belki anlarsanız tebdir alırsınız yoksa amacımız sizi ikna etmek falan değil.

Bakın, bu, şimdi, 2002; 100 bazlı bir endekstir, sol taraf yine bizim emsal ülkelerimiz, orta yüksek gelirli ülkeler. Hepsinin ihracatı “100” diye alıyoruz, endeks bu. Orta yüksek gelirli ülkeler 2023’te -kırmızılar 2023 yılını gösteriyor- ihracatını 594’e getirmiş, Türkiye’de tam, aynı, aynı performans ve Türkiye’de 100’den 593’e getirmiş. Bakın, bir defa emsal ülkelere göre bir farklılık yaratmamışız, onlar kadar bir performans göstermişiz. Bu, dünya konjonktürün getirdiği ticaret, küreselleşme, ticaretin artması. Bunun karşısında ithalatımız da artırıyor, onu söyledik zaten. Yani “İthalat ve ihracat ne?” diye bir baktığımız zaman zaten çok kötü durumdayız, o ayrı bir şey. Ama bakın, İrlanda ne yapmış Sayın Bakanım? Eğer bunu yapıp karşımıza gelseydiniz, biz o zaman şapka çıkarırdık burada.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz yine bir açık bulurdunuz.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani emsal ülkelerde 100’den 594’e çıkmışken siz 700’e, 800’e, 900’e falan çıkarmış olsaydınız derdik ki “Türkiye, bir değer katmış, bir farklılaşma yapmış.” Bakın, görüyor musunuz İrlanda’yı, Polonya’yı görüyor musunuz? 100’ü 821’e getirmiş. Mesela, bakın, Polonya yüksek teknoloji ürünler payını yüzde 3’ten -bizim gibi yüzde 3’müş orada da- yüzde 20’ye getirmiş. 1 kilogram ihracatın bedelini 2,35 dolara getirmiş Polonya. Nasıl yapmış? Siyasetçileri yapmış, değer katmış, farklı politikalar uygulamayı başarmış. Yoksa dünyada gelenle birlikte geldiği zaman, bizim gibi olunuyor işte; anlaşıldı mı?

Mehmet Baykan -burada mı bilmiyorum Mehmet Bey- geçen gün -bakın, şu, tutanaklardan okuyorum- dedi ki: “Diğer ülkelerin hayvanlarının Türk samanı yediğini Allah aşkına bir anlayın artık.” Ya, bu kafa ya, bu kafa Türkiye’yi yönetiyor.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - İroni yaptı.

ERHAN USTA (Samsun) - Diğer ülkelerin hayvanları bizim samanı yiyormuş, "Bunu anlayın." diyor. Bu çok önemli bir şey. İşte, saman satarak ancak bu kadar ihracat oluyor; tamam mı? Saman satmakla övünen...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Adam ironi yaptı ya.

ERHAN USTA (Samsun) - İroniyi mironiyi filan bilmem ben, tutanaktaki kayıt bu. Tamam ama şimdi bunlardan siz hiç bahsetmiyorsunuz, sizin böyle bir gündeminiz yok.

Dış ticaret miktar endeksi... Bir bakalım miktar endeksine ne olmuş? Miktar olarak bakın, şeyler 115 ithalatımız... Burada 2015/100 bazlı endeks Sayın Bakan bu, TÜİK rakamları zaten. Yani 2015'e 100 dersek, tamam mı, 2024'ün Nisan ayında -veya Ağustos'ta olabilir o, birkaç ay daha var herhâlde- ithalatımız 115,7 olmuş, ihracatımız 151,2; bu güzel bir şey. Yani miktar olarak ihracatımızı ithalatımızdan daha fazla artırmışız. Bunun anlamını ne? Daha fazla üretim yapmışız. Üretmek ne demek arkadaş? Faktörleri kullanmak; emeğimizi kullanmışız, sermayemizi kullanmışız, makinalarımızı kullanmışız, toprağımızı, çevremizi kirletmişiz, ihracat yapmışız, ihracatımızı miktar olarak ithalattan fazla artırmışız, çalışmışız ama boşa çalışmışız.

Arkasındaki grafiğe gelelim. Birim değer endeksi... Yani ihracatımızın, ithalatımızın fiyatı ne, değeri ne? Buna baktığımızda vaziyet tamamen farklılaşıyor. Yine, 2015/100 bazlı endeks, ihracat 115,9 ama ithalat, ithal ettiğiniz ürünlerin fiyatları, 100 olan fiyatı 131'e çıkmış. İhracatımızı ancak 115,9 yapabilmışız. Boşa çalışmışız, boşa toprağımızı kirletmişiz, makinamızı yıpratmışız, sermayemizi kullanmışız. Bunun ikisinin birlikte olduğu grafik de dış ticaret hadleri grafiğidir. İşte bunlardan ben sunumuzda hiç görmedim.

Dış ticaret hadleri... Ya, dış ticaret hadleri Türkiye'nin aleyhine geliyor, buna bir çare aramak lazım, Bakanlığımızın bununla ilgili bir şey söylemesi lazım; hiçbir şey yok, hiçbir politika da yok. Bu nedir arkadaşlar? İhracat fiyatlarının ithalat fiyatlarına bölünmesidir. Bu, 100'ün üzerinde olursa ticaret haddi nötrdür, 100'ün üzerine çıktığı zaman lehimize geliyordur, 100'ün altına düştüğü zaman aleyhimizdedir. Bakın, burada sektörel olarak da verdik. Mavi olan, 88,3 olan, en sonu genel ticaret haddi; tamam mı? O turuncu olan gıda, bakın, gıda 86,9; daha küçük, daha kötü. Mesela, biraz sevindirici olanı söylemek lazım, imalat sanayi. Gıda haricindeki imalat sanayi en azından 103 olmuş. Son dönemde bir miktar orada hafif bir artışımız var. Ama bakın, bunlar 2015/100, geldiğimiz nokta, bunun ne kadar gideceği de belli değil yani uzun bir süre zaten hep 100'ün altında kalmış. Yani şunu söylemeye çalışıyorum Sayın Bakan: Dış ticaret hadleri aleyhimize geliyor, bununla ilgili de herhangi bir tedbir yok.

Şimdi, ben vaktimi çok iyi kullanmak için burasını hızlı hızlı geçeceğim.

Teknoloji meselesi... Özetle söyleyeyim, sarılar düşük teknoloji, ortadaki 2 tanesi -ortanın altı, ortanın üstü- orta teknoloji, en üstteki maviler de yüksek teknoloji. İktidarınız döneminde düşük teknolojiden orta teknolojiye bir kayış var; bu güzel bir şey ama yüksek teknoloji aşağı doğru gidiyor. Dolayısıyla, baktığımızda çok şey değil. Bunun biraz detaylarını söyleyeceğim, hemen geçelim arkadaşlar, bunun tablo hâli, bunu geçtik.

Bakın, yüksek teknoloji ürünlerin toplam ihracat içerisindeki payı... 2000 7,8; 2002 6,2; bugün, 3,4 Sayın Bakan, yüksek teknoloji ürünlerin ihracat içerisindeki payı. Durumu bile...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Onun alt kırılımı var mı? Onun alt kırılımı varsa versenize onu bana.

ERHAN USTA (Samsun) - Alt kırılımı bende yok ama veririz onu, belki Sayın Bakan verir onu. Bunların hepsi TÜİK rakamlarıdır. Orta yüksek karışımı yok, burası sadece yüksek, orta yükseği az önce gösterdim. Tamam mı orta yüksek, düşükten orta yüksek...

Sayın Başkanım, bunları vaktime ekleyeceksiniz, arkadaşların soruları üzerine geri dönüyorum.

Üsteki kahverengi gibi olan, o ikisi orta, altındaki alt, üstteki... Şimdi, oraya doğru bir kayış var düşükten. Yüksek de düşüyor yani bir miktar işi düzeltmişiz ancak yüksek teknolojide çok çuvallamışız. Şimdi orta yüksek ve yükseğe bir de şu grafikten bakalım. Şimdi bak, bunun sol tarafı ihracat, sağ tarafı ithalat. Ölçekleri aynıdır tablonun, ikisi de 30'la başlar, tamam mı? 2018-2024; geçmişle mukayese anlamında değil, buradaki vurgum ihracata ve ithalata. Yani ithalatta yüksek ve orta yüksek ithalatımız yoğun; pahalı alıyoruz o yüzden, o yüzden şeyimiz pahalı fakat sol tarafta yani yüzde 40'lar civarında orta yüksek teknoloji ihracatımız var ama ithalattaki aynı şeyin payı yüzde 55'lerde, 60'larda. Pahalı ürünleri dışarıdan alıyoruz, kendimiz üretmediğimiz için dışarıdan alıyoruz. Bunun da kilogram fiyatı 1,44; mesela Çin 2,34; Almanya 3,78; Japonya 3,86 -kilogram başına ihracat fiyatı- İtalya 3,21; Kore 2,70; Polonya 2,35; bizde efendim kaç? 1,44.

Şimdi, son dönemde bu cari açığa bir iyileşme var. Aslında önceki tablolar zaten yani savlarınızı çok çürütüyordu.

ORHAN YEGİN (Ankara) - 1'in altından 1,5'lara gelmişiz.

ERHAN USTA (Samsun) - Orhancığım, bunlar bak daha eklenmiyor, o yüzden bitirmem lazım, sana sonra anlatırım. Tamam mı?

Şimdi, cari açığı iyileşmenin kaynaklarına bakıyoruz, ocak-eylül, sabah çıktı eylül ayı datası; yaklaşık 31,3 milyar dolar. Biz geçen yılın ocak-eylülü ile bu yılın ocak-eylülü arasında baktığımızda cari açığımızda bir iyileşme var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Başkan, ne kadar laf attılar bunlar? Bak bir on saniye...

ERHAN USTA (Samsun) - En az beş dakika.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani on saniyeyi bir dakika...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Yedi dakika.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bakın, laf atmayın. On saniye atıyorsunuz, iki dakika veriyorum. Ya, olacak iş değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Siz bize sordunuz "Beş dakika." diyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, değerli arkadaşlar...

Evet, Sayın Usta...

ORHAN YEGİN (Ankara) - 0,6'dan 1,5'a gelmiş, bunu takdir etmeyecek misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Yegin...

ERHAN USTA (Samsun) - Bunun karşısında bir de ithalat var, ithalat onu oraya getirmiş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, benim odamda çay ikram edeyim size, bu tartışmaları orada yapalım.

Bir daha laf atmayalım, ilave süre vermek zorunda kalıyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Orhan sağ olsun, beni çok seviyor, benim meseleleri açmamı istiyor da benim o kadar vaktim yok Orhancığım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vakit yok, kendi vaktini size versin.

ERHAN USTA (Samsun) - Arkadaşlar, iyileşme 31,3 milyar dolar. Bakın ya, bir alt kırılımına bakın ya, bunu Allah aşkına bir söyleyelim bakalım. Bak, şu, ne o 12.385 olan? Efendim, orası mal ve hizmet dengesinden kaynaklanıyor. Ama esasında şeye gelelim. Mavi; 13,5 milyar dolar arkadaşlar net parasal olmayan altın ihracatımızdan veya ithalatımızdan yani ihracat ithalat farkı. Altından kaynaklanıyor 31,3 milyar doların 13,5 milyar doları. Bugünkü para politikasıyla alakalı, sizinle alakalı bir şey falan değil. Şimdi faizler bir düşsün ondan sonra göreceğiz biz kur nereye gidecek, altın ithalatımız nereye gidecek. Ya, bu ülkede 2023'ün Ocak ayında 4,925 milyar dolar altın ithalatı yapıldı, şu anda 1 milyar dolarlara düştü. Niye? Uygulanan para politikasından dolayı. Bu kalıcı bir iyileşme mi Sayın Bakan? Siz buna güvenerek şimdi diyorsunuz ki bana: "Kalıcı olarak cari açık iyileşti." Allah aşkına bunu nasıl söyleyebilirsiniz ya!

Bakıyorsunuz, turuncu olan da enerji. Enerji fiyatları lehimize geliyor, çok şükür, bu da gayet iyi bir şey ama iyileşmenin 5 milyar doları da buradan geliyor. Diğer taraftan gelen sadece 12,4 milyar dolar, o da ekonomik yavaşlamadan geliyor. Bakın, "ocak-eylül, ocak-eylül" diye baktığımızda geçen yılla bu yıl arasında 3 puanın üzerinde, 4 puana yakın neredeyse büyümede yavaşlama var. 4 puanlık esneklikleri arkadaşlar -ekonomik araştırma birimdeki arkadaşlarımız bilir- hesap etsin bakalım onun ithalata etkisi ne olacak? Bunları görmeden, "Cari açığımız iyileşti." Hani cari açık iyileşti deseniz bir şey yok, kalıcı değil ama iyileşti. "Kalıcı olarak iyileşti cari açık." filan dediğiniz zaman o yüzden mahcup olacaksınız diyorum maalesef.

Şimdi, gelelim bu İsrail meselesine. Rakamların bire bir tamamını kendi uzmanlarımla kendim çıkarttım. Türkiye'den İsrail'e ihracat: Arkadaşlar, 1 Nisan-31 Ekim. Yasak ne zaman başladı? 9 Nisanda başladığı için 1 Nisan ile 31 Ekim diye alıyoruz. Maviler 2023 yılı, yasak yok, İsrail'e ihracatımız var. Tamam mı? Turuncular da 2024 yılı; ciddi düşmüş yani yasakla birlikte. Tamam mı? Bu, tabii, şu anlama da geliyor: Katliam başladığında "Gemiler gitmiyor." filan deniliyordu, sonra da yasaklandı, nasıl oldu?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, Mecliste dediler, Mecliste bir sürü söylendi "İthalat, ihracat yok, gemi gitmiyor." filan deniliyordu, gitmeyen gemileri yasaklamış oldunuz yani gidiyordu gemiler, yasaklandı. Evet, İsrail'e ihracat çok fazla görünmüyor, az görünüyor.

Şimdi, arkadaşlar, gelelim Filistin'le ihracata. Bakın, toplamdan gitmiyorum, mal mal... Filistin'e çelik ihracatı... Filistin, bombaların altındaki Filistin, orada binlerce kardeşimiz şehit olurken Filistin şu anda büyük bir imar ve yapılanma işine girişmiş değerli arkadaşlar, çelik ithal ediyor Filistin bizden, çelik alıyor, efendim, demir alıyor, elektrik-elektronik alıyor, iPhone alıyor, bilmem ne alıyor, kimyevi maddeler alıyor. Ya, şu sektörlere bir bakın ya! "Bunların hangisi daha önce İsrail'de gözükiyordu da şimdi Filistin'e kaydı?" filan diyebilirsiniz. Bunların hepsi Filistin'e gidiyor Sayın Bakan, Filistin'e gidiyor, bunun belgeleri var ya!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, şimdi laf atan olmadı, toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, hemen.

Yunanistan'a ihracat... Bakın, bu da Yunanistan. Yunanistan'a bir anda bizim ihracatımız arttı. Niye? Çünkü İsrail'e Yunanistan üzerinden gidiyor. İşte, aynı sektörler, aynı dönem, bakın, belli dönemde arkadaşlar. Nedir yani? Yani, bize açıklayın o zaman bu Yunanistan'la ihracat seferberliğinin mantığını bize bir söyleyin ya! Yunanistan'a bizim ihracatımız niye arttı? İlişkilerimiz mi düzeldi? Ne oldu yani, Yunanistan'ın büyümesi mi arttı?

Gelelim, Mısır'a ihracata. Bakın, rakam konuşuyor, öyle hamaset yok, hamaset yok! Mısır'a ihracat, görüyor musunuz? Aynı hikâye. Vaktim olmadığı için uzatmayacağım. Bu da bana ait olmayan fakat Twitter'dan aldığım şey, zaten bu da net bir şekilde gösteriyor. Bakın, buraya bir dikkatli bakın. Şu sarı ne biliyor musunuz arkadaşlar? Sarı, Türkiye'den Filistin'e ihracat, tamam mı? 1 Nisandan itibaren 2024 yılda Filistin'e ihracat patlıyor, İsrail'e ihracatımız düşüyor ama aynı zamanda İsrail-Türkiye... Değerli arkadaşlar, bizim sıfır gösterdiğimiz rakamları İsrail Türkiye'den ithalat olarak rakam açıklıyor, bunu da Sayın Bakana bir sormamız gerekiyor. Şimdi, gelelim...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz, Filistinli yöneticilerin açıklamalarını hiç dinlemediğiniz için anlamıyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) - Biz hepsini dinliyoruz Orhancığım, sabote etme.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Estağfurullah.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, Trendyol'a geleceğim ama Trendyol'dan önce bu İhracatı Geliştirme AŞ... Bakın, güzel işleri takdir ediyoruz, güzel bir şey yapıldı, takip de ediyoruz, tamam mı? Yani, az bütçeyle gayet güzel işler yapıyor, inşallah bozmazsınız, inşallah oralara birileri musallat olmaz; sadece o kadarla geçiyorum.

Sizin kitabınızda esnaf yok, esnaf maliyenin pençesine düştü, siz uyuyorsunuz Sayın Bakanım. Yani, burada vergi kanunu çıktı, sizin bir tane görüşünüz yoktu, sizin temsilciniz de yoktu “Ya, esnafa bunu yapmayın arkadaş.” demediniz siz, tamam mı? Sadece kayıt dışılıkla bakıyorsunuz.

Bu Mısır meselesine gelecektim, ona vaktim kalmadı.

İhracatçılar diyor ki: “Teknolojiye yatırım yapmazsanız kur yatar gidiyor, ihracatta zorlanıyoruz.” Ya, kuru artırıyor, ondan sonra, iki ay sonra yine aynı şey oluyor; bu, nereye kadar gidecek? Dolayısıyla, cari açığı kalıcı olarak iyileştirmek istiyorsanız sanayide, tarımda bir dönüşüm yapmanız lazım.

Son konu olarak da -diğer meseleler vardı, oraya giremeyeceğim- bu Trendyol meselesi Sayın Bakan. Küresel tekellilere teslim oldunuz, net, nokta. Modern bir kapitülasyondur bu Trendyol kanunu. Bakın, şu Mecliste, Genel Kurulda -o zaman da ben Grup Başkan Vekiliydim- Sayın Mehmet Muş Ticaret Bakanlığı döneminde geldi, bütün gruplarla konuştu, hepimiz şapka çıkardık “Çok güzel bir şey yapıyorsunuz.” dedik. “E-ticaret piyasası tekelleşmeye doğru gidiyor, burada bir firmanın hâkim olma riski var, bunu düzeltmemiz lazım, bütün dünyanın başına geldi, bizim başımıza gelmeden bununla ilgili bir kanun çıkaralım.” dedi. Bakın, belki de Meclis tarihinde ilk kez bir şey oldu ya, oy kullananların... Bir tane red yok bu kanunda biliyor musunuz? Bir çekimser var, kalan herkes olumlu oy kullandı; bu kadar mutabakatla geçmiş bir kanunu iğdiş ettiniz ya, felç ettiniz! Kanunu kaldırdığımız ortadan; o ilanların, reklamların, onların kalmasının bir önemi yok, o kanunun esas güvencesi lisans bedeli meselesiydi. Lisans bedelini ne yaptınız? Trendyol’a uydurdunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, bitireceğim, bu çok önemli.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, mutlaka ama yani şimdi laf atan da olmadı Sayın Usta ben...

ERHAN USTA (Samsun) - Vallahi bunu, 10 tane önerge veririm, 10’unda da açıklarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam o zaman, 10 tane önerge vermiyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, bilgi edinme hakkımızı alıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, hakkınızı veriyorum, kabul mü?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Tamam, benim hakkımı verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, peki, Sayın Tanal’ın hakkını verdik.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Bakanım, hakikaten içimiz sızlıyor. Sadece vazgeçtiğimiz tutar -arkadaşlarımın birisi 25 milyar TL dedi, bizim hesabımız öyle değil- bugünkü parayla yıllık net 46 milyar TL Trendyol’un cebine bıraktınız. Ya, mesele sadece...46 milyar TL’yi Trendyol’un cebine bıraktınız; yıllık, her yıl artan miktarlarda bu devam edecek ama mesele sadece o da değil. Ya, bu Trendyol... Bakın, şimdi, Amazon’u takip etmiyor musunuz Sayın Bakan? Yani bu kanun çıktığında Trendyol’un pazar yerleri içerisindeki payı 45’lerdeydi -adam birilerinden garanti almış demek ki ya- adam gaza basmaya devam etti, 15-20 puan daha artırdı, 60-65’e getirdi. Hâlbuki, normalde bu kanun o kadar güzel düzenlenmiş ki hakikaten Sayın Mehmet Muş’u bir kez daha tebrik ediyorum, aslında çok da içimden gelmiyor tebrik etmek çünkü aynı seçim bölgesindeyiz yani Samsun’a... İyi olanı takdir etmemiz lazım. Şimdi, mesela bazen kanun çıkartıyoruz biz, bir şeyi yapıyorsunuz, hemen ertesi gün yürürlüğe giriyor, değil ya, iki buçuk yıl süre verilmiş “Arkadaş, bak, kendine çekidüzen ver, tamam, politikalarını buna göre yap, eğer sen büyümeye böyle devam edersen çok ciddi bir lisans bedeliyle karşılaşırın.” denilmiş. Kanun iyi tanzim edilmiş bir kanun ama Trendyol garantiyi almış bir yerden, sizden mi aldı, kimden aldı bilmiyorum, sizden cevap bekliyoruz, hiç sesinizi duymadık. Yani almış garantiyi bir yerden, ne aldı, nasıl aldı, nasıl bir ahbaplık var onları ben bilmem ama olan ortada. Almış garantiyi bir yerden, gaza basmaya devam etti. Ya, öyle bir hesap yapıldı ki arkadaşlar, Orhancığım, öyle bir hesap yapıldı ki “Şimdi, Trendyol’u nasıl bu lisans bedelinden kurtarıyoruz?” diye. Normalde lisans bedeline konu olacak işlem hacmi tespit edilirken ihracat düşülüyor. Ya, bir rakam ne kadar düşülür, bir kere düşülür değil mi ihracatın varsa? Dediler ki: “İhracatı 4 defa düşürelim.” 4 defa düştü. Hâlâ lisans bedeline takılıyor. “Yatırımlarını düşürelim.” dediler. Ya, yatırım bir kere düşse olmuyor. “Yatırımını da 4 defa düşürelim.” dediler, yatırımları da 4 defa... Ya, bu utanç orada oy kullanan herkese yeter ya! Onun lehinde, bu kanunu bozan, o 2 tane -11’inci, 12’nci madde miydi- maddeye oy kullanan hiçbirisine şu memleketin bir vatandaşı olarak hakkımı helal etmiyorum ve bu utanç ömür boyu onların boynunda olacak. Şimdi gelmiyor lisans bedeli “Tekrar onu da 4 defa düşürelim.” O da 4 defa düşüldü. Ya, yine takılıyor. Ya, o yüzde 20 oranı toplam ticaret içerisinde “Bu yüzde 20 aşılırsa buna bir yüzde 15 marjı koyalım.” dediler. “Yani yüzde 20’yi yüzde 15 aşarsa yani 23 olursa da yüzde 20’yi aşmış sayalım.” dediler. Ya, böyle böyle Trendyol’un 56 milyar dolarlık lisans bedelini 19 milyar dolara düşürdüler, Çinli Trendyol’un. Yazıklar olsun ya! Bunu yapana da bunun karşısında sessiz kalan herkese de yazıklar olsun diyorum, olmaz böyle bir şey! Bakın, dövüneceğiz, dövüneceğiz, Sayın Bakanım, dövüneceğiz! Yani bu sadece 46 milyar, 50 milyar meselesi değil, tüketici de perişan olacak, istediği komisyonu alacak, üretici de satan da yerli millî firmaların tamamı perişan olacak ve Trendyol’u defedemeyeceksiniz, defedemeyeceksiniz bu Trendyol’u.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen toparlayın Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür edeceğim.

Yani içim sızlıyor. Bundan sonra bir şey yapılabilir mi? Yapılabilir tabii yani yine yapılabilir ama biliyorsunuz, Meclisin iradesi yok; Hükümet, iktidar ne derse saray ne derse öyle bir irade var. Dolayısıyla sizin içinize sınıyor mu, bunu size sormak istiyorum yani nasıl buna itiraz etmiyorsunuz, nasıl uyuyorsunuz? Şundan dolayı: Ben sizi suçlamak için söylemiyorum. Konunun bakanı sizsiniz, kanun sizin kanununuz ya, sizin kanununuz perişan ettiler, sizin sektörünüzü, sizin alanınızı bitirdiler, siz buna sessiz kaldınız.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de Saadet Partisi Grubundan Sayın Selim Temurci.

Sayın Temurci, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokrat arkadaşlarımız, basınımızın çok kıymetli mensupları; ben de hepimizi saygıyla muhabbetle selamliyorum.

Şimdi, Erhan Bey birçok veriyi paylaştı. Tabii, ticaret konuştuğumuz için özellikle uygulanan ekonomik programın ticarete, sokağa nasıl yansıdığıyla ilgili olarak bazı verileri arkadaşlar paylaştılar, ben de oradan devam edeyim.

Tabii, sanayici, üretici, esnaf gerçekten bu “sıkılaştırılmış para politikası” dediğimiz dezenflasyon ekonomik programı sayesinde büyük sorunlar yaşıyor. Yani bu siyasi görüş, A partisidir, B partisidir değil, bu ülkenin bir realitesi bu ve böyle bir süreçte de Ticaret Bakanlığımızın duruşu, önerileri, esnafla ilgili uygulayacağı birtakım politikalar elbette çok önemli yani her dönem önemli ama ekonomide böyle büyük derin ve sürekliliği olan bir kriz yaşandığında Ticaret Bakanlığının ne yaptığı, ne söylediği ve topluma, esnafa vermiş olduğu motivasyon çok kıymetli.

Şimdi, bizim şöyle bir sorunumuz var: Genelde bütün ekonomi sunumlarında, arkadaşlarımızı dinlediğimizde elbette çok güzel şeyler duyuyoruz ve onları en az onlar kadar alkışlıyoruz. Sorunumuz şu ki özellikle “ticaret” dediğimiz zaman, “esnaf” dediğimiz zaman, “sanayici” dediğimiz zaman bize anlatılan rakamlarla, o güzel tabloyla sokağın, ticaretin gösterdiği tablo birbiriyle uyumlu olmuyor; böyle çok temel bir problemimiz var. Şimdi, ben buradan hareketle yani “icra iflas” dosyaları denildi. Adalet Bakanlığı en son bu icra ve iflas dairelerine yönelik verileri yayınladı ve 2023'te biraz önceki verilerle de çok uyumlu şöyle bir tablo ortaya çıktı: Daha önceki yıllardan devredilenlerle birlikte Sayın Bakanım, bu rakam 38 milyon 969 bin 260'a ulaşmış 2023'te. Bu, aslında son altı yedi yıldır 6 milyonlardan buraya gelmiş bir rakam ve bunun sebebi nedir bence hepimiz biliyoruz: Hatalı, yanlış ekonomik politikalar. Ve sonuçta millet olarak -ki milletin bence sokaktaki en büyük temsilcisi esnaf- insanlar bunu yaşıyorlar ve hakikaten bu veriler ticarete, hayatın içinde çok büyük bir yangın olduğunu bize söylüyor. Elbette Ticaret Bakanlığımız bu yeni ekonomik programla birlikte olağanüstü büyük bir sorumluluk üstlendi. Yani çok şey söylenebilir ama yeni ekonomik programın temelde iki ayağı var. Diyor ki: “Enflasyonu düşürecekim, fiyat istikrarını sağlayacağım ve cari açığı düşürecekim.” Şimdi böyle bakıldığında dış ticaret dengesinde, cari açıkta gerçekten alkışlayabileceğimiz gelişmeler var. Yani şu anda cari açığın 50-60 milyar dolarlardan alınıp 11,3 milyar dolara düşürülüp gayrisafi millî hasılanın yüzde 1'inin bile altına ineceğine dair bir şey var, bunu görüyoruz, bu bizi mutlu ediyor. Buradan hareketle bu mutluluğun nasıl sürmeyeceğini Erhan Bey açıkladı fakat ben ona başka bir şey ilave edeceğim, oraya çok girmedim bir teknisyen olarak. Şimdi, şöyle bir sorunumuz var: Cari açık eğer sürdürülebilir bir şekilde düşük kalacaksa... İşte, siz hizmetler ihracatından bahsettiniz. Gerçekten hizmetlerin ihracatında 110 milyar dolar hedefimiz vardı, şu anda o hedefi bile tuttuk, geçtik, yıl sonunda inşallah çok daha yukarıda bir yerde olacak. Türkiye'nin temel probleminin üretim olduğunu, yatırım olduğunu hep birlikte tekrar tekrar keşfetmemiz gerekiyor çünkü Türkiye'nin tarım ve sanayisinin gayrisafi millî hasılaya olan katkısı... Evet, sanayide bir düşüş var, tarım zaten en önemli baş ağrımız ama sonuç itibarıyla Türkiye üretim ve yatırım yapmadan ya da yeteri derecede cari açığı aşağıda tutacak bir tablo ortaya koymadan, istihdam üretmeden cari açığın bu şekilde tutulabilmesinin imkânı yok. Dolayısıyla önümüzde çok büyük ev ödevlerimiz maalesef var. Buradan hareketle, tabii, dış ticaret açığı, cari açık neden bu kadar önemli? Enflasyonu düşürme politikasında. Çünkü Türkiye'nin dış borcunun da Türkiye'nin döviz kuru riskinin yönetilmesinde de dövize olan talebi düşürmek için buranın kontrol edilmesi gerekiyor. Dolayısıyla bu aslında enflasyonun aşağı çekilmesinde Ticaret Bakanlığının sorumluluğunda çok önemli bir alan yani burada rahatlırsak belki enflasyonu da kontrol altına almış olabiliriz, en azından katkısı olur çünkü kurdaki geçişkenlik enflasyonda başımızı ağrıtan en temel meselelerden bir tanesi. Şimdi, bu dış ticaret açığı yani 110 milyar dolarlardan ki 80 milyar dolarlara kadar indi, inşallah daha aşağı iner. Burada bir şeye dikkat çekmek istiyorum: En son ağustos verilerine bakmıştım, ilk sekiz ayda tüketim mallarının ithalatında bir artış var; bu çok önemli. Yani ara mal ve sermaye mallarında arzu edilen bir artış yok ama tüketim mallarında çok ciddi bir artış olduğunu gördük. Şimdi, ben, tabii, Türkiye'nin önümüzdeki dönemde dış ticaretinin gelişmesi, büyümesi, ekonomiye ve uygulanan ekonomik programa büyük katkısı olacak, elbette olsun ama Avrupa'da yaşanan bir daralmanın Türkiye'nin ihracatına nasıl zarar verdiğini de gördük, yaşadık geçtiğimiz bir iki yıl içinde. Burada siz serbest ticaret anlaşmaları, tercihli ticaret anlaşmalarından bahsettiniz. Bu tabii memnuniyet verici bir şey ama burada, bu çeşitliliği artırma noktasında acaba bu riski nasıl yöneteceğiz? Çünkü bölgede jeopolitik riskler çok fazla artmış durumda.

İfade edildi ama ben de tekrar söylemek isterim, bunu biraz kalkınma planlarıyla bağdaştırarak söyleyecekim, 2022'de net mal ve hizmet ihracatımızın gayrisafi millî hasıla içindeki payı yüzde 4'tü; 2023'te 2,4 olarak gerçekleştirildi; bu yıl beklenti yüzde 0,6; 2025'te yüzde 1,2; en son verilen raporlarda bunları görüyoruz. Yani aslında net mal ve hizmet ihracatının büyümeye olan katkısını sadece şu üç dört yıllık süreç içerisinde bir karşılaştırma yaptığımızda bu aşağı doğru gidiyor; burada da -az önce ifade ettiğimiz- hizmet sektörü büyürken tarım ve sanayi ihracatında arzu ettiğimiz o yüksek büyümeyi maalesef elde etmemiş oluyoruz.

Bakınız, şöyle bir bilgi daha vermek isterim, biraz önce ifade edildi, ben yüksek teknolojiye girmeyeyim, orta ve yüksek teknolojiyi konuşalım. On Birinci Kalkınma Planı'nda bizim 2023 hedefimiz yüzde 44,2'ydik yani imalat sanayi içindeki bunun ihracata olan katkısı; gerçekleşme yüzde 37 oldu. 2023'te yüzde 44,2 hedef koyduk, gerçekleşen yüzde 37 oldu. Sayın Bakanım, On Birinci Kalkınma Planı hazırlanırken 2018'de gerçekleşen rakam yaklaşık yüzde 37'ydik. Şimdi, On İkinci Kalkınma Planı'nda 2028 hedefi olarak orta yüksek teknoloji ürünlerinin ihracat içindeki payını tekrar yüzde 44 olarak belirledik. Yani 2018'de koyduğumuz hedefin aynısını şu anda 2028 yılı için de koyduk. Dolayısıyla, biraz önce o gösterilen tablolarda dönüp dönüp maalesef başa sarıyoruz, böyle bir tablomuz maalesef var.

Şimdi, bu ihracatın artışıyla ilgili olarak bizim 2023 hedefimiz 500 milyar dolardı; inşallah, o rakamları da bu ülke yaşar çünkü oralara çıkmazsak bizim dünyanın en büyük on ekonomisinde olma şansımız yok. Ama ben şöyle bir hatırlatmada bulunmak isterim, bunu da bir eleştiri olarak kabul edin lütfen. Biz 2002-2012 yılları arasında Türkiye'nin ihracatını 36 milyar dolarlardan alıp 154 milyar dolarlara

çıkarmış bir dönemi hep birlikte yaşadık. Şimdi, dolayısıyla, biz gelip ihracatta yüzde 1-2-3'lük artışı çok büyük bir başarı olarak -biraz önce ülke karşılaştırmalarında gördük- gösterirsek evet, bu bir gelişmedir ama bu Türkiye'yle aynı ligde olan ülkelerle bir karşılaştırma asla kabul etmez.

Şimdi, ihracatla ilgili olarak tabii kalem kalem bakmayacağım ama ihracattaki en büyük değişim, büyüme otomotiv sektöründe meydana geldi. Geçen hafta burada Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızı konuştuk. Tabii, otomotiv deyince TOGG bizi çok ilgilendiriyor. Dolayısıyla, bu otomotiv ihracatında -o gün Sanayi Bakanımıza da sorduk, inşallah cevabını alırız- TOGG'da ne yapıyoruz? TOGG'da bir yurt dışı pazarlama stratejimiz oluştu mu? Gerçekten, otomotiv ihracatında biz yabancı sermayeye hiçbir zaman karşı değiliz, burada yatırım yapacaklar, üretim yapacaklar, istihdam oluşacak, ihracat olacak ama nihai kertede buradaki yabancı firmalar kârlarını ana ülkelere transfer ederler; bu bir kural. TOGG'un ihracatı, ihracat kalemlerimiz içerisinde bizim normalde sizden daha çok fazla bilgi almamız gereken bir konu.

Tabii, ben bunu Hazine ve Maliye Bakanımıza da buraya geldiğinde ifade edeceğim. Yani inanılmaz dolaşiyor Mehmet Bey ve sizler de öyle ama sonuç itibarıyla, bence şu anda yurt içinde ticaret erbabının, üretici firmaların niçin bu ülkede üretim yapmak istemediklerini bizim bir masaya yatırmamız gerekiyor. İşte, biraz önce ifade etti arkadaşlar, Mısır'a giden, farklı farklı ülkelere giden, özellikle başta tekstil olmak üzere... Şimdi, burada şöyle bir sorunumuz var: Siz Türkiye Yüzyılı'nın ticaret yüzyılı olması hedefini sürekli dillendiriyorsunuz. Bu güzel bir yaklaşım ama ihracatçının da şöyle bir problemi var: Şimdi, bakın, yılbaşından bu yana dolar yüzde 16-17 arttı. Yıl sonu enflasyon, en iyi ihtimalle yüzde 44 olacak.

Şimdi, ihracatçılarımız... Yani şunu sürekli söylüyoruz, buna henüz bir cevap alamadık. Son dört, beş yıl içerisinde Merkez Bankasının arka kapı operasyonlarıyla piyasaya müdahalesinin toplam rakamının ekonomi gruplarında yapılan çalışmalarda 400 milyar doları bulduğunu hesaplıyoruz. Böyle değilse açalım, bakalım, gerçekten Merkez Bankamız 2018 yılından sonra piyasaya ne kadar döviz satmış.

Şimdi, siz eğer kur geçişkenliğini kontrol edip enflasyonun artmasını engelleme adına piyasaya dolar satar, enflasyonun yüzde 44 olduğu bir ülkede yüzde 16-17 döviz artırırsanız ihracatçılarımız yurt dışındaki rekabet üstünlüğünü kaybeder. Şu an Türkiye'de bence ihracatın yaşamış olduğu en önemli mesele bu. İnşallah, bu konuda Ticaret Bakanlığımızın da söylem ve eylemleri olur.

Zamanım çok az kaldı, biraz bütçeyle ilgili konuşmak istiyorum: Tabii, Ticaret Bakanlığı bütçesi yüzde 46 artmış. Ben şimdi bakıyorum yani özellikle programlara bakıyorum, kayıt dışılıkla mücadele edeceksiniz, ticaret hayatının düzenlenmesi ve geliştirilmesi için çalışacaksınız, esnafın ve tüccarın yanında olacaksınız ve tüketicinin korunmasıyla ilgili olarak da çok ciddi sorumluluklarınız var. Bütçenin, merkezi bütçenin, Sayın Bakanım, sadece binde 4'ünü alıyorsunuz, binde 4'ünü alıyorsunuz. Ben her Bakanlığın bütçesinde söylüyorum bunu, bakın, merkezi bütçenin binde 4'ünü tacir, esnaf, ticari hayat, kayıt dışılık; bütün bunlarla mücadele edecek bir Bakanlığa veriyoruz ama bizim maalesef Türkiye'miz 2025 yılında merkezi yönetim bütçesinin yüzde 13'ten daha fazlasını faize ödeyecek. Bu konudaki hassasiyetlerimizin aynı olduğunu biliyorum. Türkiye'de Türkiye'deki temel sorunun bu adaletsiz dağılım olduğunun tekrar tekrar hep birlikte altını çizmek zorundayız. Yani Ticaret Bakanlığına ayrılan bütçenin 35 katını faiz olarak ödeyecek bir ülkede tacirin, tüccarın, esnafın korunacağına dair o programlara bizim para ayırmamız çok mümkün maalesef olmuyor ve bu kayıt dışılıkla mücadelede, bilmiyorum, AK PARTİ'den, iktidardan, Cumhur İttifak'tan arkadaşlar verseler de... 300 milyar doların üzerinde bir kayıt dışılık var. Kayıt dışılıkla mücadeleye ayırdığımız bütçe hakikaten çok ama çok yetersiz.

Şimdi, orta vadeli programı konuştuk, kalkınma planını konuştuk. Burada bütün Bakanlarımızı bir seneden fazladır dinliyoruz. Bütün sunumlarda "İhracat, ihracat, ihracat..." diyoruz ve sizde, İhracat Genel Müdürlüğü, işte, Ticaret Bakanlığımız bünyesinde hakikaten ana pay ona ayrılmış, yüzde 46 yani bütçenin yüzde 46'sı İhracat Genel Müdürlüğüne gidecek ve İhracat Genel Müdürlüğüne ödenecek rakamın toplam bütçe içindeki payına bakıldığında gerek orta vadeli programda gerek bu bütçe sunumlarında maalesef ihracat verdiğimiz o önemi, rakamlarla ihracata veremiyoruz. Bu konuda da, ben açıkçası, özellikle tarım ve sanayiden başlayarak sahada, esnafta, tüccarda sizin âdeta... Bu bir öneridir çünkü ben burada bir koordinasyon eksikliği sürekli görüyorum. Ticaret Bakanlığımız bir koordinatör Bakanlık gibi bir vazife üstlenmesi gerekir çünkü böyle bir sorumluluğunuz var.

Şimdi, Türkiye'yle ilgili olarak, tabii, küresel ihracatta, tabii, belki on-on beş sene önceyle karşılaştırıldığında arzu ettiğimiz bir şey yok ama dünyada küresel ihracat düşerken Türkiye'nin küresel ihracatının artıyor oluşunu da ben bir başarı olarak görüyorum.

Şimdi, tabii, hayatın önemli bir bölümünü fuarlarda geçirmiş birisi olarak... "1.780 yurt dışı fuarına ve 61 adet yurt içi fuarına destek olduk." dediniz. Dünyada da Türkiye'de de maalesef temel sorunumuz üretimi yapan insanlar bunun pazarlamasını, bunun satışını, bunun reklamını yeteri derecede yapamıyor. Fuarların bir bölümünü, özellikle Türkiye'deki fuarların bir bölümünü bizzat yerinde görmüş birisi olarak söylüyorum. Bu konuya da bence o cari açığın sürekli olarak bu şekilde kalmasını istiyorsak bu konuya da ayrıca daha fazla önem verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu e-ticaret meselesiyle ilgili girecektim, çok şey söylendi ama Trendyol'a girmeden şunu söyleyeceğim: Bakın, siz genel ticaretin yüzde 20'sini geçtiğini söylediniz. Gayrisafi millî hasılamızın yüzde 8'ini neredeyse... En son bir rapor yayınlamıştınız geçen sene oradan, 2004 raporunuzdan bir rakam 3,8 trilyon 2024 için öngörmüştünüz. Bu, dehşet bir rakam. Dolayısıyla ben burada yabancı sermayeli markalar e-ticarette -taciri korumak, Türkiye'de bu işi fiilen yapan Ahmet'i, Mehmet'i, Ayşe'yi, Fatma'yı da korumak için söylüyorum- toplam ticaretin yüzde 20'sine ulaşır ve burayı aşar, yüzde 30'lara, 40'lara giderse bunlarla rekabet etmek... Üç harfli marketleri ne kadar konuşuyorsak önümüzdeki dönemde e-ticaret esnafın üzerindeki Demokles'in kılıcı olabilir ve daha önemli bir şey, e-ticaret platformlarının sadece yabancı şirketlerin bir oligopol piyasa oluşarak onların eline geçmesine, Türkiye'de ticaretin âdeta -turnak içinde söylüyorum- kapitülasyonlarvari bir şekilde dönüşmesine sebep olur. Dolayısıyla burada hiçbir platforma ayrıcalık göstermeden ve buranın oligopol bir piyasa olmasına da neden olacak şeylere imza atmadan burada yeni düzenlemelere ihtiyaç var.

Şimdi, Değerli Bakanım, birçok arkadaşımız konuştu. Şimdi, bu Filistin meselesi... Filistin'de devam eden işgali, zulmü elbette kınıyoruz. 50 bini aşkın insanımız, kardeşimiz orada katledildi, onlara Rabb'imden rahmet diliyorum. Ben özgür ve bağımsız Filistin

meselesi için, mücadelesi için hissiyatımızın ortak olduğuna inanıyorum. Bu konuda birbirimizden farkımız asla olamaz. Elbette millet olarak şunu gördük: Bu belki bizi kendimize getirme, küçük meselelerde kavga değil, ülkeyi daha büyütme adına, bir araya gelme noktasında belki yeni bir fırsat da bize verir. Biz Akif'in "Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar"ı... Baltık Denizi'nde sıkışan bir balina için gözyaşı dökülenlerin 50 bin insanla ilgili olarak neredeyse sessiz kaldığına şahit olduk 21'inci yüzyılda. Bizim şu anda 2013'te Birleşmiş Milletlerde "Dünya 5'ten büyüktür." diyen bir Cumhurbaşkanımız vardı ama o Cumhurbaşkanımızın sesinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temurci, buyurun, toparlayın.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - ...ekonomik olarak yerle bir edilmiş, finansal ihtiyacı çok artmış Türkiye için şu anda yeteri derecede maalesef çıkamadığını da düşünüyorum.

Buradan hareketle, Sayın Bakanım, bizim meselemiz, aynı duyguları paylaşıp paylaşmamak değil; bizim sorunumuz dünyada bu vicdansızlığa meydan okuyan bir Türkiye Cumhuriyeti var ve Türkiye Cumhuriyeti devleti acaba İsrail'le ticaret yapıyor mu meselesi. Bu, bizim için çok hassas bir konu çünkü bizim Gelecek-Saadet Grubu olarak tam da bu meseleleri Meclis kürsüsünden haykırırken hayatını teslim eden, Rabb'ine teslim eden bir kardeşimiz vardı, Hasan Bitmez Bey, tekrar Rabb'imden rahmet diliyorum. Dolayısıyla, bizim için hassas bir konu. Ben şunu anlıyorum: Yani sonuçta bir serbest ticaret anlaşmamız vardı bunlarla. Biz 7 Ekimde bu mesele başladığında işte 9 Nisana kadar olan bir süre var, daha sonra da 3 Mayıs'ta ticaretin tamamen sonlandırılması var. Belki İsrail'in bu saldırılarını durdurmak, onlarla iletişimi kesmemek için bu iş devam ettirilmiş olabilir, bunu anlayabilirim, benim, burada en fazla hassas olduğum konu şu: Bunu görüp sesini çıkartan sivil toplum kuruluşları oldu, bizzat arkadaşlarımız oldu, bunların tutuklanıp, yaka paça tutuklanıp içeri atılması bu ülkeye de iktidara da hiç yakışmamıştır. Aynı duyguları paylaşıyoruz, ben bunu kabul etmiyorum yani yedi ay ticaret yapıyorsun, sekizinci ayda bunu sonlandırıyorsun. O hassasiyeti de anlıyorum, oradaki politikayı da anlıyorum ama bunu anlamam mümkün değil dolayısıyla burada sizin yaptığınız açıklamalar bence bugün kıymetliydi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, toparlayalım.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Anladığım kadarıyla biz kodlamada... Yani siz aslında şunu söylediniz: Filistin'e bir mal gidecekse Filistin Hükümeti ona onay veriyor. Filistin'den bize bir mal gelecekse Türkiye Cumhuriyeti devleti onay veriyor dolayısıyla onlarla da bizim haberimiz olmadan bir ticaret gerçekleştirilmez. Eyvallah, bunu biz not ettik ama şöyle bir sorun var: Az önce gösterilen tablolarda o kodlamada yani mal çıkışında daha önce bir hata, bir yanlışlık var. Dış ticaretin içinde olmuş biri olarak bahsettiğiniz o gemiden bahsetmeyeceğim burada, acaba diyorum, o Yunanistan ticaretinde, o başka başka ülkelerden oraya giderken konşimentolar değiştirilerek oraya mallar mı gidiyor? Ya, burada bir terslik var. Yani şu anda demir çelik ticaretinde İsrail'in bizden daha önce en fazla talep ettiği ürün o, bizim Filistin'e en fazla artışı gerçekleştirdiğimiz ürün de demir çelik. Ya, bu konuda hakikaten çok ciddi bir şey var. Dolayısıyla, dediğim gibi, hassasiyetlerimiz ortak ama bu konunun Türkiye'de şöyle toparlanması lazım: Başlangıçta bu adım atılmadı, belli gerekçeler olmuş olabilir, sonra bu adım atıldı. Şu anda acaba açık kapılar var mı? Bu açık kapıları da sizlerin bir an önce kapatmasını arzu ediyorum.

Ben bu duygularla, Ticaret Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesinin sizlere, ülkemize, milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Ersoy, buyurun lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyelerimiz ve milletvekillerimiz, kıymetli basın mensupları, Sayın Bakanımız; hepinizi saygılarımla selamlıyorum. Öncelikle Sayın Bakanımıza kapsamlı sunumları için teşekkür ediyorum.

Ticaret Bakanlığımız ticaret politikalarının geliştirilmesi, gümrüklerin etkin yönetimi, perakende sektörünün düzenlenmesi, tüketici haklarının korunması ve uluslararası ticarete rekabetin güçlendirilmesi gibi önemli görevleri üstlenmektedir. Bu doğrultuda, ülkemiz ihracatının yükseltilmesi ve ekonomimizin dışa açılışının hızlanması hedeflenmiştir. 2023 yılında mal ihracatımız 255,6 milyar dolara, hizmetler ihracatımız ise 106 milyar dolara ulaşmıştır. 2024 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 3,2 artışla 192,8 milyar dolara yükselen mal ihracatımız ekonomimizin büyümesine katkı sağlamıştır. Ayrıca, e-ihracatımız yüzde 83,3 oranında büyüme kaydederek 4,6 milyar dolara yükselmiştir. Dış ticaret açığımız ise 2023 Eylül ayına göre yaklaşık 35,3 milyar dolar azalarak 78,7 milyar dolara gerilemiştir. Bu azalma, özellikle cari işlemler açığımızın azaltılmasında büyük bir adım olmuştur. Bugün açıklanan verilere göre eylül ayında cari açık 9,7 milyar dolara kadar düşmüştür. Bu gelişmelerle dış ticaretteki dengemizin güçlenmesi ülke ekonomimize olumlu yansımaktadır.

Bakanlığımız ihracatçı firmalara önemli destekler sağlamaktadır. 1 Haziran 2023-8 Ekim 2024 tarihleri arasında 26.783 ihracatçı firmaya toplamda 17,8 milyar TL destek sağlanmıştır. EXIMBANK aracılığıyla ihracatçılara sağlanan kredi destekleri de 2024 Eylül itibarıyla 34,6 milyar dolara ulaşmıştır. Yine, reeskont kredilerinin günlük limiti 4 milyar TL'ye çıkarılarak işletmelerin finansal erişimi kolaylaştırılmıştır.

Gümrük işlemlerinde güvenlik ve hız sağlamak amacıyla ürün güvenliği denetimlerine önem verilmiştir. 2023 yılı boyunca yaklaşık 5 milyon ürün başvurusu risk analizine tabi tutulmuş ve 21 bin ürün ülkemize uygun bulunmayarak girişine izin verilmemiştir. Gümrük güvenliği konusunda yapılan yoğun çalışmalarla piyasa değeri yaklaşık 50 milyar TL'yi aşan kaçak eşya yakalanarak büyük bir başarı

sağlanmıştır. Ayrıca, MILTAR sistemi gibi teknolojik altyapılarla güvenlik uygulamaları güçlendirilmiş x-ray tarama sistemleri gibi yeni güvenlik önlemleri gümrüklü sahalarla yerleştirilmiştir.

Son dönemde dış ticaret diplomasisine de ağırlık verilmiştir. Özellikle Türkiye ile AB arasında tesis edilen yüksek düzeyli ticaret diyalogu ikili ilişkilerin gelişmesi adına önemli bir adımdır. Birleşik Krallık'la serbest ticaret anlaşmamızın güncelleme çalışmaları yapılmakta, ABD'yle Ticaret ve Yatırım Konseyi toplantıları gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra, Orta Doğu, Orta Asya ve Balkanlar başta olmak üzere, geniş bir coğrafyada ticari iş birlikleri sürdürülmektedir. Ticaretin dijitalleştirilmesi adına e-ticaret ve e-ihracat projelerine büyük yatırımlar yapılmıştır. E-ihracat pazarları ve ülkelerin gümrük uygulamaları rehberi yayımlanarak ihracatçılarımıza gümrük prosedürlerine rehberlik sağlanmıştır. Dijitalleşme çalışmaları kapsamında dış ticarete kâğıtsız işlem oranı artırılmış, elektronik belge sayısı 214'e çıkarılmıştır. Bakanlığımız ayrıca kooperatiflere destek vererek özellikle yerel kalkınmanın güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. 2024 yılında kooperatiflere 34,2 milyon TL tutarında hibe desteği sağlanması yerel ekonomilerin büyümesine olanak tanımaktadır. Bütün bu gelişmeler Ticaret Bakanlığımızın ülke ekonomimizin gelişimine sağladığı katkıyı ortaya koymaktadır. Türkiye'nin sürdürülebilir ekonomik büyümesine katkıda bulunmak adına ortaya konulan çabalar ülkemizin bölgesel ticaretteki gücünü daha da pekiştirmektedir.

Sayın Bakanım, gümrük müşaviri, müşavir yardımcısı ve taşra gümrük memurlarımızın bazı beklentilerinden de bahsetmek istiyorum. Gümrük müşavirleri Türk gümrük sistemi ve dış ticaret işlemlerinin vazgeçilmez aktörleri olarak uluslararası anlaşmalar ve Avrupa Birliğiyle ilgili uyuma dayalı mevzuatı yakından takip edip uygulayan profesyonellerdir. Bu görev kapsamında yurt içi ve yurt dışı firmalarla yoğun olarak çalışmakta ve işlemleri gereği sık sık yurt dışı seyahatleri yaparak aktif bir rol üstlenmektedirler. Yurt dışı seyahatlerinde yaşanan vize işlemlerini kolaylaştırmak amacıyla başarılı hizmetler üreten ihracatçılara verilmesi planlanan yeşil pasaport uygulamasından bugüne kadar ihracat hedefinin yakalanmasında etkin rol oynayan gümrük müşavirlerinin de faydalanmasının sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu uygulama gümrük müşavirlerinin dünyadaki gelişmeleri ve dönüşümleri daha yakından takip etmelerine, başta ihracat olmak üzere dış ticaret işlemlerinin gelişimine katkı sağlayacağı gibi mesleki gelişim ve motivasyonlarını da arttıracaktır. Ülke çapında 3.354 gümrük müşaviri, 10.277 gümrük müşavir yardımcısı olduğu düşünüldüğünde sadece gümrük müşavirlikleri ve gümrük müşavir yardımcılılarıyla sınırlı olmak ve meslekte on beş yılını tamamlamış olan meslektaşlarımıza yeşil pasaport verilmesi yerinde olacaktır.

Bunun yanı sıra gümrük muayene memurları kuruma 2018 yılından itibaren sözleşmeli olarak istihdam edilmektedir. Bu durum aynı ünvanla aynı kurumda çalışan ve sözleşmeli olmayan memurlarla aralarındaki iş barışının önüne geçebilmekte, memurlarımızın motivasyonunu olumsuz etkileyebilmekte ve sözleşmeli memurlarımızın işe alım sürecinde yeterli eğitimleri alamamasına sebep olabilmektedir. Gümrük muayene memurları ithalat ve ihracatta gümrüğe sunulan eşyaların fiziki olarak kontrolünü de yapan, alınması gereken vergilerin tahakkukunu gerçekleştiren kamu görevlileridir. Dış ticarete konu olan her eşyanın kontrol ve denetimini yapan muayene memurları yapmış oldukları işlemlerden müteselsilen sorumludur. Bu sebeple, söz konusu görevlilerin eğitim ve yeterliliğe tabi tutulmasının ülkemizin dış ticaretine ve kaçakçılıkla mücadele politikalarına olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Son olarak, ülkemizin jeopolitik konumu, komşu ülkelerimizin içinde bulunduğu durum ve ülkemizin yıllardır mücadele ettiği terör sorunu göz önüne alındığında, sınır kapılarımız başta olmak üzere, birçok gümrük idarelerimize geçmiş yıllarda birçok terör saldırısı düzenlenmiş ve kaçırma olayları yaşanmıştır. Gümrük çalışanları içerisinde yalnızca gümrük muhafaza memurları silah taşıma yetkisine sahiptir. Gümrük taşra teşkilatında görevli çalışanların tamamına silah taşıma hakkı verilmesi olası saldırılara karşı caydırıcılık sağlayacak olup güvenlik endişesi yaşamadan çalışmalarını sağlayacak ve ülke güvenliğine katkı sağlayacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle, başta Sayın Bakanımız olmak üzere, Bakanlığımıza bağlı tüm kurumlarımızın genel müdürlerine, tüm bürokratlarına ve çalışanlarına azimli çalışmalarından ve taleplerimize karşı duyarsız kalmamalarından dolayı bir kez daha teşekkür ediyorum. 2025 yılı bütçemizin vatanımıza, milletimize hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Sözlerimin başında büyük devlet adamı, eski Gümrük ve Tekel Bakanımız şehit Gün Sazak Beyefendi'yi rahmet ve minnetle anıyorum. Şüphesiz Gün Sazak Bey, Gümrük ve Tekel Bakanlığı görevini üstlendiği dönemde kamu yönetiminde açtığı ufukla yeni bir bakış açısı getirmiş, aynı zamanda büyük başarılarla da imza atmıştır. Elbette onun başarıları, vatan ve millet sevgisinin ortaya çıkardığı dürüstlüğü, tüyü bitmemiş yetimin hakkını koruma gayretinin doğurduğu görev bilincinin devletin bölünmez bütünlüğüne olan adanmışlığın sonucudur. Dolayısıyla cumhuriyet tarihinde ilk defa şeffaf ve açık bir yönetim modelinin uygulanmasına vesile olan bu anlayış, Ticaret Bakanlığımızın geçmişten günümüze görevlerini ifa ederken edindiği temel prensip hâline de gelmiştir. Bu vesileyle bir zamanlar âdeta kangren hâline gelmiş gümrüklerdeki yolsuzluğun, rüşvetin ve kaçakçılığın kökünün kazınmasında büyük gayretler sergileyen muhafaza memurlarımıza, amirlerine ve Bakanlığımızın Bakan Bey nezdinde her bir personeline teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye sahip olduğu stratejik konumu ve ekonomik dinamikleriyle milletlerarası arenada aktif bir ticaret merkezi olma konumunu gün geçtikçe güçlendirmektedir. Bu durum ekonomik büyümemizi de doğrudan etkilemekte, küresel çalkantılara rağmen artan ihracat rakamları, uluslararası platformlarda Türkiye'nin güvenilirliğini gözler önüne sermektedir. Şüphesiz bu güvenin oluşmasında Ticaret Bakanlığımızın stratejik planları, yerli üreticilerin ihracat baskısı altında ezilmemesi için uygulanan ticaret politikaları ve elbette yürütülen ticaret diplomasisinin etkisi büyüktür. Bu gayretlerin sonucudur ki Türkiye 2023 yılında yüzde 5,1 olan büyüme oranıyla OECD ülkeleri arasında 1'inci, Avrupa'da 2'nci ve G20 ülkeleri içinde 3'üncü sırada yer almıştır. 2024 yılı ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı

dönemine göre gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5,3'ü, ikinci çeyrekte ise yüzde 2,5 oranında artış gösterdiği ekonomimizin 16 çeyrektir kesintisiz büyüdüğü de rakamlarla sabittir.

Önemlediğimiz bir diğer husus olan ihracat rakamlarımız: 2023 yılında ihracatımız 255,6 milyar dolara ulaşarak cumhuriyet tarihinin rekorunu kırmıştır. 2024 Ekim ayında son on iki aylık rakamlara göre mal ihracatımızın bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 3,1 oranında artarak 262,3 milyar dolar seviyesine yükselmesi -bu rakam 2023 Ekim ayında 254,4 milyar dolar olarak da göz önünde bulundurulursa- oldukça olumlu gelişmelerdir. Diğer yandan gümrüklerimiz 2023 yılında 3 milyon adet ithalat beyannamesi ve 4,9 milyon adet ihracat beyannamesiyle 618 milyar dolara yakın ticaret akışının yapılması da dikkat çekicidir. Emniyeti tartışmasız büyük olan serbest bölgeler de bu büyüme oranlarına ziyadesiyle katkı sağlamıştır. Serbest bölgelerde faaliyet gösteren 2.111 firma 99 bin kişiye istihdam sağlarken 12,7 milyar doları ihracat olmak üzere toplam 30,9 milyar dolarlık bir ticaret hacmine kavuşmuş toplam satışların içerisindeki ihracatın payı ise yüzde 70'ler seviyesine ulaşmıştır. Yani mal ihracatımız son bir yılda 7,9 milyar dolar artış kaydetmiştir. Bunun yanında 2023 yılında mal ithalatımız ise yüzde 5 oranında azalışla 362 milyar dolar seviyesine gerilemişti. 2024 yılı Ekim ayında ise yıllıklandırılmış bazda bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 7,4 oranında azalışla 340 milyar dolar seviyesine gerilemiştir. 2023 Ekim ayındaki mal ithalatımız 367,2 milyar dolar olduğu hatırlanacak olursa son bir yılda mal ithalatında 27,2 milyar dolarlık önemli bir düşüşün olması takdiri hak eden bir gelişmedir; biz takdir ediyoruz. Ayrıca, önemli hedeflerden biri olan cari fazla konusunda da olumlu gelişmeler olduğu gözlerden kaçmamaktadır. Ağustos ayında beş yılın en yüksek cari fazlasının kaydedilmesi, altın ve enerji hariç tutulduğunda 9 milyar dolarla tarihin en yüksek fazlasının elde edilmesi sevindirici bir gelişmedir.

Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın hemen başında katma değerli ve yenilikçi üretim teşviklerinin artırılması, aynı hassasiyetin yatırım, istihdam ve ihracat alanlarında da daha fazla gösterilmesi tarihin hepimize yüklediği büyük bir sorumluluktur. Cumhuriyet İttifakı olarak her alanda olduğu gibi ticaret konusunda da sahip olduğumuz güçlü potansiyelin farkında olunması, dinamik bir ileri görüşlülükle adımların atılması, geleceğe daha emin bakmamızın yegâne referansıdır.

Sayın Bakanım, seçim bölgem İzmir'de yurdumuzun değişik yerlerinde gerçekleştirdiğim çalışmalar esnasında malumum olan bazı beklentileri de ifade etmek isterim. Haksız rekabetin ortadan kaldırılması için Perakende Ticaret Yasası'nın yeniden düzenlenmesi, esnaf ve sanatkâr ile tacir ve sanayicinin ayrılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararının Türk ve Türkiye Yüzyılı hedeflerine ulaşılması için önemli gördüğümüz Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine göre yeniden düzenlenerek revize edilmesi, esnaf ve sanatkâr alma hadlerinin yükseltilmesi, esnaf ve sanatkârlarımıza BAĞ-KUR ve SSK konusunda geriye dönük borçlanma hakkının tanınması, esnaf ve sanatkârlarımıza, özellikle esnaf birlikleri ve esnaf oda başkanlarımıza yeşil pasaport verilmesi, pos cihazı komisyon oranlarının düşürülmesi, esnaf ve sanatkâr tanımının hızla değişen ticaret hayatına uygun bir şekilde yeniden güncellenmesi beklentiler arasındadır. Diğer yandan, ekonomide rekabet sağlanarak tekellerin önlenmesi, yeni girişimlerin ekonomiye kazandırılması, bölgeler arası dengesizliklerin giderilmesi ve yerel potansiyelin harekete geçirilmesi amacıyla esnaf ve sanatkâr kesiminin sürekli desteklenmesi konusunda hassasiyetinizin de farkında olduğumu söylemek isterim. Bu manada, perakende ticareti konusunda değişiklik yapılması işini namusuyla yapan, esnafımızı zan altında bırakan fahiş fiyat artışlarının önüne geçilmek için düzenlemeler yapılması, caydırıcı müeyyidelerin devreye sokulması çok yerinde olmuştur. Yeni önlemlerin ve kararlı sürecin devam ettirilmesi gerektiği de ortadadır. İhracatçı ve imalatçılara vergi indirimi getirilmesi, imalatçı ihracatçıların kurumlar vergisinin düşürülmesi, bazı alacakların yeniden yapılandırılmasına ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması yerinde olmuştur. Nitekim, küresel salgın nedeniyle işleri zarar gören ticaret erbabımıza Türkiye genelinde gelir kaybı desteği, kira desteği ve 5 bin TL destekleri kapsamında yaklaşık 9 milyar TL hibe desteği verilmesi vatandaşlarımıza yalnız olmadıklarını hissettirmiştir.

Sayın Bakanım, biz biliriz ki esnafın mizacı alçak gönüllülüktür. Yine, biliriz ki devletimizin karakteri de alicenaplık üzerinedir. Dolayısıyla, devletimizin ticaret hayatının her alanına, her bir ferdine bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da aynı hassasiyetle yaklaşacağına olan inancımız tamdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi, üreterek, yabancı sermayeyi özendirerek, tasarrufu artırarak, fiyat ve finansal istikrarı kurumsallaştırarak, ihracat ve yatırım seferberliğini teşvik ederek, bilhassa adil ve insani paylaşımı canlandırarak yeni yüzyılda Türkiye ekonomisini zincirlerinden kurtarmalıyız. Bunu yapacak irade, inanç ve itibar Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet İttifakı'nda mevcuttur.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın bütçesinin yüce Türk milletine ve devletine hayırlara vesile olmasını diliyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi AK PARTİ Grubundan Sayın Necmettin Erkan'a söz vereceğim.

Akabinde öğlen arası vereceğiz.

Sayın Bakan organize etmiş, Konya yemeklerini ikram edecekler.

Yine, sayın milletvekilleri, Sayın Bakanımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız için ve kurum başkanlarımız ve genel müdürlerimiz F Blok'da Tören Ara Salon'da, karşıda, diğer bürokrat arkadaşlarımız için de Üyeler Lokantası Alt Kat'ta yemek ikramı olacaktır.

Sayın Erkan'ın konuşmasından sonra ara vereceğim.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Erkan, buyurun.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Ticaret Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye ekonomisine ilişkin bir değerlendirme yapılabilmesi için cumhuriyetimizin ikinci asrına girdiğimiz böyle anlamlı ve müstesna günlerde konuya tarihsel bir düzlemde bakmak elzemdir. Aksi hâlde, dünyanın yaşadığı ekonomik dengesizlikleri, yaratılan kaosu, dahası, Türkiye gibi iktisadi bağımsızlık savaşı veren ülkelere yönelik saldırıları anlamak, anlamlandırmak imkânsızdır. Bu nedenle göstereceğiniz nezaket ve sabır için şimdiden teşekkür ediyorum.

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ve az gelişmiş ülke gibi sınıflandırmalar ölçülü olarak sorunlu, bakış olarak şaşılabilir, vicdani ve insani olarak da utanç vericidir. Neden utanç vericidir, izah edelim: Örneğin bu sıralamanın en altında yer alan “az gelişmiş ülkeler” tanımlamasında ülkeler için 3 kıstas konmuştur: Bunlar; kişi başına düşen millî gelir, insan kaynaklarının zayıflığı ve ekonomideki çeşitlilik eksikliğidir. Peki, yaklaşık 50 ülkeden oluşan bu listenin ortak özelliği nedir? Bu ülkeleri bir araya getiren tek bir özellik vardır. O da bir zamanlar, bugün “gelişmiş” olarak nitelendirilen, dahası, bu listeyi hazırlayan ülkelerin sömürgesinde olmalarıdır. “Geri kalmış” diye nitelendirilen bu ülkelerin tarih boyunca insan kaynağı köleleştirilmiş, doğal kaynakları çalınmış ve üretim güçleri ellerinden alınmıştır yani bu ülkeler geri kalmamıştır, bile isteye geri bırakılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun 16'ncı yüzyıldan itibaren 19'uncu yüzyıla kadar yaşadığı sorun işte tam olarak budur. AK PARTİ Hükümetleri döneminde yaşanan 27 Nisan tarihli e-muhtraya, Gezi Parkı eylemleri, 17-25 Aralık ve 15 Temmuz darbe girişimleri aynı düzlemde gelişen, aynı amaçla yapılan ve aynı mihrakların Türkiye'yi geri bırakmaya yönelik adımlarıdır. Lütfen dikkat buyurunuz, dünyanın neresinde askerî darbe varsa, demokrasiye yönelik hazımsızlık şuur etmişse bilin ki o ülkenin iktisadi kaynaklarına göz dikilmiştir, bilin ki o ülkenin bağımsızlığına halel getirilmek, gölge düşürülmek istenmektedir. İşin en can acıtıcı tarafı ise 21'inci yüzyılda bu müdahalelerin çoğunluğu ya terör iş birlikçileri ya da marjinal grupların eliyle gerçekleştirilmektedir.

Değerli milletvekilleri, “gelişmemiş” olarak tabir edilen ülkelerin sorunu üretmemeleri veya kaynak nüfus, kaynak ihtiyaçları denklemlerini kuramamalarından kaynaklanmamaktadır. Zira, tarih boyunca bu toplumların ekonomik anlamda dengesini bozan asıl unsur doymak bilmeyen emperyalist anlayıştır. Sömürenler son beş yüz yıldır büyük zenginliklere kavuşurken sömürülenler, açlığa, sefalete, hatta köleliğe mahkûm edilmiştir, özgürlükleri dâhil her şeylerini kaybetmiştir. Filistin'de akan kanın nedeni budur. Myanmar'da, Sincar-Uygur Özerk Bölgesi'nde insanlar işte bu nedenle ölmektedir. Tüm bu kaos Birleşmiş Milletler dâhil kurumlara olan güveni sarsmıştır. Artık dünya sistemi tıkanmıştır.

Değerli Komisyon üyeleri, yaklaşık altı yüz yıldır sömürülen, ezilen, ölen, geri bırakılan hep neden aynı coğrafyanın insanlarıdır ve neden aynı coğrafyalarda savaş ve iç karışıklık yaşanmaktadır ya da gelişmenin, teknolojinin, kısaca refahın adresi yüzyıllardır aynı ülkelerdir? Şimdi size birkaç gerçekten bahsedeyim: Dünya Finansal Sistem Gelişmişlik Endeksi tüm dünyaya rakamları ilan edilen resmî bir gerçektir. O listedeki gelişmiş ülke sayısı iki elin parmaklarını geçmemektedir. Asıl gerçek ise bu liste ile dünyayı sömürenlerin listesinin aynı olmasıdır. Bu liste dünyanın utanç listesidir. Bu noktada Türkiye'yi ayrı bir kategoride değerlendirmek elzemdir. Türkiye hem askerî hem de ekonomik anlamda çağdaşlarına göre dönemin en güçlü imparatorluğunu kurmuş bir milletin istikbali ve son kalesidir. Bu millet tarihin utanç listesinde hiçbir zaman yer almamıştır; fethettiği yeri sömürmemiş, kaynaklarına el sürmemiştir. Altı yüz yıllık muazzam birikimine göz dikenler ise bu topraklarda sayısız oyun kurmuş, bunun bir neticesi olarak bu millet sömürgecilere karşı kurtuluş mücadelesi vermiş ve bundan yüz bir yıl önce büyük zorluklarla cumhuriyeti kurmuştur. Ne tesadüftür ki o gün yenilenlerin listesi ile bugün utanç listesi aynıdır.

Değerli milletvekilleri, dünyanın bugünü ne yazık ki dünden farklı değildir. Son kırk yılda savaşlar, iç çatışmalar, askerî müdahaleler, darbeler, ekonomik krizler bu denge arayışının bir parçasıdır. Pandemi ise yaşanan tüm bu yaşananların bilançosunu daha da ağırlaştırmıştır. Bunun bir neticesi olarak son on yılda küresel ekonomi ve ticaret önemli ölçüde baskılanmıştır. AK PARTİ Hükümetlerinin özellikle son on yıldır verdiği mücadele işte bu bağlamda değerlendirilmelidir. Hükümetimizin iktisadi alanda verdiği mücadele aynı zamanda Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesi, esnaf ve sanatkârı kadar da bir milletin varoluş gayretidir.

Değerli milletvekilleri, küresel piyasalarda yaşanan tüm olumsuz gelişmelere rağmen Türkiye ekonomisi büyümeye devam etmektedir. Türkiye 2022 yılında yüzde 5,5, 2023 yılında yüzde 5,1 ile 2024 yılının ilk yarısında yüzde 3,8'lik büyüme oranını yakalamıştır. Dünyadaki birçok ülkeden önemli oranda pozitif ayrılan ekonomimizde ihracattaki artışların büyümeye katkısı şüphesiz etkili olmuştur. Covid-19 salgını son iki yıldır şahit olduğumuz savaşlar ve geçtiğimiz yıl şubat ayında deprem felaketine rağmen ihracat rakamlarımız güçlü seyrini korumaktadır. Nitekim geçtiğimiz sene 255,6 milyar dolarlık bir ihracat performansı yakalanmıştır. Önümüzdeki dönemde de ihracatımızın daha iyi seviyelere çıkacağını bekliyoruz. Böylece dış ticaret açığında yaşanacak gerileme, cari işlemler açığındaki düşüş de desteklenecektir. Cari işlemler açığının Sayın Cumhurbaşkanımızca milletimizle paylaşılan orta vadeli program kapsamında 2024 yılında 22 milyar dolara kadar gerilemesi beklenmektedir. Öte yandan katma değerli ürünlerin ihracatımızdaki payı da yıllar itibarıyla artmaktadır. Orta vadeli program hedefleri kapsamında ihracatımız 2027 yılında 319,9 milyar dolara çıkması hedeflenmektedir.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımız uluslararası ticarete Türkiye'nin gücünü arttırmak için mevcut ihracat desteklerini yıldan yıla güçlendirirken ihracatımıza yeni destek paketleri ve yeni hizmetler sunmanın bilinciyle çalışmaya devam etmektedir. Bu doğrultuda, Turquality ve Marka Programı, Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi (UR-GE) Projesi, e-ihracat destek paketi, Yeşil Mutabakata Uyum Projesi Desteği, uluslararası fuar destekleri başta olmak üzere ihracata yönelik destek faaliyetlerimizin de katkısıyla ihracatımız istikrarlı bir şekilde artmaktadır. Diğer taraftan Bakanlığımızın ihracat süreçlerinin dijitalleştirilmesi çalışmaları kapsamında Türkiye E-Kolay İhracat Platformu hayata geçirilmiştir. İlaveten, Bakanlığımız TÜRK EXIMBANK ve İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi vasıtasıyla da ihracatımızı hem finansman noktasında desteklerken aynı zamanda kefalet sorunlarının çözümlerini de sunmaktadır. Yine, aynı

dönemde Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının yakın koordinasyon içinde yürüttüğü çalışmaları sonucunda ihracatımızın finansmana ulaşımını rahatlatacak değişikliklere gidilmiştir. Bu kapsamda reeskont kredilerinin günlük limiti günlük 3 milyar TL'den 4 milyar TL'ye yükseltilmiş, reeskont kredi faizleri aşağı çekilmiş ve KOBİ limitleri ve net ihracatçı koşullarında düzenleme yapılmıştır. Ülkelerin ekonomik gelişim ve kalkınması bakımından her geçen gün önemi artan hizmet sektörü, ihracat odaklı büyüme ve istihdam yaratılmasında merkezi bir konumdadır. Ticaret Bakanlığımızca hizmet ihracat hedeflerimize ulaşmak adına 10'un üzerinde sektöre destek verilmektedir. Verilen desteklerle hizmet ihracatı 2023 yılında 106 milyar dolara ulaşmıştır. Bu süreçte kültürel ve yaratıcı endüstriler, yönetim danışmanlığı ve daha birçok farklı sektörde ihracatımızın yanında olan Ticaret Bakanlığımız dağıtım kanalları vasıtasıyla ülkemizin yurt dışındaki lojistik kabiliyetlerini güçlendirmek adına bu projeleri geliştirmektedir. İlâveten, teknoloji, yapay zekâ, nesnelerin interneti ve Teknoloji 5.0 gibi çağımıza yön veren trendlerin öneminin bilincinde olarak bilişim sektörünün ihracatının artmasına yönelik de münhasır bir kararla sektör desteklenmektedir.

Komisyonomuzun değerli üyeleri, hem ihracatımız hem de ithalatımız için bir diğer önemli konu da serbest bölgelerimizle ilgili çalışmalardır. Bu anlamda serbest bölgelerimiz ülkemiz ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. Ülkemizin farklı bölgelerinde bulunan 19 serbest bölgemizdeki 2 binin üzerindeki firma tarafından bu yıl 10 milyar dolara yakın ihracat gerçekleştirilerek ülkemizin ihracatına katkı sunulmuştur. Öte yandan, 15 bin kişiye istihdam sağlanması ve 2 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştirilmesi hedeflenen İzmir'in Bergama ilçesinde 2,3 milyon metrekaare arazi üzerine kurulmuş olan Batı Anadolu Serbest Bölgesinin resmî açılışı 18 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Yüzyılı'yla birlikte Hükümetimizin tüm birimleri gibi Ticaret Bakanlığımız da ikili ve çok taraflı temaslara hız vermiştir. Bakanlığımızın aktif ve yoğun çalışmaları neticesinde imzalanan serbest ticaret anlaşmaları, tercihli ticaret anlaşmaları, diğer uluslararası anlaşmalar vasıtasıyla ihracatımız önündeki engellerin ortadan kalkmasına yönelik çalışmalara ara vermeden devam edilmektedir. Diğer taraftan, dünya ticaretindeki durgunluğu aşmak, ticaretin önündeki engelleri kaldırmak, ticaret diplomasisi yoluyla müşterek çıkarları ortaya çıkarmak üzere yeni ve sürdürülebilir iş birliği imkânları ve tedarik zincirleri ekseninde çok taraflı ticaret görüşmeleri gerçekleştirilmektedir. Öte yandan, Bakanlığımız bünyesinde dünyanın dört bir tarafında görev yapan ticaret müşavirlerimiz, ataşelerimiz iş insanlarımıza ilgili ülkelerin ekonomik ve ticaret alanındaki durumlarıyla ilgili bilgi vermekte, karşılaştıkları sorunlara çözüm bulunması noktasında yardımcı olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, burada Kırşehir Milletvekili olmanın yanında uzun yıllar esnaf örgütleriyle ilgilenen, onların sorunlarına çözüm bulmaya çalışan bir kardeşiniz olarak konuşuyorum. Tacir, esnaf ve sanayicilerimiz ülkemiz ekonomisinin gelişmesinde en büyük aktörler arasındadır. Bakanlığımız bu anlamda ticari hayatın kolaylaştırılması adına pek çok konuda teknolojinin sunduğu imkânlarla hizmet vermektedir. Bu konuda kısa adı "MERSİS" olan ve kullanıcı sayısı 2,5 milyona ulaşan, veri paylaştığı kurum sayısı 65'e çıkan Merkezi Sicil Kayıt Sistemi ticari hayatı kolaylaştırırken tamamen elektronik ortamda hizmet vermektedir. Yurt içinde ticari işletmelerimizin işini bir hayli kolaylaştıran MERSİS'in bu başarısı uluslararası anlamda tescillenmiştir. Zira, MERSİS Yönetim Kurulu karar modülü ise genel kurul karar modülüyle İşletme Sicilleri Forumu tarafından 2023 İnovasyon Mükemmellik Ödülü'ne layık görülmüştür. Bu gelişme Bakanlığımızın yaptığı çalışmaların vatandaşlarımıza ve şirketlerimize sunmuş olduğu hizmet kalitesinin dünyadaki diğer ülkelere de bir örnek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu konuda Ticaret Bakanlığımıza esnaf ve tacirlerimiz adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, tarım ülkemiz ekonomisi ve sürdürülebilir gıda arzı için son derece kritik bir meseledir. Ticaret Bakanlığımız bu konuda özellikle de tarım ürünleri ticaretine ilişkin önemli uygulamalar hayata geçirmiştir. Bu konudaki en önemli çalışmalardan biri de lisanslı depoculuk sistemidir. 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla ülke genelinde lisanslı depo işletmesi sayısı 222'ye ulaşmıştır. Lisanslı depolama kapasitesi 12 milyon tona yaklaşmıştır. Bildiğiniz üzere, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özellikle kırsal bölgelerde kooperatifçiliğin anlamı oldukça büyüktür. Bugün geline nokta Ticaret Bakanlığımız 1,5 milyona yakın kooperatif ortağına hizmet vermektedir. Bakanlığımızca yürütülen Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES) kapsamında kadınların kooperatiflerine yönelik çalışmalar desteklenmeye devam etmektedir. Yine, KOOP-DES kapsamında makine, ekipman alımı, fuarlara katılım, personel istihdamı gibi alanlarda verilen hibelerin miktarı bu yıl temmuz ayında güncellemeyle artırılmıştır. Nitekim, Ticaret Bakanlığımızda KOOP-DES kapsamında 2023 yılında kooperatiflere sağlanmasına karar verilen hibe destekleri tutarı 27,4 milyon lira olmuştur. 2024 yılı için iki cari dönem toplamında kooperatiflere sağlanmasına karar verilen hibe desteği toplamda 34,2 milyon lirayı aşmıştır. Ticaret Bakanlığımızın önemli faaliyet alanından biri de tüketicinin korunmasıdır. Özellikle, dijitalleşmeyle birlikte tüketicilerin şikâyetlerinde büyük artış yaşanmaktadır. Yürütülen çalışmalar sayesinde hakem heyetlerince neticelendirilen başvuru sayısında artış sergilenmiştir. Bu noktada, tüketicilerimizin güvenliğini korumak amacıyla yanıltıcı reklamlar, indirimli satışlar, fiyat etiketi, ürün güvenliği ve uzaktan sözleşmeler gibi birçok alanda denetimlerde Bakanlığımız tarafından bugüne kadar milyonlarca lira tutarında idari para cezası uygulanmıştır.

Saygıdeğer milletvekilleri, sayıları 2 milyonu aşan esnaf ve sanatkârimız toplumsal hayatımızın iktisadi ve sosyal yapısının temel parçasıdır. Bakanlığımız da bu bilinçle esnafımıza yönelik çalışmalarını büyük bir özveriyle sürdürmektedir. Esnaf ve sanatkârlarımızın en önemli sorunlarından olan finansmana erişim sorunu önemli ölçüde giderilmiştir. Verilen hibeler, gelir kaybı ve kira destekleriyle devletimiz, esnaf ve sanatkârimızın daima yanında olmaktadır. Kredi ve kefalet kooperatiflerinin kefaletiyle esnaf ve sanatkârlarımıza 2023 döneminde 164 milyar lira tutarında faiz indirimli kredi kullanırlmıştır. 2023-2024 döneminde ise kooperatiflerimiz aracılığıyla esnaf ve sanatkârimıza sağlanan kredi tutarı 137,3 milyar lira üzerinde gerçekleşmiştir. Öte taraftan, Ticaret Bakanlığımız bünyesinde akreditasyon faaliyetlerine devam eden Helal Akreditasyon Kurumu bugüne kadar 91 akreditasyon kararı almıştır. Bakanlığımız ayrıca HAK helal belgelerinin ülkeler arasında başka bir işleme gerek kalmadan tanınması için uluslararası arenada çalışmalarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda, ülkemiz İslam İşbirliği Teşkilatı çatısı altında, uluslararası standartlar çerçevesinde, karşılıklı tanınan bir akreditasyon mekanizmasının tesisine imkân vererek Helal Akreditasyon Kurumları İslami Forumu kuruluşuna öncülük eden ülkeler arasında yer almaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, gümrük güvenliği, ülke güvenliğinin ehemmiyeti en yüksek konular arasındadır. Gümrükler, tüketiciyi de üreticiyi de korumak için ilk savunma sathıdır. Bu kapsamda, Bakanlığımızca gümrüklerimizin fiziksel altyapısı ve teknik kapasitesi güçlendirilmektedir. Dijital altyapımız modern çağın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde güçlendirilmektedir. Bu yıl içerisinde Marmaraereğlisi Gümrük Müdürlüğü ve Çukurova Havalimanı Gümrük Müdürlüğü faaliyete geçirilmiştir. Konya Ereğli, Bingöl ve Karasu gümrük müdürlükleri kurulmuştur. Dış ticaretimizin gerektirdiği gümrük hizmetlerinin daha kolay ve hızlı bir şekilde sunulmasını sağlamak, bununla birlikte gümrük idarelerinin yükünü hafifletmek amacıyla devreye alınan yetkilendirilmiş yükümlü uygulaması başarılı bir şekilde sürdürülmektedir. Bakanlığımızca gümrüklerimize sağlanan hızlı ve etkin hizmetlerle daha az maliyet ve bürokrasi sunulmakta, ihracatçılarımıza kolay ticaret imkânı vermekte ve ihracatımızın dış rekabet gücünü arttırmaktadır. Bununla birlikte, Bakanlığımızca ticaret erbabının yurt içi ve sınır ötesi e-ticaret katılımını teşvik etmek için e-ihracat mecrası olarak basitleştirilmiş gümrük işlemlerine ilişkin tüm Türkiye’de eğitim faaliyetleri de sürdürülmektedir. Ayrıca, e-ihale sistemiyle devlet malı hâline gelen eşyanın ekonomiye kazandırılması için etkin ve etkili çalışmalar yürütülmektedir. Ticaret Bakanlığımız bir yandan ihracat temelli, kalıcı ve istikrarlı büyümenin sağlanması için çalışırken, diğer taraftan da yasal ticaretin hızını kesmeden, aralıksız olarak yasa dışı ticaretle istikrarlı mücadeleyi sürdürmektedir. Kaçakçılıkla mücadele kapsamında araç ve konteyner tarama sistemi yoğun olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, bu alandaki kapasitemizi güçlendirmek amacıyla sürekli yatırımlar yapılmaktadır. Dünya üzerinde en az ülke tarafından üretilebilen araç ve konteyner tarama sistemleri Ticaret Bakanlığımız ve Savunma Sanayii Başkanlığımızın iş birliğiyle, milli imkânlarla ülkemizde üretilmektedir. Nitekim, gümrüklü sahalarda millî tarama sistemlerinin yaygınlaştırılması ve çeşitlendirilmesi amacıyla Savunma Sanayii Başkanlığıyla 24 Temmuz 2024 yılında protokol imzalanmıştır. Kendi imkânlarımızla üretilen yerli cihazlarımızın sayılarının artırılması ve yurt genelinde gümrük kapılarında yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla oldukça önemli bir ithalat kalemi olan tarama sistemleri sektöründe dışa bağımlılığımız azalacaktır.

Öte yandan, Ticaret Bakanlığımız sahada yürüttüğü operasyonlarla, kararlı tavrı ve mücadelesiyle her geçen gün daha gelişerek kaçakçılıkla mücadelesini hız kesmeden sürdürmektedir; uyuşturucu maddelerden elektronik eşyaya, sigaradan akaryakıtı kadar tüm sahalarda yasal ticaretin dışında gerçekleşen işlemlere anında müdahale etmektedir.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; sözlerime son verirken, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Hükümetimizin Türkiye Yüzyılı hedeflerine ulaşması noktasında kararlılıkla çalışmasına devam edeceğini ifade ediyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erkan, ben de süre yönetiminiz için teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmelere saat 14.30’a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.36

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 10'uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Komasyon üyesi milletvekillerimizin söz taleplerini karşılamaya devam edeceğiz.

İlk konuşmacımız DEM PARTİ Grubundan Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyigit.

Sayın Sayyigit, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli üyeler ve basın emekçileri, salonda çalışan emekçi arkadaşlar; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, bir haftadır Batman, Mardin Halfeti ve Esenyurt'ta kayyum darbesine karşı direnenleri saygıyla selamlıyorum çünkü faşizme direnmek esas, ülkeyi OHAL şartlarına zorlayan politikalara karşı mücadele etmek kaçınılmazdır. Son sekiz yılda onlarca belediyemize kayyum atandı. Kayyumlarla Kürt kentleri haritası oluşturuldu. Kürt'ün bir belediye yönetmesine dahi tahammül eşiği o kadar aşağı çekildi ki Esenyurt'a kayyum atandı. Şehrim Van başta olmak üzere, Kürtlerin yaşadığı kentler kayyumlarla resmen yağmalandı, Belediyenin kaynaklarına âdeta ganimet anlayışıyla çöküldü. Amaç bu olunca belediye meclisi içinden bir belediye başkanı seçilmesi ilkesi de es geçildi. Peki, sonuç ne oldu? 31 Martta Hakkâri, Batman, Mardin ve Halfeti halkı AKP iktidarına "Bu bir halk anonsudur: Kayyumlarla işgal ettiğiniz belediyelerimizi boşaltın." mesajı verdi. Ne yazık ki AKP akli halkın verdiği mesajı hâlâ idrak edebilmiş değil; sırf yandaşa ekonomik rant imkânı yaratabilmek ve halkın politik örgütlenmesini kırmak için Kenan Evrencilerin dahi aklına gelmeyen kayyum rejiminde ısrar ediyor. Onlarca yıldır Kürt halkı en doğal, demokratik ve insani haklarından ödün vermedi, kayyumlarla karşı da boyun eğmedi, eğmeyecek. Olması gereken, derhâl kayyumların geri çekilmesidir, belediyelerin yeniden halka teslim edilmesidir.

Sayın Bakan, değerli hazırun; şimdi, Ticaret Bakanlığı bütçesinde kayyumları konuşmamıza anlam vermiyor olabilirsiniz fakat kayyumların doğrudan ekonomik politikla bir ilişkisi var çünkü bir yatırımcı gelip de kayyum ikliminde iş kurmaz, ticaret yapmaz. Tabii, uzunca bir zamandır dünya giderken Mersin'e, AKP gidiyor tersine; AKP dünya ekonomi ilkelerine meydan okudu. Türk tipi bir model mi buldular, onu bilmiyorum ama sırf sarayın dünyaya racon kesmesi hatırına doğmamış yetimin rızıkıyla oynandı; bunu net bir şekilde ifade edebiliriz. "Demokrasi neme lazım, hukuk da işimize gelmez." denildi, "Ben ekonomistim." denilerek ülkenin fren sistemindeki hidrolik boşaltıldı; denetim mekanizması yok, denge ve denetleme zayıf. Kürt sorununda kalıcı bir çözüm, onurlu bir barış yok. Sınırların ötesinde ticaret yapabileceğimiz bir komşu da kalmadı. Sayın Bakan, bu koşullarda sizce ülkeye yatırım gelir mi?

Okumuşsunuzdur, ben yine de öneriyim: Bir an önce Nobel ödüllü Daron Acemoğlu'yla görüşmenizi size tavsiye ediyorum. Hukukun üstünlüğü, kapsayıcı kurumlar, politik belirsizlik ile ticaret-para ilişkisini size biraz anlatsın. Sonuçta bir bildiği var Sayın Acemoğlu'nun, dünyanın en prestijli ödülünü aldı. Bu vesileyle ben de kendisini buradan bir kez daha kutluyorum.

Buradan Afrin'de talan edilen zeytinliklere geçmek istiyorum çünkü orada en az 300 bin Kürt yerinden edildi, Kürt'ün mülküne radikal cihatçı gruplar yerleştirildi. Onların vahşetlerini ve asimilasyon politikalarını burada anlatmayacağım; buna zaten zaman yetmeyecek ama şunu sormadan edemiyorum: Oradaki zeytin ağaçlarından ne istediniz, gerçekten bunu soruyoruz size. Kur'an-ı Kerim'de dahi zeytin üzerine yemin edilir ama AKP'nin dostlarının şu yaptığına bakar mısınız; bakın, bu fotoğrafta gördüğünüz Yüzüklerin Efendisi'nde ağaçların yürüdüğü sahne değil, kökünden sökülüp çalınarak başka yere götürülen Afrin'in zeytin ağaçları. Şimdi Ticaret Bakanlığıyla ilgili meseleye gelelim: Afrin bir Kürt kenti olunca -ki oraya "..." (?) ismi de veriliyor- zeytin ve zeytinyağı hırsızlığı da mübah olabiliyor maalesef. Tarım ve Orman Bakanlığının 2023 verilerine göre zeytinyağı üretimi bir önceki yıla göre yüzde 80 artmış durumda. Türkiye'nin yağlık zeytinyağı 2023'te son beş yılın gerisindeyken, ağaç başına kilo verimi son üç yıla göre düşüken nasıl böyle bir artış gerçekleşebiliyor; bunu gerçekten merak ediyoruz. Dolayısıyla, Afrin'den kaçak olarak ne kadar zeytinyağının getirildiği, buradan da iç ve dış pazara nasıl satıldığının açıklanması gerekiyor. Afrin'den getirilip Türkiye menşeli dış pazarlara satılan zeytin ve zeytinyağı miktarı ne kadardır Sayın Bakan? Bu helal bir ticaret değil, tam olarak haram bir ticarettir; bu şekilde tarihe geçiyor.

Sayın Başkan, değerli konuklar; AKP'nin politik tercihleri "sebeb" enflasyon, borçlar, zamlar "sonuç" olarak karşımıza çıkıyor. Buraya gelen her bakan "Türkiye Yüzyılı" diyor ama böyle giderse bir borç yüzyılı inşa edeceksiniz; bu konu da kesin. Elbette istatistikî verilerle bizimle bir şeyler paylaşıyor olabilirsiniz, sayısal göstergelerle bir şeyler anlatıyor olabilirsiniz ama asıl mesele bunun tabana yayılıp yayılmadığı konusudur çünkü bir semt pazarına uğrarsanız tezgâhlarda uçuşa geçmiş sebze ve meyve fiyatlarını net bir şekilde görebilirsiniz Sayın Bakan. Bugün, yurttaşın tezgâhlarda tek haneli bir rakamla aldığı hiçbir şey yok maalesef. Siyasi iktidar her fırsatta fahiş fiyatlarla mücadeleden bahsediyor ama bunun bir şey ifade etmediğini hepimiz çok iyi biliyoruz. Aslında Strateji ve Bütçe Başkanlığının

hazırladığı yıllık ekonomik rapor incelendiğinde de gıda enflasyonundaki artış trendine dair itiraflar var. Dünya Bankası da geçen yıl bir rapor yayımladı. Rapora göre, gıda enflasyonunda Venezuela, Arjantin ve Lübnan'dan sonra Türkiye 4'üncü sırada yer alıyor. Şu an TÜİK'e göre -ki ne kadar güvenilir olduğu da tartışılır- enflasyon yüzde 49 civarında. ENAG'a göre yıllık enflasyon yüzde 89 düzeyinde karşımıza çıkıyor. Bu 2 verinin ortalamasını alsak dahi ortada ciddi bir rakam var. Zaten geçen yıla göre gıda fiyatlarının en az yüzde 43 arttığını da biliyoruz. Dolayısıyla, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Fiyat köpüğünü aldık." şeklindeki söyleminin reel bir karşılığı yok. Açıkladığımız her bir rakamın altında ezilenler emekliler ve asgari ücretliler oluyor, saraydakiler değil. Siyasi iktidar bilinçli mi yapıyor, onu bilmiyorum ama sistematik olarak toplumu yoksullaştırıyor. Orta sınıf belki hiçbir zaman olması gerektiği ölçüde var olmadı ama bugün orta sınıfsı kesimler de günden güne fakirleşiyor, birikim yapmaktan vazgeçiyor. Eskiden asgari, standart bir işte çalışıp ev ve araba almak sıradanken bugün bunlar bir hayal oldu maalesef. Bunlar bir tarafa insanlar maaşlarının büyük bir kısmını kiraya vermeye mahkûm edilmiş durumda. Yurttaş kiralık ev bulamıyor, bulduğunun kirasını da maalesef ödeyemez durumda. Buna karşı AKP'nin tek övünç kaynağı sosyal yardım alan hane sayısındaki artış oluyor. Yurttaşın AKP iktidarının minnet ve lütfuna ihtiyacı yok. Her bir yurttaş doğup büyüdüğü bu ülkede insan onuruna yaraşır bir hayat sürmek istiyor doğal olarak. Bunun yolu da bireysel, siyasi istikbal hesaplarına göre değil, halkların üstün yararına göre kadınları, çocukları, gençleri gören politikalar gerçekleştirmekle mümkün olacaktır.

Sonuç itibarıyla, TÜİK, ENAG, DİSK-AR veya uluslararası hangi veriye bakarsanız bakın, tablo kötü ve acil bir çözüm elzem. Gıda fiyatlarındaki istikrarın sağlanması gerekiyor en kısa süre içerisinde. Dar gelirli yurttaşın temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için tedbirler alınmalı, denetimse doğru bir şekilde denetimler yapılmalı. Hükümet patronlara değil, biraz da yoksul halka bakarak temel gıda ürünlerinde kısmi de olsa vergi muafiyetini sağlayabilir, KDV indirimine gidebilir. Bu anlamda yerli üretim ve küçük ölçekli üreticilerin sübvansede edilmesi, tedarik zincirinin de etkin bir şekilde kurulmasıyla tarladan markete doğru yaşanan fiyat dengesizliği rahat bir şekilde ortadan kaldırılabılır Sayın Bakan.

Bunun yanında, Türkiye'nin Avrupa ve Asya arasında devasa bir ticaret coğrafyasında yer almasına rağmen neden bu durumda olduğu da sorgulanması gereken bir başka konu olarak karşımıza çıkıyor. Özellikle Kürtlerin yaşadığı bölge, geçmişten bugüne bereketli topraklar olarak görülmesine rağmen aynı zamanda yoksulluğun da en yüksek olduğu bölge olarak karşımıza çıkıyor. Sınır kenti olan birçok kentimiz bundan maalesef istifade edemiyor. Tek başına seçim bölgem Van büyük bir Orta Doğu pazarının ortasında ama ekonomik göstergeler hiç de bunu gösterir boyutta değil. Oysaki insanımız ticareti seviyor. Buna karşın devlet aklı da AKP iktidarı da geniş bir ticaret imkânı yaratmak istemedi bu topraklarda. Dolayısıyla Ticaret Bakanlığı yurttaşın ticaret yapma hakkı üzerinde de düşünmeli çünkü cumhuriyetin ilk yıllarına baktığımız zaman, Mardin ve Diyarbakır gibi kentlerin ticarete ilk sıralarda yer aldığını görüyoruz ama son sıralara kadar nasıl getirildiği de hepimizin malumu.

Ümit ediyorum ki AKP iktidarı onca politik ve ekonomik hatadan ders çıkarır ve artık halklarımız bunun ceremesini çekmek zorunda kalmaz diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sayyigit, teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Anayasa'nın 123'üncü ve 126'ncı maddelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Sayyigit, konuşmanızda bir ifadenizle alakalı Anayasa'nın ilgili maddesini okumak istiyorum. Genel eleştirinizle alakalı, sizin kendi hitabınız "Kürt illeri" diye bir ifadeniz oldu ancak Anayasa'nın 123'üncü maddesi: "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." der. Kanunlarımızda böyle bir ifade bulunmamaktadır.

İkincisi, Anayasa'nın 126'ncı maddesi: "Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır." Bunlar da yine kanuni düzenlemelerimizle yapılmaktadır. Lütfen, dile getirdiğiniz görüşlerinizde bunlara uygun şekilde eleştirilerinizi getirin.

Teşekkür ediyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Düşünce ve ifade özgürlüğü Sayın Başkanım. İsterseniz o maddeleri de okuyun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, ben de Anayasa'nın ilgili maddelerini okumak zorundayım. Tabii ki bu düşünce, ifade özgürlüğü sonuna kadar...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - O maddeleri de okuyun diye söyledim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Zaten dikkat ediyorsanız hiç müdahale etmedim. Düşünce ve ifade özgürlüğü bunlarla çarpışır ben de bunu hatırlatmak durumundayım.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Bir hakikatten bahsediyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben de bana verilen Anayasa'ya göre burayı idare etmek durumundayım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Herkes kendi görevini yapıyor o zaman.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, ben de kendi görevimi yapıyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Tamam, peki.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)

a) Ticaret Bakanlığı (Devam)

b) Helal Akreditasyon Kurumu (Devam)

c) Rekabet Kurumu (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi de Sayın Sayyığit'ten sonra Sayın Ök.

Buyurun lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, bugünkü yapmış olduğunuz sunumunuzdan dolayı da teşekkür ediyoruz, detaylı bilgiler vardı. Tabii, eleştiriler oldu "Çok pembe bir tablo çiziliyor." şeklinde ama tabii ki bu rakamlar, ihracatta elde edilen rakamlar kolay değil.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bugün, baktığımızda 2002 yılında 36 milyar dolar olan ihracatımız 2023 yılı rakamı itibarıyla 255,6 milyar dolara gelmiş, 2024'te 262 milyar dolar, 2025 yılı için de 280 milyar dolar gibi bir hedefimiz var. Tabii, bu nasıl oldu? Yani ben öncelikle burada tabii ki ihracatçılarımızı, sanayicilerimizi tebrik ediyorum; onlar üretmek için, cari açığa katkı sağlamak için çok ciddi anlamda canla başla çalışıyorlar fakat Bakanlığımız da çok büyük destekler veriyor, gerek fuar destekleriyle gerek marka destekleriyle -Sayın Bakanımız da anlattı- ciddi anlamda destekler, teşvikler var. Yine, Eximbank desteklerimiz de var.

Tabii, böyle bir süreçte 36 milyar dolardan 260 milyar dolara gelen bir Türkiye var ama o Türkiye'ye de bakmak lazım, nasıl bir süreç diye. Hemen yakın zaman, çok eskiye gitmeyeceğim; 2018 yılıyla başlayan ekonomik bir darbe var biliyorsunuz, doların o 3 liralardan 7 liralara çıkması gibi. Onun üstüne Covid-19 krizi çok ciddi bir krizdi ki bu süreçte aslında ürettiğimiz doğru politikalarla, ihracatta, yurt dışına satışlarda da üreterek bir şekilde o süreci başarılı bir şekilde atlattık. Aynı zamanda, esnafımız... Tabii, çok mağdur olan esnafımız oldu; onlara da ciddi anlamda katkılar koyduk. Hemen onun üstüne bir taraftan da deprem... 105 milyar dolarlık bir depremle karşı karşıya kaldık ciddi anlamda. Sonrasına, baktığımızda Rusya-Ukrayna savaşı... Bugün geldiğimiz noktada ise etrafımız belli, işte, Gazze'de yaşanan soykırım; onunla ilgili de ciddi anlamda var.

Sayın Bakanımız bugün çok net bir şekilde ifade etmiş olmasına rağmen, 2 Mayıs'tan sonra hiçbir beyannamenin olmamasını söylemesine rağmen sabahleyin ben buradaki ortamda Sayın Bakanımıza yapılan ithamları doğru bulmuyorum açıkçası. Burada net bir şekilde, devlet olarak açıklanıyor "Ne yapmışız, ne olmuş?" diye. Kaldı ki Filistin Ekonomi Bakanı Türkiye'ye geldiğinde de bunun bir iftira olduğunu, öyle ki bunun... Hatta bu uygulamamızdan dolayı, İsrail'e ticareti vesaire kaldırmamızdan dolayı Dünya Ticaret Örgütü ve OECD platformlarında bizim ülkemizi de ciddi anlamda eleştiriyorlar. Filistin Bakanı geldiği zaman da açıkçası ülkemizin bu çabasından dolayı bize desteklerini sundu ama şunu söyleyeceğim, Sayın Bakanımızın söylediği çok önemli bir şey vardı: Burada bu şekilde sabahleyin bu iftiralara atmak bizim ülkemizin, Türkiye'nin, bu savaş karşısındaki Sayın Cumhurbaşkanımızın duruşunu ciddi anlamda boşa çıkarmakla ilgili kasti olduğunu düşünüyoruz yani bu noktada bence doğruları söylemek gerektiğini düşünüyorum açıkçası.

Şimdi, baktığımızda ne yapmışız? "Cari açık" denildi, işte, cari açık da on beş aylık dönemde yüzde 55,6 milyar dolardan 11,3'e düştü. Biliyorsunuz, güçlü bir program uyguluyoruz yani ciddi anlamda enflasyonla mücadele anlamında... Ne dedik orta vadeli programımızda? "Sürdürülebilir yüksek büyüme ve daha adil gelir dağılımı, fiyat istikrarı, mali disiplin, sürdürülebilir cari açık, yapısal dönüşüm" dedik, bu hedefleri koyduk. Bu sürdürülebilir cari açık için de ne yapıyoruz? Sıkı para politikasını ve maliye politikalarını uygulamaya başladık. Altın ithalatında da ciddi anlamda uygulamalarımız var biliyorsunuz.

Şimdi, baktığımızda bu döngüseldir ama ileride yapısal sorunlar için de çok önemli adımları hayata geçiriyoruz; yeni sanayi politikası belirledik, yenilenebilir enerjiyle ilgili teşviklerimizi artırıyoruz, yurt içi petrol ve doğal gaz üretimini artırmaya yönelik yatırımlarda bulunuyoruz. Biliyorsunuz, Sanayi Bakanımız geldiğinde HIT-30 Yüksek Teknoloji Teşvik Programı'nı açıkladı; ben bunu çok önemsiyorum çünkü bu, gerçekten yüksek teknolojili ve katma değerli ürünlerin üretilmesine yönelik, tamamen sanayi odaklı teknolojik bir hamedir ve bunun da ihracatımıza çok büyük katkısı olacağını düşünüyorum ki işte, böyle böyle yapısal dönüşümün olacağını düşünüyorum.

Şimdi, tabii, bugünkü konuşmalarda şöyle de bir şey oldu, bazı söylemlerde bulunuldu: İşte, son beş yılda 539.939 esnafımızın terk ettiği... Fakat bir taraftan da yeni iş kuran, hayata geçen esnafımız var. Son beş yılda tescil ettirilen rakamlara baktığımızda 1 milyon 492 bin 79 tahsil işlemi yapılmış esnaf ve sanatkârlarımız tarafından. Yine, şirket bazında da son beş yıllık verilere baktığımızda son beş yılda yaklaşık 584.571 yeni şirket kurulmuş. Tabii, ihracat yapan kooperatif sayılarına da bakmak istiyorum, bunlar küçük rakamlar ama benim içimde mutluluk veren... 2019 yılı içerisinde -sunumunuzda söylemişsiniz Sayın Bakanım- 12'ymiş, bugün 2023'te 24'e çıkmış ve 60 milyon dolardan 95 milyon dolara artmış. Yani bu güzel, bu teşvikler çok güzel; bunlar küçük ama o kooperatiflerimizin, mesela küçük esnafımızın, KOBİ'lerimizin ihracatçı olması çok güzel.

Dedi ki: "Esnafımıza ne yaptık?" Burada tekrar hatırlatmak istiyorum, biliyorsunuz, 850 bin esnafımız basit usulde vergiye tabiydi, bunları hep beraber -Meclisten- basit usuldeki vergiye tabiliğinden kaldırdık.

Yine, yeşil dönüşüm... Biliyorsunuz, artık Yeşil Mutabakat sonucunda, 2035 yılına doğru hızlı bir şekilde gidiyoruz ve bizim firmalarımızın, sanayi firmalarının bu dönüşe ayak uydurmaları gerekiyor, rekabetçiliğinin de artması gerekiyor; Avrupa Birliği ciddi vergiler uygulayacak. Bu konuda da "responsible" projenizden bahsettiniz, bu destekler var; bunları da çok önemsiyoruz.

Evet, e-ticaret konusunda da şu an yüzde 2,6'dayız ama hedefimiz 2028 pazarında yüzde 10'a çıkmak; hızlı bir şekilde büyüyor.

EXIMBANK desteklerine de baktığımızda bu yıl 50 milyar dolar ihracatçımıza destek olmuşuz. Bu 85,9 milyar TL'nin 75 milyarında kefalet sağlanmış durumda EXIMBANK'tan; bunu da çok önemsiyorum.

Yine, Türkiye'de biliyorsunuz, 19 serbest ticaret bölgemiz var. Bu ticaret bölgelerimizden yüzde 75'i ihracat yapıyor ve 27 ülkeyle de serbest ticaret anlaşmamız var ki bu ülkeler de bizim ihracatımızın yüzde 60'ına tekabül ediyor.

Şimdi "yüksek teknoloji ürünlerin satışı, ihracattaki payı" vesaire denildi. Baktığımızda evet, düşüyoruz gibi ama 2019'da yüzde 9,8'ken bugün yüzde 20,3'e çıkmış durumda; aslında bunu da önemli bir rakam olarak ben açıkçası düşünüyorum.

Ben kadın kooperatiflerine de değinmek istiyorum Sayın Bakanım. 400 bin liraya kadar böyle hibe desteklerimiz vardı, bu rakam biraz düşük kaldı; yeni dönemde onunla da ilgili düzenleme yapmak gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakanım, ben bugüne kadar yapmış olduğunuz çalışmalarınızdan dolayı tebrik ediyorum. Bakanlığımız bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi söz hakkı Sayın Bakırhoğlu'nun, sonra Sayın Aksu, sonra da Sayın Bozdağ'da.

Sayın Bakırhoğlu, buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sunumunuzda artan ihracattan, azalan ithalattan ve dolayısıyla azalan dış ticaret açığından bahsettiniz, böyle müjdelerle dolu, pespembe bir ticaret hayatından bahsettiniz ancak Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı -ki sizinle de ilişkili bir kurumdur bu- şunu söylüyor, sizin dediğinizin tam tersi bir şey söylüyor: "Ülke batıyor." diyor. Daha sonra sehven dediğini söylemiş; ülke batmıyormuş, şirketler batıyormuş. Yani şirketlerin batması sanki ülkenin batması anlamına gelmiyormuş gibi sehven söylediğinden bahsetti ve durumu düzeltti kendine göre. Ancak şöyle bir gerçeklik var, dediği doğru bir şey var: "Yüzde 50 faizle bir ülkede yatırım yapılmaz." diyor, doğru söylüyor. "Üretim yapılmaz." diyor, doğru söylüyor. "İhracat yapılmaz." diyor, doğru söylüyor.

İhracat rakamlarına baktığımız zaman -siz de üzerinde durdunuz- işte "Dış ticaret açığı her geçen yıl düşüyor." diyorsunuz, oysa -burada benden önceki milletvekillerinin, hatiplerin söylediği bir gerçeklik var, sizin de bildiğiniz bir gerçeklik var- Türkiye'de dış ticaret açığının düştüğü aylar ve yıllar genelde krizin olduğu, durgunluğun olduğu yıllardır. İçinde bulunduğumuz duruma bakıyoruz, hakikaten de sanayi neredeyse durma noktasına gelmiş, hızlı bir sanayisizleşme söz konusu. Rakamlara baktığımız zaman; mesela, 2023 Ocak-Eylül ve 2024 Ocak-Eylül aylarındaki ithalat rakamlarına baktığımız zaman, ara malı ithalatında azalma olduğunu görmekteyiz, yüzde 73,5'ten yüzde 69,5'e düşmüş. Zaten bakıldığı zaman, esasında bu veri bile bize ekonomide yavaşlamanın olduğunu, sanayide durgunluğun olduğunu, sanayideki durgunluktan dolayı da dış ticaret açığının düştüğünü göstermekte. Ben burada şu rakama çok takıldım: Dış ticaret hacminin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı... 2023 yılında beklenti yüzde 57'ymiş, yüzde 54 olarak gerçekleşmiş. 2024'te beklenti, hedef yüzde 57'ymiş yüzde 45,8 olarak gerçekleşiyor ve her geçen yıl düşüyor; 2025'te beklenti, tahmin yüzde 44, 2026'da yüzde 41,8. Bakın, ticaretle alakalı, dış ticaretle alakalı hakikaten de vahim rakamlardan bahsediyoruz.

Şimdi, bir ülkede dış ticaret açığının düşmesi için en önemli faktörlerden bir tanesi imalat sanayisinin ihracat yapısına bakmak lazım yani yüksek teknoloji üreten ve bunları ihraç eden ülkeler genellikle dış ticaret fazlası veren ülkeler. Listede ilk 10'a baktığımız zaman genellikle bu ülkeler var veyahut da doğal gaz zengini, petrol zengini gibi ülkeler bunu yakalıyor. Biz imalat sanayimizin ihracat yapısına baktığımız zaman yüksek teknoloji içeren ürünlerin ihracattaki payı 2019'da yüzde 3,5'miş, 2023'te 3,8'e çıkmış, 2024'ün Ocak-Eylül rakamlarına baktığımız zaman 3,4 yani batı cephesinde değişen herhangi bir şey yok. Üzerimizde adeta yüzde 4'lük bir cam tavan var ve bu cam tavanı bir türlü aşamıyoruz. 2002 yılında yüzde 6,2 olduğunu düşündüğümüz zaman yıllar içerisinde bir gerileme var ve 2053'le ilgili hedefimiz de yüzde 17 yani bu rakamlara baktığımız zaman, içinde bulunduğumuz konuma baktığımız zaman bu rakama ulaşmak hakikaten de zor gözüküyor.

Dünya rekabetçilik endeksine bakıyoruz, 2015-2019 arası beş yıllık süre içerisinde ortalama yerimiz 62 ülke arasında 44'üncüydük; 2020-2024 yılları arasında 64 ülke arasında ortalama olarak 50'nci sıraya düşmüşüz. Ana parametrelere baktığımızda ekonomik performansta 2015-2019 arasında 44'üncüydük, 2020-2024'te 43'üncülüğe çıkmışız; bir basamak artmış. Kamu yönetimi verimliliğinde -bu sizi çok ilgilendiriyor- 43'üncü sıradaymışız, 15 basamak düşerek 58'inci sıraya düşmüşüz. İş dünyası verimliliğinde benzer tablo var, 41'den 47'ye düşmüşüz. Altyapıda 47'deki yerimizi korumuşuz. Bir de doğrudan yabancı yatırımlar var. Doğrudan yabancı yatırım önemli çünkü burada teknoloji transferi oluyor ve yurt dışına ihracatta yüksek teknolojili ürünlerin oranını artıran unsurlardan bir tanesi. Gene beş yıllık periyotlarda baktığımız zaman 2014-2018 arasında 70 milyar dolarlık doğrudan yabancı yatırımı gelmiş, bu rakam 2015-2019-2023 arasında 54 milyar dolara düşmüş; gayrisafi yurt içi hasıladaki payı yüzde 2'den yüzde 1'e düşmüş yani ciddi bir düşüş söz konusu.

Beşerî sermayeden bahsetmeden olmaz. Beşerî sermayedeki durumumuz ne yazık ki içler acısı; 2019 senesi Dünya Ekonomik Forum'un araştırmasına göre işbaşı eğitimde 122'nci sıradayız, mesleki eğitim kalitesinde 128'inci sıradayız, mezunların beceri donanımları kategorisinde 103'üncü sırada, dijital beceride 116'nci sıradayız.

Biraz evvel devamlı işte, kurulan şirketlerden, kapanan şirketlerden; açılan esnaftan, kapanan esnaftan bahsedildi. Siz de sunumunuzda beş yıllık rakamdan bahsettiniz. Ben size en güncel rakamları vereceğim; mesela esnaf sayısı, 2023'ün Ocak-Ekim döneminde, on aylık süreçte 255 bin esnafımız yeni dükkân açmışken 2024 yılının aynı döneminde 225 bin 264'e düşmüş yani 29.736 kişi düşüş var; açılan esnaf

sayısında yüzde 12'lik bir azalma var. Terkinlere, kapanan esnaflara baktığımız zaman, 2023'ün aynı döneminde 84.167 tane terkin varken 2024'te bu rakam 92.161'e çıkmış yani kapanan esnaf sayısı yüzde 10 artmış. Açılan esnaf yüzde 12 azalıyor, kapanan esnaf yüzde 10 artıyor. Bir de şöyle bir şey var: Bu terkinlerde birçoğu mesleği bıraktığı hâlde, esnaftan ayrıldığı hâlde gidip de terkin işlemlerini yapmıyor çünkü Esnaf Kefalet borcu var, bu sebepten dolayı bunu öteliyorlar. Böyle bir durum da var. Kurulan şirket, kapanan şirket sayılarına baktığımız zaman 2023 Ocak-Eylül döneminde 96.842 tane kurulan şirket varmış, 2024 Ocak-Eylül döneminde 83.945'e düşmüş; yüzde 13,3'lük bir azalma var. Kapananlara baktığımız zaman, 15.888'den 19.406'ya çıkmış, yüzde 22'lik artış var; gene aynı şey var. Gerçek kişi ticaret işletmelerinde enteresan bir şey var; kapanan şirket sayısı kurulandan daha fazla, 11.983 tane kapanan var, kurulan 11.193 yani sizin dediğiniz gibi değil. Protesto edilen senet sayılarında -bunlar önemli rakamlar- ciddi artış var; 2023'ün ilk sekiz ayında 9,5 milyar liraymış, 2024'ün ilk sekiz ayında 27 milyar liraya çıkmış protesto edilen senet sayısı. Benzer durum karşılıksız çeklerde de söz konusu; 2023'ün Ocak-Eylül döneminde 35,6 milyar liralık karşılıksız çek varken 2024'te aynı dönemde bu 122 milyar liraya çıkmış, neredeyse 4 katına çıkmış durumda.

Değerli Bakanım, buradaki konulardan bir tanesi "İsrail'le ticaret var mı, yok mu?" -önemli konulardan bir tanesi bu- siz olmadığımı iddia ediyorsunuz, Mayıs ayından sonra olmadığını söylüyorsunuz. İsrail'le yapılan ticaretin yılda 2 milyar dolar olduğundan bahsetmiştiniz yani normalde Filistin'e 2 milyar dolarlık bir ihracattan bahsettiniz siz. Ben sizin rakamlarınıza baktım -sizin bu ülkelerle alakalı raporlarınız var- Filistin raporuna baktığım zaman, Filistin'in 2023 yılında gayrisafi yurt içi hasılasının 17,4 milyar dolar olduğunu görüyorum. 17,4 milyar dolarlık bir gayrisafi yurt içi hasılaya sahip olan bir ülkeye biz nasıl oluyor da 2 milyar dolarlık ihracat yapıyoruz? Birinin bunu açıklaması lazım. 2022 yılında 19 milyar dolarmış -gene sizin rakamlarınız bunlar- Filistin'in gayrisafi yurt içi hasılası. Biz nasıl oluyor da buraya 2 milyar dolar ihracat yapıyoruz? Bu bir kere izaha muhtaçtır, bu rakamlar doğruysa, sizin rakamlarınız doğruysa. Bir de biz gene sizin rakamlarınıza göre Filistin'e en fazla ihracat yapan 5'inci ülkeyiz yani bizden önce Ürdün var, Mısır var, Çin var, Almanya var. Şunu bize izah edemezsiniz: Bakın, siz 3 Mayıs'ta açıklama yaptığınızda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayınız lütfen.

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Açıklamayı TİM'in bir toplantısında yaptınız herhâlde yanlış hatırlamıyorsam.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Hayır, basın açıklamasında.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Neyse.

Reuters ihracatçılarla konuşuyor -esasında ihracatçılar bunu beklemiyorlarmış sizden, şaşkınlıklarını gizlemiyorlar- ihracatçıların, bizim Türk ihracatçıların beyanı bu; alternatif yollar aradıklarından bahsediyorlar Reuters'e yani Mısır-Ürdün-Lübnan üzerinden ticaret yapmanın yollarını aradıklarından bahsediyorlar, buna benzer beyanları var. Şimdi, ben de rakamlara bakıyorum, çelik ihracatımız 1 milyon 46 bin dolardan 111 milyon 534 bin dolara çıkmış Sayın Bakanım, artış yüzde 10.555; bu artışı izah edemezsiniz yani sizin yasak koymanız demek...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Şimdi cevabını istiyor musunuz?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Fark etmez, ben bitireyim benden sonra verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, söz vereceğim size toplu olarak cevabını verirsiniz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakan laf attı bir dakika daha...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz de var ya bir saniyeye bir dakika istiyorsunuz. Vallahi böyle bir hesap ben görmedim ya.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Böyle bir adaletsizlik olur mu!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vallahi, böyle bir adaletsizlik olmaz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Çimento, cam, seramikte artış yüzde 11.163, demirde artış yüzde 2.217, mesela, deriye baktım, artış yüzde 40.405. Bakın, bunları izah etmekte zorlanırsınız. Şu anda Bakü-Ceyhan Hattı'ndan çok ciddi bir şekilde İsrail'e petrol gidiyor. Gitmiyor mu? Peki, İsrail petrol ihtiyacını nereden karşılıyor?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - İsrail...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Belki bizden direkt İsrail'e gitmiyor; Mısır üzerinden, Ürdün üzerinden gidiyor buralara.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, söz vereceğim size topluca. İsterseniz orada ben sürenizi tam vereyim, karşılıklı bir soru-cevap...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ama cevapsız olmazsa ya Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Cevaplırsa, bizi ikna ederse belki bundan sonra bu konuda soru sorulmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, müzakere kısmında sorarsınız soruları tekrar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, bu daha iyi olacak, daha faydalı olacak Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Muhakkak ama bir yöntemimiz var Sayın Bakırlioğlu.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Sürdürülebilir ihracatı artırmak, ithalat baskısına karşı üreticimizi korumak, gümrüklerimizin etkinliğini, iç ticarete istikrar ve rekabeti sağlamak, ürün güvenliğiyle tüketiciyi korumak, esnaf ve KOBİ'lerimizi güçlendirmek gibi görevleriyle hem hitap ettiği kitle hem de görev ve sorumlulukların ehemmiyeti itibarıyla Bakanlığınız oldukça kapsamlı bir role sahiptir. Ülkemiz ihracata yönelik teşvik edici politikalarla birlikte dünya ticareti içerisindeki payını her geçen gün artırmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin 2053'te hedeflediği dış ticaret hacminin yakalanabilmesi için ilave pazarlar yanında dış ticarete işlem sürelerinin, gümrük hizmetlerinin ve lojistik sürecinin daha etkinleştirilmesi ve maliyetlerin düşürülmesi gibi atımların sürdürülmesi büyük önem arz etmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, üretimin ve ihracatın ithalat bağımlılığının azaltılarak sürdürülebilir büyüme ve ihracat artışını sağlayacak politikaları uygulamayı daha açık ve rekabetçi bir yapı içerisinde dünya ekonomisiyle bütünleşmeyi öngörüyoruz. Ülkemizin küresel değer zincirinde hâkim konuma gelmesini, dost ve yakın ülkelerle tedarik ilişkilerini geliştirerek arz güvenliğinin sağlanmasını, hizmet ihracatını çeşitlendirerek turizm, sağlık, eğitim, lojistik danışmanlık, yazılım ve finans gibi pek çok alanda küresel merkezlerden biri olmasını hedefliyoruz.

Ticaret savaşlarının yoğunlaştığı, ekonomik operasyonların kur, faiz ve sıcak para üzerinden tetiklendiği bir dönemde ekonomik güvenliğin de önceliğe alınmasının gerekli olduğunu değerlendiriyoruz. Pandemiyle birlikte alternatif üretim üssü olma potansiyeli artan Türkiye, bu süreçte uyguladığı politikalarla riskleri fırsata çevirmiş ve ihracat performansını güçlü bir konuma taşımayı başarmıştır. Yatırım, üretim, istihdam ve ihracata dayalı ekonomi programıyla ihracat politikalarında önemli etkinlik sağlanmıştır. Bu gelişmelerin sonucu olarak, 2023 yılında yavaşlayan, bozulan dış talep koşullarına rağmen Türkiye'nin ihracatı yüzde 0,6 artış kaydetmiş ve 255,6 milyar dolarla program hedefleriyle uyumlu bir seviyede gerçekleşmiştir. 2023 yılında, küresel mal ihracatından aldığımız pay ise yüzde 1,07 düzeyine yükselmiştir. Artış eğiliminin devam ettiği 2024 yılında Ekim ayı itibarıyla yıllık ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,1 artarak 262,3 milyar dolar olmuştur. İthalat tarafında ise geçtiğimiz yıl başlayan düşüş eğilimi devam etmektedir. Bu gelişmeler sonucu ekim ayında yıllık dış ticaret açığı önceki yıla göre yüzde 31,1 azalarak 77,7 milyar dolara düşmüştür. Yıllıklandırılmış ihracatın ithalatı karşılama oranı da yüzde 77,2'ye yükselmiştir. Dış ticaret dengesindeki olumlu görünüm cari dengeyi pozitif yönde etkilemiş, bu gelişmeler dış finansman ihtiyacının azalması yoluyla makroekonomik istikrarımıza önemli katkılar sağlamıştır.

Ekonomide sağlanan olumlu seyir yatırımcıların Türkiye ekonomisine duyduğu güveni artırmış, ülke risk primimiz düşmüş, rezervlerimiz güçlenmiş, borçlanma maliyetlerimizde önemli düzeyde iyileşme gerçekleşmiştir. Tüm bu iyileşme eğiliminin sürdürülebilir kılınması yerli üreticiyi koruyacak ve destekleyecek etkin politikaların uygulanmaya devam edilmesiyle mümkün olabilecektir. Kuşkusuz, Türkiye çok daha yüksek ihracat yapabilme potansiyeline, bunu harekete geçirebilecek kapasite ve yetkinliğe de sahiptir.

Ülke olarak üretim ve ihracatımızı artırarak küresel pazarda daha güçlü bir konuma gelme hedefi doğrultusunda Ticaret Bakanlığımızı ayrılan bütçenin sadece ticaret hacmini artırmakla kalmayıp ülkemizin ekonomik büyümesine de önemli bir katkı sağlayacağına inanıyoruz. Türkiye, bir yandan otomotiv, beyaz eşya ve makina gibi geleneksel sektörlerdeki liderliğini sürdürürken diğer yandan savunma sanayi, yazılım ve bilişim gibi yeni nesil yüksek katma değerli sektörlerde de dünyayla yarışmaktadır. E-ihracatın gelişmesi için sağlanan dijital altyapı ve lojistik kolaylıklar da Türk girişimcilerinin dünyanın dört bir yanına ürünlerini ulaşturmalarını mümkün kılmaktadır. Son yıllarda modernize edilen sınır kapılarımız ve lojistik altyapımız da ihracatımızın gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Lojistik altyapımıza yapılan bu yatırımlar sadece ticaretin değil, turizmin ve diğer sektörlerin de gelişmesini desteklemektedir. Bu vesileyle ihracattaki bu başarının büyük bir milli gayretin ürünü olduğunu biliyor ve emeği geçenlere teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; gümrük işlemleri Bakanlığın en başta gelen fonksiyonlarından birini oluşturmaktadır. Gümrük idarelerimizi güçlendirmek, gümrük hizmetlerinin daha etkili bir şekilde sunulabilmesini temin etmek amacıyla önemli mesafeler katedilmiştir. Bunun yanı sıra, gümrük teşkilatıyla ilgili bize intikal eden birkaç hususu dikkatlerinize sunmak isterim. Bunlardan birincisi, aldatici işlem ve davranışla ilgili yaptırımlarda ortaya çıkan sorunlara ilişkindir. 5607 sayılı Kanun ile 4458 sayılı Kanun arasında aldatici işlem ve davranış yönüyle uygulanan müeyyide bakımından yargı kararlarıyla da belirginleşen farklılık, mağduriyet ve sorunlara sebep olmaktadır. Bu sorunların giderilerek uygulama birliği sağlayacak şekilde mevzuata açıklık getirilmesi yerinde olacaktır.

Diğer yandan, gümrük müşaviri olabilmeye ilgili iki sorun iletilmektedir. Biri, dışarıdan sınavlara girenlerin ilettiği, çalışanlara çok hak tanındığı, bu nedenle pozisyonların doldurulduğu yönünde, diğeri ise kurum çalışanları arasında bazı birimlere avantaj sağlandığıyla ilgilidir. Bu konuda da gümrüklerin ihracat hedeflerimizi destekleyen, adaleti esas alan dürüstlük abidesi birimler olarak öne çıkmasına yardımcı olacak bir sistemin kuvvetlendirilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca, kamusal hizmet üreten gümrük müşavirlerinin oda şeklinde örgütlenmesini sağlayacak meslek kanununun çıkarılması, mesleğin yetki ve sorumluluk alanlarını daha net belirleyecek, dış ticaretin daha güvenli ve etkin şekilde devam etmesine katkı sağlayacaktır. Öte yandan, muayene memurlarına Bakanlık içerisindeki diğer kariyer meslekler gibi bir hüviyet kazandırılması, mevcut istihdam şartlarıyla örtüşen, aynı zamanda da mesleğin yetki ve sorumluluklarıyla uyumlu olacaktır diye değerlendiriyoruz.

Sayın milletvekilleri, toptan ve perakende ticaret sektörüne ilişkin gelişme ve sorunlara da dikkat çekmek istiyorum. Salgının toptan ve perakende ticarete oluşturduğu arz-talep dengesizliği tümüyle aşılamadan ortaya çıkan Rusya-Ukrayna savaşı, ardından patlak veren İsrail'in Filistin'i işgali küresel ticareti etkilemiştir. Bu gelişmelerle beraber ülkemizde de toptan ve perakende ticaretinde zorluklarla karşılaşmış, arz yönündeki daralmalar, temel ihtiyaç ürünlerini stoklamaya yönelim sağlıklı bir ticaret ortamı oluşmasını zorlaştırmıştır. Perakende sektörü ekonomimizin temel taşlarından biri olup milyonlarca vatandaşımıza istihdam sağlamakta, tüketici ihtiyaçlarını karşılamakta ve yerel ekonomiye canlılık katmaktadır ancak bu büyüklükteki bir sektörün sağlıklı bir yapıda sürdürülebilmesi için etkin bir denetim mekanizması

olmazsa olmazdır ve perakende sektöründeki denetimler öncelikle tüketicilerin korunması için kritik öneme sahiptir. Vatandaşlarımızın güvenle alışveriş yapabilmesi, aldıkları ürünlerin kalitesinden emin olması, güvenilir ve adil fiyatlarla karşılaşması en temel haklarından biridir. Özellikle temel tüketim ürünlerinde fiyat istikrarının sağlanması, yanıltıcı fiyat uygulamalarının önüne geçilmesi, gıda ve ürün güvenliği denetimlerinin artırılması toplum sağlığı açısından da büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, küçük esnaftan büyük zincir mağazalara kadar geniş bir yelpazede faaliyet gösteren perakende sektöründe fırsat eşitliği ve adil rekabetin korunması için de denetimlerin etkinleştirilmesi şarttır. Hatırlanacağı gibi, bu süreçte en çok şikâyet edilen husus, temel tüketim malları ve gıda ürünlerine ilişkin haklı gerekçeye dayanmayan fahiş fiyat artışlarıyla birlikte aynı ürüne ilişkin çok farklı fiyat uygulamaları olmuş, bu durum cezai müeyyidelerin caydırıcılığını ve denetimin etkinliğini gündeme getirmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek yasalaşan Perakende Ticaret Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle müeyyideler daha caydırıcı hâle getirilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sunumunuzda da ifade ettiğiniz gibi, fahiş fiyat ve perakende ticaretine yönelik faaliyetler kapsamında gözetim ve denetimin artırılması memnuniyet verici olmuştur. Bununla birlikte, denetimin etkinliğinin artırılmak suretiyle fiyat istikrarına ve vatandaş memnuniyetine daha fazla katkı sağlanabileceğini düşünüyor, bu konudaki kapasitenin artırılmasının yararlı olacağını değerlendiriyoruz.

Bu düşüncelerle, Bakanlığımız bütçesinin ülkemize, milletimize ve kurumlarımıza hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bozdağ, buyurun lütfen.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum ben de.

Aslında İsrail'le ilgili ticaretle ben de başlamak isterim. Bununla ilgili kamuoyunun vicdanı rahatlamış değil. Sizin sunumunuzdan da bu sonuç açıkçası bence çıkmadı çünkü birçok veri bunun lehinde, ticaretin devam ettiği noktasında; işte dış ticaret istatistikleri, TÜİK verileri, gümrüklerdeki kayıtlar bu yönde görünüyor; hatta artışı, Yunanistan, Romanya, İtalya gibi ülkeler üzerinden dahi ticaretin devam ettiği yönünde.

Yine, petrol sevkiyatı var. İsrail kendi petrolü olmayan bir ülke ve petrolünü Azerbaycan'dan karşılıyor ve bu sevkiyat ülkemiz üzerinden gerçekleştiriliyor. Varil başına 80 sent; buna dair de şu ana kadar hiçbir yaptırım uygulanmış değil. Türkiye İhracatçılar Meclisi, eylül ayı verileri: "İlk dokuz ayda Filistin'e tekstil ve ham madde ihracatı çok yüksek. Deri ve deri mamulleri ihracatı, hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı, çelik ihracatı artmış durumda." diyor. Geçen yıl ilk dokuz ayda 91 milyon 276 bin dolar değerinde ihracat yapılan Filistin'e bu yıl 571 milyon 186 bin dolar ihracat yapılmış, toplam ihracat artışı yüzde 525. Bunlar açıklamaya muhtaç değil mi Sayın Bakan?

Bakın, Mersin gümrüğünden TÜİK verisi, İsrail ve Filistin'e ihracat meselesi. 2020 Ağustosunda 589 bin 816 dolar İsrail'e ihracat, 2023 yılında 47 milyon 451 bin 504 dolar fakat Filistin'e olan ise 492 bin 717 dolar. En son veriyi söylemiş olayım, tekrarlıyorum: 2023 yılı Ağustos ayı İsrail'e 47 milyon 451 bin, Filistin'e ise 492 bin dolar, 2024 Ağustosunda ise İsrail'e sıfır, Filistin'e ise 34 milyon 391 bin 757 dolarlık bir ihracat.

Yine, Aliğa Rafinerisi. Aliğa'dan İsrail'e neler gönderiliyor diye baktığımız zaman, oradan yakıt ve kimyasal gönderildiği görülüyor. İsrail jetleri yakıt tedarikçisi SOCAR tesisleri bu limanda. Ticaret yasağını aşmak için evrakta "İsrail" yerine "Filistin" yazıldığı söyleniyor ve bu Ticaret Bakanlığının onayıyla gerçekleştiriliyor. TÜİK diyor ki: Aliğa limandan İsrail'e ihracat, direkt, 2023 Ağustosunda 82 milyon dolar civarında İsrail'e ihracat varken 2024'te bu sıfır. Bakalım Filistin'e ne olmuş o dönemde: 2023 Ağustosunda 784 bin dolar ihracatı var, 2024 Ağustosunda ise 17 milyon 629 bin 799; bunlar izaha açık.

İsrail'e makyaj malzemesi ihracatı -TÜİK verisi- 2023'te 1 milyon 259 bin dolar, Filistin'e ise yok fakat 2024 yılında Filistin'e -bakınız, katliama uğrayan, bombalanan Filistin'e- makyaj malzemesi ihracatı -kaynak TÜİK- 715 bin 931 dolar olarak görülmüş.

Yine, Biga gümrük verileri var. Biliyorsunuz, orada bir gümrüğün içinde İÇDAŞ var. İÇDAŞ, MÜSİAD üyesi aynı zamanda. Kendisi, abluka altındayken, Gazze'ye yönelik katliamlar sürerken İsrail'e çelik ihracatı yapması nedeniyle kamuoyu tarafından tartışılır olmuş ve tepkiyle karşılanmıştı. Savaşın başlamadığı 2023 yılının sekiz ayında Filistin'e 282 bin dolarlık demir çelik ihracatı gerçekleşmiş, 2024 yılının ilk sekiz ayında ise Filistin'e 32 milyon 988 bin dolarlık demir çelik ihracatı gerçekleşmiş. Bu veriler izaha açık.

Şimdi, hiçbir şüpheye fırsat vermeden kamuoyunu bilgilendirmeniz gerekiyor ve aynı zamanda tabii ki ilkeli bir siyasette... Neden? İsrail'e silah satanlar neredeydiler en son? SAHA EXPO'da, 2024 Uluslararası Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayi Fuarı 22 Ekimde başladı, orada kimler vardı? Gazze bombalanırken İsrail'e silah ve mühimmat satan yabancı şirketler ağırlandılar. İtalyan menşeli Leonardo Şirketi, İsrail hava ve deniz kuvvetlerine silah ve uçaklar konusunda satış yapıyor. Thales, F-35 parçaları tedarik ediyor, Fransız savunma ve mühendislik şirketi. BAE Systems Birleşik Krallık merkezli F-15, F-16 ve F-35'lerin bazı parçalarını üretiyor. Bu şekilde uzayıp gidiyor açıkçası. Şimdi, tabii, bunlara gerçekten kamuoyunu rahatlatan cevaplar bekliyoruz. Bu bir gerçeklik, görünüyor. Bu ticaretin kesinlikle tamamen kesilmesi gerekiyor. Aynı zamanda da ilkeli bir siyaset, buraya olan ticaretler noktasında da ambargoyu gerektirir, uyarıları gerektirir sevkiyatların önlenmesi için.

Şimdi, Sayın Bakan, piyasaya açılmış bir sağlık sistemi var. Biliyorsunuz, piyasacı sağlık sistemi 2002 yılında özellikle Sağlıkta Dönüşüm Programı'yla birlikte AKP iktidarı tarafından hızlandırıldı ve birçok yerde özel hastaneler çoğalmaya başladılar. 2002 yılında 271 tane özel hastane varken 2023 yılında 565 hastane özel sektörde varlık göstermeye başladı. Özel sektör, kamu sektörüne göre son yirmi yılda 2 kattan fazla büyümüş durumda. Hastane sayısı itibarıyla sağlık sektörünün ise üçte 1'ini kontrol ediyor. Neden özel sektör ve hastanelerden

bahsediyorum? Çünkü asıl sorunumuz piyasacı sağlık sistemi. Eğer bugün yenidoğan çeteleri türediyse bu piyasacı sağlık yüzünden gerçekleşti, kâr hırsı yüzünden gerçekleşti. Ve burada bir teşvik mekanizması var, özel hastane açan yerli ya da yabancı bir şirket bölgesel yatırım teşvik sistemi kapsamında desteklenmekte. Teşvikler ekseriyetle KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, yüzde 15 ile 50 arasında değişen vergi indirimi, iki ile on yıl arasında değişen SGK primi işveren desteği, yatırım yeri tahsisi, emlak vergisi muafiyeti, bina inşaat, harç muafiyeti, faiz, kâr payı desteği biçiminde sürüp gidiyor. Kabaca hesaplandığında, bir özel hastaneye sadece Ticaret Bakanlığından yılda en az 50 milyon lira civarında teşvik verildiği görülüyor.

Sayın Bakan, Türkiye'nin 30 kara sınır kapısından 18'i Kürt illerinde. Bu sınır kapıları her iki tarafta yaşayan Kürtlere de ekonomik açıdan herhangi bir katkı sağlamıyor. Bu sınır kapılarının bulunduğu illerin Türkiye'nin en yoksul illeri olması açıkçası bunu göstermekte. Sizin de sunumunuzda vardı, Doğubayazıt'la ilgili, bir önceki dönem sunumda da Doğubayazıt'tan, Gürbulak Sınır Kapısı'ndan bahsedildi. Hâlâ tadil, onarım, inşaat ve benzeri fiziki altyapının güçlendirilmesiyle ilgili çalışmaların devam ettiği yönünde. Bakımsız, Gümrük Müdürlüğünde görevli personel sayısı yetersiz, sadece 2 kontrol peronu olduğundan uzun bekleme süreleri var. Bavul ticaretiyle geçimini sağlayan yoksul halk uygulanan 500 TL'lik harç pulu yüzünden sıkıntı yaşıyor. İktidara yakın kişi ve şirketlerin sınır ticaretinde tekelleştiği gibi sorunlar yurttaşları zorluyor. Kapıda çalışan emekçiler de maalesef ki zor durumda bırakılıyorlar. Haberlere de yansıdı, bazen 30-35 kilometreyi bulan tır kuyrukları oluşmakta ve sorunlar devam etmekte.

Şimdi, en son, bu kaçak markalar, mallar ve eroinle ilgili olarak aslında bir veri var. Bu da en son olarak 2024 yılında; 2 milyar 371 milyon 96 bin lira değerinde esrar, 2 milyar 202 milyon 393 bin değerinde de eroinin yakalandığıyla ilgili; yine cep telefonunun değeri de 421 milyon... Sürem azalıyor, şöyle söyleyeyim: Önceki yıllara baktığımız zaman, aslında bundan çok daha düşük oranda olduğunu görüyoruz. Ne oldu da 2024 yılında böyle birdenbire bu kadar yükseklerde bir sınır güvenliği oluşturuldu ve bunlar yakalanır oldular? Geçen aylar içerisinde FATF'den, gri listeden çıktığımızı da göz önüne alırsak eğer gerçekten bir uyuşturucu, kara para ve kaçak mal cennetine mi dönmüştü ülke diye sormak istiyorum.

Şimdi, Rekabet Kurumu. Rekabet Kurumu gerçekten özerk mi, tarafsız mı, şeffaf mı? Biz, yitirdiğini düşünüyoruz bunu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, lütfen toparlayalım.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Şimdi, Uluslararası Şeffaflık Örgütünün 2023 Yolsuzluk Algı Endeksi'nde Türkiye, 180 ülke arasında 115'inci sırada yer almış. 2022 raporuna göre ise Türkiye son bir yılda 2 puan kaybederken ülke sıralamasında 14 basamak daha gerilemiş durumda. AKP iktidarı döneminde Kamu İhale Kanunu 200'e yakın kez değiştirildi Sayın Bakan ve ciddi bir tekelleşme söz konusu. Bu denetimsizlik ve usulsüzlükler beraberinde tekelleşmeyi de getirmekte, özellikle enerji sektöründen doğru buna örnekler verebiliriz. Birçok holding bu konuda tekel olmuş; Çalık Holding, Kiler Holding, Cengiz Holding, Limak, Kalyon şirketleri, Ciner Holding, Doğuş Holding ve Demirören Holding gibi ve bunların ihalelerini 21/b usulüyle özellikle aldıklarını da belirtmek isterim.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türel, buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız ve basın mensupları; hepimizi konuşmama başlarken saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Ticaret Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz. Daha önce de tabii, konuşmacı arkadaşlarımız söyledi, "ticaret" dediğimiz zaman işin bir dış ticaret bir de iç ticaret boyutu var. Tabii, dış ticaret boyutu çok önemli bir boyut, Türkiye'nin en önemli yapısal problemlerinden birini oluşturuyor. Millî Muhasebe Sistemi'ne gittiğimiz zaman -biz planlılar da geçmişte de planlamada da hep bunu kullanırdık- şöyle bir şey vardır: Tasarruflar yatırımlara denktir. Ama eğer yurt içi tasarruflarımız yatırımları karşılamıyorsa dışarıdan tasarruf alırsınız yani cari işlemler açığı verirsiniz. Ne yazık ki Türkiye'nin yapısı budur; Türkiye, dış tasarruf kullanan, cari işlemler açığı veren, çok istisnai yıllar dışında -ki onlar kriz yıllardır- ekonomisinde hep açık veren bir yapıya sahip. Ekonomi büyüdükçe, özellikle ekonominin hızlandığı, büyüme hızının arttığı dönemlerde cari işlemler açığı da artıyor. Bunun temel nedeni de ihracatın ciddi anlamda ara malı ithalatına bağımlı oluşu. Tabii ki enerjiyi de ithal ediyoruz, tüketim malları ithal ediyoruz ama özellikle ara malı ithalatındaki bağımlılık çok yüksek oranlarda.

Şimdi, bir orta vadeli programa bakayım dedim, bakmak istedim, orada... İlginç bir şey söylemek isterim, tabii, hep burada cari işlem yani ihracatta hedeflerimiz gerçekleşiyor, cari işlemler açığı beklenenin altında, sanki kalıcı olarak düşürülüyor gibi bir şey var. İhracat 2024 yılında -OVP rakamlarını söylüyorum- 264 milyar dolar, 2027'de 319,6 milyar dolar olacakmış, artış yüzde 21. İthalata bakıyorum, 2024'te 345 milyar dolarmış, 2027'de 417,5 milyar dolar olacak, artış gene yüzde 21. Aslında ihracat ve ithalatın OVP döneminde aynı oranda artması öngörülmüş. Fakat ilginç olan şu, hep de bunu söylüyoruz: Orta vadeli program ile kalkınma planı arasındaki ilişki koptu. Bakın, aynı şeyi söylüyorum: 2028 yılında, 2027'de 319,6 milyar dolar olan ihracat birdenbire 375,4 milyar dolara çıkacak. İthalatta 417,5 milyar dolardan 481,4 milyar dolara çıkacak. Bir yıldaki artış, 2027'den 2028'de ihracatta yüzde 17,5; ithalatta yüzde 15,3. Bir kere bu şunu gösteriyor: Buradaki ilişki kopmuş, plan kâğıt üzerinde. Aynı zamanda, şimdi burada ekonominin gidişine baktığımızda, ekonomideki, OVP'de var olan büyüme hedeflerine ulaşamayacağı düşünüldüğünde... Çünkü bu sene de o büyüme hedefine ulaşmak mümkün değil, sonraki yıllarda da... Zaten uluslararası kuruluşlar Türkiye'nin büyüme hızını gittikçe aşağı doğru çekiyor. O zaman otomatikman orta vadeli program da artık son derece etkisiz kaldı. Âdeta biz hem planı hem OVP'yi çöpe attık; iyi ama bunlar yol haritaları. Bu yol haritaları olmadan Türkiye'nin bir yere gitmesi mümkün değil. Ben şunu elbette kabul ederim her zaman: Tabii ki bunlar belli varsayımlar altında hesaplanır; bir varsayım seti. Ama bu varsayım setinin gerçekçi oluşturulmasına ihtiyaç var. Bakın, OVP'de cari açık 2027 yılında -22,6

milyar dolara inecek, 2028'de -2,8 milyar dolar olacak; bir yılda 20 milyar dolar... Bu da biraz önce söylediğim gibi, OVP ile kalkınma planının arasındaki ilişkinin kopması anlamına geliyor. Hani "2023'te ihracat hedefimiz 500 milyar dolar."dı, ne oldu? Bu hedeflerin hepsi çöpe atıldı. İddia sahibi olmak elbette güzel ama onun altını doğru politikalarla doldurmadığınız zaman, ona ilişkin önlemleri almadığınız zaman ve kaynakları aktarmadığınız zaman hiçbir anlamı yok. Cari açığın finansmanı sorununu her zamanki gibi doğrudan yabancı yatırımlar, ağırlıklı olarak yüzde 80'i gayrimenkul yatırımları... Daha çok sıcak paraya dayalı bir modele geri dönüş var. Şu an için belki döviz baskı altında tutuluyor ama OVP'ye baktığımızda her sene millî gelir deflatorünün altında kur artışının olacak olması aslında bize bunu çok açık ve net olarak gösteriyor. Ama ne oldu? Bütün bu süreçlerin içinde bu artan cari işlemler açığı Türkiye'nin hem finansmanında sorun çıkardı hem de dış borç stoku kartopu gibi büyüdü. 2002 yılında AKP iktidara geldiğinde Türkiye'nin toplam dış borcu 131 milyar dolarmış, 2024'ün ikinci çeyreğinde -rakamlar açıklandı- haziran ayı itibarıyla 512 milyar dolara çıktı. Bakın, çok büyük rakamlar bunlar. Dış borç öyle iç borç gibi bir şey değil. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra 1954 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalan borçları ödemeye devam etti. Bu uygulanan yanlış politikalar... Yıllardan beri hazırlanan bütün kalkınma planları ve orta vadeli programlarda "Cari açığı düşüreceğiz. Ekonominin, ihracatın ithalata bağımlılığını azaltacağız." gibi söylemlerin hepsi aslında anlaşılıyor ki boştu ve onun sonucunda Türkiye'nin böyle bir yapısı oluştu.

Devamında, teknoloji yoğunluğu, imalat sanayisinin teknoloji yoğunluğunun artırılmasından bahsediliyor. Ama hem ihracatta hem ithalatta baktığımız zaman ciddi bir artış yok. 2002 yılında -4'lü ayrıma göre söylüyorum, biraz önce sunuşta Sayın Usta da göstermişti- yüksek, orta yüksek, orta düşük, düşük... Yüksek teknoloji sektörlerin payı -ihracat için söylüyorum- 2002'de yüzde 6,2'ymiş, 2023'te yüzde 3,8. Teknoloji yoğunluğuna baktığımızda -bu sene için bakıyorum- hem ihracat hem ithalat için baktığımızda ihracatta yüzde 3,8; yüksek teknoloji sektörlerin payı ithalatta yüzde 10,7. Türkiye'nin orta yüksekte yüzde 33,8; ithalatta yüzde 42,9. Yani düşük emeğe dayalı, düşük teknoloji malları ihraç ediyoruz ama aynı zamanda da sermaye yoğun, yüksek teknoloji malları ithal ediyoruz. İşte, modeldeki çarpıklık da burada. Bu yapıyla Türkiye'nin bir yere gitmesi mümkün değil hem kendi içindeki yapısal sorunları çözemez hem de aynı zamanda rekabet içinde olduğumuz ülkelerle ciddi bir rekabet yapabilmesi mümkün değil. Bu sene de zaten rakamlara baktığımızda -hem sanayi üretimindeki rakamlar, bunlar tabii ihracatla da çok yakın ilişkili; yüksek teknoloji, orta yüksek- hepsinde aşağı doğru bir iniş, negatif seviyeler var. Bu model, uygulanan özellikle tabii, bu... Şunu her zaman söylemek lazım: Yani Türkiye ekonomisinde 2013'ten beri zaten aşağı doğru bir iniş var. Bu, 2018'de hızlandı ama 2021 yılındaki "Faiz sebep, enflasyon sonuç." tezi ekonomideki dengeleri bozdu. Özellikle bunun dış ticaret üzerinde etkisi olduğu gibi, iç ticaret üzerinde de etkisi çok büyük oldu.

Şimdi, sizin sunuşunuzda da var, geçen seneki sunuşta da vardı; çeşitli sektörlerde, işte yaşanan fahiş fiyat artışları, stokçulukla mücadele, denetimler, kesilen cezalar; otomotiv, emlak bir sürü sektör... Ama şunu kabul etmek lazım: Enflasyonun nedeni bu uygulanan yanlış ekonomi politikaları. Birtakım firmaların oturup da fahiş kâr elde etmek için eksik rekabetçi bir yapı içinde olmuş olması değil. Tabii, bunun da etkisi vardır elbette, tabii ki denetimler yapılacak ama temel neden o değil. Temel neden faiz sebep, enflasyon sonucunda negatif reel faiz Türk lirasından kaçışı başlattı, dövize gidiş oldu, arkadan KKM'yle döviz ve altına olan gidiş engellenince de konut piyasasına ve otomobil piyasasına yansdı. Bugün oradaki fiyatların artış nedeni bu. Kira artışlarını yüzde 25'le sınırlayarak bunu engelleyemezsiniz ya da yaptığımız birtakım denetimlerle bugün Türkiye'deki fahiş fiyat artışlarını engelleyemeyiz yani polisiye tedbirlerle ekonomi düzelmez.

Piyasaların eksik rekabetçi yapısı devam ediyor. Tekelci ve oligopolist piyasa yapısı hâlâ birçok sektörde egemen. Rekabet açısından baktığımızda ciddi sıkıntılar var. AVM'lerin, alışveriş merkezlerinin bugün Türkiye'deki ticaret yapısını son derece olumsuz etkilediğini biliyoruz. AVM'ler, âdeta yanlış tüketim mabetleri hem kişilerin hem de pazarın ekonomisini bozuyor. Atalarımızın biliyorsunuz, yaptığı kapalı çarşılar, bedestenler vardı, oralarda ticaret yapılırdı ama bugün AVM'ler onun ötesinde, her şeyin yapıldığı ve her şeyin satış amaçlı pazara yönelik bir yapı içinde olduğu bir sürecin içindeyiz ve şehrin içinde, kentlerin içinde AVM'ler var. Ne hazindir ki Türkiye'nin birçok yerinde şehir hastanelerini şehirlerin dışına yapıyoruz ama AVM'leri şehrin içine yapıyoruz. Bunu yaptığımızda da zaten rekabet etmekte son derece güçlük yaşayan esnafı ciddi sıkıntıya sokuyoruz.

Zincir marketler, sayıları 30 bini geçti. Özellikle gıda alanında esnafın bunlarla rekabet etmesi mümkün değil. Bakın, gene, bugün gıda fiyatlarındaki artış var. Gıda fiyatlarındaki artışın nedeni, yine fahiş fiyatları, marketlerin bundan sadece oturup bir stokçuluk, bir menfaat temin etmeye yönelik, kârını azami kılmaya yönelik yaptığı hamleler değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yanlış tarım politikaları, yüksek girdi maliyetleri, dışa bağımlılık... Birçok ürünün, temel ürünlerin, girdilerin dışarıdan ithal edildiğini biliyoruz. Gübre de öyle, zirai ilaç da öyle, mazotu zaten dışarıdan ithal ediyoruz. Taşıma maliyetleri, lojistik maliyetlerindeki artış, işte, bütün bunların hepsi çok ciddi sıkıntılar yaratıyor ve rekabeti bozuyor. Esnaf ve KOBİ'ler ciddi sıkıntı altında. KOBİ'ler özellikle "mikro ölçekli" dediğimiz, küçük ölçekli, 10 kişiden az çalıştıran firmalar ki ağırlıklı olarak hem mikro ölçekli işletmelerde KOBİ boyutunda... Bu, tabii, sanayinin de konusuna giriyor ama ticaretin de büyük ölçüde özellikle küçük ölçekliler, ikisi de daha çok ticaret alanında üretim yapan şirketler, firmalar, bunların da rekabet edebilme gücü yok. Ciddi anlamda personel sorunları, finansmana erişimde zorluk, teknolojik kapasitelerin son derece geri olması gibi nedenler var. Diğer taraftan da elektronik ticaretin ortaya çıkardığı birtakım sorunların hepsini bir araya getirdiğimiz zaman Türkiye'deki rekabet yapısının düzelmediğini aksine bozulduğunu görüyoruz. Bütün bu sürecin zaten ortaya çıkardığı konu, Türkiye'de bu politikaların ortaya çıkardığı sonuç, gelir dağılımındaki bozulma ve yoksulluğun artması. Bunu hem vatandaş nezdinde, hane halkları nezdinde görüyoruz hem de şirketler nezdinde girdiğimizde, baktığımızda görüyoruz. Yani böyle bir sıkıntılı durum varken Ticaret Bakanlığının aslında yapacağı çok iş var ama ne yazık ki gördüğümüz zaman pembe tablolar çiziliyor, her şey güzel olacaktı gibi bir hava var ve onun için de bunun dediğim gibi, ne planla ne OVP'yle ne oradaki

politikaların da hayata geçmediğini görüyoruz. E, o zaman Türkiye nasıl bu yapısal dönüşümü sağlayacak? Nasıl rekabet edeceğiz dünyayla? Bu anlamda da bu sıkıntılarının çözülmesi gerekir diyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bakanlık bütçesinin büyüklüğü 56 milyar 233 milyon. Genel bütçe büyüklüğünün binde 3,81'ine tekabül ediyor. Geçen yıl da binde 3,47 civarındaymış, yüzde 46'lık bir artış olmasına rağmen oransal olarak çok bir değişiklik olmamış. Bazı başkanlık bütçelerinin de altında kalan bir Ticaret Bakanlığı bütçesinden bahsediyoruz. Bu payın mutlaka artırılması gerektiğini özellikle buradan vurgulamak istedim. Gerçekten, KOBİ'lerin, esnafın, ticaret erbabının, ihracatçının, sanayicinin, imalatçının ortamında ilgilenildiği konularda böyle önemli bir Bakanlık bütçesinin de payının artması mutlaka gerekir.

Şimdi, ticaretin geliştirilmesi ve kolaylaştırılması programıyla ilgili olarak ayrılan pay 43 milyar yani büyük bir bölümü bütçenin buraya ayrılmış esasında, yüzde 66 civarında bir pay ayrılmış.

Şimdi, kayıt dışı ekonomiyle mücadele. Bu konuyla ilgili olarak çok kıymetli vekiller de bahsettiler rakamın azlığından, düşüklüğünden; 6,4 milyar civarında. Bunun zaten yüzde 83 civarı personel giderine gidiyor, geri kalanı da diğer paylara ayrılmış durumda. Burada 11,39'luk bir orandan bahsediyoruz, geçmiş yıla göre -yüzde 9,94'müş- biraz artış var pay olarak ama bu payın çok daha, Sayın Bakanım, üst noktalara gelmesi, diğer bakanlıklar için de geçerli, onların da ilgili bütçeleri buraya ayırması şart.

Şimdi, bir vergi reform paketi çıkarttık biz buradan torba yasayla ilgili olarak. Kanun da Mecliste kanunlaştı, geçti. Orada esnaflarla ilgili bir özellikle izaha davet usulü vardı Sayın Bakanım, yani kuaför, berber, market, işte işletme, aklınıza ne gelirse, ayda 3 kere, yılda 12 kere bunlar denetim elemanları tarafından denetleniyorlar ve beyanları ile bu denetlemeler sonucunda çıkan ortalamada yüzde 20'yi aşan bir fark varsa izaha davet ediliyorlar ve işte vergi tahakkuk ettiriliyor. Şimdi, bu uygulamadan Sayın Talat Dinçer de bahsetti sabahki konuşmasında, esnafın rahatsızlığından. Bir bölgede de yani benim seçim bölgem Karabük, aynı bölgede, bizim bölgemizde de Safranbolu'dan bu konuda çok şikâyetler geldi Sayın Bakanım. Ben, size buradan özellikle aktarmak istiyorum. Buradaki turizm işletmelerinin denetlemelerinde, özellikle cuma, cumartesi günleri, ziyaretçilerin, turistlerin de yoğun olduğu bir ortamda -başka bölgede böyle bir şey olmuş mu bilmiyorum- 30 kişilik heyetler hâlinde aniden müesseseye, işletmeye girmeler, sanki bir baskın gibi de yani, oradaki ziyaretçiler rahatsız, esnaf rahatsız acaba farklı bir şey mi oluyor diye. Bu, bir ay devam etmiş. Bunun denetlemeleri sonucunda ne çıkacağını bilmiyorum ama bu yöntem çok hoş bir yöntem değil. Tabii ki kurallara uymayan, kanunlara aykırı bir şey varsa, kaçırılan bir vergi varsa herkes devlete ödemek zorunda ama bunun üslubunun, yönteminin ayarlanması gerekiyor. Ticaret erbabının, işletmecinin, esnafın yanında olan bir Bakanlık olarak bu konuyla ilgili diğer bakanlıklarla da irtibata geçerseniz memnun olurum çünkü bu komisyonun içerisinde Kültür ve Turizm Bakanlığından tutun Hazine ve Maliye Bakanlığına kadar değişik bakanlıklar var, 30 kişilik heyet neticede. Bu konuyla ilgili de haklarının savunmasını özellikle sizden talep ediyorlar Sayın Bakanım.

Yine, başka bakanlıklarda da genelde başlangıç ödeneği ile harcama arasında fark var, aşım olmuş. 2023 yılında Ticaret Bakanlığı için de bu söz konusu. Yaklaşık 17 milyarlık bir başlangıç ödeneği varken 20 milyar 907 milyonluk bir harcama olmuş yani 3 milyar 783 milyonluk bir ödenek üstü harcama var.

Cari transferler yine bütçenizin yüzde 59'unu oluşturuyor, 33 milyar. Bunun da büyük bir bölümü hazine yardımı, yüzde 99'u. Bu hazine yardımlarının nerelere kullanıldığıyla ilgili, verimli kullanılıp kullanılmadığıyla ilgili bizimle bir paylaşım yaparsanız mutlu olacağız çünkü 2024 Haziran itibarıyla da 8 milyar 944 milyonluk bir harcama var. Detay bilgi vererseniz sevinirim.

Yine, gayrimenkul sermaye üretimi gideriyle ilgili 2025 yılı için 508 milyonluk bir pay ayrılmış. Yani ne planlanıyor, ne üretilecek? Yani burada yapılacak yatırımın mahiyeti nedir? Bir bütçe ayrıldığına göre mutlaka ayrılacak bir pay var diye düşünüyorum.

Yine, sermaye giderleri, kayıt dışı ekonomiyle mücadelede buradaki program içerisinde 764 milyon ayrılmış. Bu tutarın daha fazla olması gerekir çünkü büyük bir bölüm az önce ifade etmiştim, personel giderlerine gidiyor. Burada teknik cihaz, malzeme gibi alımlar mı olacak, ne gibi alımlar olacak? Kaçakçılıkla mücadelede, kayıt dışıyla mücadelede teknik cihazların özellikle gümrük muhafaza müdürlüklerinde mutlaka olması gerekiyor.

Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü, Haziran 2024 itibarıyla 2 milyar 841 milyonluk bir harcama var. Burada hazine yardımı, 2025 yılı için de 7 milyar 315 milyon öngörüyorsunuz, bununla ilgili de detaylı bir açıklama vererseniz sevinirim. Bir şey dikkatimi çekti: Yine, Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğünde hiç ödenek yokken 2023 yılında 2 milyon 123 bin 698 TL'lik bir harcama olmuş yani bir ödenek koyulmamış ama bir zaruret doğmuş galiba, bunun mahiyetini de bizimle paylaşsanız mutlu olacağız.

Yine, dahilde işleme rejimi kapsamında yapılan ithalatın ihracat içindeki paylarına baktım, burada yıllar itibarıyla düşüş var; 2023'te yüzde 44 iken, en son, 2024'te yüzde 41, 2025'te de yüzde 40,5 gibi bir oran planlanmış. Yeşil Mutabakat'la ilgili burada desteklenen şirket, proje sayısı 50-250 diye planlıyorsunuz yani bu rakamın daha fazla olması mutlaka önem arz eder. Bu 250'ye mutlaka ulaşmak ve aşmak gerekir diye düşünüyorum.

Bir de yine merak ettiğim bir husus, yurt dışı müteahhitlik hizmetleriyle ilgili iş hacmine baktım sizin raporlarda. Burada, 2023'te 27 milyar -dolardan bahsediyorum, tabii bu dolar- 2024'te 26 milyar dolar, 2025'te de 30 milyar dolarlık bir rakam, yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin iş hacminden bahsediyorum. Bu firmaların hangi firmalar olduğu ve teşvik alıp almadıkları hususunda bizi de bilgilendirirseniz çünkü bunların da döviz girdisi oluyor. Neticede yurt dışı müteahhitlik hizmetleri önemlidir, daha çok iş almak ve döviz girdisi sağlamak

önemli ama bir taraftan bu firmaların yurt içinde yaptıkları işler var mı, onunla ilgili Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı da dâhil aldığı teşvik belgesi var mı, devlete maliyeti, vergi harcamaları da dâhil ne kadar, bir kıyaslama yapma açısından önem arz eder diye düşünüyorum. Bunu sizlerin de yaptığını mutlaka düşünüyorum.

E-ticaret işlem hacmiyle ilgili genel olarak baktığımızda da bu hacmin önemli rakamlara ulaşması, işte, yüzde 21'lerde, 2025 için de yüzde 23 hedefleniyor, 3,3 trilyonluk bir rakam. Burada, Komisyonda da Genel Kurulda da benden önceki vekil arkadaşlarım da bahsettiler, Sayın Ednan Vekilim de -burada galiba- Genel Kurulda konuya çok güzel değinmişti buradaki lisans bedellerinin indirimiyle ilgili. Hakikaten bu vicdanları sızsatan bir konu oldu. E-ticaret firmalarından "adrese teslim" diye tabir edilen, ihracatın 4 katıyla çarpılıp, yatırımın 4 katıyla çarpılıp işlem hacminden mahsup edilerek işlem lisans bedellerinin çok düşük tutarlara çekilmesi. Yani 31 milyarların, 350 milyarlık bir işlem hacminde 4 kat ihracat yapan, 50 milyon ihracat yapan bir firmanın -50 milyar daha doğrusu- 1,4 milyar gibi bir bedele inmesi söz konusu, 30 milyarlık bir kayıp söz konusu. Biz burada yine, bu Komisyonda, Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na 70-80 milyarlık ek gelirler elde etmek için bir sürü yerlere müdahale ettik değil mi, tartışmalara konu oldu kredi kartı limitleriyle ilgili ama bir taraftan da buradan çok ciddi rakamlar maalesef harcanıyor.

Vaktim biraz kısıtlı olduğu için hızlı geçeceğim. Yurt dışı genel müdürlüklerine yapılması öngörülen bir ödeme var 22 milyon, bir transfer görünüyor, bunun mahiyetini açıklarsanız sevinirim. Yurt dışında Ticaret Bakanlığının ne gibi bir planlaması veya yatırımı var?

Kooperatif sayılarının artırılması gerekiyor, KOOP-DES projelerinin artırılması gerekiyor. Faal olan kooperatif sayılarında düşüş ve sabitleme var.

Yine, şöyle yeni bir düzenleme var Sayın Bakanım, çalışmalar devam ediyor, onunla ilgili bize de bilgi aktarırsanız sevinirim: İthal işçilerden bahsediliyor, bununla ilgili hazırlıklardan, belirli sektörlerde, yurt dışı, yabancı kökenli kişilerin belirli alanlarda çalıştırılmasıyla ilgili. Bu konuda oda başkanlarının da rahatsızlığı olduğunu biliyorum. Önemli olan, yurt içindeki işsizlerin önce istihdama yönlendirilmesi. Atıl iş gücü oranının yüzde 25'leri geçtiğini biliyoruz. Bu konu halkımızın vicdanında da farklı şeylere yol açabilir. Burada seçici olunacak mı, hiç bulunmadığı takdirde mi istihdam edilecek örneğin?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, açıyorum, toparlayın lütfen.

Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkür ederim.

Şimdi, İsrail'le ilgili, İsrail'e yapılan ihracatla alakalı ben bir iki şey söyleyeceğim hızlı bir şekilde. Şimdi, "Azerbaycan Respublicası Devlet Gümrük Komitesi" diye geçiyor yani bizdeki karşılığı devlet, Azerbaycan diliyle okudum. Buradaki siteyi incelediğimde çok ciddi tutarlarda Türkiye üstünden petrol sevkiyatı görüyorum. Bakın, şöyle tabloyu göstereceğim size: Burada, en son, tabloda inanın 10'uncu ayda yani ekimin 3'ünde bile sevkiyat var, tankerler Toros, Dikili, Dört Yol, Derince'den geçiyor, listeleme var. Aşağı yukarı burada 12 milyon 916 bin tonluk bir petrol sevkiyatına aracılık etmişiz, varilde de 80 sent gibi bir gelir elde ediyoruz. Şimdi, bu rakam 80 sente vurduğunuzda yaklaşık işte hacmin tamamının bizden geçtiğini düşünersek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, toparlayın.

Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - ... -ne kadarının geçtiğini bilmiyorum ama- 12 milyar dolarları bulan bir rakam. Hani, bu konuyla ilgili fiilî ticaret olmasa bile aracılık konusu da vicdanlarımızda bir rahatsızlık yaratabilir. Bu konunun gözden geçirilmesini istiyorum.

Uyuşturucuyla mücadelede de hakikaten çok ciddi gelirler elde edilmiş, 18,5 milyar TL diye ifade ettiniz sunumunuzda fakat yakalanmayanlar var. Yakalanmayanlarla ilgili de bakın, piyasa değeri 400 milyon euro olan, 4 bin kilogramlık kokain taşıyan bir gemi Türkiye'den hareket etmiş, Kanarya Adaları'nın açıklarında yakalanmış, Yine, Kolombiya polisi Ekvador'dan İstanbul'a gitmekte olan bir gemide 150 kilo kokain yakalamış. Demek ki uyuşturucuyla mücadeleyle ilgili kaynakları artırıp yakalanmayanları da yakalamak lazım. Türkiye'de cirit atan uyuşturucu baronlarını artık buradan dışarıya göndermek lazım diyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Şimdi, tabii, ben Malatya Milletvekiliyim, öncelikle Malatya'yla ilgili birkaç konuyu Sayın Bakanın da esnafla ilgili gündemine taşımak isterim.

Malatya'yı görmeyenler bilmez, şehir merkezinin tamamen yok olduğu, esnafın, çarşımın âdeta yerle bir olduğu şehirlerin başında geliyor. Ölü sayımızın az olması sebebiyle deprem çok yaşanmamış bir il gibi gösterilmeye çalışıldı ama gerçek durum tam tersi. Malatya'yı bilenler bilir, şehir merkezi dediğimiz yani Ankara'nın Kızılay'ı, Ulus'unun olduğu bölge gibi Malatya şehir merkezi âdeta yerle bir oldu, hâlâ da ayağa kalkabilmiş değil. Yine, hem Akçadağ'da hem Doğanşehir ilçemizde de çarşımız tamamen yok olmuş durumda. Şehir merkezine bağlı Çırmıktı, Gündüzbey gibi beldelerimizde esnaf perişan durumda. Maalesef hâlâ çok ciddi bir adım atılabilmiş değil. Malatya depreminden yaklaşık 20 bin esnafımız mağdur oldu, esnafımız aynı anda hem iş yerini hem evini hem sermayesini kaybetti. Düşünün ki

aşam yatıyor hem evi var hem arabası var hem iş yeri var sabah kalktığında insanlar işsiz kaldı, iş arıyorlar şu anda. Bu da Malatya'nın ve deprem bölgesinin gerçeği.

Deprem sonrası geçici iş yerleri için yaklaşık 5.200 esnafımız talepte bulunmuştu ancak yaklaşık 1.500 civarında esnafımızın bu talebi karşılandı, hâlâ 3.700 esnafımız geçici iş yeri konteyneri beklemekte. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çarşı diye tabir ettiğimiz yaklaşık 500 dönümlük alanda 9 bine yakın iş yeri ve 6 bine yakın konut inşaatı da başlamış durumda. Yine, bu konteyner kentte -sizi ilgilendirdiği için söylemek isterim- esnafın içme suyu, ısınma, soğutma problemleri devam ediyor, WC problemleri var. Esnaf âdeta konteynerlerde yalnız bırakılmış durumda.

Şimdi, esnafımızın çeşitli talepleri var, onları da sizin dikkatinize sunmak istiyorum. Depremde zarar gören esnafımıza yönelik depreme özel destek paketi bekliyoruz. İlimizde meydana gelen deprem sırasında ilimiz mücbir sebep ilan edilmiş; vergiler, SSK ve BAĞ-KUR primleri, gelir stopaj vergileri, damga vergisi, KDV, MTV 30 Kasım 2024'e kadar ertelenmişti. Şimdi, burada vergilerde, primlerde erteleme oluyor ama esnafın alım gücü yok. Esnaf bugün 10 lirayı ödeyemezse yarın 100 lirayı hiç ödeyemez. Esnaf sadece beyanname verebilmekte, parası olmadığından ödeme yapmamaktadır. Depremler nedeniyle vergi, sosyal güvenlik, kredi, kira ve piyasaya olan borçlarını ödeyemeyen esnafımız devletimizin desteğini ve katkısını beklemektedir. Her bakanlıkta söylüyoruz, talebimiz, mücbir sebebin uzatılmasını şiddetle istiyoruz, mücbir sebep mutlaka uzatılmalıdır. 2023'ten itibaren devletin esnaf ve sanatkâra yüklediği vergi, sigorta, BAĞ-KUR primlerinin, KDV ve MTV, gelir stopajı, damga vergilerinin elektrik ve doğal gaz giderlerinin affedilmesini, borçlarının devlet tarafından ödenmesini, karşılanmasını talep ediyoruz. Yine, mücbir sebep süresince verilmesi gereken vergi beyannamelerinin üzerinden ödenmesi gereken damga vergisi tutarı yaklaşık 30 bin TL'ye ulaşmakta, esnaf boş olarak vereceği bu beyanlar için haksız olarak bu vergiyi ödemek zorunda ve bu vergilerin iptal edilmesini sizden talep ediyoruz. Deprem bölgesindeki esnafımız mutlaka faizsiz kredi ve hibelerle desteklenmeli, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatiflerinin yüzde 29 olarak belirlediği faiz oranı düşürülmelidir. ÖTV'siz araç desteği bir kez daha uygulanmalıdır, 2016 yılında uygulanmıştı. ÖTV'siz araç desteğinin bir kez daha uygulanması deprem bölgesindeki aracını değiştirmek isteyen esnafın yükünü hafifletecektir.

Sigorta prim tutarları her yıl asgari ücrete bağlı olarak artıyor. Asgari ücretteki artış nedeniyle ekonomik sıkıntılardan esnaf ve sanatkâr camiası da her kesim gibi olumsuz etkilenmekte. Bu konudaki talebimiz ise 2025 yılında BAĞ-KUR primlerine zam yapılmaması.

Yine, biliyorsunuz, BAĞ-KUR maaşları en düşük maaş grubunda. BAĞ-KUR maaşlarının da mutlaka iyileştirilmesi gerekiyor.

Bir başka konu, KOSGEB tarafından sadece esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı KOBİ'lerin yararlanabileceği kredi faiz desteği verilmeli. KOSGEB kredi desteklerinden esnafımızın bir bölümü yararlanmakta, çoğu meslektaşlarıysa yararlanamamaktadır. Dolayısıyla KOSGEB desteklerinden faydalanmalarını talep ediyoruz.

Şimdi, Sayın Bakan, değerli AK PARTİ milletvekilleri; bir sözünüzde durmaya sizleri davet ediyorum. 6 Mayıs 2023'te Sayın Cumhurbaşkanımız adayınız, AK PARTİ Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan bir söz vermişti, demişti ki: "Küçük esnaflarımızın prim gün sayısını SSK'yle eşitleyerek 7200'e indireceğiz." Yaklaşık 1 milyon esnafımız...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Tamam.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İlk başta "Yapacağız." demişti; tamam da 2023 Mayıs ayından ne kadar geçmiş, hâlâ tık yok sizde. Esnaf adına bu sözünüzde durmaya sizi davet ediyorum. Esnafı kandırdınız, 6 Mayıs'ta kandırdınız. Lütfen, esnafa yalan söylemeyin...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hepsini tuttuk.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yalan söylemeyin, sözünüzde durun, sözünüzde durun. Bugün bir önerge verin, biz de o önergeye destek vereceğiz; sözünüzde durun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sözümüzde dururuz, siz merak etmeyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin, Hükümet yetkilileri burada, Sayın Bakan burada.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, bu bir siyasi... Lütfen, sözünüzde durun ve 7200'e getirin; bunu size söylüyorum, bu sizin vermiş olduğunuz söz.

Bir başka konu, siz bilmezsiniz ama maalesef, Türkiye'de bir üç harfli terörü var, âdeta bir 7 başlı ejderha gibi üç harfliler küçük esnafı, bakkalı, şarküteriye vesaire yok ediyor. Maalesef bunların önü o kadar açılmış ki düzen yok, hiçbir şey yok ve bakkalımız, şarküterimiz yok oluyor. Bunlara mutlaka sınır getirilmeli, şehir merkezinde açılmamalı, hafta sonu kapalı olmalı. Zincir markette her şeyi satıyor; kışın kış lastiği, sonbaharda turşuluk salatalık satıyor, satmadığı bir şey yok, bunlara da bir sınır getirilmeli diye düşünüyorum.

Şimdi, rezerv alanından çıkarılan kiracı esnaftan mülk sahibi için konteyner kirası alınmamalı; tam bir ucube. Rezerv alanından çıkarılan kiracı esnaftan mülk sahibi adına kira istiyor; bu da ucube bir durumdur, onu da söylemek istiyorum.

Sayın Bakan, birliklere, odalara ve kooperatiflere hak sahipliği tanınarak devletin kredi ve hibe imkânlarından faydalanılmalı. 6 Şubat depreminde Malatya'da ve diğer deprem bölgelerinde esnaf ve sanatkâr odalarının, birliklerimizin, esnaf kooperatiflerinin binalarının tamamı yıkıldı, Malatya'da binalarının tamamı yıkıldı ama AFAD odaların, kooperatiflerin hak sahipliği başvurularını kabul etmiyor, mevzuata göre tüzel kişiler hak sahibi olamıyor. Birliklere, odalara ve kooperatiflere hak sahipliği tanınarak devletin kredi ve hibe imkânları mutlaka verilmeli. Malatya'daki esnafın kullanabileceği kendine ait bir tane yeri yok değerli arkadaşlar.

Şimdi, bir başka konu, bugün çok sık gündemde. Değerli arkadaşlar, bu ilk İsrail saldırısı, katliamı başladığı zaman, sağ olsun, Türkiye Büyük Millet Meclisi İsrail katliamına karşı bir önlem aldı ki hakikaten dünyada çok ses getirdi! Ne yaptı? Mecliste Nescafe'yi yasakladı. Örneğin, Sayın Mehmet Muş'tan Nescafe içelim dersiniz Nescafe yok. Ya da ne yaptılar? Starbucks'ı yasakladılar. Aman Allahım, Netanyahu bir koktu, bir koktu, ayaklarının, dizlerinin bağı çözüldü! Yahu, Starbucks'ı yasaklayacağınıza, Nescafe'yi yasaklayacağınıza İsrail'le ticareti yasaklamak niye aklınıza gelmedi? Ne zaman yasakladınız? 2 Mayıs 2024'te. Neden sonra? Mecliste bütün gruplar konuştu

“İsrail’le ticaret yapıyorsunuz.” diye, hatta Meclis kürsüsünde bir milletvekili arkadaşımız öldü, ondan sonra “Ticaret yok.” diyordunuz, ortaya çıktı, ticareti yasakladınız. Yasakladınız mı? Sayın Bakan burada bugün, birazdan cevap verecek; biz yasaklandığını düşünmüyoruz maalesef.

Değerli arkadaşlar, bazı gemilerin üçüncü ülkeler üzerinden rota değişikliğine gitmesi, aynı zamanda mayıstan bugüne Filistin’le daha önceki aylarda ve yıllarda olmadığı kadar ihracat verilerinin ortaya çıkması akıllara soykırım altında olan bir ülkenin bu kadar endüstriyel malzemeyi ne yapacağı şeklinde... Sizin dikkatinizi çekiyor mu bilmiyorum; İsrail İstatistik Enstitüsünün herkese açık olan verilerine göre, Türkiye’yle haziran ayında 60 milyon dolar, temmuz ayında 73 milyon dolar, ağustos ayında 93 milyon dolar, eylül ayında 116 milyon dolar ithalat yapıldığı yazıyor İsrail’in verilerinde. Sayın Bakan, bizim verilerimiz ile İsrail’in verileri arasındaki farkı neye bağlıyorsunuz; onu merak ediyoruz. 2023 Eylül ayında İsrail’e 20 milyon dolar çelik ihracatı gerçekleşirken bu rakam 2024’ün aynı ayında 46 milyon dolara yükselmiş. Düşünün ki Filistin’de savaş var, insanlar ekmek bulmakta zorlanıyor ama demir çelik ihracatımız bu ülkeye 2 kat artmış durumda. Lütfen, buna da açıklık getirin.

Ağustos 2023’te İsrail’e mermer satıyormuşuz, Filistin’e hiç satmamışız. 2024’te istatistik tersine dönüyor, İsrail’le ticaret yokmuş gibi göstermek için bu kez mermeri kâğıt üzerinde kime veriyoruz? Filistin’e veriyoruz. Bu da açıkça ucube bir durum. Şimdi, İsrail’le ticaretin durduğu mayıstan bu yana ihracatın Filistin’e yapıldığını savunurken işgal atındaki Filistin’in milyonlarca dolarlık çeliği, makyaj malzemelerini nerede kullandığını da doğrusu merak ediyoruz. TİM verilerine göre Türkiye ve Filistin arasında Ekim 2023’te 12 milyon doları aşan ihracat Ekim 2024’te yüzde 672 artışla 95 milyon dolara çıktı, yılın başından bu yana yapılan ihracat ise yüzde 542 artarak 103 milyon dolara çıkmış durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, toparlayın.

Buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Ağbaba, okumadınız galiba bunu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, Sayın Kırcınar, size sıra gelince siz cevaplayın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sen oku onu. Sen beni bir dinle, beni dinle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, siz konuşmanıza bakın. Size söz gelirse cevap verirsiniz.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Biz şimdi size mi güveneceğiz, Filistinli Bakana mı güveneceğiz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Türkiye Filistin’e ekim ayında 36.430 dolar tutarında mücevher satmış. Filistin medyası Gazze’ye giden yardımları dahi Hamas’a gideceği için engellerken Filistin’e 12 milyon dolarlık bakliyat ihracatı gerçekleşmiş.

Öte yandan, önceki yıllarda yalnız İsrail’e yapılan dikenli tel ihracatının belgelerine ulaşırken 2023’e kadar dikenli tel göndermediğimiz Filistin’e son altı aydır dikenli tel gönderiyoruz.

Şimdi, bir başka konu, önemli bir konu. Değerli arkadaşlar, Türk firmaları herhangi bir üçüncü ülkeye sevk gereği duymadan nakliye sırasında evrak değişimi ve ihracatın sürdürüldüğü iddiası var. Bu işlem uluslararası konşimento veya taşıma senedi -belgenin üzerinde, yükleyici, alıcı, ihbar mercisinden başlayarak her türlü bilgi yer alıyor- gemiye yüklenen bir malın teslim alındığını gösteriyor; gönderenin, alıcı ve yazılı olduğu hukuki bir belge. Örneğin, firmalar gemi limandan çıkarken adres olarak Mısır’ı gösteriyor ama uluslararası sularda Mısır yerine Hayfa yazabiliyor. Türk firmaları hem üçüncü ülkeler üzerinden İsrail’e yeniden ihraç ettiği hem de firmaların herhangi bir üçüncü ülkeye bile sevk yapmadan nakliye esnasında değişim yapıldığı iddiası var.

Şimdi, bir de değerli arkadaşlar, İsrail’e mühimmat taşıdığı için Belçika, İtalya, ABD, Kanada, Malezya, Avusturya’da hakkında dava açılıp yaptırım uygulanan ZIM’a ait gemiler Türk limanlarında aralıksız sefer yapıyor. İsrail’in en köklü lojistik firmalarından biri olan ZIM gemileri haftalardır limanlarımızda İsrail’e sevkiyat yapıyor. ZIM şirketinin Çin, ABD ve İsrail’den sonra dünyada en çok uğramış olduğu durak ise Türkiye. Gazze’de, Lübnan’da soykırıma devam eden İsrail...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, hemen bitiriyorum, 1 sayfa kaldı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, aynı şekilde Sayın Bakan cevap hakkını kullanıyorken de bu sükûnetle dinlemenizi istiyorum ama.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tabii, Sayın Bakan otuz altı dakika... Siz uzattınız ya...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Otuz altı dakika...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ama sessiz bir şekilde dinliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, bir müdahale etmezseniz çok sevineceğim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yok, ben yardımcı oluyorum size.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bana yardımcı olmayın lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Biz milletvekiliyiz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, ben sadece, şimdi, Sayın Bakan dinledi sizi...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Evet, Başkanım, söz veremem.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, şimdi ben söz veriyorum buradan.

Aynı sükûnetle dinleyelim ki o tartışmanın sonuçlarına halkımız ulaşsın.

Peki, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki.

Gazze’de, Lübnan’da soykırıma devam eden İsrail’in ZIM şirketinin resmî internet sitesine girildiğinde Türkiye’yle ticaretin sürdüğünü görmek mümkün. Şirketin resmî sayfası ekimde Mersin ve Hayfa’daki sefer trafiğini ortaya koyarken kasım ayı boyunca gemilerin Mersin, İzmit, İstanbul, Derince, Gemlik, İzmir Aliğa Limanlarında Hayfa’ya sevkiyat gerçekleştirdiği görülüyor. ZIM, İsrail hesabına çalışan bir firma. Derince, İstanbul, İzmit, Mersin’de son iki ayda 30’dan fazla yüklü nakliyeler yapılmış durumda. Konteynerler İsrail’in Aşdod Limanı’na indiriliyor, öncelikle İsrail’in lojistik ihtiyacına yönelik çalışıyor. Terör örgütü İsrail’e en çok desteği veren şirket olarak bilinen ZIM şirketi elini kolunu sallayarak bizim limanlarımızda cirit atmaya devam ediyor hem de Gazze’de soykırım sürerken. Limanlarımızın acilen İsrail’e mühimmat taşıyan şirketlere kapatılmasını istiyoruz. Ayrıca, bu eylemlere katılan öğrencilere, gençlere yapmış olduğunuz muameleyi de şiddetle kınadığımı belirtmek istiyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, biraz önce Sayın Usta söyledi; bu Trendyol meselesinin hakikaten üstü kapatılmaya çalışılıyor. Bugün Ticaret Bakanı bu Trendyol meselesinde cevap verirse seviniriz. Yine, bu Türkiye’nin çıkarlarına mı, büyük şirketlerin çıkarlarına mı; onu da sormak istiyorum.

Son olarak, Sayın Başkan, dün hepimizin utanması gereken bir durumu Türkiye yaşadı. 5 kardeş, en büyüğü 5 yaşında 5 çocuk yoksulluktan yanarak yok oldu. Türkiye’de yoksulluğun ne anlama geldiğini de dünkü olaydan görebiliriz. Bunda en çok sizin sorumluluğunuz var ama bütün Türkiye’nin problemi. Bu çocukların ölmesini, bu çocukların o yoksulluk içerisinde ölmesini de Türkiye kamuoyunun, sizlerin dikkatine sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de Sayın Erdem konuşacak.

Buyurun lütfen.

ORHAN ERDEM (Konya) - Çok Değerli Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyon üyelerimiz, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar; ben de hepinize saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

Sayın Bakanım, tabii, bu İsrail konusu öyle bir noktada ki şimdi muhalefetten arkadaşları dinleyince “Acaba bizde mi bir hassasiyet yok?” diye insan kuşkuya düşüyor. O kadar ifadelerle bu konu bir noktaya getiriliyor ki şimdi ben düşünüyorum, Sayın Cumhurbaşkanımız bu konuda duyarsız, ilgisiz, İsrail’e 50-100 milyon, 1 milyarlık ticaret yaparak bir şeyler kazanacağını düşünecek kadar düşkün bir adam olacak; böyle bir şey olabilir mi? O çocukların ağızları gözleri toprak dolmuş, hepimiz görüyoruz. Bir insanın...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Gemiler ne arıyor orada o zaman?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir dinleyelim.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Ama gemiler orada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz de bir karşı cevap verin. Sayın Uz, şöyle yapalım, bir dinleyelim.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Vekilim, size niye dokundu hemen böyle?

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Hayır, şimdi limanda, Sayın Cumhurbaşkanımızın evladının hâlâ orada gemisi var.

ORHAN ERDEM (Konya) - Niye dokundu hemen böyle? Yani kimin tarafındasınız bilemiyorum.

Şimdi, ben devam ediyorum. O şeylerinize gelmeyeceğim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Vekilim, bir şey söyleyeceğim, laf atmayacağım. Siz 2 Mayıs...

ORHAN ERDEM (Konya) - Veli Ağbaba... Sayın Veli Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Laf atmayacağım, 2 Mayıs 2024’e kadar da “Ticaret yok.” diyordunuz, ticareti yasakladınız.

Tamam, özür diliyorum, bitti.

ORHAN ERDEM (Konya) - Evet, şimdi, o çocukların gözlerine, ağızlarına toprak dolmuş, 50 bine yakın insan ölmüş, 10 bin kişi kayıp, 100 bin kişi yaralı. Yani buna biz müsaade eder miyiz? Yani siz mi buna bir tek duyarlısınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sataşmalardan sistem kapandı, olacak iş değil yani!

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Allah bile razı gelmedi.

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Hemen şubat ayında alınan kararda Bakanlığımızca gerekli önlemler alınmış. İsrail de bu işi sabote etmek istiyor, o döneme kadarki Filistin’e gönderileni bile istatistiklerinde yayınlıyor çünkü tanımadığı için kendi ülkesinin ihracatı gibi gösteriyor. Biz bunları ele alarak bu konuyu bu kadar büyütürsek... Daha dün Suudi Arabistan’da İslam İşbirliği Örgütüne Cumhurbaşkanımızın neler dediğini hepimiz duyduk. Burada İslam coğrafyasının duyarlılığını istememiz kadar doğal bir şey yok ama ülkemizi de küçültmeden. Eksikliklerimiz de varsa bire bir Bakanla konuşuruz, dünyaya karşı küçültmememiz gerekir. Bizim göremediğimizi Filistinli Bakan görmüş, hepimize dağıttı. Muhammed El-Amur “Türk Hükümetinin aleyhinde asılsız birtakım iddiaların da öne sürüldüğünü, dile getirildiğini görüyoruz. Bunlar ancak İsrail Hükümetine hizmet eder ve halkımıza karşı İsrail savaşına destek oluşturur.” diyor. Gerçekten, Türkiye Filistin’e verdiği destekle dünyada

gıda yardımında nüfusuna göre, coğrafi büyüklüğüne göre en baştaki ülke. Şimdi, bunları görmeyerek bu konuyu durmadan gündemde tutmak hepimizin vicdanlarını zedeliyor, bunu anlatmak isterim. İkinci bir konu, tabii, dünyayla bir bizde de pandemi sonrası deprem vesair, ciddi bir enflasyon sıkıntıları yaşadık; dengeleri oluşturmaya çalışıyoruz. Hükümet yetkililerimiz bu yıl 40 civarlarında, 42-43 civarında enflasyonu neticelendirilecek; 36 açıklanmıştı. Hükümetin görevi, enflasyonu açıklar, bir yandan da ekonomiyi gözler. 36'lara getirebilmesi çok kolay...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Şu anda 86.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Vekilim, ben size...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Bir bardak aşağıda 80 liraydı, şimdi 147 lira...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Orhan Vekilim, sen mi iyi bileceksin; o arkadaş daha iyi biliyor!

ORHAN ERDEM (Konya) - Tabii.

Şimdi, ben arkadaşına şunu demek isterim: Bu laf atma her zaman varmış, buna da Necip Fazıl çok güzel bir ifadeyle cevap vermiş, demiş ki: "Hurdacılar, naylon satıcıları bağırarak konuşur, bağırarak satar; siz hiçbir mücevher satanın bağırarak sattığını gördünüz mü?"

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hurdacıları, naylon satıcılarını aşağılayamazsın, esnafı aşağılayamazsın, küçük göremezsın Sayın Erdem!

ORHAN ERDEM (Konya) - Ben bunu küçük gördüğümü... Zaten anlayışınız böyle Veli Bey!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sen zaten Trendyol'u seviyorsun ya! Nayloncuları, hurdacıları küçük göremezsın! Sayın Başkan, bu lafi düzeltsin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, şiirin neyini düzeltsin?

ORHAN ERDEM (Konya) - Anlayışınız böyle Veli Bey. Ben diyorum ki: Onlar başımızın üzerinde ancak bu kesim mallarını bağırarak satar, bu kesimin sattığı mallar düşük fiyatlıdır...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hurdacıları, nayloncuları, bohçacıları, seyyar satıcıları, pazarcıları küçük gördün.

ORHAN ERDEM (Konya) - ...o bakımdan, malımız düşük ve bağırarak satmaya çalışıyorsunuz, ben bunu demeye çalışıyorum, anladın mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Erdem, hiç size yakışmadı.

ORHAN ERDEM (Konya) - Ya, yakışacak kişi sizsiniz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen... Sayın Erdem sözlerini tamamlayacak.

Buyurun Sayın Erdem.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, tabii, çok kesiliyor, bunu da ilave edersiniz.

O kadar ifadeler oldu ki Sayın Bakanımızın...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Esnafın bütçesini... Hiç yakıştıramadım size.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hayır "Sattığı ürünler düşük fiyatlıdır." diyor.

ORHAN ERDEM (Konya) - Hiç alakası yok, o konuda en son düşünülecek kişi benim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Erdem, bir saniye lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sizi esnaf camiasına şikâyet edeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

Değerli arkadaşlar, bundan sonra her kim ki laf atıyorsa onun kendi süresinden kısacağım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Tamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İki dakika sizden kısıyorum Sayın Kırkpınar. O kadar laf atılır mı ya! Artık atmayın arkadaş, atmayın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - O zaman, Veli Ağbaba'nın hiç konuşmaması lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O zaten kontenjandan konuşuyor, onun hiç konuşmaması lazım.

Peki, değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem, devam edin lütfen.

Buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) - Evet, şimdi Veli Bey, yine konuyu başka noktalara çekti. Benim dediğim, biz hiçbir esnafı küçümsemeyiz ama bir mal satılıyor, bu malın düşükliğini ve bu malı satmanın da bağırarak olduğunu ifade etmek istedim. Siz düşük bilgiyle, düşük malla satış yaparsanız bağırırsınız, kıymetli malı olan sessiz durur; ben bunu demek istedim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yani pazarcının domatesi kıymetsiz mi? Buğday kıymetsiz mi?

ORHAN ERDEM (Konya) - Evet, şimdi, Sayın Veli Ağbaba, biz burada ekranlara falan konuşmuyoruz, bir konuya kendi açımızdan yorum getiriyoruz, saygıyla dinlemenizi istiyorum tekrar.

Sayın Bakanın toplumun içine girmesi, kılık değiştirilmesine kadar talepler oldu. Ben, tabii, MÜSİAD döneminden de tanırım. Öz geçmişine bir baksak, yıllarca meslek örgütlerinin içinde TOBB'da, MÜSİAD'ta uzun sürelerle başkanlık etmiş, akademik kimliğiyle de

alanın içinden biri; bugün, bir konu olduğunda esnafın, örgütlerin en kolay ulaşacakları bir Bakandır. Bu bakımdan da kendisine fazla yüklenildiğini, tanıdığım biri olarak da bu konuda kendi ve ekibi olarak elinden geleni yaptığını biliyorum. Türkiye’de, hani dış borç vesair, birçok konuyu burada konuşuyoruz, vakitlerimiz yetmiyor. Tabii, Türkiye gibi ülkeler dünya tarafından bir kısıpça tutulan ülkeler. Dış borcuna baktığımızda, Hollanda’nın, Lüksemburg’un ve birçok küçük ülkenin Türkiye’nin 7-8 katı olduğunu görüyoruz. Millî gelire oranları 800 olan ülkeler var, biz 35-40’larda -herhâlde öyle- sonuçlandıracağız. Buna rağmen büyüyen, buna rağmen tünel kazma “köstebek” denilen dünyada 8 ülkenin yaptığı bir aleti, insansız hava uçaklarını -dünyada 3 ülke yapabiliyor- kendi otomobilini... Hani bu süreçte sanayide, ticarete geldiğimiz noktada gözle görülür bir artış var. Sıkıntı yok mu? Var. Eksikler yok mu? Var. Bunların da giderilmesi için inşallah önümüzdeki dönemlerde istikrar içerisinde ben halledileceğine inanıyorum.

Sayın Bakanım, birkaç konuda da uyarıda bulunmak istiyorum. Rekabet Kurulu Başkanı da burada, çok dikkatle yürüttüklerini biliyorum. Bilhassa bu çimento sektöründe fiyatlarda çok ciddi artışlar olabiliyor. Bir inşaatın normalde yüzde 10-15’i olabilir bu maliyet ama kırsalda bu yüzde 40-50’lere varan oranlar ve tabii, bu firmalara bu cezalar çok küçük geliyor; 5 milyon, 10 milyon ödüyorlar, tekrar devam ediyorlar. Bu alana daha dikkatle eğilmek gerektiğine inanıyorum.

İkinci olarak da muhalefet-iktidar, hepimiz doğru olanı da ifade ederiz. AVM’ler konusunu artık bir noktada tutmak lazım. Yine, bazı marketlerin de yaygınlaşmasıyla esnafın şikâyetlerini ziyaretlerimizde duyuyoruz. Bu konuda da gerekiyorsa hep beraber bir kanun yapıp çıkarmamız gerektiğine inanıyorum

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem, toparlayın, mikrofonunuzu açtım.

ORHAN ERDEM (Konya) - Son olarak, Sayın Bakanım, ihracat rakamlarında ilim Konya’nın da ithalatın çok üzerinde performans kaydettiğini ifade etmek isterim. 2002’lerde 300 milyon dolardan aldığı ihracatı bugün 3 milyar dolara getirmiş ve ihracat fazlası olan bir ilin de Vekiliyim. Bu noktada da gurur duyuyoruz yöremizin...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Konya 4 milyar dolara yaklaştı Sayın Erdem, düzelteyim.

ORHAN ERDEM (Konya) - Ben dokuzuncu aydaki rakamlardan bahsediyorum, günden güne bunlar artıyor. Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanımıza, tüm heyete bütçelerinin hayırlı olmasını diliyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, kalan Komisyon üyesi milletvekillerimizin isimlerini okuyacağım. Akabinde, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize geçeceğiz.

Komisyon üyelerinden şu ana kadar sisteme girenler: Sayın Tahsin Ocaklı -sizinle başlayacağız- Sayın Mustafa Erdem, Sayın Ayyüce Türkeş Taş, Sayın Yaşar Kırkpınar, Sayın Cavit Arı. Sonrasında Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize geçeceğiz. İlk olarak grubu olmayan partilerden başlayacağız. DEVA Partisinden Sayın Seda Kâya Ösen ve Sayın Mehmet Emin Ekmen. Sonrasında Emek Partisinden devam edeceğiz: Sayın Sevda Karaca Demir ve Sayın İskender Bayhan.

Sayın milletvekilleri lütfen sıralamayı takip etsinler, sıra geçtiğinde bir daha geri dönmüyoruz.

Sonrasında Sayın Mevlüt Karakaya, Sayın Ali Gökçek, Sayın Ömer Fethi Gürer, Sayın Okan Konuralp, Sayın Ednan Arslan, Sayın Semra Çağlar Gökalp, Sayın Yasin Öztürk, Sayın Zuhal Karakoç Dora, Sayın Mahmut Tanal, Sayın Reşat Karagöz, Sayın Ali Karaoba, Sayın Murat Çan, Sayın Onur Düşünmez, Sayın Mehmet Mustafa Gürban, Sayın Abdurrahman Başkan, Sayın Kadim Durmaz, Sayın Aşkın Genç, Sayın Müzeyyen Şevkin, Sayın Burak Akburak, Sayın Turhan Çömez, Sayın Nail Çiler, Sayın Türker Ateş, Sayın İnan Akgün Alp, Sayın Nermin Yıldırım Kara, Sayın İlhami Özcan Aygun, Sayın Aykut Kaya, Sayın Levent Uysal ve Sayın Rıdvan Uz; bu milletvekillerimizin söz talepleri karşılandıktan sonra on beş dakika soru ve sonra Sayın Bakana söz vereceğim, oylamaya geçeceğim.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi sıra Sayın Ocaklı’da.

Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlarım, değerli milletvekillerim; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konu ticaret olunca Türkiye’de şu aralar ticaret yapan insanların çokça şikâyetlerini aslında hemen de biliyoruz. Bu insanlar kendilerine sağlanmayan imkânların özellikle başka yerlere sağlandığını görünce bir isyan hâline giriyorlar.

(Uğultular)

Değerli milletvekillerim, lütfen konuşmama izin verir misiniz beni dinleyerek.

Değerli milletvekillerim, üzerinden yaklaşık olarak bir yıl geçti, hakikaten İsrail’in Gazze’de Filistin üzerine uyguladığı soykırım suçu uzun zamandır devam ediyor ve devam eden bu durum için -bir sürü hatip arkadaşımızın da söylediği gibi- aslında Sayın Bakan, sizin, iktidarımızın, her birinizin sorumluluğu ve suçu var.

Şimdi, 10 Kasım 2024 tarihinde bir basın açıklaması yaptınız Sayın Bakan, Ceyhan’dan İsrail’e petrol sevkiyatı yapılmadığını söylediniz yani “Orada bir petrol sevkiyatı yapmıyoruz.” dediniz ama gerçekten de Türkiye’nin buna izin vermediğini söyledikten sonra, aynı tarihte...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Enerji Bakanlığı açıklama yaptı.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Bakan, biliyorum, basın açıklamanız şu anda benim elimde de var.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Enerji Bakanlığı.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Hayır, hayır, Enerji Bakanlığının da var, sizin de var.

Aynı tarihte, sonuçta, Bakanlığınıza veya iktidarınıza bağlı olan bu açıklamanın yapıldığı tarihten hemen sonra bir milletvekili arkadaşımın da gösterdiği gibi, evet, oradan değil de Ceyhan'dan değil de sevkiyatların Ceyhan dışında Derince'den, Dikili'den, Dörtöyl'den, Ereğli'den, Mersin'den, Yarımca limanlarından özellikle petrol, yakıt ve kimyasal yüklü tankerlerin İsrail limanlarına doğru hareket ettiğini gördük. Dolayısıyla Türkiye'den gümrük çıkışlarında "Filistin'e teslim edilmek üzere." diye yazıldığı hâlde, bu şekilde kaydedilen ürünler sonuçta İsrail limanlarında İsraililere terk ediliyor ve İsrail ordusunun çelik ihtiyaçları, ne yazık ki, bu yolla karşılanmış oluyor. 9 Nisanda, halkın tepkisinden korktuğunuz için "İsrail'le ticareti askıya aldık." dediniz ama TÜİK'in ihracat verileri sizi yalanladı. TİM'in verilerine göre "Filistin'e yapıldı." dediğiniz ihracat yüzde 672 arttı. 2023 Ekiminde 12 milyon 358 bin dolar olan ihracat, 2024'ün yine Ekiminde 95 milyon 406 bin dolara kadar çıkmış oldu. Aslında, sizin iktidarınızın ilk falsosu bu evrakta yazdığı gibi başlamıştı. Bu evrak da 2016 yılında iktidarınızın hazırlayıp birlikte büyükelçilere imza attırdığı... Ve İsrail'in Kudüs'ün başkenti olmasını ilk tanıyan ülke olma ünvanını da sizin iktidarınız almıştır. Dünyada ilk defa Türkiye Kudüs'ün İsrail'in başkenti olmasına imza atan ülke durumuna düşmüştür.

Buyurun, bu belgeyi de size veririm. Orhan Bey, bakıyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne zaman atılmış o imza?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - 28 Haziran 2016 yılında.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Onu alabilir miyiz?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Tabii ki vereceğim size, konuşmam bitsin, size takdim edeceğim.

2024 Ekim ayının yine TİM verilerinde İsrail ihracatıyla ilgili şunlara rastlıyoruz: Çimentodaki artış oranı rakamlarla ifade edilmeyecek kadar büyük yani yüzde 2.519.467 kat olarak artmış, çelikte yüzde 5.400 kat olarak artmış, demir ve demir dışı metallerde yüzde 21.579 kat artış olmuş, kimyevi maddeler ve mamullerinde de yüzde 8.575 katı burada ihracatınızda artış olmuş.

Yine, dolaylı olarak İsrail'e destek veren bizim müttefikimiz, bizim kardeşimiz olan ülke Azerbaycan'ın Filistin'i savunmada bizimle birlikte kader birliği yapmaması karşısında herhangi bir tavrınız yok. Azerbaycan'ın SOCAR firmasının İsrail'in yakıt ihtiyaçlarının büyük bölümünü karşıladığını hepimiz biliyoruz. Aliağa Terminali'nden gidiyor bunlar, hepiniz, sizler de biliyorsunuz ve "Biz buradan bu satışı karışmayız." diyerek kenara oturup sadece "Varıl başına 80 sent komisyonumuzu alırız, otururuz." demeniz de ayrı bir sorumsuzluğun başka bir şeyidir.

Yine, İsrail ordusunun ihtiyaçlarını karşılayan ZIM şirketinin CEO'su Türkiye'nin limanlarında cirit atıyor. Pire Limanı'na götürülen mallar oradan da İsrail'e teslim ediliyor. Türkiye'nin Yunanistan'a gönderdiği çelik ihracatındaki artış yüzde 68 civarında, kimyevi madde ihracatı da yüzde 50 oranında artırılmış. "Halkımız olarak ticareti kestik, göstermeliktir." diyorsunuz ama bunu kabul etmiyoruz. Filistin'de, Gazze'de çoğu çocuk olan 30 binin üzerinde öldürülen insanın kanında, işte, sizin izin verdiğiniz bu ticari faaliyetlerin de ne yazık ki payı var.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sizin bu cümlelerinizin payı var onlarda.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ben Rize Milletvekiliyim. Samimiyet testini böyle de yapmak istiyorum. Rize'deyim, Rize'de İsrail konusunda ikiyüzlülüğün başka bir örneğini daha şimdi size vereyim: AKP'li ortakların birlikte açtıkları "Burger King" adlı -isim de kullanalım- bir iş yerinin önünde "Kahrolsun İsrail!" diye protesto hakkını kullanan bir akademisyeni oradaki AKP'liler darbetmek suretiyle uzaklaştırdılar. Bir taraftan, o açılışta belediye başkanlarımız vardı, İl Genel Meclisi Başkanımız vardı, AKP kadrosunun çoğu vardı; hem o şirketin hem o gıda firmasının açılışını yapıyorsunuz hem de protesto eden de ayrıca protesto ediyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - O eylemi savunan kim?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu da yetmiyor, Rize Belediyesinin su faturalarına...

ORHAN YEGİN (Ankara) - O protestoyu yapan kişiye yapıları kim savundu?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - İl Başkanımız savunuyor. "Ben arkadaşlarımla yanındayım." dediğinde hiçbiriniz çıkıp da "Bu yanlış söylüyor kardeşim." demediniz. Ne zaman oldu bu? Ömer Çelik ne zaman ki "Bu arkadaşları disipline vereceğiz." dedi...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne münasebet! Soruşturma açıldı.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Vekilim, orada su faturalarına...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz bir kısmını söyleyip duruyorsunuz, soruşturma açıldı.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Vekilim, su faturalarına koyduğunuz "Burger King" reklamları aylarca, yıllarca devam etti. Neden takip etmediniz? Neden onlara karşı gelmediniz? Belediyelerinizde, sizin belediyenizde; niye o zaman sesiniz çıkmadı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Çok iyi biliyorsunuz soruşturma açıldığını, disipline sevk edildi arkadaşlar.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Çünkü para geliyordu ama vatandaş tepki gösterince siz de sesinizi kestiniz ve bu tepkiyi yumuşatmak üzere şimdi "Soruşturma açtık." diyorsunuz. Halktan korkmak, tabii, güzel bir şeydir, korkun ama bu meseleler sizin sorumluluğunuzu hafifletmiyor, burada siz suçlusunuz.

Sayın Başkan, İsrail'le ticareti bin misli artırabilirken Sayın Bakana ben -hangi tarihteydi- bir soru önergesiyle -tarihine bakarak söyleyeyim- bir soru sordum, 9/10/2024'te, üzerinden bir aydan daha fazla zaman geçmiş. Tabii, diğer bakanlarımız gibi siz de bu soru önergesine yanıtız kaldınız. Soru önergesi, en az İsrail'le ticaret yapan bu gemilere gösterdiğiniz önem kadar daha fazla önemi göstermeniz gereken tır şoförleri ve bu ticareti yapan şirketlerin hacimleriyle ilgilidir. Bakın, Sarp Sınır Kapısı, aynı zamanda Aktaş ve Türkgözü Sınır

Kapılarımızda günlerce uzayan tır kuyrukları var. Buralarda gıdaları bozulan sürücüler mi istersiniz, tuvaletini, yemesini içmesini karşılayamayan hatta ayı saldırılarına dahi maruz kaldığını söyleyen tır şoförlerimiz var. Bu, Türkiye'nin bütün gümrük kapılarında yaşanan sorundur. Mesela, bu ticaret faaliyeti sizin ilgi alanınızda değil mi? Niye bununla ilgili hiçbir şey yapmadınız ve yapmayı düşünmüyorsunuz? Soru önergelerine cevap vermeniz doğru olan şeydir.

Sayın Bakan, bir de bizim memleketimizde, Doğu Karadeniz'de gıdayla ilgili, özellikle çaya boya katan firmalar oluşmuştu. Ya, şimdi, nasıl oluyor da bu firmalar hâlâ ticaretlerine devam edebiliyorlar? Siz Ticaret Bakanısınız. Bunlar bakanlıkların "web" sitelerinde işle edilmiş, işle edildiği hâlde neden bunların ticari faaliyetlerine izin veriyorsunuz? Bunların haberlerini yapan "web" sitelerine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bitiriyorum Sayın Başkan, az kaldı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bunların haberlerini yapan internet sitelerinin "web" sitelerine erişimlerini kısıtlamalarına niye sessiz kalıyorsunuz, soru o.

2024 yılının ilk sekiz ayında -son iki üç cümlemdir bu- açılıp kapanan şirketlerle ilgili bilgi vermek istiyorum, vatandaşlarımız da bilsin. Açılıp kapanan iş yerlerinde 2024'ün ilk sekiz ayında kurulan şirketlerin geçen yıla göre yüzde 14,2 azalma yaşadığı görülmüş. Yine, 2024'ün ilk sekiz ayında geçen yıla göre kapanan şirket sayısı yüzde 25,4 olarak belirlenmiş, bunlar sizi ilgilendiren alanlar. İsrail meselesinde sağlanan kolaylıkların bizim, kendi öz şirketlerimiz için de sağlanması son derece önemlidir.

Bütçenin hayırlara vesile olmasını diliyorum, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, teşekkür ederim.

Sayın Mustafa Erdem, buyurun.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, bütçenin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Ticaret Bakanlığının bütçesi 2025 yılı için 56,2 milyar lira olarak öngörülmüş, 2024 yılı için bu rakam 38,5 milyardı. Ticaret Bakanlığı gibi ülkemizin büyümesinde önemli etkileri olan, esnafından KOBİ'lere desteğe, ihracatın artırılmasından genel ekonomik istikrara kadar önemli görevleri olan ve beklentileri barındıran bu Bakanlığın bütçesinin düşük olduğunu paylaşmak istiyorum. Bu bütçede bakanlıklara ayrılan payın hangi kriterlere göre yapıldığını da gerçekten hem ben hem de halk merak ediyor. Sanayi Bakanlığı bütçesinde de gördük, diğer bakanlıklara da bakıyoruz, anlamakta da gerçekten zorlanıyoruz. Diyanet İşleri Başkanlığının 2025 bütçesi 130,1 milyar TL, Başkanı bu yıl 42 ülke gezmiş değerli arkadaşlar. Vatandaş, esnaf, üretici, sanayici ülkede binbir zorlukla uğraşırken Diyanet İşleri Başkanlığının bu gezileri ülkeye ne gibi bir fayda sağlamış doğrusu merak ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Bakanımız geçtiğimiz günlerde açıkladı. İhracat, 2024 yılının ilk on ayında yüzde 3,2 oranında artışla 216,4 milyar dolara yükseldi. İthalat, 2024 yılının ilk on ayında yüzde 7,2 oranında azalışla 282 milyar dolara geriledi. Dış ticaret açığı, 2024 yılının ilk on ayında yüzde 30,4 oranında azalışla 65,6 milyar dolara geriledi. Dış ticaret açığının azalması, tabii, bizi ülkemiz adına mutlu ediyor ama bakıyoruz, sanayi üretiminde daralma var. Sanayi Üretim Endeksi ağustos ayında yüzde 5,3 gerilemiş. Nisan ayından bu yana sanayide üretim artışından değil, azalışından bahsediyoruz. Haziran, temmuz, ağustos aylarında Sanayi Üretim Endeksi sırasıyla yüzde 5, yüzde 4 ve yüzde 5,3 düşüş göstermiş. Sanayide daralma önümüzdeki dönemde ülke genelinde diğer sektörler için de bir tehdit olduğu gibi ihracatımız açısından da ciddi bir sorun yaratacaktır.

İhracatımız artmış, ihracattaki artışın 27 sektör içinde yayılması lazım ama bakıyoruz, bu sektörlerin yarısı problemlî. Özellikle emek yoğun sektörlerde daralma var. Türkiye rekabet edemez duruma geliyor, maliyetleri yüksek, biz pahalı ülke durumuna geldik. Sanayi Bakanlığı görüşmelerinde de söyledim, mesela hazır giyimde Mısır'a, Fas'a doğru bir yönelim var. Tekstilde 300 bin istihdam kaybı var, 2 bin şirket kapanmış veya küçülmüş. Son dönemde Türkiye'den tekstil üreticileri, yüksek kur ve Mısır'daki diğer maliyetlerin düşüklüğünden dolayı yatırımlarını Mısır'a taşıyor. Peki, sanayi üretimi daralırken karşı tarafta ne görüyoruz? Tüketim malı ithalatında ve yurt içi perakende satışlarında büyük bir sıçrama var. Evet, sanayimiz daralırken vatandaşlarımızın ithal üretim mallarına olan talebi hâlâ çok yüksek ve ekonomik gidişattaki tüm şikâyetlere rağmen vatandaşlarımız perakende tüketimini azaltmadığı gibi artırmaya devam ediyor. Önce ithalata bakalım: Toplam ithalatımızda bir süredir gerileme var ancak bu gerileme ara malı ve yatırım mallarından geliyor. Tüketim malı ithalatımızda ise düşüş değil, maalesef artış var. Eylül ayında tüketim malı ithalatı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,8 artmış, ekim ayıyla birlikte son on iki ayda yapılan tüketim malı ithalatı 52,2 milyar dolara çıkmış ve rekor kırmış.

Sayın Bakanım, sıkı para politikası enflasyonla mücadele için gerekli ancak yeterli mi? Maalesef değil. Maliye politikasının buna vergi reformu ve kamu harcamalarında tasarruf yoluyla destek olması gerekiyor. Yurt içindeki pahalılık ithal tüketim malı talebini teşvik ediyor ve bu da yerli üretimi daha aşağı çekiyor.

Geçtiğimiz haftalarda yılın ikinci çeyreğine ait büyüme verileri açıklandı, Türkiye ekonomisi ikinci çeyrekte yüzde 2,5 büyüdü; bu, son dört yılda gördüğümüz en düşük büyüme hızı. Siz tüketimdeki yavaşlamayı enflasyon ve cari denge için olumlu bulabilirsiniz ancak yatırımlardaki sert yavaşlama sanayi sektörü açısından olumsuz bir gelişmedir. Amaç, enflasyonu düşürmek için tüketimi yavaşlatmak; sonuç ise sanayi sektörünün daralması olmamalı. İç piyasayı daraltmak çok sayıda firmanın kapanmasına neden olabilir. Öte yandan, içerde iflas ve konkordato başvuruları artmaya devam etmektedir.

Sayın Bakan, KOBİ'lere destek vermeniz, finansmana erişimde yaşanan sıkıntıların hafifletilmesine destek olmanız gerekmektedir. Zaten kredi faizleri son derece yüksekken bir de bunun üzerine bankaların KOBİ'lere verdiği kredilere sınırlama koymamız gerekiyor.

Bir de burada şunu tekrar hatırlatmak istiyorum: Bu ülkenin büyümesi, ekonominin düzelmesi için hukukun üstünlüğünün sağlanması, yargıda güvenin sağlanması ve istikrarlı bir maliye politikasının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ekonomide yabancı yatırımının güvenliğini kazanmak için yargıya güven en önemli konudur. Sizin mahkemeleriniz talimatla görev verirse, adalete olan güven sarsılırsa yabancı gelip bu ülkede maalesef yatırım yapmaz. Türkiye'deki en son hukuksuz kayyumlarımızı tüm dünya izledi, irade gasbını tüm dünya ayıpladı. Bu ülkeye bu kötülükleri yapmaktan vazgeçin ve siyasal varlığımızı devam ettirmek için insanların emeklerini boşa harcamayın. Bir de kayıt dışılıkla mücadele yerine korku iklimi yaratarak "vergiye uyum" adı altında kayıtsız vergi toplama alışkanlığından da artık vazgeçin Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlar, şimdi, İsrail'le ticaret konusu var. Ticaret Bakanımız "Hükümetimiz, İsrail'le ilgili ihracat ve ithalat işlemlerini 2 Mayıs 2024 tarihinden itibaren tüm ürünleri kapsayacak şekilde tamamen durdurmuştur." dedi. Oysa yine henüz birkaç gün önce İsrail Merkezi İstatistik Bürosu bu yılın ilk dokuz ayında ülkemizden toplam ithalat miktarının 1 milyar 809 milyon dolara ulaştığını açıkladı; işte, bu söylemler yüzünden de devletin dünyadaki itibarı maalesef zedeleniyor. AKP iktidarının bir taraftan İsrail'i lanetlerken bu ülkeyle ticareti başından beri kesmediği anlaşılıyor. İsrail, bırakın sivil kullanıma yönelik malları, dikenli tel, balistik malzeme, çelik, çimento, silah aksamı, petrol ve akaryakıt gibi savaşı sürdürmek için gereken hayati ham madde ve mamulleri Türkiye'den almaya bir yolla devam ediyor.

İsrail ordusu, çok ünlü bir Türk şirketinin ortağı olduğu, yine İsrail merkezli enerji şirketi Dorad Enerjiyle elektrik temin sözleşmesini de uzattığını söylüyor. Örneğin, İsraili bir generalin "Askerî üslerimizin elektriğinin neredeyse tamamını Türkiye'den temin ediyoruz." sözleri tüm dünya basınında yer aldı; belgeler ortada değerli arkadaşlarım. Ticaret hâlâ el altından, başka ülkeler üzerinden veya araçlara komisyon ödenerek güya Filistin'e gidiyormuş gibi devam ediyor. İktidara yakın nice şirketler İsrail eliyle ceplerini doldururken onların sağladığı malzemelerle her gün Filistinliler katlediliyor. Filistin'e yapıldığı iddia edilen ihracatta makyaj malzemesini Filistin halkı ne yapabilir değerli arkadaşlar? Savaşın altında aç yaşayan insanlar makyaj malzemesi ithalatını ne yapabilir?

Yine, Sayın Bakanım, İhracatçı Birlikleri müşterek hesabından ayrılan payların -Sayıştay raporundan alıntı yapıyorum- kamu mali yönetimi sistemine dâhil edilmediği tespit edilmiş, söz konusu tespit 2015'ten 2023 yılına kadar Sayıştay denetim raporlarında ele alınmış ancak konuyla ilgili olarak herhangi bir düzenleme yapılmamış.

Yine, iç ticaret hizmetlerini gerçekleştirmek amacıyla odalar, borsalar ve TOBB bütçelerinden her yıl yüzde 1'i geçmemek üzere pay ayrılmakta, ayrılan paylar TOBB adına açılan bir banka hesabında tutulmakta. Yapılan incelemede 2023 yılı içerisinde anılan pay hesabından harcanan paraların yüzde 10,3'e tekabül ettiği görülmüştür; söz konusu tespit yine 2015'ten başlayarak her yıl Sayıştay denetim raporunda da ele alınmış ancak konuyla ilgili olarak herhangi bir düzeltme burada da sağlanmamıştır yani Sayın Bakanım, bu Sayıştay raporları niye yapıyor? Sayıştay bu millet adına sizi denetliyor, bu raporların gereğini yerine getirin diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erdem, teşekkür ederim.

Sayın Ayyüce Türkeş, buyurun.

Süreniz on dakika.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri ve bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2025 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını diliyorum.

Konuşmama başlamadan önce İzmir'de yanan 5 evladımız için duyduğum üzüntüyü ben de ifade etmek istiyorum. Özellikle 2 küçük çocuğu olan bir anne olarak, bir annenin küçük çocuklarını tek başına bırakıp çalışmaya gitmesinin o annenin yaşadığı çaresizliği gösterdiğini düşünüyorum. Ben kendi adıma, işe giderken çocuğumu evde tek başına bırakmayı bırakın, bırakacağım kişiyi bile ince eleyip sık dokurken bir annenin bu duruma gelmesinin benim içimi parçaladığını ve gerçekten çok üzüldüğümü bir daha belirtmek istiyorum.

Aynı zamanda, hafta sonu seçim bölgem olan Adana'da, Yüreğir ilçesinde tarım işçilerini ziyarete gittik, orada da yaşadığım bir anekdotu anlatmak istiyorum. İşçilere "Bizden ne talep edersiniz?" diye sorduğumuzda, çadırların yanındaki sulama kanallarının kenarına dikenli tel çekilmesini istediklerini söylediler. Niye bunu istediklerini sorduğumuzda 2 küçük çocuğun oraya düşüp boğulduğunu dile getirdiler. Daha bunu atlatamamışken üzerine İzmir'de yaşanan bu olayı da duyunca gerçekten tüm bu olaylarda Türk devletinin maalesef insana verdiği önemi de görmüş oluyoruz. Bunlar çok önemli anekdotlar, inşallah devletimiz bir daha böyle olayların yaşanmasının önüne geçecek önlemleri bir an evvel alır diyorum.

Buna ek olarak, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 41'inci kuruluş yıl dönümünü de kutlamak istiyorum. Bu vesileyle, başta Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş olmak üzere bu Cumhuriyetin kurulmasında emeği geçen şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi de minnetle anmak istiyorum. Yine, bu vesileyle, Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan ve Kıbrıs Türkü olan babam Başbuğ Alpaslan Türkeş'i de rahmetle anıyorum.

Öncelikle, bu bütçenin ülkemizin ekonomik geleceği için ne kadar kritik olduğunu vurgulamak istiyorum ben de. Ancak bütçenin içeriğine baktığımızda, ülkemizin uzun vadeli kalkınma hedefleri ve sürdürülebilir ekonomik büyüme için yeterli bir altyapıyı sunduğuna dair ben de ciddi kaygılar duyuyorum. İlk olarak, Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesinin ihracatı teşvik ve destek anlamında yeterli olmadığını görüyoruz. Türkiye'nin dış ticaret açığını azaltmak ve dünya pazarlarında rekabet gücünü artırmak istiyorsak ihracat konusunda ciddi desteklerimizi gözden geçirmemiz gerekiyor. Ayrıca, yine Ticaret Bakanlığının yurt dışı pazarlara açılma ve yerli üreticiyi koruma konusunda da atması gereken önemli adımlar var ancak bu bütçenin bu konuda da gerekli desteği sağlamadığını, yerli üreticinin küresel rekabet karşısında yalnız bırakıldığını görüyoruz. Özellikle KOBİ'lerimiz bu bütçeyle hayatta kalmakta zorlanacak ve büyük oyuncuların baskısı altında ezilmeye devam edecek gibi gözüküyor.

Bunun yanı sıra, e-ticaretin yükselişine karşı Ticaret Bakanlığının dijitalleşme yatırımlarına yeterli bütçe ayırmadığına da tanık oluyoruz. Dijital ticaretin küresel ekonomideki önemi gün geçtikçe artıyor. Türkiye'nin bu alanda daha güçlü adımlar atması gerekiyor. Tabii, Trendyol meselesi de gerçekten ilginç, o konuda da ince eleyip sık dokumak gerekiyor.

Ben aynı zamanda, bu başlık altında bütçeyi değerlendirirken bu uyuyan kapasiteyi ekonomiye katma gerekliliğiyle ilgili de biraz konuşmak istiyorum. Gerçi Türkiye bu Uber, Airbnb gibi konulara biraz mesafeli gözüküyor ama bundan hiçbir şekilde kaçamayacağımızı ben görüyorum. Uyuyan kapasite ve bu kapasitenin paylaşım ekonomisi aracılığıyla etkin hâle getirilmesinin önemine dikkat çekmek istiyorum. Ülkemizde maalesef üretimden tüketime, ulaşım araçlarından konaklama tesislerine kadar birçok alanda mevcut kapasitenin yeterince kullanılmadığını görüyoruz. Paylaşım ekonomisi bu uyuyan kapasitenin ekonomiye kazandırılması için önemli bir çözüm yolu sunmaktadır. Paylaşım ekonomisi bireylerin veya kurumların sahip oldukları kaynakları diğerleriyle paylaşmasıyla verimliliği artırmayı amaçlar. Bu model uyuyan kapasiteyi açığa çıkarmakla kalmaz, aynı zamanda kaynak kullanımını optimize ederek maliyetleri düşürür ve çevresel etkileri azaltır. Örneğin, boş kalan iş makineleri, tarım araçları, taşıma araçları gibi birçok varlık paylaşım ekonomisiyle çok daha etkin bir şekilde kullanılabilir. Aynı şekilde, büyük şehirlerde boş duran ofis alanları, konutlar veya depo alanları da bu ekonomi modeliyle etkin bir şekilde değerlendirilebilir. Ticaret Bakanlığının 2025 bütçesi içinde paylaşım ekonomisini destekleyici mekanizmaların veya teşviklerin yer almasını ben şahsen isterdim ya da gelecek yıllarda bunların dikkate alınmasını istiyorum ancak bu alanda ne yazık ki yeterli bir bütçeyi de göremiyoruz, öyle bir zihniyeti de ben pek sezemedim. Paylaşım ekonomisinin yaygınlaşması küçük ve orta ölçekli işletmelere yeni fırsatlar sunarak ekonomik büyümeye katkı sağlayabilir. Özellikle yerli platformların gelişimini teşvik etmek Türkiye'nin dijital ve paylaşım ekonomisinin güçlü bir konum edinmesine yardımcı olacaktır. Bizler, uyuyan kapasitenin harekete geçirilmesi ve paylaşım ekonomisinin ülkemizde yaygınlaştırılması için Ticaret Bakanlığının bu konu üzerinde çalışmalarını talep ediyoruz. Bu adımlar ekonomimizin rekabet gücünü arttıracak, sürdürülebilir bir ekonomik büyümeye zemin hazırlayacaktır. Ticaret Bakanlığının bütçesinde de bu vizyonun yer almasını talep ediyoruz. Şöyle bir örnek vermek istiyorum ben: Yüz yıllık BMW'nin piyasa değeri 43,4 milyar euro iken hâlihazırda on beş yıllık Uber'in piyasa değeri 151 milyar dolar; bu, paylaşım ekonomisinin ülkeye çok çabuk nasıl fayda sağlayacağını bir göstergesi.

Ticaret Bakanlığının bütçesini değerlendirirken seçim bölgem Adana'dan da bazı konulara parmak basmak istiyorum. Çok önemli gördüğüm bir konuyu burada tekrar gündeme getirmek istiyorum. Daha önce soru önergelerimize tarafınızdan verilen cevaplarda Orta Akdeniz Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğüne bağlı olarak 2023 yılında kurulduğu ifade edilen Ceyhan Gümrük Müdürlüğüne faaliyete geçirilmesine yönelik çalışmaların hızla sürdüğü ifade edilmişti. Bölgenin stratejik konumunu, Ceyhan ilçemizin Türkiye ekonomisindeki potansiyel katkılarını göz önüne aldığımızda bu sürecin derhâl sonuçlandırılmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Ceyhan Gümrük Müdürlüğüne işlevsel kılınması yalnızca Adana'mızın değil, tüm Akdeniz havzasının ticaretini hızlandırarak dış ticarete önemli avantajlar sağlayacaktır. Liman altyapısı, sanayi yatırımları ve lojistik merkezi olma vasfıyla Ceyhan, potansiyel cazip bir ticaret merkezi olarak öne çıkacaktır. Bölgedeki işletmelerimiz ve yatırımcılarımız gümrük işlemleri için Mersin veya İskenderun'a gitmek zorunda kalmaksızın hizmet alabilecek, hem zamandan tasarruf sağlayacak hem de lojistik maliyetlerin azaltılması açısından da büyük önem taşıyacaktır; bu sayede ticaret hacmimizin artırılması mümkün olacak, aynı zamanda bölgenin ekonomik kalkınmasına güçlü bir katkı sağlayacaktır.

Ayrıca, yine, Adana ticaret odalarından gelen bazı taleplerden de bahsetmek istiyorum. MERSİS kayıtlarının bankalar tarafından görülmesi bazı şahısların esnaf kefalet kredisi kullanmak istemesi durumunda sorun yaratabilmektedir. Bankalar, başvuru yapan kişinin MERSİS'te bir şirket ortaklığı kaydı gördüğünde kredi risk değerlendirmesi gereği bu kaydın silinmesini talep edebilmektedir. Bu durum özellikle hem şirket ortağı olan hem de esnaf statüsündeki bireysel işletme sahibi olan kişiler için zorluklar yaratmaktadır. Bu sorunun çözümü için önerilen yaklaşım da MERSİS'te şahıs kayıtları ve şirket ortaklıklarının ayrı ayrı kategorize edilmesidir. Böylece bir kişinin şahıs işletmesi kayıtları ve şirket ortaklığı bilgileri net bir şekilde ayrılabilir ve bu sayede esnaf kefalet kredisi başvurularında şirket ortaklığı bilgisi bir engel oluşturmaz. Ticaretin zor günler yaşadığı bu dönemlerde nakde ihtiyacı olan şahıs firmaları uygun faizli esnaf kefalet kredisi için ticaret odası kayıtlarını sildirmeye başlamış ve esnaf odalarına kayda yönelmişler. Tacir vasfındaki firmalar kayıtlarını sildiren işte, "Eğer sizden kredi bulamıyorsak gidip buralardan kendi çaremize bakmak zorundayız." gibi sebeplerle ticaret odalarının üye sayılarını da düşürmekteymiş. Bundan da rahatsız olduklarını belirttiler.

Aynı zamanda, yine, yapraklı narenciyenin ihracatının yasaklandığını, "Irak'tan talep olmasına rağmen yapraklı ürün gümrükten geri gönderilmektedir." diyorlar. Yaprakları kesilen narenciyenin yapraklarının temizlenmesi ve tekrar kasalanması ve benzeri işlemler ek maliyet oluşturuyor. Zaten yeteri kadar sıkıntılıdalar. Dolayısıyla "Yasaklandı ama bunlar bir şekilde yasak yollardan da ihraç ediliyor. Bu konuda tekrar bize bir yol açılın." diyorlar.

Tekrar beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Bütçenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türkeş Taş, teşekkür ederim.

Sayın Yaşar Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok Saygıdeğer Bakanım; şahsınızda tüm heyete saygı sunuyorum.

Bütçenizin her kuruşunun bereketli olmasını temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, özellikle Filistin davasıyla ilgili Filistin davasına adanmış bir hayatı ve sadece bugün değil onlarca yıldan beri Sayın Cumhurbaşkanımızın Filistin davasına bakış açısını her yerde, her platformda özellikle Birleşmiş Milletlerde ve dünyanın açık olduğu her alanda, her noktada herkes bunu çok iyi biliyor. Aslında bunu en iyi Filistinli kardeşlerimiz biliyor, aslında bunu en iyi İsrail biliyor.

Dolayısıyla burada Sayın Cumhurbaşkanımıza, ülkemize biraz insafsızlık yapıldığı kanaatindeyim; özellikle altını çizerek bunu ifade etmek istiyorum.

İsrail’le yapılan ticaretten bahsediyor bütün arkadaşlar -bir kısmı özellikle- buna da aslında çok fazla bir şey söylemek istemiyorum çünkü şu an elimizde hem basın açıklaması hem de metin var. Yine, Sayın Bakanımız kendisine söz hakkı verildiğinde ayrıntılı bir şekilde bunu ifade edecek. Sadece şu cümleyi ifade etmek istiyorum: “Asılsız iddialar ancak İsrail Hükümetine hizmet eder.” el-Amur bunu ifade ediyor, bu da çok önemli. Maalesef, benim bunu burada Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Parlamentoda dile getiriyor olmam gerçekten hicap duyduğum bir mesele, bunu da ifade etmek isterim.

Sayın Bakanım, tabii, pandemiyle başlayan, özellikle Ukrayna-Rusya savaşı, 11 vilayetimizde meydana gelen deprem, yine bölgemizde yaşananlar, ülkemizin jeopolitik ve jeostratejik konumuna baktığımızda gerçekten bunların en çok etkilediği alan dünya ticareti. Dolayısıyla bütün bu meselelere baktığımızda, özellikle dünya ticaretinin küçüldüğünü, Avrupa’da neredeyse bugün Almanya dışında, Almanya’nın da böyle bindelerle ifade edilen bir büyüme oranı ifade ettiğini... Fakat burada bizim öteden beri söylemeye çalıştığımız, Türkiye’nin bu ülkelerden ve dünya ticaretinden yapmış olduğu stratejilerle, ihracat, ithalat politikasıyla, dış ticaret politikasıyla pozitif ayrıştığını ifade etmek istiyorum; bunun altını özellikle çizmek istiyorum çünkü özellikle ekonomik büyüme 16 çeyrektir devam ediyor.

Yine, gayrisafi yurt içi hasılaya baktığımızda, ilk defa 1 trilyon 202 milyar doların üzerine çıkmış durumda. Kişi başı millî gelir 13,24 dolara ulaşmış durumda. Yine, çalışan sayımıza baktığımızda 33 milyon civarında, önceki döneme sanayide çalışanlar açısından baktığımızda 3 milyon 900’den 6 milyon 700’e yükselen bir rakam var. Dünya ticaretinden aldığımız paya baktığımızda yine, yüzde 1,08’e ulaşmış bir durumumuz söz konusu; bu 0,5’lerden bu noktaya geldi. Yine, bir yıl içerisinde 27.2 milyar dolarlık bir düşüş sağlandı ithalatta. Rezervlerimize baktığımızda çok ciddi iyileşmeler olduğunu görüyoruz. CDS verilerimizde yine bu manada iyileşmeler söz konusu. Cari açıkta çok ciddi düşüş var, 55’lerden 11’lere düştüğünü görüyoruz. Enflasyonun dezenflasyon sürecine girdikten sonra 26,5 puanlık bir düşüşle seyrettiğini... Tabii, bütün dünyaya baktığımızda tüm dünyanın enflasyonla ilgili bir problemi var, bir sorunu var; Türkiye de bu enflasyondan en çok etkilenen ülkelerden biri. Dolayısıyla özellikle üretici enflasyonuna baktığımızda 30’ların altına düştüğünü görüyoruz. Sadece Sayın Bakanım, burada tüketici enflasyonunda, özellikle gıdada enflasyonun düşme noktasında bir direnç olduğunu görüyoruz, onu ifade ediyoruz. Burada sabahki oturumda AVM’lerden, marketlerden bahsedildi. Tarım ve Orman Bakanımıza bir şey önermiştik biz özellikle bu gıdayla ilgili, tarım sektörüyle ilgili ve gıdanın tarladan çatala ucuz bir şekilde ulaşması, tarım sektörümüzde, buradaki fiyat farklılıklarının, raf ve tarla fiyat farklılıklarının azalması için bir öneride bulunmuştum, bu öneriyi size de yapmak istiyorum.

Şimdi, ülkemizde kredi kooperatifleri, birlikler, buna benzer kooperatiflerin desteklenerek, daha da güçlendirilerek, onların daha da kurumsal bir yapıya kavuşturularak Türkiye’deki bu AVM gibi, 3 harfli marketler gibi marketlerinin olması, bunlara devlet olarak kolaylık sağlanması gibi bir girişimimiz olursa bunların kendilerinin marketlerinin olması hem bunların birbirleriyle rekabet etmelerini hem de üreticiden tüketiciye fiyat noktasında bir iyileşme sağlar. Tabii, biz, burada, belki Tarım Kredi Kooperatifleri üzerinden bunu model olarak denemeye çalıştık ama bunun biraz daha iyileştirilmiş ve yaygınlaştırılmış bir şekli olursa hem gıda enflasyonunun hem de tarım açısından üretimin ve tüketimin ucuzlaştırılmasıyla ilgili bir hususu burada sizlerin dikkatine arz etmek istiyorum.

Yatırımı, istihdamı, üretimi, ihracatı ve cari denge yoluyla ülkemizi büyütme stratejimiz ekonomi politikamızın omurgası olmaya devam ediyor, sunumunuzda bunu ifade ettiniz. Son yirmi iki yılda ülkemizi hedeflerine taşımak suretiyle milletimizi şükürler olsun ki birçok hayaline kavuşturduk. Ekonomiyi büyütüp refahı tabana yayarak ülkemizi tüm fertleriyle birlikte kalkındırma gayreti içerisindeyiz ve bu gayreti gösteriyoruz. Üretimi yaygınlaştırmak, sanayiden tarıma her alanda istihdama, işe, aşaya erişimi kolaylaştırma anlayışımız yirmi iki yıldan beri devam ediyor. Sosyal destekleri artırarak ihtiyaç sahibi tüm vatandaşlarımızı “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” anlayışıyla kucakladık ve kucaklamaya da devam edeceğiz. Velhasıl, her alanda cumhuriyetimizin ilk asrının eksikliklerini gidererek 2’nci asrın hazırlıklarını tamamlayacak eser ve hizmetler ortaya koymaya devam ediyoruz. Tüm bu gelişmelere rağmen üzülerek ifade etmek isterim ki Türkiye’nin ihracattaki başarısını takdir etmek yerine bu başarıyı küçümseyenler hatta başarısızlık gibi göstermeye çalışanlar var. Bu, her şeyden evvel halkımıza, ihracatçımıza ve onların emeklerine karşı yapılmış bir saygısızlıktır. Masabaşında birtakım istatistik oyunlarıyla rakamları çarpıtma uğraşı içinde olanlar ihracat başarısını bu ve buna benzer oyunlarla maalesef gizlemeye çalışıyorlar ama bunu başaramayacaklar. Ekim ayında cumhuriyet tarihimizin en yüksek ekim ayı ihracat rekorunu kırmış bulunuyoruz. İhracatımız geçen yılın aynı ayına göre yüzde 3,6 artışla 23 milyar 600 milyon doları aşmış durumda. Bu açıkladığımız rakamlar tabii ki bizim değil uluslararası kuruluşların verilerine göre bilimsel ve istatistiki yöntemlerle elde edilmiş resmî rakamlardır, birileri bu rakamların ifade ettiği başarıdan rahatsız olsalar da hakikat budur. Geçtiğimiz yıl ekim ayı ihracatı 22,8 milyar dolar olarak gerçekleşmişti, yaklaşık 800 milyon doların üzerinde bir artışla ihracatımız bunu başarmış oldu. Ekim ayında altın ve enerji hariç ihracatımız bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,6 oranında artışla 22,2 milyar dolar olarak gerçekleşti. Böylece, ekim ayında aylık bazda cumhuriyet tarihimizin en yüksek -altın ve enerji hariç- ihracat rekoru da kırılmış oldu. Son on beş ayın onunda yine cumhuriyet tarihi rekorlarını kırmaya devam ettik. 2024 yılının ilk on ayında mal ihracatımız 209,7 milyar dolardan 216,4 milyar dolara yükseldi; böylece bu yılın on ayında 6,7 milyar dolarlık mal ihracatımızı arttırmış olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Yaşar Bey, tamamlayalım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Süremiz yetmiyor.

Sayın Bakanım, tabii, yaptıklarımız o kadar çok ki anlatılması gereken o kadar çok şey var ki son zamanlarda yapmış olduğumuz ihracat, cari açıktaki düşme, ihracatımızdaki artış ve dünyadan pozitif noktada ayrılmış olmamız hem ülkemiz için hem bizler için, Hükümetimiz için hem de sizler için gerçekten gurur kaynağı.

Ben, tekrar Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını bir kere daha temenni ediyor, daha çok ihracat etmeniz dileğiyle hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kırkpınar, teşekkür ederim.

Sayın İsmail Güneş, süreniz on dakika.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli Bakanım, değerli milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız, sayın basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bakanlık bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Değerli Bakanım, tabii ki AK PARTİ iktidarlarında şimdiye kadar Ticaret Bakanlığımızın büyük çalışmaları oldu; gerçekten de geriye dönüp baktığımız zaman, ticaret hacmimiz 87,6 milyar dolardan tam 7 kat artışla 617,6 milyar dolara çıkmış ve bu az bir yükseliş değil ve dünya ticaretinden aldığı pay da yüzde 1,8'lere çıkmış.

2020 yılında bir Covid salgını yaşadık, arkasından deprem yaşadık ve tabii ki dünyadaki savaşlar nedeniyle olumsuzluklar yaşadık ama bu olumsuzlukları yavaş yavaş ortadan kaldırıyoruz. İhracatın 2023 yılının ekim ayına göre 7,9 milyar dolar artarak 262,3 milyar dolara çıkmış olması bizleri memnun etti ve sadece ihracatın artmış olması değil aynı zamanda ithalatın da 2023'e göre yüzde 7,4 azalarak 340 milyar dolara inmiş olması yine bizleri memnun etti ve dış ticaret açığı son bir yılda 35 milyar dolar azalarak 77,7 milyar dolar oldu ve tabii, cari açığımız da bu faaliyetler neticesinde 55,6 milyar dolardan 11,3 milyar dolara indi.

Tabii, sadece dış ticareti artırmak değil aynı zamanda esnaflarımıza da meslek örgütlerimize de sahip çıkıyorsunuz ve onlar için gerekli olan düşük faizli kredileri de kredi kefalet kooperatifleri vasıtasıyla onlara ulaştırıyorsunuz, bundan esnaflarımız da son derece memnun.

Sayın Bakanım, özellikle yabancı ülkelerde bulunan ticaret ataşelerimizin tabii ki onlar görevlerini yapıyorlar ama daha etkin konumda olmalarını sizden istirham ediyorum ve dolayısıyla da eğer bunlar ticaret yapan kişilerin önünü açarsa onlar da daha etkin ticaret yapabileceklerdir.

Diğer taraftan, siz ifadenizde e-ticaretin ticaret içindeki payının yüzde 9,8'den bu yıl yüzde 20,3'e ve buradaki ticaret hacminin de 136 milyar TL'den 1 trilyon 850 milyar TL'ye yükseldiğini ifade ettiniz; bu, bir yönden sevindirici yani vatandaşlarımız için diyelim ki internette alışveriş yapmak daha kolay olabilir ama bunun dezavantajları var mı? Tabii ki dezavantajları da var; bunun iki dezavantajı var. Diyelim ki işte, yerli esnaflarımızın işlerini kaybetmesine neden olabilir bu, tabii ki burada gerekli tedbirleri almak gerektiğini düşünüyorum ve ikincisi de tabii ki e-ticaret üzerinden ticaret yapan insanlar daha çok güvenecekleri bir muhatap arıyorlar ve onun için de bu eğer e-ticaret platformlarında kendini kanıtlamış olan platformlardan daha çok alışveriş yapıyorlar.

Peki, bu platformlar ne yapıyorlar? Bu e-ticaret yapan insanlardan daha fazla oranda vergi alıyorlar yani bu oranların yüzde 10'lara, yüzde 20'lere kadar çıktığını görüyoruz. Tabii ki bir taraftan üretici üretecek ama esas kârı bu e-platformdaki kişilerin elde ettiğini görüyoruz; bunlarla ilgili mutlaka bir düzenleme yapılması lazım. Tabii ki devletimiz adına PttAVM'nin burada bulunması sevindirici ama daha fazla, daha etkin olmasını tavsiye ediyoruz.

Tabii, yaşadığımız Covid sürecinde enflasyon oranımız çok yükseldi, insanlarımızdaki fiyat algısı arttı, fiyat algısı bozuldu ve dolayısıyla da bunu kullanan bazı esnaflarımız var ve burada bir fiyatın, bir hizmetin veya malın fiyatı nedir onu tespit edemez hâle geldik. Diyelim ki bir su; bu su 10 lira mıdır, 100 lira mıdır, 200 lira mıdır belli değil Sayın Bakanım ve dolayısıyla da yani bir şeyin 10 katına kadar artan fiyatları olamaz diye düşünüyorum ben. Buna "serbest ticaret" diyeceksiniz, "serbest ekonomi" diyeceksiniz ama bunun da bir haddinin, sınırının olması lazım. Dolayısıyla da bu enflasyondaki yükselmeyi kendi lehine kullanan bir sürü art niyetli esnafımız, ticaretle uğraşan kişiler var; bunların mutlaka denetlenmesi lazım, fahiş fiyat uygulayanlara mutlaka gerekli cezaların verilmesi lazım yani 10 liralık bir su 100 lira olamaz Sayın Bakanım, olamaz! Dolayısıyla da halkımızı korumak devletimizin görevidir diye düşünüyorum; nasıl ki Covid sürecinde araba sektöründe yaşadığımız sorunlarda ki arabaları bayiler depolara doldurdu ve insanlara arabaları satmadı ve Bakanlığımız bunun üzerine gidince arabalar çıktı ortaya, araba fiyatları ucuzladıysa benzer hizmetlerde de aynı şeyler var. Yani lokantaların dış kapılarına herhangi bir ürünün fiyatını yazdırmanız kadar iyi bir şey olamaz; insanların o yemeği yemeden ne kadar fiyat ödeyeceğini bilmesi lazım ve aynı şekilde, diğer hizmet alanlarında da fiyatların dışarıda yazılması veya içeride listelenmesi lazım. Şimdi, bir hizmet alıyorsunuz siz, o hizmetin ne kadar tutacağını bilemiyorsunuz, hizmeti aldıktan sonra da bir fahiş fiyat ödüyorsunuz ve bunları mutlaka önlememiz gerektiğini ben düşünüyorum.

Tabii ki, ekibiniz canla başla çalışıyor Sayın Bakanım ve önemli mesafeler katettiğinizi düşünüyorum.

Ben çalışmalarınızda başarılar dilerim ve Bakanlık bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İsmail Bey, teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, Bakan yardımcılarını, değerli bürokratlar ve saygıdeğer basın mensupları; ben de öncelikle, bütçemizin esnafımıza, iş dünyasına, memleketimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, sözlerime öncelikle şunu sorarak başlamak istiyorum: 31 Mart yerel seçimlerini yaşadık; Türkiye'de Cumhuriyet Halk Partisi 1'inci parti oldu ve 14 büyükşehir, 21 il ve toplamda 411 belediyeyi kazandık ancak ertesi sabah, 1 Nisan sabahı siz küçük esnafın, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kooperatiflerinin kullanmakta olduğu kredileriyle ilgili... 1 Nisan sabahı bütün kredi kooperatiflerindeki hesaplar boşaltıldı; Halk Bankası tarafından bütün paralar kooperatif yöneticilerinin hiçbirinin haberi olmadan sabah erken saatlerde geri alındı. Bunun sebebi seçim sonuçları mı, açıkça soruyorum?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bizimle hiçbir ilgisi yok.

CAVİT ARI (Antalya) - Kredi kooperatiflerinin kredileri... Daha doğrusu, esnaf üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanmaya çalışıp seçimde esnafı yönlendirmeye özen gösterir, gayret ederken seçim sonuçlarıyla birlikte bu paralar geri mi alındı? Ve yine devamında beş

yıllık vade tutarı üç yıla, 1-6 aylık ödeme planı 1-3 aya indirilip faiz oranı da yüzde 29'a çıkarıldı; bunun sebebi nedir diye ben de size soruyorum.

Sayın Bakan, sunum kitapçığınızı dikkatli bir şekilde okuduk, dinledik çünkü buraya bir hazırlık yaparak gelmişsiniz ancak size şunu hatırlatayım: Geçen yıl da burada aynı sırada sunum yaptınız ve yine bir kitapçıktan bu sunumu gerçekleştirdiniz ve her iki kitapçıkta ve sunumunuzda şu cümle neredeyse harfiyen aynı: "Esnaf ve sanatkârlar sayısı 2024 ve 2025 bütçe sunum kitapçığında 2 milyon 225 bin." Yani bir yılda esnaf sayısında hiç değişiklik olmadı mı Sayın Bakan, soruyorum; geçen yıl da aynı rakamı vermişsiniz, bu yıl da aynı rakamı vermişsiniz.

Son beş yılda 1 milyon 492 bin 79 tescil, 539 bin terkin var Sayın Bakan; arada olumlu fark olarak 952 bin esnafın bulunduğunu ifade etmekteyiz ancak ben size söyleyeyim: Beş yıllık süreçte oranlarsak yüzde 36,2 esnafımız iş yerini kapatmış yani terkin etmiş, artık faaliyette bulunmaktan vazgeçmiş.

2002 yılından bugüne kadar 4 milyon 466 bin 614 kredi kullanıldığını ifade ediyorsunuz ve toplamda da 2024 dönemi dâhil toplam kredi olarak 544 milyar lira kredi kullanıldığından bahsettiniz Sayın Bakan ancak size şöyle söyleyeyim, bir ilki gerçekleştirmiş olmanız nedeniyle de burada hatırlatayım, o da şu: AKP'li bütün bakanlar burada bir sunum yaparken milat olarak 2002'yi alırlar Sayın Bakan, siz de birçok sunumunuzda, diğer bakanlar da birçok sunumunda 2002'yi baz almışlar ancak siz bir ilki gerçekleştirerek 1951'den başlayarak bir rakam vermişsiniz; bu, ilk kez gerçekleşen bir olay yani 1951'den 2002'ye kadar kıyaslayan bir rakamı, 152 milyon TL kredi kullanıldığını ifade etmişsiniz sunum kitapçığınızda, ben de size söyleyeyim: 1951 yılındaki nüfusumuz ve o dönem TL'nin reel karşılığı dâhil hesap ettiğimizde eminim ki toplamda söylediğiniz 152 milyonu bugünkü 86 milyon nüfus ve 2 milyon 220 bin esnaf sayısına göre oranladığınızda her hâlde yüksek bir sayı çıkacağını söyleyebilirim.

Sayın Bakan, siz esnafın ve iş dünyasının Bakanımız ancak maalesef ki AKP'nin geçmiş dönemlerinde, yine Ticaret Bakanları döneminde olduğu gibi sizin döneminizde de büyük sıkıntılar yaşanmaya devam edilmekte. Küçük esnafımız bilhassa perakende yasasının çıkabilmesi için her ortamda, odaların her toplantısında bunu gündeme taşıdı ancak anlayış itibarıyla özellikle büyük marketleri ve AVM'leri öncelikle için perakende yasası bugüne kadar çıkmadı. Zincir marketler esnaf ve sanatkârimızı haksız rekabete kurban ediyor ama maalesef bir düzene tabi olmaksızın gelişigüzel her yere açılan AVM'ler ve "üç harfli" olarak tüm Türkiye'nin bildiği, belki de bugün sayısı 120 binleri bulan zincir marketler var Sayın Bakan; artık köylere kadar girdi, ara sokaklara kadar girdi. Yani siz, bir Bakan olarak bu durumdan hiç rahatsızlık duymuyor musunuz, ben size bunu sormak istiyorum. Her binanın altında bu marketler var ve bu marketlerde ne ararsanız var ve bunun sonucunda da artık mahallelerde bulunan küçük esnaf perişan oldu ve hepsi de neredeyse artık işyerlerini kapatır hâle geldiler. Eğer küçük esnafımız yani esnafımız bugün can çekişiyor ise, gerçekten büyük sıkıntıda ise ve hepsinin de Esnaf Kredi Kooperatiflerinden alacakları kredilere ihtiyacı varsa bunun tek sorumlusu var, o da sadece sermayedar kesime destek olan, küçük esnafa gerekli desteği vermeyen iktidarımızdır öyle ki, bakın, kredi kartı kullanan, POS makinesi kullanan esnafımızın sattığı bir ürün, örneğin bir sigara sattığında yüzde 3,6 kârı var ve eğer satışta POS cihazı yani kredi kartı kullanılmışsa bankalara komisyon olarak verdiği zaten o yani orada bedavaya iş yapmış olacak.

Sayın Bakan, son olarak şunu söyleyeyim: Bakın, esnafımızın da aslında kendi idarecileriyle ilgili sorunları var bu ülkede çünkü Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu Başkanı başta olmak üzere esnafımızın hakkını, hukukunu kimse korumuyor; ben buradan açıkça söylüyorum. Efendim, sosyal medya paylaşımlarıyla zaman zaman esnafımızı koruyormuş gibi yapıp "tweet"ler atıp ancak iktidara bağlı Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bakan, milletvekili, kimi görürse sesini çıkarmadan, her türlü yumuşak ilişkiyi sürdüren bir Başkan olduğu takdirde bu esnafın sorunu çözülmez, buradan söylüyorum.

Geçen yıl 6 Mayıs'ta Sayın Cumhurbaşkanı bir açıklama yaptı: Efendim, "BAĞ-KUR'luların sigorta prim gün sayısını SSK'lilerle eşitliyoruz, 7200 güne indirdik; müjde." gibi bir açıklama yaptı Sayın Cumhurbaşkanı. Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyon Başkanı da bunun "Müjdeler olsun." diyerek hemen siyasetini yapmaya çalıştı. Ne zaman? 6 Mayıs tarihinde. Peki, 6 Mayıs'ta ne vardı? 6 Mayıs'ta genel seçimlere yani hem milletvekili hem Cumhurbaşkanı seçimlerine bir hafta kalmıştı, bir hafta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Bakın, işte, Birlik Başkanı, tabiri caizse iktidarın himayesine girerek esnafın siyasi iradesi üzerine etkili olacak şekilde bu yanlış olan beyanı gündeme taşıdı ve esnafın iradesini sakatladı. Ne oldu? Aradan on dokuz ay geçti. Birlik Başkanına soruyorum: Ne oldu senin "Müjdeler olsun." diye verdiğin habere? Sayın Bakana soruyorum, Sayın Cumhurbaşkanı'na ve diğer yetkililere soruyorum: Ne oldu BAĞ-KUR'lu, sigortalı esnafımızın 7200 iş günü süresine? Soruyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Ari.

Komisyon üyeleri adına son konuşma Orhan Yegin Vekilimiz...

Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Salonda bulunan herkesi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Bakanın konuşma metninde rakamları gördük, daha önceden burada Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı da geldiğinde veya farklı bakanlıklarımız da geldiğinde yine ihracat verilerimizi, bizi gururlandıran veriler olduğu için hep konuşuyoruz ama burada çok daha tetferuatlı bunları dinledik fakat çok ciddi itirazlar oldu arkadaşlardan.

Şimdi, mal ihracatımız 2002'de 36,1 milyar dolardan 2023'te 255,6 milyar dolara çıkmış Sayın Usta. Tüm krizlere rağmen, küresel ihracattan aldığımız pay 2023'te 1,08'e çıkmış, 2002'de... Bakın, bunları iyi dinleyin Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - İthalat ne olmuş?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın CHP Grubu, HDP Grubu, bakın dinleyin: 2002'de 1 milyar doların üzerinde ihracat yapan şehir sayımız 5 iken bugün 1 milyar doların üzerinde ihracat yapan şehir sayımız 24'e çıkmış.

ERHAN USTA (Samsun) - Hiç bir şey mi anlamadın, yarım saat anlattım bunları ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dinle, dinle!

2002'de 1 milyar doların üzerinde ihracat yapılan ülke sayısı 8 iken bugün 1 milyar doların üzerinde ihracat yapılan ülke sayısı 49'a çıkmış.

ERHAN USTA (Samsun) - Sataşmadan söz istiyorum Sayın Başkan.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tarım, orman ve balıkçılıkta 2002'de 1,8 milyar dolar olan ihracatımız 2023'te 9,6 milyar dolara çıkmış "O battık, bittik." dediğiniz tarım. İmalat sektörünün ihracatı 2002'de 33,7 milyar dolardan 2023'te 181,9 milyar dolara çıkmış.

ERHAN USTA (Samsun) - İthalat ne olmuş onu söyle!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Madencilik ve taş ocakçılığı ihracatında 2002'de 387 milyon dolar -bak, milyar değil, milyon- olan ihracatımız 2023'te 3,8 milyar dolara çıkmış, hizmet ihracatımız 2002'de 14 milyar dolardan... Hani hep diyorsunuz ya "2002'yi veriyorsunuz." vermeyelim.

ERHAN USTA (Samsun) - İthalatı söyle ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2002'de 14 milyar dolarmış 2022'de 92,9 milyar dolar olmuş, 2002'de 93 milyar dolar olan hizmet ihracatımız 2023'te 106 milyar dolar olmuş Sayın Usta. Sen rakamları, istatistikleri iyi okuyorsun, bak bu rakamları da oku tamam mı; bunları da yaz!

ERHAN USTA (Samsun) - İthalatı söyle, ithalatı!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Buraya yaz tamam mı, bu iş öyle kolay değil, bu işler öyle kolay...

ERHAN USTA (Samsun) - İthalatı söyle ya, toplamını söyle!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Peki, bütün bu rakamlar artmış, bunlar ne diyor? "Battık, bittik; utanmıyor musunuz Sayın Bakan? Yüzünüz kızarmıyor mu?" Neyin yüzü kızaracak ya! Şu gurur verici tablonun karşısında kimin yüzü kızaracak kardeşim?

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, ithalat ne olmuş?

TALAT DİNÇER (Mersin) - Vatandaş bitmiş.

ERHAN USTA (Samsun) - İthalata gel!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Gelelim, ona da gelelim.

Şimdi, Sayın Bakanım, dünya sıralamasında bütün ülkelere kıyasla durumumuz iyileşiyor, aldığımız pay artıyor ama arkadaşlar beğenmiyorlar, kötülüyorlar bizi, diyorlar ki: "Sen dünyayla niye kıyaslıyorsun, emsal ülkelere göre kıyas alacaksın." Bak, bak, uyanıklığa bak hele! Neyse bir zekâ koymuş adam işin içine "Dünyayla kıyaslama, emsalleriyle kıyasla." demiş. Peki, Sayın Usta, bir sormak istiyorum: Neden acaba?.. O emsal ülkelerin hepsinde bir terör belası var mı, neyi kıyas alıyorsunuz?

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, ayıp ayıp!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Usta, o ülkelerin hepsinde kaos var mı? Teröre giden para var mı, teröre giden zaman var mı, teröre giden motivasyon var mı Sayın Usta?

ERHAN USTA (Samsun) - Vallahi yazık! Siz iktidara geldiğinizde...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Usta, o emsal ülkelerin komşularında kaos var mı? O emsal ülkelerin komşularından o ülkelere kaos ihraç ediliyor mu Sayın Usta? (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından gürültüler)

ERHAN USTA (Samsun) - Siz artırdınız terörü bu ülkede!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, lütfen, karşılıklı konuşmayalım.

Orhan Bey, devam edin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Usta, o ülkelerin komşularında mesela ambargo var mı; ticareti rahat rahat yapabilmeleriyle ilgili engelleri var mı? Sayın Usta, neyi emsal alıyorsunuz?

ERHAN USTA (Samsun) - Terörün de...

ORHAN YEGİN (Ankara) - O ülkelerin karşılaştığı dünyada, ticarete, siyasette ikiyüzlülük var mı, çifte standart var mı Sayın Usta? Neye göre emsal alıyorsunuz Sayın Usta, neye göre emsal alıyorsunuz?

ERHAN USTA (Samsun) - İktidar ağlama makamı değil, ağlıyorsanız çekip gideceksiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz bırakın bu işleri!

Neyi emsal alıyorsunuz, sizin emsal kriterleriniz nedir? Acaba o emsal ülkelerin de muhalefeti ağız birliği etmişçesine "Battık, bittik; yandık." "Bu ülkeye yabancı yatırımcı gelmesin." diye naralar atıyor mu Sayın Usta?

ERHAN USTA (Samsun) - Bırak Allah aşkına ya!

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Eleştiriden mi kaynaklanıyor bu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, boş verin siz o işleri.

ERHAN USTA (Samsun) - İthalatı söyle bir bakalım, ithalatı!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, Sayın Bakanım, ihracatımız artıyor, hamdolsun...

ERHAN USTA (Samsun) - İthalatı söyle bakalım!

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Söyleyemez.

ORHAN YEGİN (Ankara) - İthalatı söylüyorum, söylüyorum; ithalatımız azalıyor, tamam.

ERHAN USTA (Samsun) - Sen öyle zannet!

ORHAN YEGİN (Ankara) - İhracatımız artıyor, ithalatımız azalıyor, mal, dış ticaret açığımız azalıyor, hizmet dış ticaret fazlamız artıyor, döviz rezervlerimiz artıyor ve bugün 160 milyar dolara dayanmış rezervlerimiz var.

ERHAN USTA (Samsun) - AK PARTİ milletvekilleri böyle konuşursa bu iktidar başarılı olamaz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu işler öyle oturmayla, yerinde durmayla olmuyor; bu işler ihracat destekleriyle, UR-GE Projesi iş birliği kuruluşlarımızla, küresel tedarik zinciri yetkinlik projelerimizle, 1.780 son bir yılda yurt dışında, 61'i yurt içinde fuar desteklerimizle, Yeşil Mutabakat'a uyum desteklerimizle, ihracat akademilerimizle, Kolay İhracat platformlarımız, e-kolay ihracat platformlarımızla, dijital pazarlama, sipariş karşılama, yurt dışı pazar yerlerine entegrasyon desteklerimizle, uzak ülkeler, İslam İşbirliği Teşkilatı, Afrika, Orta Asya, Avrupa, Türk Devletleri Teşkilatı ne varsa hepsiyle siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi geliştirmemizle, 19 serbest bölgemizle, günlük reeskont hacimleriyle ve reeskont oranlarıyla ve bunun gibi iyileştirilen finansal desteklerle, finansal süreçlerle, Eximbankla, Turquality marka destek programlarıyla, İhracatı Geliştirme Anonim Şirketiyle, tanıtım ve pazarlama stratejisiyle ve güven veren siyasetimizle oluyor. Arkadaşlar, durduk yere bu işler öyle kendiliğinden yükselip gitmiyor.

Şimdi, "Esnaf bitti, batıyor..."

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Yazmışlar; elinde, okuyor!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dur, dur!

"Esnaf bitti, batıyor, esnafın işleri her gün düşüyor." diyorsunuz; ya, biriniz zincir marketleri bırakıp mahalle marketinden, biriniz e-ticareti bırakıp, AVM'leri bırakıp mahallenizdeki tuhafiyeden, biriniz onları bırakıp mahallenizdeki ayakbabcıdan alışveriş yapmıyorsunuz, gelip burada marka marka giyiniyorsunuz, ondan sonra burada "Esnaf bitiyor, esnafın işi..."

TALAT DİNÇER (Mersin) - Ya, sizin yarattığımız zincirlerden fırsat bulamıyoruz ki!

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, sen nerden biliyorsun?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, bırak Sayın Usta; biz biliyoruz neyin ne olduğunu.

Bakın, "Esnaf bitti, esnaf kapatıyor." diyorsunuz, son beş yılda...

CAVİT ARI (Antalya) - Esnaf bırakmadınız, esnaf! Esnaf mı kaldı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, lütfen sükunete davet ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Esnaf bırakmadınız, konuşuyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, devam edelim.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, sen bırak onu, rakamları ver!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tamam, rakam vereyim.

Rakam veriyorum: Son beş yılda 540 bin esnafın terkinin yapılırken 1,5 milyon esnafın tescili yapılmış, tam 3 katı; tamam mı?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - 540 bin az mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2019'da ihracat yapan esnaf ve sanatkârın sayısı 39 bin iken -yukarı doğru yuvarladığım rakamla- 2023'te 240 bine gelmiş?

ERHAN USTA (Samsun) - Nüfus artıyor, nüfus!

CAVİT ARI (Antalya) - Beş yılda yüzde 36 artmış!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne anlatıyorsunuz siz?

TALAT DİNÇER (Mersin) - Kaybettiğine bakacaksın sen!

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2020'nin başından beri 585 bin şirket kurulmuş ve 107 bin şirket terkin edilmiş.

ERHAN USTA (Samsun) - Hacizden kaçıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bak, dinliyor musun...

ERHAN USTA (Samsun) - Hacizden kaçıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2020'nin başından itibaren 107 bin şirketin terkin olmuş, 585 bin şirketin tescili olmuş Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Bana laf atma, hacizden kaçıyor onlar.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Usta, geçen bir Bakanlığın bütçesinde burada rakam verildi, denildi ki: "Ülke batıyor, açılan firma sayısı geçen yıla kıyasla yüzde 13 azalmış, kapanan firma sayısı da geçen yıla kıyasla yüzde 100'ü aşmış."

ERHAN USTA (Samsun) - Ben onu hiç konuşmadım,

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz de "Rakamları bilmiyoruz, bakmak lazım, doğru mu değil mi; doğruysa şöyledir." diye yorum yapmıştık.

ERHAN USTA (Samsun) - Orhan, hiç şimdiye kadar o rakamı kullanmadım, analiz yaptım ben sadece.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bak söylüyorum: 2024'ün ilk on ayında 21.656 şirketin terkinin yapılmış, 95.367 şirketin tescili yapılmış ya! Ne anlatıyorsunuz arkadaşlar Allah'ını severseniz?

ERHAN USTA (Samsun) - Hepsi hacze düşmüş.

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2024'te 645 tane yeni kooperatif kurulmuş ve 9.831'e çıkmış.

CAVİT ARI (Antalya) - Kardeşim, nüfus artıyor, genç jenerasyon var; açmasınlar mı ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakanlığa bağlı kooperatif sayısı; Çevre Bakanlığında 14 bin, Tarım ve Orman Bakanlığında 11.200, dünya kadar da kooperatifimiz var.

Şimdi, süremiz daraldı, şu Filistin meselesine girmeden şunu söyleyeceğim.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Girme; çıkamazsın!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, Sayın Vekil oradan gösterdi bu belgeyi, "Belge gösteriyorum. 'Siz Kudüs'ü başkent olarak tanımladınız.'" dedi.

Arkadaşlar, Mavi Marmara saldırısından sonra İsrail Hükûmeti ile Türkiye Hükûmeti arasında tazminatlarla ilişkin bir mutabakat metni imzalanmış.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Mavi Marmara'yı nasıl sattınız ya, onu da söyle!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Metnin maddeleri var, maddelerin sonunda da denilmiş ki: "Bu anlaşma Ankara ve Kudüs'te 28 Haziran 2016 tarihinde her biri eşit, geçerli Türkçe ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha tanzim edilmiştir." Yani bu "Ankara ve Kudüs" değil de mesela, İstanbul ve Kudüs olsaydı, Antalya ve Kudüs olsaydı onlar da bizim başkentimize Antalya... Böyle bir yorum, bizim orayı başkent olarak tanıdığımızı dair bir yorum; bu, ancak zorlamayla, böyle kanırtmayla ortaya çıkacak bir yorumdur. Evet, bunu yapıyorsunuz çünkü siz metinleri "Metinlerden ne anlam çıkar." diye okumuyorsunuz, "Buradan nasıl bir fesatlık çıkartabiliriz; buradan nasıl böyle bir şey çıkartıp da biz bu Hükûmeti zora sokabiliriz." diye okuyorsunuz? Bunlar size yakışmıyor.

Son olarak...

OKAN KONURALP (Ankara) - Niye Kudüs'te imzaladın, Tel Aviv'de imzalamadın onu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, bitti mi sürem?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yegin, bitmek üzere.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Peki, bir dakika eklerseniz sevinirim.

Sayın Bakan Filistin meselesine ilişkin hem anlattı hem kitapçığında var; anlamak isteyene, bir meselenin hakikatini kavramak isteyene buradaki her şey yeter.

Bakın, bir şey, sadece bir cümle kuracağım; bazı şeyler vardır şüyu vukuundan beterdir. Türkiye'nin Filistin'le bu kadar münasebeti, bu kadar arkasında durması, Filistin meselesini bu kadar sahiplenmesi -bütün hepimiz olarak söylüyorum- ve başta Cumhurbaşkanımız, Cumhuriyet İttifakı, elbette Hükümet, onlar çok daha güçlü bunu vurgulayacaklar ama muhalefetiyle iktidarıyla hep beraber Filistin meselesinde hassasız. Siz burada Hükûmete vuracağız diye Türkiye bu mesele üzerinde hassas değilmiş gibi bir vurgu yapıyorsunuz ama bakın, burada da var, Anadolu Ajansı'yla yaptığı röportajda da var, girerseniz. Bende vardı, ajanstan onu almıştım ama Bakan da buraya koymuş, metne. Filistin Ulusal Ekonomi Bakanı Muhammed el-Amur ne ediyor? Bakın, iyi dinleyin; diyor ki...

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Hurma almışsınız, onu söylüyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dinle, bak, üstadım, önemli bir şey söylüyorum hepimiz için.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Ama gemileriniz oradayken samimi olmuyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bak, söylenecek çok şey var. "Sizi Netanyahu savunucuları!" demek var, her şey var, demiyorum ama... Muhalefet yapmıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Ayıp ama, çok ayıp!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yegin, teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Son cümlem, son cümlem; bitiriyorum.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Ayıp, ayıp!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakın, el-Amur, Türkiye'nin İsrail'le ticarete devam ettiğine dair iddiaları yalanlayarak "Bu asılsız beyanların sadece İsrail'e ve Filistin halkına yönelik yapılan saldırılara hizmet ettiğini düşünüyorum." diyor. Yapmayın, yapmayın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bazı şeylerin şüyu vukuundan beterdir. Bu meselede Filistin de hassas biz de hassasız, biliyorum ki bütün ters konuşmalarınıza rağmen siz de çok hassassınız. Yapmayın arkadaşlar, bu meseleyi kaşımayın; bu doğru bir iş değil.

ERHAN USTA (Samsun) - Ağabeyciğim, kesin o zaman ihracatı ya! Kesin ihracatı!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu iftirayı sürekli canlı tutmak doğru değil.

ERHAN USTA (Samsun) - İftira falan yok!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yegin, selamlayalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yazık ediyorsunuz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, bir söz istiyorum. İddialarıma yönelik...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Evet, iddianıza o da kendi zaviyesinden cevap verdi.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ama şimdi cevap hakkım doğdu.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şimdi buna girersek çıkamayız. Komisyon üyelerinin...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Orhan Bey, uluslararası anlaşmalar başkentlerde imzalanır!

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, kısa bir söz alabilir miyim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Usta, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) - Usul gereği...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bakın, siz çok güzel sundunuz, hepimiz izledik, şimdi o da kendi şeyini söyledi. Şimdi bunu açarsak... Çok konuşmacı var, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) - Yok, yok, ona girmeyeceğim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hayır, o bir şey derse ben de söz isterim, ben de cevap hakkımı isterim.

ERHAN USTA (Samsun) - Yok, yok; hayır, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Mavi Marmara'nın tazminatları ödendi mi, sadece onu soruyorum Sayın Başkan.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Söz verirseniz ben de isterim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Başkanım, başlatmayalım bunu.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, kayıtlara girmesi açısından...

Şimdi, Orhan Bey...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben de kayıtlara girmesi açısından...

ERHAN USTA (Samsun) - Yani böyle en sonunda -tabii, siz ona bilerek en son söz veriyorsunuz, tamam mı- sözü alıyor, ondan sonra herkese saldırır vaziyette... Mesela ne dedi? Orhan'a hiç yakışmadı...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Saldırmadım, rakam verdim.

ERHAN USTA (Samsun) - Rakamlarına bir şey demiyorum, rakamların hepsi şey zaten yani ithalat rakamı veremedikten sonra hiçbir anlamı yok verdiği rakamların; işin orasında değilim de...

ORHAN YEGİN (Ankara) - İthalata girdim ve ithalatımız azalıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Böyle fesat çıkarıyorsunuz, fesat arıyorsunuz filan; bunlar hoş şeyler değil. Fikrinizi söyle, bizim yanlış söylediğimizi söyle, onlara filan bir şey dediğim yok Orhan ama fesat çıkarmaya çalışıyorsun, bilmem ne...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim, sağ olun Usta.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Orhan Bey, cevap hakkı benim de var. Bir dakika, bir şey söyleyeceğim. Bak, Orhan Bey...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, şimdi, Komisyon üyelerini tamamladık ve grubu olmayan üyelerden başlıyoruz söz taleplerine.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Benim söylediğim tutanaklara geçmesini istiyorum Sayın Başkan, özellikle bunun tutanaklara geçmesini istiyorum. Benim iddiamla ilgili bir şey söyledi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Benim hep söylediğim bir şey var; uluslararası anlaşmalar her ülkenin Dışişleri Bakanlığının olduğu başkentlerde imzalanır; usul böyledir, yasa böyledir. Siz orada imza attığınız zaman, imza attığınız her şeyle ilgili bir yasal statüyü tanımış olursunuz. 2017 yılında o zaman buna Trump Kudüs'ü İsrail'in başkenti ilan ettiğinde karşı çıkacaktınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, kayıtlara girdi.

Teşekkür ederim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben de kayıtlara girsin istiyorum, mikrofonumu açmayın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, lütfen...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, bunu söylemem lazım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ama bunun sonu yok; bak, rica ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bize "O anlaşmada Kudüs'ün Başkent olduğunu tanıdınız ve orada ölen Filistinli çocukların kanı sizin elinize bulaştı." dedi. Asla böyle bir şeyi kabul etmiyoruz, bunu kesinlikle reddediyoruz; orada fesatlık yaptığımızı düşünüyoruz. Biz asla Kudüs'ü başkent olarak tanımadık.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tamam, Orhan Bey, tamamlamış olduk.

Şimdi DEVA Partisinden ilk söz Seda Kâya Ösen Hanımefendi'ye ait.

Sayın Ösen, buyurun.

Sayın Ösen, süreniz beş dakika.

Uzatmıyoruz, bütün konuşmacılarla başından beri öyle yürütüyoruz.

Sürenizi tekrar başlatıyorum, sürenizi yeniliyorum.

Buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlarken... Biraz önce sayın milletvekili "Türkiye'nin konjonktürü hangi gelişmekte olan ülkede var?" dedi. Cevap vereyim: Güney Kore tam kuzeyinde bir nükleer güçle beraber yaşıyor, aynı şekilde, Tayvan Çin'in bütün gücünün altında yaşıyor, Polonya da agresif bir Rusya'yla beraber yaşıyor. Yani, evet, Türkiye konjonktürel olarak, jeopolitik olarak çok zor bir durumda ama sadece "Biz zor durumdayız." deyip bahane bulma yeri de iktidar değildir.

Türkiye gibi üreterek büyümek zorunda olan bir ülkenin reel sektörü hayati önemde ancak Hükûmetin yarattığı krizden çıkışın faturası olarak uygulanan sıkı para politikası reel sektörü, üreticiyi ciddi anlamda zorlamaktadır. İhracatçıların içerisinde olduğu durum hepimizin malumu. Dolar bazında artış yaşanmazken maliyetlerin yukarı yönlü hareketi ihracatta Türkiye gibi fiyat rekabetçiliğinden yararlanan bir ülke için mühim sorunlar yaratmaktadır.

Sayın Bakan son beş seneden örnek verdi kapanan şirket sayısında ama 2024 yılının ilk dokuz ayını 2023 yılıyla karşılaştırdığımız zaman kapanan şirket sayısının yüzde 23 arttığını görüyoruz, sanırım bu daha gerçekçi bir bakış açısı olur.

Akl ve çağın gerçekliklerinden uzak heterodoks ekonomi politikalarının ülkeyi getirmiş olduğu nokta burası. Zaten alt program hedeflerinizde siz de bu durumu kabul etmişsiniz. 2024 yılı başında koymuş olduğunuz bir önceki yıla göre esnaf işletme sayısındaki artış oranını yüzde 4 olarak hedeflemişsiniz, bu yıl sonunda gerçekleşme tahminini yüzde 2'ye revize etmişsiniz.

Burada sivil toplumda uzun süre görev yapmış bir iş insanı olarak bir parantez de açmak istiyorum izninizle. Esnaf çoğu zaman hemen şirketini kapatmaz, Sayın Bakan, sizin de bildiğiniz gibi; ilk önce kârından vazgeçer, sonra küçülme yoluna gider, şirketini kapatmak son yapılacak iştir. Onun için korkarım ki bu sene idare eden esnaf önümüzdeki sene çok ciddi kapanma rakamlarıyla karşımıza gelecektir.

Ocak-kasım arasında takibe düşen ticari kredilerin miktarı 180 milyar Türk lirası. Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesi ne kadar? 56 milyar Türk lirası. Şu an borcunu ödeyemeyen esnafın toplam borcu ticareti büyütmesi gereken Bakanlığımızın bütçesinin 3 katı. Yap-İşlet-Devret projelerine aktarılan kaynaklardan kısamıyorsunuz; esnafın, KOBİ'nin, reel sektörün finansman koşullarından kısamaya gidiyorsunuz. Sormak isterim Sayın Bakan: KOBİ'lere yüklenmek daha mı kolay geliyor?

Bir diğer meselemiz ithalat ve ihracat rakamları. Türkiye, şu an enerji ve altın ithalatını ciddi oranda düşürdü; bu da dış ticaret açığımızı olumlu olarak yansıdı. Sanayide küçülme sayesinde petrol ve kömür ithalatının kısılmasına da neden oldu.

Tabii, yapılan ihracatın hangi sektörler üzerinden gerçekleştiği de önemli bir husus olarak yerini koruyor. PMI verileri ve Sanayi Üretim Endeksi aylardır alarm veriyor. Biz 2023 yılında yaptığımız 255 milyar dolar ihracatın ne kadarını beşerî sermaye isteyen yüksek teknoloji ürünlerde yaptık? Yalnızca 9 milyar dolar, toplam ihracatın yüzde 3'ü.

Bu noktada size bir soru sormak istiyorum: Türkiye'deki yatırımcının bugüne kadar en büyük avantajı işçilik maliyetiydi, bugün bu avantaj kaybedilme noktasında. Bu durumu ülkemiz açısından bir risk olarak görüyor musunuz? Orta, uzun vadede bu tehdide karşı nasıl bir plan yapıyorsunuz?

Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin dış yatırımlara bağımlı olduğu bir gerçek. Türkiye'nin ülkeye çekmiş olduğu uluslararası doğrudan yatırımlara değinmek istiyorum. 2023 yılında savaş ve jeopolitik risklerin yanında dünya ülkelerinin enflasyonla mücadele kapsamında sıkı para politikaları dünyada yatırım iştahını yavaşlattı. 2024 yılının ortasından bu yana en önemli ekonomik partnerimiz olan Avrupa ve Amerika'da faiz indirimleri başladı yani likidite bolluğu ortaya çıkmışken Türkiye hâlâ istenen yatırımları çekebiliyor mu sizce? Merkez Bankasının verilerine göre 2024 Ocak-Ağustos arasında ülkemize gelen yatırım miktarı 6 milyar 410 milyon dolar, Türkiye'den yurt dışına çıkan miktar 3 milyar 793 milyon dolar yani 2024 yılında ülkemize gelen her 100 doların 60 dolarını yurt dışına kaptırdık Sayın Bakan. Bu konuda ne gibi önlemler almayı düşünüyorsunuz?

Tabii, çok konumuz, az zamanımız var. Son olarak, Avrupa Birliği tarafından kabul edilen sınırında karbon vergisi, emisyon ticaret sistemi ve yeşil dönüşüm hazırlıklarımızı size sormak isterim. Ayrıca yenilenmesi planlanan ve sizin görüşmelerine başladığımız gümrük birliğinin güncellenmesi konusunda ne durumda olduğumuzu da sormak isterim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Şimdi Sayın Emin Ekmen...

Buyurun.

Süreniz beş dakika.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Bakanım, siz ve bürokrat ekibiniz Meclisimize hoş geldiniz.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Göremedim.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Buradayım efendim, bu taraftayım. Orası full dolu olunca buraya geldim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Olması gereken yerde!

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Buradan da bu sıralardan da doğruların ve hakikatlerin ifade edilmesine ihtiyaç var. Bu ihtiyacı karşılamak için bu tarafa geçtim efendim, dengelensin diye.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz tekrardan.

Mersin ilimizin birtakım sorunlarına dikkatinizi çekmek istiyorum. Biliyorsunuz, Mersin ilimiz yıllardır en çok vergi ödeyen 5'inci ya da 6'ncı ilimiz. Daha fazla vergi ödemesi için Mersin'in birtakım Hükümet merkezli yatırım desteklerine ihtiyacı var. Bakanlığımızın da Mersin Ekonomi Platformu'yla birlikte yürüttüğü bir süreç var, yakından takip ediyoruz, yakın zamanda bir çalıştay yapıldı. Bunun politikalarınıza, sadece Bakanlığımızın değil, iktidarınızın, Kabinenizin politikalarına dönüşmesine dair umudumuzu burada ifade etmek istiyoruz.

Sizinle bağlantılı olan Mersin'le ilgili birinci ana gündemimiz ana konteyner limanı. Onuncu Kalkınma Planı'ndan bugüne kadar On, On Bir ve On İkinci Kalkınma Planları'nda Mersin için bir ana konteyner limanı tanımlanıyor ama son üç yıldır Yumurtalık'ta da bir ana konteyner limanı yapılacağına dair Ulaştırma Bakanlığı belgelerine yansıyan birtakım hususlar var. Siz, şimdi, ülkemizin iç ve dış ticaret hacmini en iyi bilen Bakanımızsınız. 100 kilometre arayla 11 milyon ve 12 milyon TEU kapasitede iki ayrı liman yapılmasının ne kadar rantabl olduğunu takdirinize sunuyoruz. Bunun kabinede tartışılarak ikisinden birinin tercih edilmesi... Tabii ki biz birçok sebeple Mersin'e bu yatırımın yapılmasının doğru olacağına inanıyoruz çünkü Yumurtalık çok büyük bir petrokimya havzasına dönüştü. Yine petrokimya ile ilgili yatırımlar orada yapılabilir. Gerek gemilerin yanaşma kapasitesi açısından gerek mevcut Mersin Limanı'nın ihracatta temsil ettiği yer açısından Onuncu, On Birinci ve On İkinci Kalkınma Planları'nda yer alan Mersin Ana Konteyner Limanı'nın -ki ÇED raporunun süresi dolmuştu- tekrardan gündeme alınması ve Yumurtalık ile Mersin arasındaki bu kafa karışıklığının gündemden düşürülerek kamuoyuna açık ve net bir vizyon, bir perspektif verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Sayın Bakanım, Mersin Ticaret Odası Başkanımızı aradım, Ticaret Borsası Başkanımızı aradım, Ziraat Odası Başkanımızı aradım, üçünün de birinci gündemi hal kanunu. Hal kanununun bir an önce güncellenmesi ve bu yapılırken sadece Mersin değil, Antalya gibi en büyük üretici hal derneklerinin, hal esnafının, buralardaki ticaret borsalarının ve ticaret odalarının tartışmalara katkı sunma fırsatının verilmesi gerekiyor. Buralarda çok ciddi deneyimler var, çok ciddi tecrübeler var. Mesela sizin bir tedbir olarak aldığımız hal esnafının ikinci bir dükkân edinmemesi veyahut da kendi dükkânını bir başkasına kiraya vermemesi alanda başka bir sorun yaratıyor. Tüccarı dinlediğinizde şüphesiz siz en doğrusunu kendi sahadan alacağınız verilerle bunu tartışmaya açabilirsiniz ama şu anda bu arkadaşların yeni hal yasasıyla ilgili tartışmalara dâhil edilmesi çok önemli bir husus olacaktır.

Bir de yeni hal kanununun mutlaka ama mutlaka üreticiyi merkeze alarak düzenlenmesi gerekiyor Sayın Bakanım. Bu yaz, çok değil altı ay önce Tarsus Hali'nde gezerken elleri nasırlaşmış bir çiftçimiz kabağını 5 liraya satamadı ve bana dedi ki: "Vallahi bunun maliyeti bana 8 lira." O oradayken Türkiye'deki zincir marketlerden 3'ünün uygulamasından fiyata baktık, birinde 25 lira, diğerinde 30 lira. Şimdi, tamam, tüccar da kazansın; tamam, son satıcı da kazansın ama çiftçi üretmezse bunlar neyi satıp para kazanacaklar? Dolayısıyla çiftçinin özellikle ürününün değerini bulması yönünde atılacak adımlar, aynı zamanda Türkiye'de gıda enflasyonunun düşmesi noktasında da çok ciddi sonuçlar üretecektir.

Sayın Bakanım, mutlaka bürokrat arkadaşlar takip ediyordur, "Gıda Ajansı" diye bir Twitter hesabı var. Bu hesap açık kaynaklardan bu enflasyonist ortamı fırsat bilerek ahlaksızlık yapan özellikle zincir marketlerle ilgili olarak deşifrelerde bulunuyor. Şimdi, birçok paylaşımı var, zincir market araya kendi şirket grubuna, holdingine ait başka bir şirketi aracı kılarak 10 liraya satın aldığı patlıcanı 45 liraya satıyor. Arada yine kendi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ekmen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ama benim bir dakikam boşa gitmişti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ekmen, nasıl boşa gitti?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bir cümle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ekmen, lütfen...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Lütfen...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kuralı değiştirmiyoruz...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Bakan beni aradı, bulamadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ekmen, konuşmanızda bir problem yoktu, teşekkür ediyorum. Bak, ben gayet hemen buldum sizi. Teşekkür ediyorum. İnanın...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Oda Başkanımızın cümlesini burada tekrarlayayım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben tekrarlayayım onun yerine isterseniz.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ama gerçekten ilk bir dakikam gitti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ekmen, teşekkür ediyorum.

Sayın Ekmen, süreniz doldu. Bakın, şu an mesela Sayın İskender Bayhan bekliyor, ona söz vereceğim.

Sayın Bayhan, buyurun.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sunumunuz diyor ki "Cumhuriyet tarihinin rekorlarını kırdık; ihracat uçtu, ithalat düştü, cari açık dengelendi, kasalar ağzına kadar doldu, döviz gıcır gıcır." Rakamlar sihribazlık gösterisiyle "Ekonomi tıkırında." diyerek Mars'tan yayın yapıyor. Öyle görünüyor ki Türkiye'nin en başarılı CEO'su ödülünü almış olmanın hakkını veriyorsunuz. Türkiye'nin çıkarlarını büyük ihracatçı sermayedarların, sömürücü burjuvaların çıkarlarına eşitleyip onların büyümesini marifet sayıyorsunuz; yetmiyor, Bakanlık bütçesinin büyük çoğunluğunu onlar için kullanmakla övünüyorsunuz ama aslında şecaat arz ederken sirkatin söylüyorsunuz. Büyüyen Türkiye değil, büyüyen emekçi halkın ekonomisi değil, büyüyen bir avuç ihracatçı zengin, tekelin serveti çünkü ticaret stratejinizin büyümesinin temel dayanağını ucuz emek gücü, yoğun sömürü oluşturuyor. Bu ülkenin yer altı, yer üstü kaynaklarını yerli ve yabancı tekellere alınıp satılmak üzere altın tepside sunuyorsunuz.

8 Kasımda yaptığımız bir açıklamada şöyle diyorsunuz: "Şu anda toplam 270 milyar dolar yatırımla o 83 binden fazla çok uluslu şirkete ev sahipliği yapıyoruz." Sunumunuzda da 19 serbest bölgede toplam 2.089 firma olduğunu ve bunların 522'sinin yabancı sermayeli olduğunu söylüyorsunuz. "Yaklaşık 100 bin kişi istihdam ediliyor." diyorsunuz ama bu bölgelerde çalışan on binlerce işçinin, emekçinin çalışma ve yaşam koşullarına dair tek bir satır yok sunumunuzda, ücretlerinin ne durumda olduğuna dair tek bir satır yok. Bu fabrikaların sahipleri çalışma koşulları ve sendikal haklar açısından mevcut Anayasa ve yasalara bile uymuyorlar. Ya, bu ülkede sendikacıların örgütlenme çalışması için serbest bölgelere girmesi bile yasak. Tuzla Serbest Bölgede bulunan bir ABD tekelinin şubesi TKIS Blinds bunun son örneklerinden biri. ABD'li sömürücüler sırf sendika üyesi oldukları için 9 işçiyi tazminatlarını bile gasbederek işten attılar. İşçiler gündür hakları için serbest bölgenin girişinde kurdukları çadırla direniyorlar. Yani Bangladeş olmayı marifet sayan bir ticaret anlayışınız var. Bu kapılar "beşerî sermaye" dediğiniz emek gücü sömürüsüne, "coğrafi sermaye" dediğiniz kaynak vurgunculuğuna çıkıyor. Bu ülkenin milyonlarca işçi ve emekçisi daha ucuza tüketip insanca çalışıp yaşamadıkça büyümeniz ne işe yarar, büyümeniz kime hizmet eder diye soruyoruz? Yani sizin ihracatta övündüğünüz büyüme, bu ülkenin işçilerini, emekçilerini vahşi sömürü altında yoksullaştıran bir büyümeden öteye gitmiyor. Gözünüz büyük sermayede, tekellere bakıyor, kulağınız hep onları duyuyor, diliniz onlar için konuşuyor, arada sırada küçük üreticiyi, küçük işletmeciyi de zanaatkârı da hatırlıyorsunuz, o da bir işe yaramıyor; işçilerin, emekçilerin çıkarları, hakları ise kitapçığımızın yanından bile geçemiyor.

Aslında siyonist İsrail'le yirmi yıldır sürdürdüğünüz ekonomik, ticari ilişkilerin seyri de aynı zihniyetin bir başka göstergesi durumunda. Sizin iktidar dönemlerinizde İsrail devletiyle ticaretiniz büyüdükçe Filistin toprakları küçüldü. 10 milyar dolarları aşan ticaret hacminizle bir avuç kapitalisti Karun gibi zengin ederken Filistin'e yılda 10 milyon dolar yardımıyla övünüyorsunuz. "İsrail'le ticareti durdurduk." diyorsunuz ama bu da gerçeği yansıtmıyor. 7 Ekimden sonra başlayan katliamlar aylarca sürdü. Başta Dışişleri Bakanınız olmak üzere saraydaki sermaye hizmetkârı zevat aylarca "Siyaset başka; ekonomi, ticaret başka." diye nutuk attı, hâlâ da saflarımızda bunu söyleyenleriniz çoğunlukta. Ne zaman ki halkın tepkisi büyüyüp iktidarınızı tehdit edecek düzeye vardı, siz de ticareti durdurduğunuz açıklamak zorunda kaldınız yani siz değil, bu ülkenin emekçi halkı yaptırdı bunu. Bugün de ticareti kestiğimize bu ülkenin çoğunluğuna hâlâ inandıramıyorsunuz çünkü bu ülkenin gençleri, gerçek Filistin dostları gözaltılara, baskılara rağmen serbest bölgelerde el altından kayıt dışı ihracat yapan sömürücüleri suçüstü yakalıyor.

Gelelim altın ticaretine. "Cari işlemler açığının büyük payını altın ihracatı oluşturuyor." diyorsunuz, "Döviz çıkışını engellememiz lazım." diyorsunuz ve altına kota koyuyorsunuz. Sektörde kayıtlı 250 bin işçi var ve istihdam her geçen gün azalıyor. Kota uygulamasının faturası da işçilere kesiliyor ama iç piyasadaki altın ihtiyacı devam ettiği için kaçakçılık büyüyor, bu kotayla bazı şirketlere imtiyaz tanınıyor, tekelleşme artıyor. Dâhilde işleme izni sayesinde firmalar aldıkları ham maddeyi Türkiye'de işleyip daha yüksek değerlerle yurt dışına satıyorlar, bu izin sayesinde vergi bile ödemiyorlar yani yine tekeller, yine kapitalist tüccarlar, sömürücüler kazanıyor; işçiler, emekçiler kaybediyor. Bu ülkenin emekçileri dayanışma için bırakın çeyrek altın almayı, gram altın bile alamaz hâle geldiler.

Sonuç olarak, Sayın Bakan, size en somut önerimiz şudur: Gelin en azından bir gerçeği kabul edin ve Bakanlığınızın adını değiştirin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sevda Karaca Demir, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, biz size büyümüyorsunuz demiyoruz, biz size aslında sizin büyümeniz sakat bırakıyor, çolak bırakıyor, bodur bırakıyor, aç bırakıyor, evsiz bırakıyor, can alıyor diyoruz. Bunun örneklerini vermek istiyorum ben size. Siz açıkladınız, Türkiye dünyanın en büyük 11'inci ekonomisi... Diyorsunuz ki: "Türkiye'nin dünya ihracatındaki payı 2020 yılından bu yana istikrarlı bir şekilde artıyor." İhracatçı patronlar büyüyor, büyüyen ekonomiden en büyük payı alıyorlar. Peki, ihracat rekorları kırılmasını sağlayan asıl güç olan işçilere ne oluyor? Örneklerimiz Antep'ten. Şimdi, bakın, İSO 500 listesine Antep'ten onlarca firma girmiş durumda, istikrarlı bir biçimde de bu listede kendilerini koruyorlar. Başta bu fabrikalar olmak üzere bütün fabrikatörler Antep'te işçilere sadece nefes alıp verecek kadar ücret veriyorlar Sayın Bakan. Bu fabrikalardan bir tanesi Şireci, sizi de çok sever. Şireci'de yemeklerden kurt, böcek çıkmasına isyan etmişlerdi işçiler,

bunun için iş bırakmışlardı; işçilere dalga geçerek “Zaten et alıp protein alacak durumunuz yok, bari böcekleri yeyin de bedava protein alın.” cevabı verildi. İşçileri, emekçileri ne kadar düşündüğünüzün bir örneği bence, çok benziyor.

Geçtiğimiz aylarda direnişteydi Akcanlar Tekstil işçileri. Akcanlar Tekstil işçilerine de patronun sahibi olduğu beş yıldızlı otelden artakalan beklenmiş yemekler, kurtlu yemekler yediriliyordu. İşçiler buna karşı isyan ettiler, direniş başlattılar; polisi diktiniz, jandarmayı diktiniz önlerine, aileleriyle birlikte eylem yapmalarına bile izin vermediniz.

Asgari ücretin belirlenmesine ramak kala Antep patronları “İşler kötü, batıyoruz, bitiyoruz.” diye sürekli ağlıyorlar ama tarihin en yüksek ihracat rakamlarını aktarıyorlar açıklamalarında. Bu rekor ihracat rakamlarının arkasında işçilerin kopan elleri var, kopan kolları var. Son on yılda Antep’te 427 işçi iş cinayetinde hayatını kaybetti. En son böyle ihracat rekoru kırılan bir fabrikada işçinin kopan eli sonrasında hastaneye giden iş yeri yetkilileri yastığının altına 1.500 lira koyup “Geçmiş olsun.” dediler sadece.

Ayrıca Antep’te işçiler patronlarından kat kat fazla vergi ödüyorlar; bunu hatırlatmak istiyorum size. Zeki Mensucat, Merinos, Karafiber Selçuk İplik, Melike Tekstil, Şireci Tekstil Antep’in en büyük 500’deki sanayi şirketleri. Onların kırdığı ihracat rekorlarıyla biraz önce Orhan Bey burada övünüyordu. Bakın, Zeki Mensucat 2023’te bir tek işçiden aylık 486 bin lira kâr etti; 1.850 işçiyi sömürerek elde ettiği bu devasa kârdan işçilerin asgari ücretle çalışmasını bekleyerek bir sonuçla çıktı karşılına. 1.850 işçi 2023’te 41,2 milyon lira vergi ödedi. Patronun ödemesi gereken vergi yüzde 100’ün sadece yüzde 3’ü oldu. Merinos, sadece Antep’in değil, memleketin en zengini; Erdemoğlu’nu yakından tanırırsınız. Merinos, işçi başına ortalama 396 bin lira kâr ediyor Sayın Bakan, 2021 yılında kendisinden hiç vergi istememişsiniz, 2022 ve 2023’te toplam 14,2 milyon lira ödemiş, 4.800 işçisinin ödediği vergi patronlarından 15 kat fazla. Karafiber’i de altı yıldır her türlü teşvikle ihya ediyorsunuz, bir kuruş vergi ödemiyor. Melike Tekstil beş yıl hiç vergi ödemedi. Şireci son üç yılda 9 bin lira vergi ödemiş; bakın, rakamda bir yanlışlık yok, sadece 9 bin lira.

Övündüğünüz ve başardığınız tablo şu: Patronlar kârlarından zarar ediyor, ortalığı yıkıyorlar “Öldük, bittik.” diye ağlıyorlar; siz de “Ne istediniz de vermedik bu zamana kadar?” diyor ve verdikçe veriyorsunuz; bu bütçe de onun bütçesi. İşçiler ise canlarından zarar ediyorlar; ucuz emek, korkunç çalışma koşulları, bol vergi yüküyle ancak işçileri daha çok sömürerek patronların kârlarından azıcık bile zarar etmesini önlemeye çalışıyorsunuz. “Öldük, bittik.” diyen patronlar 3 işçinin yapacağı işi 1 işçiye yaptırıp 2 işçiye “Senin canın cehennem.” diyor.

Bugün Antep her gün bir intihar haberinin geldiği bir şehir, işten atılan işçinin tazminatını almasının lüks olduğu bir şehir, ailedeki çocuklar sayada, boyada, haddehanede çalışmazsa ailelerin yakacak alamadığı bir şehir, çocuk işçiliğin en yüksek olduğu şehir. Halk yoksullarını öldürüyorsunuz, yoksulları, çocukları öldürüyorsunuz. Sizin bu bütçede refah, büyüme, ihracat, ithalat diye verdiğiniz rakamlarınız sadece...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karakaya, buyurun lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konu ticaret olunca -iç ticaret, dış ticaret ve bunun yan unsurları- tartışmalar da bitmiyor, bitmesi de mümkün değil. Dolayısıyla bize de verilen beş dakikada çok fazla etraflıca bir değerlendirme yapmak pek mümkün olmuyor.

Sayın Bakanım, sunuş konuşmanızı burada dinleyemedim ama sonrasında konuşmanızın aşağı yukarı tüm sayfalarını çevirerek mesajları gördüm. Öncelikle çok teşekkür ediyorum, Milliyetçi Hareket Partisi olarak son seçim beyannamemizde yer alan birçok konu ve hususta tedbirler ve planlamalar yapıldığını görmek, işin doğrusu, bizi ziyadesiyle memnun etti. İhracattaki artışlar da gerçekten, inşallah, bundan sonra daha da artarak devam edecek; ithalata yönelik tedbirler alınıp özellikle yerli üretimle karşılaşılması konusundaki genel politikalar da tutacak. Türkiye Yüzyılı hepimizin olacak diye umuyorum.

Yine özellikle lisanslı depoculuk konusunda yaptığımız teşvikler ve bundan sonraki programlarınıza almanız, planlamalarınız gerçekten önemli; tarım ürünlerinin ticareti açısından son derece katkı sunan bir yapılanma. Benim de bürokrat olduğum dönemde bu konu üzerinde çok ciddi çalışmalar yapmıştık.

Yine aynı şekilde kooperatifçilik konusundaki yaklaşımlarınız da -buradaki ifadelerinizle söylüyorum- gerçekten yerinde. Biz Türkiye olarak kooperatifçilikten yeterince faydalanamıyoruz maalesef. KOBİ’ler konusunda, özellikle KOBİ’lerin kapasite maliyetlerinin düşürülmesinde -bunun dünyada da örnekleri var- çok ciddi araçlar olarak kooperatiflerden yararlanabiliriz. Bizim üretim ve sermaye yapımızda, özellikle şirketleşmelerde -biraz da Türk milletinin hani o bağımsız olma- ortaklık kültürünü maalesef sevmiyor, daha bağımsız hareket etmeye çalışıyor; bu da kapasite maliyetleri açısından önemli bir dezavantaj. Bunları belki bu yapıya uygun olarak kooperatifleşmelerle, bu tür modellerle aşabiliriz diye düşünüyorum.

Tabii ki bu anlamda biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak da KOBİ’leri yerli ve millî ekonominin bir tezahürü olarak görüyoruz ve bu anlamda da ekonomik bağımsızlıkta önemli rollerinin olduğunu, araçlar olduğunu da ifade etmek istiyorum. Ekonomik büyüme ve istihdam üzerindeki etkileri özellikle de sosyal dayanışmayı güçlendirme potansiyeliyle birleştiğinde bu işletmelerin önemi daha da artmaktadır. KOBİ’lerimizin esnek yapılarıyla, yenilikçi ve rekabetçi oluşumlarıyla, piyasa koşullarına daha hızlı uyum sağlama kapasiteleriyle ve tedarik zinciri için oluşturacakları ağlarla Türkiye Yüzyılı hedeflerine ulaşmada ekonomimizin ana lokomotifini olacağı açıktır. Bunun için doğru ve etkin stratejilere elbette ihtiyacımız var. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu husustaki önerilerimiz: KOBİ çalışanlarına dijital beceriler, yabancı dil ve sektör bilgisi konularında eğitimler verilmesi; KOBİ’lerin dijital dönüşümlere teşvik edilmesi ve bu süreçlere finansal destekler sağlanması; inovasyon kültürünün teşvik edilmesi; hedef pazarlar hakkında detaylı bilgiyi sağlayacak araştırmaların yapılması ve

uluslararası fuarlara katılımlarının sağlanması. Marka güçlendirme, evet, hep konuşuyoruz, önemli bir husus ve bu konuda da desteklerinizin devam etmesinin çok ciddi katkılar sunacağına inanıyoruz. Dijital pazarlama teknikleri konusu da bunun içerisinde. KOBİ'lerin finansal kaynaklara erişimini kolaylaştırmak hep konuşuluyor ama en önemli sorunlardan bir tanesi. Bir de benim son yıllarda gördüğüm özellikle bürokratik engeller KOBİ'leri hakikaten bezdirmekte. Bu konudaki tedbirlerin bir an önce alınması ki konuşmanızda bunların bir kısmı da var. Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Gökçek, buyurun lütfen.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hepimizin bildiği üzere, bir yılı aşkın süredir İsrail Gazze'de bir katliam, bir soykırım gerçekleştiriyor. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak dün olduğu gibi bugün de mazlumun hakkını savunmak için amasız, fakatsız, korkmadan, lafi dolandırmadan, gerçekleri çarpıtmadan Filistin halkının yanında durmaya devam ediyoruz. Ancak, kamuoyu nezdinde âdeta halkı birbirine karşı kıskırtırcasına boykot söylemlerinde bulunanların İsrail'le ticareti sonlandırmakta son derece gönülsüz olmaları vicdanları yaralıyor.

Geçtiğimiz yıl ekim ayında, İsrail, gözü kana bürünmüş bir şekilde Filistin'e saldırmaya başladı. Biz çok sonra, nisan, mayıs aylarında gördük ki siz İsrail'le güle oynaya ticarete devam etmişsiniz. Şimdi de güya "Ticareti sonlandırdık." diyorsunuz ancak ne hikmetse "İsrail'le ticareti sonlandırdık." demenizin hemen ardından, abluka altında olan, temel yaşamsal ürünlere dahi erişime kısıtı olan Filistin'le ticaretimizin pik yaptığını görüyoruz. Katliam ve yıkımın ortasındaki Filistin'e 2023 yılı boyunca 132 milyon dolar değerinde ihracat yapılırken 2024 yılının sadece eylül ayındaki ihracat 178 milyon dolar. Bakın, tablo çok açık, nisan ayında 9 milyon dolarlık mal alabilen Filistin, abluka altında iken ne hikmetse birden yüksek ticaret yapmaya başlıyor. Ziya Paşa ne güzel söylemiş: "En ummadığın keşfeder esrarıderunun/ Sen herkesi kör, âlemi serser mi sanırsın?" Sayın Bakan, lütfen açık yüreklilikle cevap verin; İsrail'le ticareti doğrudan veya dolaylı olarak, her ne şartta olursa olsun, neden sonlandırmıyorsunuz?

Bir de hedefleriniz vardı, yıllar önce ortaya bir 2023 hedefi koymuştunuz, "2023 ihracatında 500 milyar dolara ulaşacağız." demiştiniz. 2023'te ulaşamadığımız gibi, verilere baktığımızda üzülen söyleyeyim ki 2024'te de bu hedefe ulaşamayacaksınız. Ki zaten son kalkınma planınızda 2028 ihracat hedefinizin dahi 375 milyar dolar olduğunu açıkladınız. Tutturamadıktan sonra büyük büyük hedefler koymamanın bir anlamı olmadığını siz de anladınız diye düşünüyoruz.

İhracat ve ithalat konuşulurken çokça iletilen bir şikâyete de değinmek istiyorum: Kış saati uygulaması. Yani bir icraat düşünün ki öğrenciden emekçisine, tüccardan emeklisine herkese zarar versin. Çocuklar kör karanlıkta okuluna gitmeye çalışıyor, çalışanlar kör karanlıkta yollara dökülüyor. Tacir kesimi de bu zaman farkından çok rahatsız çünkü ticaret yaptığı ülkelerle arasındaki zaman farkının yok yere açıldığını düşünüyor. Çoğumuz bu konuyla ilgili kanun teklifi verdik. Bir an evvel eski düzenlemeye dönmemiz gerektiği düşüncesindeyim. Toplumdan bu konuda çokça talep olduğunu sizlere iletmış olayım.

Yine, direkt gelen bir talep, hizmet sektöründe önemli bir yer tutan yeme içme restoran hizmetlerinin vergi konusunda bir talebi var Sayın Bakan. Ben de bir restorancı olarak... Sektörün yüzde 1 vergiyle aldıkları ürünleri yüzde 10 KDV'yle satmayla ilgili bir sorunu var. Düşünün ki bir salatalığı alıyorsunuz, yüzde 1'le ikiye kesip tabağa koyuyorsunuz, artık yüzde 10'una satıyorsunuz. Bu işin düzenlenmesi lazım Sayın Bakanım çünkü esnaf artık kepenk kapatma noktasında direnmeye çalışıyor.

KOBİ'lerin, küçük esnafın finansman sıkıntılarının çözümü için bir an evvel adım atmalısınız Sayın Bakan. KOBİ'ler ekonomimizin temel taşı; inovasyon, istihdam yaratma ve kalkınmaya sunduğu katkıyla ekonomimizin en önemli aktörleri. Ancak KOBİ'lerimiz, esnafımız şu anda kan ağlıyor. 2024'ün ilk dokuz ayında 2023'ün ilk dokuz ayına göre kapanan şirket sayısı yüzde 23,1 artmış durumda. Karşılıksız çek verilerine bakıyoruz, yılın ilk dokuz ayında karşılıksız çek sayısı yıllık yüzde 77,4 artmış durumda. Bir an evvel KOBİ'lere verilmesi gereken can suyunu sağlamazsanız bir neslin ticari katili olacağımızı söylüyor, hepimize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, son yıllarda iktidar sürekli fahiş fiyattan söz ediyor, siz de fahiş fiyattan söz ettiniz. Fahiş fiyat nedir? Niğde, fasulye üretiminde ilk sırada. Tüccar tarlada -kuru fasulye- 30-35 lira aralığında ürün aldı. Bir markette şeker fasulyenin kilosu 402 liradan satılıyor. Yer fıstığı Osmaniye'de tarlada 30 liradan satıldı, üç harfli markette Mısır ülkesinden ithal edilen kabuklu yer fıstığı 74 lira 50 kuruştan satılıyor. Aksaray'da çerezlik ayçiçeğini tüccar ortalama 25 liradan aldı çiftçiden, Tarım Kredi markette dökmesi 99 liradan satılıyor. Süt ineçliliği yapan, sütü sağıp sanayiye veriyor; süt ineğine bakan, sütü 12 liradan satıyor, rafta süt 40 liradan satılıyor. Bu fiyat farkları fahiş fiyat kapsamında mıdır?

Araç muayene ücretleri 2018 yılında 198 liraydı, 1.821 liraya çıkmış bulunuyor. Bu süreçte, 2025'te de zam gelecek. Bu, fahiş bir fiyat mıdır? DAP gübre 2020 yılında 4 bin liraydı, bugün DAP gübrenin tonu 23.500 liradan satılıyor. Bu, fahiş fiyat mıdır? Gerçekten bu fahiş fiyatın ne olduğunu ben merak ediyorum, bir açıklasınız. Sayın Cumhurbaşkanını söylüyor, siz söylüyorsunuz; ortalıkta bir "fahiş fiyat" lafi var. Fahiş fiyatın ne olduğunu bilmiyoruz. Her gün raftaki ürüne zam geliyor. Vatandaşın alım gücü de bu ürünleri alabilmesi de olası olmaktan, özellikle "protein" dediğimiz et ve süt ürünlerindeki fiyat artışıyla çıkıyor.

Size sorular soruyoruz, bazen bize TÜİK'i adres veriyorsunuz. TÜİK'te güncel veri yok. Şimdi tekrar soruyorum: Buğday, mercimek, arpa, fasulye, mısır, soya, ceviz, badem, patates, soğan, nohut, ham ayçiçek yağı, çerezlik ayçiçeği, ayçiçek tohumu, yer fıstığı, aspir, canlı hayvan, et, gübre, yem, bardo sakatata, GDO'lu yem, şeker, pirinç, çeltik, kanola yağı, palm, süt tozu 2024 yılında bu ülkeye ne kadar girdi? Çünkü 21 üründe arz açığımız var. Bu arz açığı dikkate alınarak bu ürünlerin ülkemize giriş miktarlarının ne olduğunu öğrenmek istiyorum.

Yurt dışından ithal edilen angus cinsi hayvanların gemilerden indirilmeden önce üzerlerine sıvı dışkı sıkılarak hayvan ağırlıklarının ortalama 20 kilo artırıldığı iddia edilmekte ve ben gittim, yerinde gördüm, gerçekten hayvanın gözüne kadar dışkı sıkılmışlar. Bunlarla ilgili ne yaptınız, soruşturma açıldı mı, incelendi mi, yerinde değerlendirme yapıldı mı? Buna yönelik, alanda ciddi anlamda bir tepki var.

Son yıllarda şeker üretiminde şeker açığımız olmamasına rağmen ithalata gittiniz. Şu anda şeker ithalatının 2024 yılında yapılıp yapılmadığını da öğrenmek istiyorum. Yurt dışından getirilen ürünlerin GDO'lu olup olmadıklarının yönünde bir inceleme gerçekleştiriliyor mu? Bunun da önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü Türkiye'de mercimek başta olmak üzere farklı ürünler -buğday dâhil- ülkemize ithal geliyor, bunların GDO yönünden laboratuvar analizleri yapılıyor mu?

Sayın Bakan, bir de bu "Turquality" olayı var. Bu Turquality, doğru bir iş başladı 2004 yılında. Türkiye firmaları yurt dışında marka olsun diye destek veriliyordu. Sonra öğrendik ki bu yurt dışına giden firmalar markalaşmaya çalışırken yabancılara satılmış. Şimdi, marka olsun diye verdiğimiz destek, o yabancı firmanın üzerinden de sürdürülmüş yani şirket, yabancıymış, hâlâ siz destek vermişsiniz. Bu süreçte verilen paraların geri alınması yönünde bir çalışmanız oldu mu? Ne kadar bu tutar? Yani ülkenin kaynakları, yabancı şirkete dönmüş firmalara ne kadar aktarıldı, onların geri dönüşü sağlandı mı? Yazılı soruyoruz, bu konuda bir açık yanıt alamıyoruz. Bu konuda bizi bilgilendirirseniz memnun oluruz çünkü 2004'ten bugüne kadar süren süreçte, Sayıştay raporlarında da yer aldığı biçimiyle, Türk şirketi olmaktan çıkmış firmaya marka desteği niye verilir, neden verilir; bunu da verileriyle bize bir paylaşırsanız memnun olurum.

Ayrıca, bu markalaşma programı önemli, bununla ilgili destek sürmeli ama biraz da örneğin bir Türk peynirinin ya da Türkiye'de üretilmiş, buna benzer, markalaşması önemli olan ürünlerin de önceliklenmesinde yarar olduğunu düşünüyorum.

Bütçeniz hayırlı olsun ama Ticaret Bakanlığının bu bağlamda sorumluluğu ve yükünün ağır olduğunu biliyorum. Şu ithalatçı anlayıştan vazgeçip yerli üreticinin desteklenmesi gerektiğini söylüyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Okan Konuralp...

OKAN KONURALP (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Bugün, ağırlıklı olarak, Türkiye'nin İsrail'e ihracat yapıp yapmadığı tartışmaları üzerinden bir müzakere yürütüyoruz. Bu vesileyle, bu tartışmaların sembol isimlerinden birisi olan Saadet Partisinin Değerli Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'i huzurlarınızda bir kez daha rahmetle anıyorum.

Sayın Bakan, ben de Türkiye'nin İsrail'e ihracat yapıp yapmadığına yönelik tartışmalara ilişkin sizinle soru önergeleri üzerinden kendi yaşadığım bir durumu değerlendirerek katkı vermek istiyorum.

Sayın Bakan, sunuş konuşmanızda, bence, arkadaşlarımızın son derece yerinde ve haklı tepkilerine istinaden "Biz size nezaketsizlik yapmayacağız." ifadesinde bulundunuz. Bakın, size ben bir nezaketsizlik örneği vereyim Sayın Bakan: Ulaştırma Bakanı arkadaşınız Abdulkadir Uraloğlu 11 Ocak 2024 tarihinde bir basın açıklaması yapıyor, bir gazeteci arkadaşına bir mülakat veriyor. Bu mülakatta, 7 Ekim-31 Aralık tarihleri arasında Türkiye limanlarından İsrail'e giden gemiler hakkında bir veri paylaşıyor ve bu paylaştığı veriye istinaden de ben kendisine 2 soru yöneltmişim: "7 Ekim-31 Aralık 2023 tarihleri arasında Türkiye limanlarından İsrail limanlarına direkt giden gemilerin bandıralarını hangi ülkelere aitler? Bu gemilerin sahibi firmaların isimleri nelerdir?" diye. Diğer soru olarak da Türkiye limanlarından İsrail limanlarına transit giden gemilerin bandırasını sormuştum. Bana "Bu soruların yanıtlarını Ticaret Bakanlığınızdan almanızın daha uygun olacağı değerlendirilmiştir." şeklinde bir yanıt verdi. Şimdi, buna istinaden, Sayın Bakan Dijital Mecralar Komisyonuna geldi, ben de neden böyle bir yanıt verme ihtiyacı hissettiğini kendisine orada yönelttim, bu sefer de sizin kendisiyle aramızda geçen bir diyalogu Meclis Komisyon tutanaklarına geçtiği şekilde aktarıyorum: "Sizin soru önergenize istinaden, bütün bu soru önergenini biz Ticaret Bakanlığımıza yönlendirelim, Ticaret Bakanlığının bizden istediği bilgileri ona verelim ve oradan cevaplınsın, bütün mantık budur." diyerek bir yanıt verdi. Bu yanıt istinaden ben aynı soruları size yönelttim Sayın Bakan. Gelen yanıtımız şudur: "Konuyla ilgili olarak, Bakanlığımızın 9 Nisan 2024-2 Mayıs 2024 tarihli basın açıklamasında kamuoyuna bilgilendirme yapılmıştır." Sayın Bakan, bu nezaketsizlik. Bir milletvekilinin sormuş olduğu soruya böyle bir yanıt verme nezaketsizliğini nereden, hangi güçten, hangi kaynaktan alıyorsunuz? Bir, benim sorduğum soruların sizin yapmış olduğunuz basın açıklamasıyla hiçbir alakası yok. Neden bu gerçeği saklıyorsunuz bizden? Benim sorduğum sorulara yanıt veremeyebilirsiniz, yanıt vermeme gerekçelerini soru önergeme yanıt olarak ifade edebilirsiniz ama sorularıyla alakalı olmayan 2 tane basın açıklamasını, ekte koyma ihtiyacı bile hissetmeden, tek cümleyle ifade etmeniz gereği nedir? Neden bu gerçeğe kaçırıyorsunuz? Açıkça söyleyin "Ben, gemilerin hangi ülke bandıralısına ait olduğunu açıklayamam, şu nedenden dolayı açıklayamam." deyin. Neden demiyorsunuz? Bu konuyla, bu 2 soruyla hiç alakası olmayan 2 tane basın açıklamanızı, üstelik basın açıklamanızın metnini eke bile koymaya tenezzül etmeden göndermeyi doğru ve uygun buluyor musunuz?

Sayın Bakan, bizim ortaya koymuş olduğumuz tezlerin doğruluğundan bir şüphem yok ama bizim ortaya koyduğumuz tezleri yalanlayamıyor oluşunuzun da... Hadi, diyelim sizin ortaya koyduğunuz tezler doğru, sizin ortaya koyduğunuz tezleri de kamuoyunda yaygınlaştıramıyor oluşunuzun nedeni de bu kibriniz. Milletvekili size 2 tane soru soruyor, bu soruya yanıt verme ihtiyacı hissetmiyorsunuz. O zaman çıkın, bu gemilerin sahipleri kimler? Hadi, o zaman şunu söyleyin: Türkiye'den Filistin'e ihracat yapan firmaların isimlerini açıklayın. Türkiye'den ithalat yapan Filistinli firmaların isimlerini açıklayın. Neden bu firmaların isimlerini açıklamıyorsunuz? Anadolu Ajansının metninin arkasına sığınmışsınız Anadolu Ajansının değerli emekçileri hiç üzerlerine alınmasın, doğru sorulmuş hiçbir soru yok burada. Anadolu Ajansının metninde eksik olan en önemli soru şudur... (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OKAN KONURALP (Ankara) - Toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Konuralp, teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Soruyu sorsun da...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soru kısmı da var, orada sorun olmazsa.

OKAN KONURALP (Ankara) - Peki, soru kısmında sorayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ednan Arslan...

Sayın Arslan, buyurun lütfen.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben, şimdi, burada, halef selef 2 Bakanın bakanlık yapma tarz ve yöntemleriyle ilgili bir iki şey söylemek istiyorum. Şimdi, birisi Komisyon Başkanımız Sayın Mehmet Muş, birisi de şu anki mevcut Bakanımız. Mehmet Muş'un zamanında, e-ticaretle ilgili bir düzenleme gelmişti ve Sayın Bakan Komisyona gelip -tutanaklardan da görebilir herkes- o kanunun neden çıkması gerektiğini, neden bu kanunun ülke için ihtiyaç olduğunu çok güzel bir şekilde o zaman izah etmişti, anlatmıştı ve getirmiş oldukları metnin arkasında durmuştu ve o dönem oy birliğiyle yasalaşmıştı. Ama Sayın Bakan, bu, çok önemli ve iki yıl önce halef selef olduğu Bakanın getirmiş olduğu yasayla ilgili, değişikliklerle ilgili kendisi değil, değerli bürokratlarını ve Bakan Yardımcısını Komisyona göndermeyi uygun görmüştü. Hâlbuki, sizden önce çıkmış olan bu yasanın, hatalıysa, düzeltilmesi gerekiyorsa bunun bizzat sizin tarafınızdan gelip ifade ediliyor olması çok kıymetli olurdu. Zannediyorum, arkanızdaki bürokrat grubu da o dönemde Sayın Mehmet Muş'la da çok büyük bir miktarda değişmeden çalışan bürokratları. Yani, siz geldikten sonra, herhâlde, o bürokratların yüzde 90'ı, 80'i de değişmedi.

Yani, sonuç itibarıyla, sunumunuzda da -herhâlde eksik biliyorsunuz- dediğiniz bir şey var: "İşte, ihracatlarından, teşviklerinden ikişer kat düşecek." Ama öyle değil, 2024 yılı için yani 2025 Martta 4 kat ihracat, 4 kat teşvik vergisi düşecek net işlem hacminden. Niye? Çünkü siz bu eşik bedelleri değiştirmeden, matematik oyunuyla, kanun yoluyla hile yapıyorsunuz ve bu devletin kasasına girmesi gereken çok önemli bir miktar paranın bu devletin kasasına girmesini engellediniz ve orada Hazine ve Maliye Bakanlığının herhangi bir etki ve analiz raporu da yoktu. Ya, insan bir sorar, yani "Biz böyle bir düzenleme yapıyoruz, bir bakın nasıl bir mali kayıp yaratacak?" diye sormanız gerekirdi. 2025 için 3 katı ihracatın ve teşvikin. 2026'dan sonra da 2 kata düşecek. Peki, 2026 normaliyse niye üçer kat, niye dörder kat şimdiden düşüyorsunuz? Biz dedik ki: "Ya, şurada iki ay kaldı, üç ay kaldı, bekleyelim; bakalım, bu lisans bedeli oluşuyor mu oluşmuyor mu, görelim. Eğer gerçekten zarar veriyorsa da bunu düzeltelim." Sayın Bakanım, o gün Komisyona gelen bürokratlarımızdan birisi şunu söyledi: "27-28 milyar bir lisans bedeli oluşacak eğer bu mevcut yasa devam ederse. Ama eğer bu düzelirse, bu miktar 1-1,5 milyar liraya düşecek." Ya, siz kimin parasını kimden kıskanıyorsunuz? Yani, ne yapıyorsunuz anlamıyoruz. Yani, bu para, milletin kasasına girecek bir para bir şirketin cebinde kalıyor.

Şimdi, bakıyoruz, bir de orada bir şey daha var yani yüzde 20 baraj konulmuş. Niye konulmuş bu? Bir şirket tekel olup da bu piyasayı tamamen ele geçirmesin. Çünkü dünya da örnekleri var, işte Amazon gibi şirketler ele geçiriyor. Bizim ülkemizde ele geçirilmesin diye bir kural konmuş, orada da onun yüzde 15'ini artacak şekilde diye bir de 20'yi 23'e esnettiniz. Demek ki bir şirket var, kollanması gereken bir şirket var ve o şirketi hem lisans bedellerini, ihracat ve teşvik bedellerinin 4 katını düşmek yoluyla hem de düşmüş olmamıza rağmen net işlem hacminin gene 20'lerin üzerinde kaldığını görüyoruz ki burada da 3 puanlık bir iyileştirme yapma ihtiyacı hissettiniz. Şimdi, bakıyoruz, bunu, o zaman Bakan Yardımcısı arkadaşımız, burada kendisi "Ya, bunlar bunu ödeyemez." Oradaki arkadaşlar "Ya, bu lisans ücretleri ödenemez." dediler. Peki, yani, Türkiye Cumhuriyeti'ni, devleti "Ya, onlar burayı terk ederler, bunlar bu platformdan çekilirler, işte sorun, sıkıntı olur." diye küçük düşürmenin de bir mantığı yoktu Sayın Bakanım. Şimdi bakıyoruz, işte neymiş? Togg alana 30 bin lira indirim, Trendyol'un sayfasında, elektrik indirimi, bir yıl boyunca. Yani şu ana kadar 20 bin Togg satılmış, yıl sonu 25 bin. Demek ki önümüzdeki yıl da bir 25 bin satılırsa 750 milyon liralık varsıl olan yani Togg'u satın alabilecek kişilere 750 milyon lira bu şirket verebiliyormuş. Peki, bu şirket, bu 750 milyonu verebiliyorsa, belki, inşallah 50 bin olur, inşallah 100 bin olur, inşallah 1 milyon olur bu Togg'un satışı; ben övünürüm, mutlu da olurum. O zaman bu elektrik firmalarına ödeyecekleri paralar nereye geliyor biliyor musunuz, hiç bunun hesabını yapmış mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Demek ki bu adamların bu paraları ödeyecek gücü kudreti varmış ve demek ki bizim yaptığımız yasalar yanlışmış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

Sayın Semra Çağlar Gökalp...

Sayın Gökalp, buyurun lütfen.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; Türkiye bir liman ülkesi, bir ülke için bu oldukça avantajlı bir durum. Günümüzde soğuk savaşın yerini alan ticaret savaşlarının en önemli ve stratejik ayağı limanlar ancak sanırım, limanlar, hiçbir dönemde AKP iktidarı döneminde olduğu kadar başta uyuşturucu olmak üzere olumsuz yönleriyle gündeme gelmedi. Özelleştirme politikalarıyla limanlar yabancı ülkelere teker teker peşkeş çekilmeye devam ediliyor. Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen ısrarla Meclisten geçirilerek ihale yapmadan sözleşme süreleri uzatıldı; en çok dikkat çeken Antalya Limanı'ydı, 2028'de sözleşmesi bitecek olan liman 2047 yılına kadar Katar'a verildi. Ayrıca, AKP iktidarı döneminde hız kazanan liman özelleştirmelerinden sonra Türkiye'de pek çok liman uluslararası uyuşturucu sevkizatlarının dağıtım merkezine dönüştü. Gümrük muhafaza ekipleri 2023 yılında yaklaşık 12 ton uyuşturucu madde ele geçirmiş. 2023'te uyuşturucu madde ve kaçak ticari eşya yakalamaları önceki yıla göre yüzde 93 artmış. Bakan Bey, sabahki konuşmasında, 7 Kasım'a kadar 2024'te 17 ton uyuşturucu madde ele geçirildiğini söyledi. Tabii, bu yakalamalar iyi bir şey gibi görünüyor ancak bu kadar artışın bizi alarm durumuna geçirmesi gerekiyor aslında. Neden mi? Çünkü sokakta, okul önlerinde, Türkiye'de saklanıp yakalanan baronlarda ve uyuşturucu kullanım istatistiklerinde bu oranların buz dağımın görünen yüzü olduğunu anlıyoruz. Örneğin, bu yılın haziran ayında, Gemlik Limanı'nın, Kolombiya merkezli bir uyuşturucu kartelinin rotası olduğu deşifre edilmişti. Bir başka örnek

verecek olursak, EUROPOL tarafından hazırlanan rapora göre Avrupa'da kullanılan eroinin AB ülkelerine ulaşmasında Türkiye hâlâ önemli bir geçiş noktası. Bu sebeple, limanlar ve gümrük kapılarının sıfır geçiş sağlanana kadar bu belanın başlangıç ve en önemli noktası olduğunu bilmemiz gerekir. Bu anlamıyla, maalesef Türkiye'nin limanlarının sicili oldukça kötü durumda.

Sayın Bakan, siz de konuşmanızda dile getirdiniz, İsrail'in Gazze'deki savaş politikaları sebebiyle Bakanlığınız 2 Mayıs'ta İsrail'le ticareti durdurdu. Bu adımın kamuoyu baskısıyla alındığını biliyoruz ancak iktidar, bunu içerideki kitlesini konsolide etme, dışarıya da insan haklarına sahip çıkma pozları verme konusunda çokça kullandı ancak sonradan anlaşıldı ki ticaret kesilmemiş, daha da kötüsü 50 binden fazla insanın öldüğü Filistin'in adı üzerinden devam etmiş; hiç kesilmeseymiş daha iyiymiş.

Bakın, Sayın Bakan, öncelikle siz konuşmanızda Filistin meselesini millî bir mesele olduğunu söylediniz ancak veriler bunun tam tersi olduğunu ortaya koyuyor. Bakın, birkaç çarpıcı veri paylaşayım: Ocak-eylül arası, geçen yıla göre bu yıl çelik neredeyse yüzde 15 bin, çimento 10 bin, deri yüzde 36 bin, tekstil yüzde 1 milyondan fazla artmış. Sadece bu da değil, ayrıca, başta Yunanistan olmak üzere komşu devletler üzerinden de İsrail'e ticaret devam ettiriliyor. Ticaret Bakanlığı ve TİM verilerine göre bu yılın Ocak-eylül ayı arası dönemde geçen yılın aynı dönemine göre Yunanistan'a ihracat yüzde 26,8 artmış; tesadüf işte (!) Üstelik İsrail İstatistik Enstitüsü de İsrail'in Türkiye'den ithalatının devam ettiğini açıkladı. Şimdi, siz, tutup "İsrail'in ağızıyla konuşuyorsunuz." diyerek bu gerçekleri örtemezsiniz, neyse hakikat onu söyleyin; zira artık herkes biliyor. İktidar olarak sizin bir taraftan iç ve dış kamuoyunda Filistin'de yaşanan soykırımı siyaseten kullanırken diğer taraftan da Türkiye'nin pek çok limanında savunma sanayisi malları da dâhil olmak üzere pek çok ürünün İsrail'e sevkini sürdürdüğünüzü artık herkes biliyor. İnkâr etmeyi bırakıp ne yapacağınızı bir an önce samimiyetle açıklamamızı bekliyoruz.

Sayın Bakan, Türkiye işgal etmeden önce nüfusunun büyük çoğunluğu Kürt olan Afrin milyonlarca zeytin ağacı olan dünyanın zeytinyağı üretim merkezlerinden biriydi. Türkiye Afrin'e girdikten sonra Afrinlilere ait olan ve piyasa değeri 200 milyon dolar olan Afrin zeytinleri savaş ganimeti olarak silahlı gruplara bırakıldı. Peki, bu zeytinler ne yapıyor? Bakın, Tarım ve Orman Bakanlığı 2023 yılında zeytinyağı üretiminin önceki yıla göre yüzde 80 arttığını iddia ediyor ancak verilere göre Türkiye'nin yağlık zeytinyağı alanı, zeytinyağı üretimi, ağaç başına kilo verimi 2023'te son beş yılın en gerisinde. Türkiye'nin 2023'te 63 bin ton ithalatının yüzde 99'u Suriye'den, daha doğrusu Afrin'den karşılanmıştır ama 2023 yılında önceki yıllara göre ihracatta da rekor artış olmuş. 2023 yılında yağlık zeytin üretimi ve verim oranları düşmüşken zeytinyağı ihracatı önceki yıllara göre 3 katına çıkmış. Peki, bütün bunlar ne anlama geliyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'in Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi Sayın Turan Çömez'e geçeceğim ancak Sayın Çağlar Gökalp, Türkiye'nin Afrin'de işgalci olduğunu konuşmanızda dile getirdiniz. Diğer görüşlerinize ben genelde müdahale etmiyorum ancak Türkiye kendi ulusal güvenliği için Birleşmiş Milletlerin 51'inci maddesi gereği orada bir müdahalede bulunmuştur ve bu kendi ulusal güvenliğini sağlamak için, uluslararası meşruiyete dayanan Birleşmiş Milletler Antlaşmasından -51'inci maddesini herkes okuduğu zaman, buradan- doğan haklarını kullanmıştır. Türkiye'nin kendi ulusal güvenliğini sağlamak için yaptığı faaliyetleri, icra ettiği operasyonları işgalci olarak tanımlamayı doğru bulmuyorum ve meşru hukuk zemininde yapıldığını ifade etmek istiyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Ticaret Bakanlığı (Devam)

b) Helal Akreditasyon Kurumu (Devam)

c) Rekabet Kurumu (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Turhan Çömez...

Sayın Çömez, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar; ben bugün İsrail ticareti konusunda birtakım veriler paylaşacağım ve birtakım sorular yönelteceğim. Sayın Bakanla çok geçmişe dayalı bir hukukumuz var, otuz yıllık bir hukuk ama hukuktan öte de bir dostluğumuz var ve kendisinin benim biraz sonra yönelteceğim sorulara ve kısmen yapacağım eleştirilere de çok samimi, iyi niyetli cevap vereceğine yürekte inanıyorum.

Sayın Bakan, az önce Sayın Konuralp verilen soru önergelerine cevap verilmediğini ve verilenlerin yetersiz olduğunu söyledi ve bir eleştiri yöneltti, ben de bir başka eleştiri yönelteceğim. Bakın, size tam on ay önce bir soru önergesi vermiştim, diyordum ki: "Sayın Bakan, şu anda Türkiye ile İsrail arasında bir ticaretten bahsediliyor. Her gün çok sayıda kargo uçağı, kargo gemisi İsrail'e gidiyor; şu ana kadar 300'den fazla gemi kalktı. Nedir bu işin aslı astarı?" diye soruyorum. Kimin adına soruyorum? Millet adına soruyorum. Kime soruyorum? Sayın Bakana soruyorum. Bunların cevapsız kalması, bunların muhatap alınmaması bizim tarafımızdan doğru kabul edilmiyor. Meclisin ve Parlamentosunun İç Tüzük'ü de diyor ki: "15 gün içerisinde buna cevap verin." Tabiiyle, bunların cevapsız kalmaması son derece önemli.

Bakın, sadece size değil aslında, mesela, Sayın Vedat Işıkhana bir soru önergesi vermişim çünkü elimizde enteresan veriler vardı, diyoruz ki: "Sayın Işıkhana, şu anda İsrail'de birçok genç askere alındı. Malum, işgal ve soykırım münasebetiyle orada bir iş gücü açığı olduğundan bahsediliyor. Türkiye'den işçi gittiğine dair önemli bilgiler ve belgeler var elimizde. Ne diyorsunuz?" diye soruyorum, Sayın Bakan yine buna cevap vermiyor, veremiyor çünkü aynı esnada, bakın, Dorad Enerji şirketinin yüzde 25'i Türklere ait; orada harıl harıl İsrail'in askerlerine enerji sağlıyor." ve ben diyorum ki: "Buradan oraya giden herhangi bir işçi var mı?" yine cevap yok. Tabii, o da yeterli değil, Sayın Millî Savunma Bakanına defaatle soru önergeleri veriyorum, birçok maddeyi net olarak ortaya koyuyorum, yine cevap yok; keza Dışişleri Bakanı da öyle ama bugün siz olduğunuz için size bu eleştiriyi yöneltiyorum Sayın Bakan, bunları lütfen cevapsız bırakmayın. Meclisin saygınlığına hanel getiren bir durum.

Biz, tabii, bu eleştirileri yöneltirken bir taraftan da "Bu ticaret devam ediyor." dedik ama siz de dediniz ki: "Hayır, böyle bir ticaret yok." fakat nihayetinde öğrendik ki "Mayıs ayında bu ticareti durdurduk." dediğiniz an demek ki bu ticaret var imiş, bu zımmen böyle okunuyor, böyle değerlendiriliyor. Tabii, bu arada, ben yurt dışından da bazı çalışmalar yaptım, mutlaka sizin elinizde daha kapsamlı istatistikler vardır, "Bu ticaret durdu." denildiği andan itibaren Mısır ile Türkiye arasındaki ticaret 2 kat artmış, Mısır ile İsrail arasındaki ticaret de 3 kat artmış. Dolayısıyla, Sayın Bakan, bunun makul ve mantıklı bir açıklamasını mutlaka yapmamız lazım çünkü diyorum ki: "Acaba -elimde buna dair bir kanıt yok- Türkiye ile Mısır arasında artan ve Mısır ile İsrail arasında artan ticaret bir hülle yoluyla Türkiye'den İsrail'e yapılan ticaretin bir anlamda kanıtı mıdır?" Buna dair bize tatmin edici açıklamalar yaparsanız çok makbule geçer. Yine, ZİM şirketinin gemileri iki gün önce Türkiye limanına geldi, İsrail'in en büyük ticaret gemilerinden bir tanesi, maalesef, şu anda onunla ilgili ticaret çalışmaları da devam ediyor; gördüğümüz gibi, bunların konteynerleri Türkiye'de. Keza Catering gemisiyle ilgili İsrail'e silah taşıdığına dair ciddi eleştiriler yapıldı. Yine, bununla ilgili de tatmin edici bir cevap verilmedi.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı bir süre önce açıkladı, "Filistin'e çok ciddi yardımlar yapıyoruz, 666 ton yardım yaptık." dedi fakat...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - 85 bin ton.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Anladım ama elimdeki rakam bu, Sayın Cumhurbaşkanının bir açıklaması. Diğer rakamları da paylaşırsanız sevinirim.

Fakat ilginç olan şu, aynı dönemde Sayın Dışişleri Bakanı dedi ki: "Biz Ürdün üzerinden paraşütlerle yardım göndermek istiyoruz fakat İsrail'den bununla ilgili izin alamadık." Biraz sonra önemli rakamlar paylaşacağım sizinle, şimdi diyorum ki: Madem bunları gönderebildiniz... "85 bin ton." diyorsunuz, ben de 666 ton diyorum, elimdeki bir başka gerekçeyle yapılmış açıklamayı kanıt olarak sunuyorum. Dışişleri Bakanlığından aldığım önemli bilgiler var, deniyor ki: "Türkiye'nin gönderdiği yardım malzemelerinin birçoğu şu anda Mısır'ın El Ariş üssünde bekletiliyor." Sayın Bakan, Allah aşkına, bana bunların Refah Sınır Kapısı'ndan geçtiğini, buradan Gazze'ye gittiğini, Batı Şeria'ya gittiğini kanıtlayacak bir video, buraya gidip bunları dağıttığına dair herhangi birileri varsa benimle temas ettirin, burada tatmin olmak istiyorum çünkü bu konuda elimizde ikna edici hiçbir bilgi ve belge yok.

Öte yandan, sizin "İsrail'le ticaret yapılmıyor." dediğiniz dönemde çok ilginç bazı verilere ulaştım ben. Şu görmüş olduğunuz belge tarihî bir belgedir, size de takdim edeceğim Sayın Bakan, haberiniz olmayabilir; TÜİK'ten aldığım belge bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çömez, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bunca şeyin üstüne de 7 Ekim tarihinden sonra 2 Mayıs'a kadar İsrail'le ticaret noktasında inkâr diye bir şey var mı? Ne dedim? "Özel şirketler yapıyor, uluslararası şirketler yapıyor ve yüzde 33 azalttık." dedim. Bunun aksine bir kelimeyi bulun; gelin, özür dileyeceğim sizden ama bulamazsınız, böyle bir şey yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Söz vereceğim, teşekkür ediyorum,

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ha özel şirketler yapmış ha devlet şirketleri yapmış.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Hayır "Biz ticaret yapmıyoruz." lafını, bu kelimeyi...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - O zaman o "özel şirketler" lafını ben kabul etmiyorum.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - "Ateşkes için uğraşılıyor ve ateşkes sağlanacak, yardımlar noktasında Türkiye en önde gelen ülke konumunda." denildi. O yüzden lütfen, tarihleri, kronolojiyi saptırmayalım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Anlaşılan benim sizinle...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Ben kronolojiyi çok iyi biliyorum.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Hayır, saptırmıyorum. Anlaşılan, benim sizinle bir kahve içmem gerekli.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toplantı sonrasında odaya davet ediyorum, kahveler benden.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, size söz vereceğim.

OKAN KONURALP (Ankara) - Sorularımıza burada yanıt versin ama Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Verecek, burada verecek.

Sayın Zühal Karakoç Dora, buyurun.

ZÜHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Sayın Başkan ve çok kıymetli bürokratlar; öncelikle 2025 yılı bütçemizin hayırlar getirmesini diliyorum.

Türk ve Türkiye Yüzyılı; terör örgütlerinin kökünü kazımaya, Türk milletinin şahlı ruhunun devamlılığına, topraklarımız üzerindeki küreselci, emperyalist senaryoları yırtıp atmaya içilen anttır. Türk ve Türkiye Yüzyılı; her ferdiyle tek millet, her karış toprağıyla tek vatan, gazileri ve şühdasıyla tek bayrak, Edirne'den Ardahan'a tek devlet olmanın tescilidir. Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın cümle kapılarında biri olarak da ekonomik refah, güven ve istikrarın sağlanması söyleyebiliriz. Millî ekonomimiz, ülkemiz üzerinde hesap yapan iç ve dış işgal cephelerinin tüm saldırılarına karşı büyük Türkiye hedefiyle, güven veren iktisadi hamlelerle yükselmeye devam etmektedir. Bu yükseliş karşısında hepimizin yüreğini yakan, sevdiklerimizi, ailelerimizi, hemşehrilerimizi bizden koparan "asrın felaketi" olarak nitelendirdiğimiz 6 Şubat depremiyle karşı karşıya kalmış, yaralarını devleti ve milletiyle el ele sarmakta olan Kahramanmaraş'ımızın dışarıda ya da geri planda kalmasını bekleyemeyiz.

İlimizin, felaketin maddi ve manevi anlamda ağır faturalarıyla baş başa bırakılması elbette düşünülemez. Kahramanmaraş için mücbir sebep hâlinin 30 Kasım 2024 tarihinde sona ermemesini, bu sürenin uzatılmasını, başta can çekişmekte olan Kahramanmaraşlı iş insanlarımız olmak üzere bütün hemşehrilerimizin haklı ve insani talebi olarak görün lütfen. Van depreminde yetmiş iki ay, Marmara depreminde yirmi dört ay olarak uygulanan mücbir sebebin asrın felaketinin büyüklük bakımından göz önüne alındığında ne kadar yetersiz ve ne kadar az kaldığı kamuoyunun ve kamu otoritesinin takdirindedir Sayın Bakanım. Mücbir sebep hâlinin, başta depremin merkez üssü Kahramanmaraş olmak üzere, depremden en fazla yara alan illerimizle sınırlı kalmak kaydıyla son bir defaya mahsus olarak 2025 yılı sonuna kadar, bu mümkün değilse bile en azından 2025 yılının ilk altı ayını kapsayacak şekilde uzatılması, süresi dolmuş kapasite raporlarının mücbir sebep hâli kapsamında uzatılması, beyan ve bildirimler için hemşehrilerimize ek süre tanınması vicdani sorumluluğumuzdadır Sayın Bakanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kahramanmaraş'ın yeniden ayağa kalkması için yaralarını sarmaya, acılarını geride bırakmaya çalışan hemşehrilerimizin üzerinden ekonomik yüklerin kaldırılması amacıyla deprem sonrasında yeniden toparlanma sürecine giren ve hâlihazırda finansman sorunu yaşayan firmalarımızın finansmana erişimi noktasında gerekli kolaylıkların sağlanması gerekmektedir. EXIMBANK reeskont kredilerinde depreme maruz kalan Kahramanmaraşlı işletmelere öncelik tanınması, KGF kredilerinin bölge işletmelerinde hemşehrilerimize öncelikli olarak kullanılmasını, yaşadığımız deprem felaketi nedeniyle, artan kiralar nedeniyle hemşehrilerimizin mağdur olmamaları amacıyla deprem felaketinden etkilenen iş yerlerine yönelik stopajdan indirim veya muafiyet imkânlarının sağlanması önem taşımaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarihi boyunca ticaret yollarına, bu yollar üzerindeki kervansaraylara, ticaretle birlikte gelen yüksek kültür seviyesine ev sahipliği yapmış, çeşitli medeniyetleri topraklarında ağırlamış Kahramanmaraş'ın ekonomik anlamda kalkınması, Türk ve Türkiye Yüzyılı'na hâkim olan "Türkiye büyüsün, Türk milleti güçlensin." vizyonunu ileri taşıyacaktır. Bu vizyon, ekonomide ihracata dayalı ve istihdam olanaklarını artırıcı bir ekonomik kalkınma modeli öngörmekte; bu doğrultuda, Kahramanmaraş'ımızın lokomotif sektörlerinden olan tekstil sektöründe artan dâhilde işleme rejiminin ve iplik ithalatının belli bir süreye kadar askıya alınması veya dâhilde işleme izniyle birlikte yerli iplik alımının en az yüzde 50 oranında zorunlu tutulması, ulusal ekonomimizi gözetken yerli ve millî politikaların yerel düzeyde bir yansıması olacaktır. Önceliğimiz, dünya ticaretinde önemi artan, alım gücü yüksek, genç ve dinamik nüfuslu bir Türkiye'yi görmek; önceliğimiz, asrın felaketini geride bırakan güzide şehrimiz Kahramanmaraş'ımızı birlikte inşa etmektir. Hemşehrilerimizin sevinciyle de derdiyle de hemhâliz. Nerede olursak olalım, hangi mesleği yaparsak yapalım doğduğumuz toprağı, ailemizle ve sevdiklerimizle aldığımız nefese, Kahramanmaraş'ımızın asrın felaketinden önceki güzel günlerine hep birlikte hasretiz. Vuslata erişmek için heyecanımız diri, var gücümüzle çalışma gayreti içerisindeyiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Nermin Yıldırım Kara, buyurun lütfen.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, iyi akşamlar.

Bütçenin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Deprem bölgesinin bir milletvekili olarak özellikle seçim bölgem Hatay'da iktisadi faaliyetlerin ve işletmelerin zayı olan malları ve bilançolarındaki aktiflerinde özellikle duran varlıkları için herhangi bir hesaplama yapılırken öz kaynaklara negatif bir etki yaratacağını size ifade etmek istiyorum. Ne demek istiyoruz? Zayı olan mallar, özellikle de beton altında kalan makine ve teçhizatlar, duran varlıkların hesaplanmasında mali tablolar açısından negatif etki yapar; Türk Ticaret Kanunu madde 376'ya göre de bu, borca batık olmayla ilgili bir durumu yaratır. Dolayısıyla fiilî ve kaydi envanter birbiriyle örtüşmediği için de mali tablolar açısından büyük bir sıkıntının baş göstermesine sebep olur ve sonrasında da hiçbir mükelleften enflasyon düzeltmesiyle alakalı sağlıklı mali tablolar alamazsınız.

Hatay'da küçük esnaf âdeta can çekişiyor, hem işletmeler hem küçük esnaf artık kepenk kapatmayla karşı karşıya. Verilen 750 bin liralık destek kredilerinde, bunlarda bankalar o kadar acımasız ki o krediyi veriyor fakat bazı enstrümanları var "Mecbur onu alacaksın." diyor, satıyor onu ve kooperatiflerin kestiği bazı giderler var, maktu bazı giderleri de mecburen ödemek zorunda kalınca esnafın eline kuş gibi bir kredi kalıyor. Şimdi, bu kredilerle geçmişte bir çekici alan esnaf, özellikle de bu nakliye ve lojistik sektöründe faaliyet gösteren firmalar şimdi, bir çekiciyi bırakın 750 bin liraya, 690 bin liraya, kalan tutara hiçbir şey alamıyor. Aynı şekilde, serbest meslek erbabları da özellikle bu KOSGEB kredilerinden -hem mali müşavirler hem de avukatların şirketleri zaten yıkıldı, ofisleri yıkıldı, personelleri öldü- hiçbir hibeden, hiçbir krediden asla yararlanamadılar.

Şimdi, hepimiz biliyorsunuz ki Hatay, özellikle demir çelik sektörü, imalat, ihracat ve ithalatla millî hasılaya en fazla katkı koyan, özellikle de vergi açısından, ihracat açısından en önemli illerin başında geliyor fakat aldığı hizmet noktasında maalesef yetersiz. İmalatçılar ve ihracatçılar, döviz bedellerini yurt dışından getirdiklerinde, özellikle filtre sektöründe veya demir çelik sektöründe tekrar ham madde alabilmek için -bakın, bu döviz satacak çünkü Merkez Bankasına satmak zorunda, mevzuat bunu emrediyor- gidiyor, tekrar ithalat yapıyor.

Yani TL'ye çevirirken oradan kur farkından bir zarar ediyor; yine, o mamulü üretebilmek için gidiyor, dolar alıp yurt dışına ithalat yapıyor. Sayın Bakanım, aynı zamanda, bu firmalar yüzde 2'lik bir primi gerçekten karşılayamıyorlar, yüzde 2'lik prime sahip olamıyorlar; özellikle grup içi şirketler var, yönetim kurulu birbirileriyle aynı olan şirketlerde büyük bir sıkıntı. Dolayısıyla, ihracatçı firmaların özel ve uzun vadeli, düşük faizli kredilere, finansmana ulaşmaya ihtiyaçları var; bu elzem.

Yayladağı Sınır Kapısı'nı söylemek isterim. Hatay için, tarihî, kültürel ve ekonomik açıdan her dönem bizim için kıymetli olan bir kapıydı ancak 2013'ten bu yana Yayladağı Sınır Kapısı'ndan sınırlı ve özel durumlarda geçiş izni veriliyor. O bakımdan, bizim için ekonomik katkı sağlaması açısından Yayladağı Sınır Kapısı önemli; bununla ilgili bir çalışmanız var mı, bunu merak ediyorum.

Deprem bölgesinde ticari hayat canlanmadığı için... Esnaflar depremden önce, örneğin bir yıl evvel çekmiş krediyi, tüketici kredisini veya esnaf kefaletini; bir yıldır ödüyormuş. Deprem oldu, altı ay bir erteleme geldi, sonra bitti. Bakın, enkaz altında kaldık, kaskosuz aracı beton altında kaldı; evi yıkıldı, işi yıkıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Asla ödeyemiyorlar. Lütfen, bu konuda yeniden bir düzenleme ve yeniden bir yapılandırma metodu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karagöz...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan ve Bakan Yardımcıları, sayın bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanın yapmış olduğu sunumla birlikte Bakanlığın ileriye dönük planları ve politikaları hakkında bilgiler aldık. Sayın Bakan mevcut durumdan her ne kadar iftiharla bahsediyor olsa da bizler sürekli halkın içinde olduğumuz için durumun hiç de öyle tozpembe olmadığını farkındayız. Tercih edilen ticaret politikalarının ve ekonomi politikalarının küçük esnafımıza, KOBİ'lerimize, ihracatçılarımıza, sanayicilerimize ve her bir vatandaşımıza oluşturduğu yüke şahitlik ediyoruz. Uygulanmak istenen politikaların yalnızca günü kurtarıcı, geleceği olmayan, halkın gerçek sorunlarını çözmekten uzak olduğu apaçık görülüyor.

Sayın Bakan, ticaretle uğraşan vatandaşlarımızın ne kadar dertli olduğundan tekrar tekrar bahsetmeye gerek olduğunu sanmıyorum. Sizler de bu makamda bulunduğunuza göre ne kadar büyük sorunların olduğunu farkındasınızdır herhâlde ancak sormak istiyorum: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği verilerine göre, bu yıl ocak-eylül dönemleri arasında yeni kurulan şirket ve ticari işletme sayısının geçen senenin aynı dönemine göre yüzde 14,7 azaldığını biliyor musunuz? Aynı dönemde kapanan veya tasfiye edilen şirket ve ticari işletme sayısının 52 bine ulaştığından haberiniz var mı? Aynı dönemde, yeni işe başlayan esnaf ve sanatkârlar sayısı yüzde 14,9 azalırken işi bırakan esnaf ve sanatkâr sayısının 82 bini bulunduğu konusu hakkında sizlere bilgi verildi mi? Verdiğimiz yazılı soru önergesine karşılık olarak Bakanlığınızdan aldığımız cevaba binaen son dört yılda Amasya'da 300 şirket ile ticari işletmenin kapandığını, 1.777 esnaf ve sanatkâr sicilinin ise terkin ettirildiğini görüyoruz. Amasya esnafı mutsuz; Amasya'da ticaretle uğraşan, istihdam sağlayan, üretime katkı sunan vatandaşlarımız endişeli ve önünü göremiyor. Esnaf tefecinin eline düşmüş durumda. İcra dairelerine bu sene tam 7,9 milyon dosya geldi. Sizin iktidarınız döneminde 2,5 milyon esnaf battı. Konkordato ilan eden şirket sayısı geçen seneden bu seneye tam 2 kat arttı. Yaratılan güvensizlik ortamı, fiyat istikrarının sağlanamaması, düşürülemeyen enflasyon, kredi faiz oranlarının yüksekliği, verilmeyen destekler, ticaretle uğraşan vatandaşlarımızın ticari faaliyetlerine zarar veriyor.

2024'ün ilk sekiz aylık döneminde ithalat verileri incelendiğinde, üretimde temel girdiler arasında yer alan enerji ithalatının yüzde 6,3; demir çelik ithalatının yüzde 10,6 ve plastik ithalatının yüzde 7,4 azaldığını görüyoruz. Sayın Bakan, size soruyorum: Bu sekiz ay içinde ülkemiz yeni bir enerji kaynağı mı buldu? Bu soruların cevabının "Hayır." olduğunu hepimiz biliyoruz. İthalata dayalı üretim yapan sanayicilerimizin girdi ithalatı azalıyor bu demek oluyor ki üretim azalıyor, ekonomi yavaşlıyor. Dış ticaret endekslerindeki gelişmelere baktığımızda, ihracattaki artışın reel artış olmadığı, ihracat fiyatlarındaki artıştan kaynaklandığı ortada. Bu noktada daha dikkatli çalışmalar yürütülmesi şart. Binbir emekle oluşturulan Türk sanayisini her birimiz pamuklara sarmalı, korumalı, üretimi kalıcı olarak artıracak şekilde desteklemeliyiz.

Son yıllarda sergilenen ekonomi ve hukuk politikaları dünyanın gözü önünde Türkiye'yi ikinci sınıf bir konuma itmiştir. Yabancı yatırımcı, otoriterleşen rejim karşısında hızla ülkemizden uzaklaşmaktadır. Türkiye'ye gelen doğrudan yatırımcı sermaye miktarı olarak azaldığı gibi kalitesi de her geçen gün daha da bozulmaktadır. İktidarın beceriksizliği sayesinde Türkiye'nin kaybettiği doğrudan yatırım miktarı 350 milyar doları buldu. 350 milyar dolar, 1 milyon kişilik istihdam anlamına gelmektedir.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Ticaret Bakanlığının bütçesinin yerli üreticiyi güçlendiren, halkın temel ihtiyaçlarını gözetten bir anlayışta oluşturulmasını talep ediyoruz. Ülkenin dört bir yanında halkımız geçim mücadelesi verirken Bakanlığın bu gerçeklerden uzak, halkın ihtiyaçlarına duysarsız bir tavırla hareket etmesini kabul etmemiz mümkün değil. Halkın yararına, şeffaf, adil bir ticaret politikasının inşası Hükümetin asli görevi olmalıdır. Türkiye'nin refahı için ekonominin temeli olan esnafımızın ve üreticimizin yanında olunmalıdır. Bu yolda atılacak her adım, yalnızca bugün değil yarının Türkiyesini de kurtaracaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karagöz, teşekkür ederim.

Sayın Ali Karaoba, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve değerli bürokratlar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ticaret Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Bakanlığı eleştireceğimiz, düzelmesini istediğimiz, şehirlerimiz için talep edeceğimiz birçok şey varken doğru yapılanları da söylemek gerekir. Sayın Bakan konuşmasında “311 şirketimize 332 markayla Turquality Marka Destek Programı kapsamında destek veriyoruz.” dedi, biz de bunu destekliyoruz. Yine, Küresel Tedarik Zinciri Yetkinlik Projesi desteği kapsamında 197 farklı proje üreticimize küresel firmaların tedarik ağlarına dâhil olması için pozitif bir adım atıldığını söyledi; bunu da destekliyoruz. Ancak el değiştiren firmalara destek devam ediyor mu, bu firmalar kaç tanedir; bununla da ilgili bilgi isteriz.

Şimdi, Ticaret Bakanlığımızın güvenilirliği, adil destek dağılımı, şehirlerimize yatırımları konusunda da sorunlar var. Konuşmanızda “İsrail’le ticareti durdurma aracı kullanılarak diğer ülkelere örnek teşkil edecek bir karar aldık ve ticaret yasağımızı kararlılıkla uygulamaya devam ediyoruz.” diyorsunuz ama basında Sayın Murat Ağirel ve buradaki bütün konuşmacılar dile getirdi; evet, İsrail’le ticaret kâğıt üzerinde sıfır görülmekle birlikte, Filistin’le ihracatımız astronomik derece artmış durumda yani İsrail’le ticaret konusunda samimi olmadığımızı düşünüyoruz.

Bir diğer çok önemli konu, gümrüklerin zayıflığı ve güvensizliği; burada uyuşturucu ticareti maalesef öne çıkıyor. Türkiye dışında üretilen uyuşturucu maddeler köy, mahalle, il merkezleri de dâhil hemen her yerde; kullanım yaşı çok aşağılara inmiş durumda. Sayın Bakan ve bürokratlarımıza sormak istiyorum: Uyuşturucu ticaretini engellemek için ne yapıyorsunuz ve İçişleri Bakanıyla koordineli bir şekilde çalışıyor musunuz? Türkiye genelinden ve şehrim Uşak’tan da örnekler vermek istiyorum. Sorduğumuz bir soru önergese verdiğiniz cevabı sizlerle paylaşayım: 2023’ün ilk yedi ayında 121.393 operasyon yapılmış, 154.768 kişi gözaltına alınmış, 16.478 şahıs tutuklanmış. Peki, 2024’te ne olmuş? Bu sayı yüzde 43,35 artmış, gözaltı sayısı yüzde 36 artmış, tutuklu sayısı yüzde 19,19 artmış. Görünüşte “İyi icraat yapılıyor.” deniyor ama burada uyuşturucunun gümrüklerden ne kadar kolay geçtiğinin de bir göstergesi olarak görüyoruz. Bu uyuşturucular Bakanlığın kontrolünün olduğu gümrüklerden geçiyor. Bunlarla ilgili güvenlik önlemini artıracak mısınız? Uşak’ta 2023’te 860 operasyon gerçekleşmiş, 1.417 şahıs gözaltına alınmış, 164 kişi tutuklanmış; 2024’ün ilk yedi ayı itibarıyla da bu rakamlar artmış durumdadır. Biz bu sayıları kabul etmiyoruz. İçişleri Bakanlığının bize verdiği yanıtta Ticaret Bakanlığıyla ortak çalışmalardan bahsedilmiyor. Biz, şehrimizin, gençlerimizin ve ülkemizin geleceği açısından gümrüklerin daha sıkı denetlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Şehrimizde ticaret konusunda bazı talepler var. Uşak ihracatını artırmak için İzmir Limanı’na hızlı ulaşım konusunda projeleriniz nelerdir? Uşak’ın hem yurt içi hem yurt dışına ticaret yapabileceği çok değerli özgün ürünleri mevcuttur. Tarhanası, kilimi, halısı -dünyadaki bütün müzelerde mevcut halısı- tekstil geri dönüşümünün yüzde 72’si, seramik üretiminin yüzde 17’si şehrimizde yapılırken geliştirmek için ne yapacaksınız? Bakın, 2022 ihracat değerlerine bakıldığında, 2023’le karşılaştığımızda yüzde 26 oranında Uşak’ın ihracat oranı düşmüş durumdadır. Sayın Bakanım, Uşak’ın gelişimi için sizin özel ilginize ihtiyaç vardır. Lütfen, bu konuda Uşak’ı üvey evlat olarak görmeyin.

Türkiye’ye girdikten sonra her ürün, her mal bu ülke vatandaşlarına 3 kat fazlasıyla satılıyor yani Avrupa’da 600-700 bin TL olan bir araç ülkemizde 1 milyon 700 bin TL’ye alınıyor. Yani Avrupalının günlük yaşamında çok rahat ulaştığı şeyler ülkemiz vatandaşının hayali konumunda kalıyorsa bu hepimizin utancıdır; bununla ilgili özel çalışmalar bekliyoruz.

Son olarak da Sayın Bakan, paylaştığımız kalemler içerisinde 2024 için esnaf ve sanatkârların kullandığı hazine destekli kredi miktarı 200 milyar planlanmış ama yıl sonu itibarıyla kullanılacak miktar 130 milyarda kalmakta, 70 milyar boşa çıkmaktadır. Uşak Milletvekili olarak ben bunun 50 milyarına talibim, Uşak’ı üvey evlat olarak görmeyin. Lütfen, limanlara olan ulaşımımızı kolaylaştırın. Havalimanımızın açılması için destek istiyoruz ve en azından bu 50 milyarı talep ediyoruz. Lütfen, kulak asın ve Uşaklıları düşünün.

Ben bütçenin hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

CEVDET AKAY (Karabük) - 20 milyarı da Karabük’e verelim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - 20 milyarını da Karabük’e verelim; kabul, 50’sini biz alalım, 20’sini siz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaooba, teşekkür ederim.

Söz sırası Murat Çan’da.

Buyurun Sayın Çan.

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri selamlıyorum.

İsrail’le ticaret, Gazze’de masumlar üzerinden siyaset bir AKP klasiğidir; yirmi iki yıldır bunu yaşıyoruz.

Sayın Bakan, Değerli Bakan Yardımcıları, Bakanlık bürokratları ve basın mensuplarımız; sizlere hoş geldiniz diyorum.

Türkiye’nin bugünkü gerçeklerini yansıtmayan, ekonomideki bütün olumsuzlukları perdelemeye odaklanmış, hayali hedeflerle ayakları yere basmayan öngörülerle donatılmış bir sunum daha dinledik bugün.

Ticaretin en önemli unsurlarından biri esnaflarımız. Biz onlarla iç içeyiz, yan yanayız, diz dizeyiz ve o esnaf bugün perişan hâlde. Esnaf ve sanatkâr, yüksek enflasyon ikliminde rahat bir nefes alabilmek için siyaset kurumundan somut, ivedi adımlar atmasını bekliyor. Öncelikle enflasyona bağlı olarak girdi maliyetlerindeki artış, esnaf ve sanatkârlarımız açısından artık bıçağı kemiğe dayandırdı. Bakıyorsunuz, bir taraftan artan iş yeri kiralari, stopaj, akaryakıt ve enerji kalemlerine gelen zamlar ve en masumu, en helali emek maliyeti; diğer taraftan esnaf, bu yüksek maliyetle ticari bir metaya dönüştürdüğü ürününü satarken bu maliyet artışlarını ürün fiyatına yansıtmada konusunda büyük zorluk yaşıyor çünkü vatandaşın geliri bu maliyet artışının çok gerisinde kalıyor. Esnaf, bu ürünü satsa dahi elde ettiği kazançla ürünün yerine yenisini koyamıyor, tedarikçisine sormadan alıcıya fiyat veremiyor. Böyle bir kaotik ortamda en basitinden esnafın vergi, trafik, SGK prim borçları gibi devlete olan borçlarında kapsamlı ve uzun vadeli bir yapılandırma yapılmıyor. Esnafa nefes aldırılmıyor, el uzatılmıyor; bu el uzatılmadığı için esnafın devlete olan borcu da ister istemez ödenemez hâle geliyor. Bakın, bir yapılandırma süreci başlasa esnaf yeniden motive olacak, biraz daha uzun vadeli bir ödeme planı imkânı sunulsa devlet de alacağını tahsil etmeye başlayacak, daha öncekiler de olduğu gibi Hazinesin gelirleri artacak.

Diğer yandan, finansmana erişim konusunda esnaf ve sanatkârimız tarihin belki de en sorunlu dönemini yaşıyor. Esnaf ve sanatkârimız, eskiden devletin kendilerine özel verdiği düşük faizli kredilerle işini döndürebiliyordu; onlar için “can suyu” oluyordu, bu adı vermişiniz siz bu kredilere. Bırakın artık can suyu olmayı, bu kredilerin faizleri can yakıyor. Finansal kaynaklara erişim unsurlarından biri de kredi kefalet kooperatifleri. Bu konuda büyük bir isyan var. Hafta sonu seçim bölgem Samsun’da esnaf kefalet kooperatiflerinin bazılarıyla bir araya geldik. Korkunç bir tablo çizdi kooperatif başkanları; esnafın kooperatifler aracılığıyla kullandığı kredilerin eskiden yüzde 15 civarı icra takibine düşerken bugün bu rakam yüzde 80’lere dayanmış. Samsun’da 3 icra dairesi vardı yıllardır, son on yılda artık 13 icra mahkemesi var. Odalar dolusu icra dosyası var, dosyaları stoklamak için artık bina kiralyorlar. Esnaf sicilini keyfinden mi bozuyor Sayın Bakan, hangi esnaf ticari itibarını zedelemek ister? Köklü köklü ticarethaneler, KOBİ’ler yaprak gibi dökülüyor, konkordato ilan ediyor. Çarşının, pazarın huzuru kaçmış; esnafın, sanatkârın keyfi kaçmış; bir zahmet sizin de keyfiniz kaçsın.

Samsun için ihracat rakamı -bilmiyorum, Samsun ihracat rakamından haberiniz var mı- 1 milyon 400 bin liraya son yılda Ukrayna-Rusya savaşıyla birlikte dayandı ama Samsun bundan yirmi otuz sene önce Karadeniz’in göz bebeği idi, Türkiye’de gelişmişlik sıralamasında ilk 10’daydı. Samsun son on yılda nüfus kaybediyor Sayın Bakan, en azından nüfusu artmıyor.

Bir de Mecliste iki hafta önce bir yasa çıkardınız, sadece tek bir firmaya özel bir düzenleme yapıldı, milyarlarca dolar kıyak yapıldı. Meclis Genel Kurulunda bunu Komisyon üyelerimiz detaylıca anlattı ama nafile; devletin Hazinesine girmesi gereken parayı vatandaşlardan esirgediniz. Bakanlık şimdi 2025 bütçesinden para istiyor. Ne kadar? 56 küsur milyar lira. Peki, geçtiğimiz yıl 39 milyar lirayı nereye harcadınız; kime pansuman ettiniz, kimin yarasına merhem oldunuz?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Çan, teşekkür ederim.

Sayın Onur Düşünmez, buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlık bürokratları ve emekçi arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, ülkeler arasında gerçekleştirilen sınır ticaretinde bölge ekonomisi ve refah düzeyini artırmak, sınır illerinde yaşayan insanların ihtiyaçlarını hızlı bir biçimde karşılamak, dış ticarete karşılaşılan problemlerin azaltılması amaçlı ticari hacme olumlu etkide bulunmak, istihdamı artırmak; en temel amaçlar arasında sınır ticaretinde. Ne yazık ki hedeflenen bu amaçlar, Ermenistan sınırı olan Akkaya’da; İran sınırındaki Gürbulak, Kapıköy, Esendere; Irak sınırındaki Habur, Derecik, Üzümlü; Suriye sınırındaki Cizre, Girmeli, Şenyurt, Ceylânınar, Akçakale, Mürşitpınar, Karkamış, Çobanbey, Öncüpınar, İslâhiye, Cilvegözü, Karbeyaz ve Yayladağı Sınır Kapılarında hedeflenmiyor.

Sayın Bakan ve değerli milletvekili arkadaşlarım, sizlere kendi seçildiğim kent olan Hakkâri’den örnekler vererek sınır ticaretinin ne boyutlarda olduğunu biraz aktarmak istiyorum. Hakkâri ve ilçeleri; dört tarafı dağlarla çevrili, dalgalı düzlüklerde parça parça kurulmuş, etrafındaki bölgelerle temas az küçük bir yerleşim yeridir. Bütün bu olumsuzluklara rağmen Hakkâri’nin 3 adet sınır kapısı bulunmaktadır. Hakkâri’deki bu 3 adet sınır kapısında murat edilen şey, ticari ve turistik anlamda katkılarıyla il ekonomisine katkı sağlaması, Hakkâri’yi çıkmaz sokak olmaktan kurtarmasıdır ancak bu sınır kapılarındaki işleyiş hiç de görüldüğü gibi değil. Nitekim Hakkâri, yine Türkiye’nin en genç nüfusuna sahip ve iki ülkeye sınırı ve 3 sınır kapısı olan bir şehrimiz. Ticaret ve turizm potansiyelinin yüksek olması gerekirken esnafı da maalesef can çekiyor. Hakkâri’de 2023 yılında 261 işletme kapandı, son dört ayda 80 işletme kepenklerini kapatmak zorunda kaldı. Hakkâri, istatistiklere göre şu an Türkiye’nin en yoksul kenti durumunda. Sanayisi olmayan kentlerden biri Hakkâri; fabrikası yok, üretim yok, atölyesi yok. Tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaya çalışan halkın çoğu, süregelen çatışmalı ortam nedeniyle zorla köylerinden göç ettirilmiş; kırsal alan bütünüyle köylüye, üreticiye kapatılmıştır. Herkes köyünde ve doğduğu toprakta yaşama hakkına sahiptir, üretme hakkına sahiptir. Ne yazık ki Hakkâri ve diğer illerimizde güvenlik sebebi gösterilerek meralar yasaklanmıştır, meralar yasaklandığı için de hayvancılık hızla bitirilmektedir. Bu yasaklar sebebiyle bütün tarım üreticilerinin, çiftçilerin yaşadığı ciddi ekonomik sorunlar mevcuttur.

Dedim ya “Hakkâri’deki sınır kapılarından bahsedelim.” ama ülkenin tamamının ahvali de maalesef ki böyledir. Şimdi, İran’a açılan Esendere Gümrük Kapısı var Hakkâri’de, burada birden fazla pasaport gişesi olmasına rağmen tek bir pasaport gişesi hizmet vermekte ve bu da vatandaşların saatlerce, belki de günlerce beklemesine neden olmakta. Yine, Esendere (A) kategorisinde olmasına rağmen yolcu ve yük araçlarına kota uygulanan bir gümrük kapımız. Derecik sadece yolcu geçişlerine açık, araç geçişlerine kapalı bir sınır kapımız. Derecik ve Üzümlü’de sadece birer pasaport gişesi mevcut. Derecik ve Üzümlü’nün altyapısı yetersiz, bu nedenle de bazen gün boyu sistemin gitmesi ve gün boyu geçişlerin aksaması söz konusu olmaktadır. Yine, Üzümlü Gümrük Kapısı’nda sadece otomobil geçişine izin verilmekte, kamyonet sınıfı araçların girişine izin verilmemektedir. Derecik ve Üzümlü Sınır Kapılarında bahsettiğimiz sıkıntılardan kaynaklı olarak insanlar saatlerce hatta günlerce burada beklemesine rağmen burada ne oturabilecekleri bir sosyal tesis ne de temel ihtiyaçlarını giderebilecekleri tek bir alan söz konusu. Derecik Sınır Kapımızın yolu bile sıkıntılı yani ortada “yol” diyebileceğimiz bir yol dahi yok.

Sayın Bakan, bu gümrük ve sınırlara uyguladığımız -aslında “sınır” demeye de dilimiz varmıyor- bu düzeni değiştirmeyi düşünüyor musunuz? Sınır ticaretini Hakkâri’de ve bütün Kürt illerinde, saydığım diğer bütün sınır kapılarında geliştirmeyi düşünüyor musunuz?

Dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Mustafa Gürban...

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) - Değerli hazırun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İsrail’in Gazze Şeridi’nde gerçekleştirdiği saldırılar insanlık adına tarihe kara leke olarak yazılmıştır. Saldırıların başlamasından yaklaşık altı ay sonra İsrail’le olan ticaretin belirli mallar üzerinden yasaklandığı ve durdurulduğu açıklanmıştı, sonrasında ticaretin tamamen

durdurulduğu ilan edilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumunun 2024 yılı Ağustos ayı verilerine göre İsrail’le olan ticaretimizin durdurulduğu söylene de Filistin’le olan ticaretimiz hayatın olağan akışına aykırı biçimde artmıştır. Uluslararası hukuku hiçe sayarak çocuk, kadın, yaşlı demeden on binlerce masum insanın hayatına kasteden bu vahşet dünyanın gözü önünde cereyan etmektedir. Bu katliamların amacı bellidir, Filistin topraklarında yaşamı imkânsız hâle getirmek, bir halkı köklerinden koparmak. Ama biz ne yapıyoruz? Bu kanlı zulmün gölgesinde ticari ilişkilerimizi sürdürüyoruz. Gazze bombalanırken, masum canlar hayatta kalmak için direnirken siz İsrail’le ticaret yapmaya devam ediyorsunuz; dikenli tel ve demir çelik gibi mallarda fahiş artışlar söz konusu. Türkiye’nin Filistin’le artan bu ticareti, aslında İsrail’e dolaylı olarak ürün gönderdiğimiz anlamına geliyor. Bir yandan Filistin halkı kan ağlarken diğer yandan bu mallar İsrail’in işine yarıyor, belki de Filistin topraklarında inşa edilen utanç duvarlarını örmek için kullanılıyor. Filistinli çocuklar bombalar altında can verirken İsrail’le dolaylı yoldan ticaret yapmayı sürdürmek ahlaka, vicdana, insanlığa sığar mı? Filistin’in kanayan yarasına bir bıçak daha saplamak değil mi? Bu çelişkili tabloyu açıklamak zorundasınız.

Gazze’nin yanında yer almak, bu katliamları durdurmak için gereken her türlü yaptırımı uygulamak demektir. Bu yatırımlardan en büyüğü petrol olacaktır. İsrail’in petrolü yok, petrolü Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı üzerinden Azerbaycan’dan alıyor. Kaynaklara göre petrol sevkiyatı hiç durmamış. Bu konudaki iddialara Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından “Asılsızdır.” şeklinde açıklama yapıldı. Yalnız, aynı açıklamada teslim noktası İsrail olan yüklemenin gerçekleşmediği söylendi. Sayın Bakan sormak istiyorum: Azerbaycan’dan düzenli bir şekilde bize petrol geliyor mu? Geliyorsa ve İsrail’e gönderilmiyorsa bu petroler ne yapılıyor? Dolaylı şekilde İsrail’e ulaştırılıyorsa varil başına para alınıyor mu? Mazlum Filistin halkının yanında olunmak isteniyorsa ve Hükümet olarak samimiyseniz, İsrail’e en büyük yaptırım petrol sevkiyatını durdurmaştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekonomik buhranın ana nedenlerinden biri de şüphesiz sığınmacılardır. Ticarete dengeleri bozarak haksız rekabete yol açıyorlar. Suriyelilerin ticari faaliyet göstermesi kayıt dışı bir ekonomi yaratmaktadır. Ülkemizin vergi kaybına uğramasına ve yasal yükümlülüklerin ihlal edilmesine yol açmaktadır. Suriyeliler tarafından kurulan küçük işletmelerin çoğu kaçaktır. Vergisini veren, sigortasını yatan esnaf üzerinde bu durum büyük bir baskı oluşturmaktadır. Suriyeliler yasal ve ekonomik düzeni bozmaktadır. Vergisini, harcını, sorumluluğunu yerine getiren esnaf ile aynı sektörde faaliyet gösteren Suriyeli kaçak işletmeler haksız rekabetin en bariz örneğidir. İşletmelerde kaçak işçi çalıştırılma durumu, sadece ekonomik bir sorun değil aynı zamanda ahlaki ve sosyal bir problemdir. Suriyeli işçide sigorta yok, işçilik daha ucuz. Bu haksız rekabet yüzünden işçilerimiz işlerini kaybediyor, işini kaybetme bile düşük ücretle çalışmaya mahkûm ediliyor. Ücretler düşerken iş kalitesi ve emek güvencesi de zayıflıyor. Bu durum yatırımcılar için kısa vadede cazip gibi görünse de uzun vadede ekonomimizi çıkmaza sürüklemektedir. Ülkemizin ekonomisini, istihdamını, sosyal yapısını doğrudan etkileyen bu sorunlar artık bardağı taşırmıştır, vatandaşlarımız kendi ülkesinde garip olmuştur.

Cumhuriyetimizin banisi Mustafa Kemal Atatürk bugünleri önceden görerek şunları söylemiştir: “Gelecekte millet yaşamını tehdit edecek tehlikelere düşmemek için ona göre şimdiden hazırlanmak ve çalışmak, vatanını seven bütün millet bireylerinin borcudur.” Gerçekten vatanımıza ve bağımsızlığımıza göz dikenlere yalnız askerlikçe üstün gelmek yeterli değildir. Memleketimiz hakkında istila emelleri besleyecek olanların her türlü mülklerini kırarak şekilde siyaset, yönetim ve ekonomi bakımlarından kuvvetli olmak gerekir.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Gürban teşekkür ederiz.

Sayın Abdurrahman Başkan, buyurun.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar ve kıymetli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Ticaret Bakanlığımızın 2025 yılı hedeflerini değerlendirirken 2024 yılı verileri ışığında geleceğe yönelik politikaları tartışmak üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz. Öncelikle, ülkemizin ticari ve ekonomik gelişimine sağladığı katkılar dolayısıyla Sayın Bakanımız ve ekibini tebrik ediyorum.

2024 yılı, ülkemiz için pek çok başarıya tanıklık eden bir yıl olmuştur. 2024 yılı Ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre ihracat yüzde 3,6 oranında artışla 23 milyar 620 milyon dolar, ithalat da yüzde 0,2 azalışla 29 milyar 364 milyon dolar oldu. 2024 yılı Ocak - Ekim dönemindeyse ihracat yüzde 3,2 oranında artışla 216 milyar 383 milyon dolar, ithalatsa yüzde 7,2 oranında azalışla 282 milyar dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret açığımız 2023 Ekim ayında 6,6 milyar dolar iken 2024 yılının aynı ayında yüzde 13 azalışla 5,7 milyar dolara gerilemiştir. Bu iyileşme dış ticaret dengemizdeki olumlu gelişmeleri de göstermektedir.

Sayın Bakanım, gümrüklerde yapılan modernizasyon çalışmaları da takdire şayandır. Millî tarama sistemleri yaygınlaştırılmış, Gürbulak, Türkgözü ve diğer sınır kapılarında yürütülen iyileştirme çalışmaları sayesinde işlemler hızlanmış, güvenlik artırılmıştır. Bu kapsamda yürütülen denetimlerle, 2024 yılı itibarıyla 50 milyar TL’nin üzerinde kaçak ticari eşya ve uyuşturucu madde yakalanmıştır. Ayrıca, piyasa denetimlerinde uygunsuz bulunan 21 bin kalem ürünün ülkemize girişine izin verilmemiştir. Bu konuda Ticaret Bakanlığımızın tüm kadrolarını burada tebrik ediyorum.

Sayın Bakanım, Antalya ilimiz de bu başarıların önemli bir parçasıdır. 2023 yılında Antalya’nın ihracatı 1 milyar 584 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu rakam, Antalya’nın yalnızca turizm ve tarımda değil ticaret ve sanayide de stratejik bir merkez olduğunu göstermiştir. Antalya’mız başarı hikâyesinin önemli bir parçasıdır. Antalya Serbest Bölgesi 2024 yılının ilk üç çeyreğinde 838,6 milyon dolarlık ticaret hacmiyle yüzde 4 büyüme kaydetmiştir. Bölgedeki üretimin yüzde 93’ü sanayi grubu imalatına dayanmaktadır ve yat, elektronik ile medikal sektörlerinde yüksek katma değerli ürünlerle dikkat çekmektedir. Bu performans, bölgenin ihracatta kilogram başına 45 dolara ulaşan değeriyle Türkiye ortalamasının çok üzerinde olduğunu da göstermektedir. Ancak bu başarıların sürdürülebilirliği için Antalya’ya yeni bir serbest bölge kurulması ve mevcut kapasitenin artırılması gerekmektedir. Sayın Bakanım, bu konuda bir planlama çalışmanızın olup olmadığını da öğrenmek isterim.

Antalya, sanayi sektörünü ve potansiyelini artırmaktadır, organize sanayi bölgeleri yalnızca bölgesel değil uluslararası çapta ihracat kapasitesine sahiptir. Teknolojik üretim altyapılarının artırılması ve sanayi ürünlerinde çeşitliliğinin sağlanması Antalya'nın ihracat performansını da daha yukarı taşıyacaktır. Lojistik altyapısına bakıldığında, Antalya Limanı'nın modernize edilmesi ve kapasitesinin artırılması gerekmektedir. Bu yatırımlar ihracatçıların maliyetlerini düşürecek, ürünlerin dünya pazarlarına daha hızla ulaşmasını sağlayacaktır.

TÜİK verilerine göre Antalya'nın ihracat performansı son yıllarda istikrarlı bir artış göstermektedir. Sayın Bakanım, özellikle yaş meyve ve sebze sektöründe öne çıkan Antalya, Türkiye'nin bu alandaki ihracatının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Antalya İhracatçıları Birliğine bağlı 16 firma Türkiye İhracatçıları Meclisinin ilk bin ihracatçı firma listesinde yer alarak bölgenin ihracattaki gücünü de ortaya koymaktadır. Bu firmalar demir ve demir dışı metaller, yaş meyve ve sebze, ağaç mamulleri ve orman ürünleri gibi çeşitli sektörlerde faaliyet göstermektedir. Antalya'nın ihracatındaki bu çeşitlilik bölgenin ekonomik yapısının sağlamlığını ve uluslararası ticaretteki rekabetçiliğini de artırmaktadır.

Sonuç olarak, Antalya coğrafi avantajları, tarım ve sanayi altyapısı, lojistik imkânları ve uluslararası organizasyonlarıyla yalnızca bölgesel değil, ulusal ticaret politikalarında da kritik bir rol üstlenmektedir. Bakanlığınızın desteğiyle Antalya'nın ekonomik kalkınmadaki potansiyeli daha etkin değerlendirilir ve bu katkı ülkemizin ihracat hedefine ulaşmasında önemli bir yapı taşı olacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Aşkın Genç, buyurun.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ticaret Bakanlığı yalnızca ticareti düzenlemekle değil aynı zamanda adil bir ekonomik düzen sağlamakla da yükümlüdür fakat gelin görün ki bugün önümüze konulan tablo hiç de öyle olmadığını gösteriyor.

İlk olarak, Bakanlığın ticaret verilerine dair bazı tespitler yapmamız gerekiyor. Türkiye'nin ihracatı ekim ayında yüzde 3,6 oranında artarak 23,6 milyar dolara çıkmış, ithalat ise yerinde saymış durumda. Ancak ihracattaki bu artışın reel bir büyüme olmadığını, yalnızca fiyat artışlarından kaynaklandığını da net bir şekilde görüyoruz; ihracat artıyor gibi gösteriliyor ama aslında üretimdeki verimlilik yerinde sayıyor. Öyle ki dış ticaret açığı hâlâ ciddi boyutlarda. Türkiye, son bir yılda 262,3 milyar dolarlık ihracat yapmış ama aynı dönemde 340 milyar dolarlık da ithalat gerçekleştirmiş. Bunun sonucunda 77,7 milyar dolarlık bir dış ticaret açığı oluşmuş durumda. Bu tablo ekonominin yapısal sorunlarına dair acil bir müdahale ihtiyacını gösteriyor ancak esas sorunlar burada bitmiyor.

Eski Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan skandalı ülkemizde yolsuzluğun nasıl sistematik bir hâle getirildiğinin en açık örneğidir. Sayın Pekcan'ın Bakanlığı döneminde kendi şirketinden Ticaret Bakanlığına fahiş fiyatla dezenfektan sattığı ortaya çıkmıştı; 5 litrelik dezenfektanı piyasada 100 TL'ye satarken Bakanlığa tam 175 TL'ye satmıştı. Bu yetmezmiş gibi dezenfektan alımları için 9 milyon TL'ye varan da ödemeler yapıldı. Üstelik, bu skandal ortaya çıktığında Hükümet yalnızca bir görevden almayla meseleyi de kapatmaya çalıştı oysa burada, açıkça, bir kamu zararı ve yetkiyi kötüye kullanım söz konusudur. Sizlere sormak isterim: Halkımızdan toplanan vergilerle oluşturulan bütçenin bu şekilde kullanılmasına nasıl göz yumulur? Bu olayın üzerinden tam iki yıl geçmiş olmasına rağmen Ruhsar Pekcan hakkında hâlâ bir soruşturma ne yazık ki açılmadı, herhangi bir hukuki işlem başlatılmadı. Kendi Bakanlığına mal satan, bunu fahiş fiyatlarla yapan, devletin imkânlarını kendi şirketi için kullanan bir Bakana dair soruşturma açmaktan neden imtina ediliyor?

Gelelim İsrail'le olan ticari ilişkilere. İsrail bir yılı aşkın süredir Gazze'yi bombalayarak 21'inci yüzyılın soykırımını milyonların gözü önünde gerçekleştiriyor. Orta Doğu'da yaşanan vahşeti hep birlikte görüyoruz. Bir yandan İsrail'in Filistin'e yönelik sürdürdüğü katliamlar devam ederken öte yandan Türkiye İsrail'le ticari ilişkilerine ne yazık ki devam ediyor. Bakanlığınız 2 Mayıs'ta İsrail'le ticaretin sonlandığını iddia etse de açık kaynaklar tam tersini söylüyor. İsrail'in en köklü lojistik firması olan ZIM Logistics'e ait gemiler Türkiye'nin limanlarına gelmeye devam ediyor. İstanbul Ambarlı, Kocaeli Derince, Mersin Limanlarına demirleyen, İsrail'e mühimmat taşıyan bu gemileri limanlarımıza sokmamak için neden en ufak bir çaba gösterilmiyor?

Ayrıca, Ticaret Bakanlığının denetim zafiyetlerine değinmek istiyorum. Sayın Bakanım, sizin açıklamanıza göre 2024 yılında sadece ilk on ayda Türkiye'de 17,2 ton uyuşturucu ele geçirildi. Bu rakam bir önceki yılın tamamındaki miktarı şimdiden geçti. Ülkemiz bir uyuşturucu merkezi hâline getirilmiş durumda. Gençlerimiz bu ölümcül ticaretin kurbanı olurken Hükümetin yetersiz önlemleri sorunun çözümüne dair hiçbir umut vadetmiyor. Türkiye'yi uyuşturucu ticaretinin merkezi hâline getiren bu ihmalin hesabını kim verecek? Uyuşturucudan kazanan çeteler zenginleşirken gençlerimizin hayatları ne yazık ki kararıyor. Ticaret Bakanlığı ve Hükümet, bu sorunu görmezden gelmeye devam mı edecek yoksa gecikmiş de olsa gerekli önlemleri alacak mı? Bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu konuda tavrımız net; gençlerimizin ve çocuklarımızın zehirlenmesine, uyuşturucu baronlarının ülkemizi hedef almasına asla izin vermeyeceğiz.

Ticaret Bakanlığının 2025 bütçesi onaylanırken bu bütçenin halkımızın güvenliği ve refahı için harcanacağını umut ediyorum. Sınır kapılarında denetimleri artırmak, kaçakçılığı önlemek ve uyuşturucu ticaretine karşı etkin bir mücadele yürütmek bu Hükümetin öncelikli sorumluluğu olmak zorunda. Ticaret Bakanlığının daha sıkı denetim yapmaya, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışına davet ediyorum. Bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Genç, teşekkür ederim.

Sayın Kadim Durmaz, buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, Sayın Bakanımız, Kıymetli Bakan Yardımcısı ve bürokratlar; 2025 yılı Bakanlık bütçemizin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii, bizim ilimiz Tokat 3 büyük ovası, buna bağlı 5 ovası olan, yaş sebze ve meyvede oldukça verimli akarsulara ve mümbit arazilere sahip bir il. Hemen yanı başımızda Samsun'da -200 kilometre mesafede- bir liman, etrafında yaklaşık 300 milyonluk bir nüfus var ama bu tarımsal ürünlerinden ülkemize yeteri kadar katkı sunamayan bir il durumdayız. Bunun için, bakıyorum, ilimizde Tarım Bakanlığı bünyesinde hububat merkezli hiçbir depo yok. Tarım Bakanlığı Toprak Mahsulleri Ofisi aracılığıyla buğdayları almış; alınan buğdaylarda şimdiden kokuların, güvelenmelerin ya da belli bakterilerin oluştuğu ortamları unculardan da duyuyorum, resmî görevlilerden de.

Şimdi, yaş sebze ve meyve boyutuna baktığımızda, Bakanlığımızın bunları kıymetli hâle getirme noktasında Tokat'ta bir gümrük müdürlüğü yok. Gümrük müdürlüğümüz olmayınca ne oluyor? Sayın Bakanım, eskiden vardı, maalesef şimdi yok. Tokatlı ihracatçılar şirketlerini büyük kentlerde kurup ya da komşu illerde kurup... Tokat bu noktada, lig atlama noktasında mesafe alamıyor. Bir havalimanımız yapıldı, önceki havalimanı atıl; bunun Avrupa Birliği normlarına uygun... Bir ara konuşuldu, bir hal yapıp ihracat boyutu konusunda hemen havalimanından ya da demir yoluyla limana bağlantı gibi şeyler düşünülürdü ama Tokat talihsiz, bunlardan nasibini alamıyor. Fiyatlarda dalgalanma olduğu zaman -şehir çok gezen de bir milletvekiliyim, görüyorum- denetim noktasında kurumunuza bağlı müdürlükle görüştüğüm zaman araçlarının olmadığını, eğer istediğinde valilikten tahsis edilirse ancak bunu yapabileceklerini söylüyorlar. Biliyorum, tasarruf tedbirleri var ama bir il müdürlüğünde hayati önem arz edecek böyle konularda da bu eksikliğin giderilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, ilimizde, Anadolu'nun birçok ilinde olduğu gibi, atıl tesisler var. Bunların yeniden ülke ekonomisine kazandırılması için bir tarama yapıp bunlara can suyu kredisi gibi farklı destekler sunarak Anadolu'dan İstanbul'a ve sanayi bölgelerine göçü önleyebilir miyiz acaba diyorum.

Yine, az da olsa ilimizden yurt dışı ticareti yapan şirketler var, nakliyecilik yapan; bunların en büyük şikâyeti Hopa'daki sınır kapısı yani "Biz, dört günde 'girme-çıkma' denen bir sorunla karşı karşıyayız." diyor. Bildiğim kadarıyla Bakanlığın yaptığı bir ön çalışmayla yaklaşık 120 dönüm bir alan kazandırma projeniz vardı; bu ne durumda, bunu da sağlıklı olarak öğrenmek istiyorum.

Bölgemiz teşvikler açısından da bir cazibe bölgesi. Yani birçok sanayici ilimize gelip gerek böyle tarımsal ürünleri kıymetli hâle getirmek, yörede istihdam sağlamak gerekse farklı alanlarda birbirini tamamlayan yatırımlar yapmak istiyor. Ancak bunun olabilmesi için Hükümetin bir önlem paketi hazırlaması, bu iller için özel bir çalışma yapması lazım. İstanbul'da 4'üncü nüfusuz; bu, övüneceğimiz bir şey değil, yüreğimizi incitiyor ve 1 milyon 35 bin dönüm tarla da Tokat'ta ekilmiyor, tarım dışına terk edilmiş. Anadolu'daki işçiler... Sanayide 6'ncı bölge olduğu için insanlar buralara yatırım yapmaya hazır ama bunu teşvik edecek bir yol haritasının Bakanlığınızca bir an önce hayata geçirilmesi lazım, iş insanları hevesleniyor, geliyor...

Organize sanayi bölgeleri... Sanayi Bakanımıza da söyledik, buradaki bütün arkadaşlarımız da biliyordur; depo, amaç dışı kullanım... Yani bu ülke bu kadar şey değil... Yani bunun bir an önce yasal düzenlemelerle önlenip yatırım yapacaksa, bu ülkeye üretim yapacaksa, insanlara iş istihdam edecekse bu amaç dışında kullanıma müsaade edilmemesi lazım. 2 Bakanlığın birbiriyle düzenli ve organize bir şekilde bunu toparlaması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

KADİM DURMAZ (Tokat) - 2025 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Durmaz.

Sağ olun, ben sizin adınıza hayırlarım, sağ olun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlar gelmiş Komisyonumuza.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, ne yapsınlar?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hoş geldiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - On dakikada bir yoklama alıyorsunuz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, biraz önce yoklardı da!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani hakikaten bu CHP'nin yaptığı iş değil ya! Şu AK PARTİ Grubunun nedir sizden çektiği ya!

Sayın Şevkin, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İşletmelerin en fazla kapısına kilit vurduğu şehirlerden biri de ne yazık ki kentim olan Adana. Adana'da, özellikle şehir merkezinde, organize sanayi bölgesinde, sanayi sitelerinde yeni açılan şirket ve kurulan fabrikalara rastlayamıyoruz. Adana'da kiralık ve satılık iş yerleri, fabrika sayısında artış yaşanıyor; iflasların, konkordatoların ardı arkası kesilmiyor. Kentte son on beş yılda 100'e yakın fabrikanın kapanması, son günlerde şirketlerinin iflas bildirmesi, maalesef, sığınmacıların yoğunluğu gibi nedenlerle işsizlik oranlarında da artış yaşanıyor; esnaf kepenk kapatıyor, KOBİ'ler borç batağında.

Sayın Bakan, Ceyhan Yumurtalık Enerji İhtisas Bölgesi önemli.

Tabii, dinleyemiyorsunuz, başınız kalabalık ama...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Milletvekili konuşuyor, lütfen...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Bakan, Ceyhan Enerji İhtisas Bölgesi...

Ben zamanımı eklemenizi istiyorum yani Sayın Bakana hitaben konuşuyorum ama...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Durmaz...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Evet, Sayın Bakanım, Ceyhan Enerji İhtisas Bölgesi biliyorsunuz Orta Akdeniz bölge kapsamında, Ceyhan Gümrük Müdürlüğü'nün önemli olduğunu düşünüyoruz, buradaki konumu nedir? Yumurtalık ana konteyner limanı, bölgemiz için son derece önemli, hayati önemde çünkü burası bir petrokimya havzası ve aynı zamanda enerji ihtisas bölgesi, dolayısıyla bu limanın bir an önce kurulması gerekiyor. Zaten AKP olarak havalimanımızı aldınız, bari hiç değilse bunu limanla telafi edin diye düşünüyoruz.

Peki, Ticaret Bakanlığı olarak bu olayların neresindesiniz? Varsa yoksa vergi, mevzuat, ceza yönetimi, bariz kayırmacılık ve adrese teslim kanunlarla yürütülüyor; esnafın, üreticinin, ticari işletmelerin derdinden maalesef anlayan yok, teşvik eden yok.

Şimdi, tabii, birçok arkadaşımız bahsetti, ben de burada buna vurgu yapmak isterim. Ekim 2024'te tüm itirazlarımıza rağmen "e-ticaret kanunu" yasalastı biliyorsunuz, bu kanunla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından Yatırım Teşvik Belgesi alan bir e-ticaret firması, buradaki yatırım harcamalarında 2024 yılında 4 katını düşebilecek. Bu düzenlemeyle âdeta adrese teslim niteliğinde bir kanun yaptınız. Trendyol'la yerli şirketler nasıl rekabet edecek? Yani haksız bir rekabet ortamını yaratıyorsunuz. Meclisteki bu görüşmelerde de maalesef Rekabet Kurulundan da herhangi bir temsilci yoktu. Dolayısıyla diğer ticaret firmalarını orantısız, ölçsüz ve dengesiz bir rekabete maruz bırakıyorsunuz.

Yine, konuşmalar içerisinde, fındık konusunda rekabeti sağladığımızı ifade etmişti Rekabet Kurulu Başkanı zannediyorum. Türkiye en önemli üretici ülkelerinden biri olduğu hâlde fındık borsasının Almanya'da olması nasıl bir rekabet acaba? Yani bir de bunu gerçekten fındık üreticisiyle konuşmak gerekiyor.

Yani verimliliği artırmadıkça ne işsizliği ne cari açığı düşürebilmenin imkânı olmayan bu ülkede, maalesef, KOBİ'ler ile büyük şirketler arasında da büyük bir fark var. Pek çok arkadaşımız bahsetti, ben de söylemek istiyorum, hâlâ bir perakende hal yasası bir türlü çıkmıyor nedense. Yine, AVM yasasını da bir türlü çıkarmıyorsunuz. Rekabet Kurulunun uğraşması gereken konular, aslında küçük esnafa yaşama şansının tanınması değil midir? Neden bununla ilgili yasalar bir türlü hayata geçirilmiyor? Kuralıslığın âdeta kural olduğu bir yerde Bakanlığımız ne yapıyor?

Özür dilerim Sayın Bakanım ama yani baktığımız zaman Ticaret Bakanlığı olarak ne yazık ki ne iş yaptığınızı bilen yok, adınızı da çok fazla bilen yok çünkü halkın içerisine girmiyorsunuz. Lütfen, dükkânları gezin, esnafın hâlini hatırını sorun; sorun da bakalım, hangi sonuçlarla karşılaşacaksınız? Gerçekten esnaf içler acısı durumda ve dolayısıyla sizin de yapmanız gereken, burada esnafın sorunlarına çözüm bulmak, bir an önce perakende hal yasasını çıkarmak, KOBİ'leri desteklemek, AVM yasasını da bir an önce çıkarmak olmalı.

2025 yılı bütçesinde Ticaret Bakanlığına ayrılan 56 milyar 233 milyon liralık pay, toplam bütçe içinde binde 38 oranına karşılık geliyor. Bakanlığın 38,5 milyar liralık 2024 bütçe başlangıcına kıyasla ödenek artışı yüzde 46,1 olarak görülmüş. Yapılan araştırmalara, gazeteciler ve ekonomistlerin açıklamalarına göre 2023 yılında 111 bin 576 iş yeri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Şevkin, teşekkür ediyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Biraz uzatırsanız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sağ olun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Laf attılar Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kimse laf atmadı.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Hayır, lütfen, benim bir sürü...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Şevkin, laf atmadılar size.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Hayır, rica ediyorum...

MEHMET MUŞ (Samsun) - Sayın milletvekilleri, uygulamayı bozmuyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan konuşamadı, ara verdi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ara vermedik.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan başkalarıyla konuşuyordu.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Hayır ama gerçekten yani... Hemen bir dakikada konuşmamı toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - 111.576 iş yeri kapısına kilit vurmıştır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Şevkin, teşekkür ediyorum.

Bakın, Sayın Akburak bekliyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Ama benim bir dakikam... Yani Sayın Bakan dikkatini vermediği için benim bir dakikam...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz kayıtlara girin Sayın Şevkin, önemli değil; Bakanın bürokratları dinliyor.

Sayın Şevkin, teşekkür ediyorum.

Sayın Akburak, buyurun.

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlarımız; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye için en önemli sektörlerden bir tanesi de tersanecilik sektörü; ülkemizin denizcilikteki gücünü arttırmak ve küresel pazarda rekabet etmek için büyük bir potansiyele sahip ancak sektör birçok yapısal zorlukla karşı karşıya. Öncelikle, sektörün en büyük sorunlarından biri, finansman ve destek yetersizliği.

Tersanecilik, yüksek sermaye gerektiren bir iş ancak düşük faizli kredi imkânlarının sınırlı olması, tersanelerin rekabet gücünü maalesef azaltıyor. Bankaların tersanecilere yönelik kredi sağlamaktan çekinmesi, sektörün büyümesini kısıtlayan bir diğer önemli engel. Bu konuda devletimizin sektöre daha fazla finansal destek sağlamasının maliyetleri düşürmek için kritik bir öneme sahip olduğunu görüyoruz.

Bir diğer sorun ise küresel rekabette yüksek maliyetler. Çin ve Güney Kore gibi ülkeler düşük maliyet avantajını kullanıyor, bizim sektördeki elimizi zayıflatıyor. Özellikle ham madde ve enerji maliyetlerinin yüksekliği sektörde kâr marjını daraltıyor. İhracatı artırmak adına devlet destekli maliyet indirimleri ve teşvikler sektörün küresel pazarda elini güçlendirecektir.

Tersanecilikte bir diğer önemli sorun da iş gücü eksikliği. Kalifiye eleman bulmak her geçen gün zorlaşıyor. Aslında bu sadece tersaneciliğin sorunu değil, tüm büyük işletmelerin, küçük işletmelerin "start-up"ların, sektörün genel problemi. Yetmişmiş personel kaybı ve yüksek istihdam maliyetleri tersanelerin verimliliği de olumsuz etkiliyor. Bürokratik engeller ve lisans süreçleri de tersanelerimizin büyümesini engelleyen başka bir faktör. Uzun süren ruhsat ve izin işlemleri projelerde gecikmelere ve maliyet artışlarına yol açıyor. Bu süreçlerin hızlandırılması için dijitalleşme ve mevzuat düzenlemelerinin yapılması elzem görünüyor. İhracat desteklerinin artırılması ve sigorta maliyetlerinin düşürülmesi, tersanecilerin dış pazarda daha fazla pay alabilmesi ve risk yönetimini daha sağlıklı yapabilmesi için gerekli gözüküyor Sayın Bakanım.

Özetle, tersanecilik sektörünün ihtiyaç duyduğu bu düzenlemeler yapılırsa sektörümüz dünyayla rekabet eden güçlü bir yapıya kavuşacak, Türkiye'nin denizcilik sektöründe öncü ülkeler arasına girmesine katkı sağlayacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, ticaret odaları ve yerel yönetimlerle yaptığımız görüşmelerde gündeme gelen diğer önemli konu da illerden toplanan vergilerin yine o iller için harcanmasını talep ediyorlar. Tabii, sanayinin gelişmediği, turizmin olmadığı, tarımın olmadığı iller var; dolayısıyla, tabii ki bütün o gelirin oraya aktarılması mümkün değil ama özellikle ticaret odalarının yapmış olduğu bu talebin ben gerçekçi olduğunu düşünüyorum. Ekonomik olarak güçlü şehirler daha çok projeye yatırım yaparak ülke ekonomisine katkı kazandıracaktır. Ticaret hacmi yüksek şehirlerde ticaret odalarının ve yerel girişimcilerin desteklenmesi sağlanmalı; böylelikle daha kapsayıcı ve sürdürülebilir şehir ekonomisi gelişecektir. Özellikle sanayi ve ticaretin yoğun olduğu bölgelerde daha güçlü bir ekonomik ekosistem yaratılmasına olanak sağlar diye düşünüyorum.

Vergi gelirlerinin belli bir kısmının yerelde kalması merkez-yerel arasındaki iş birliğini güçlendirir ve Türkiye'nin her şehrinde sürdürülebilir ve kalkınmayı teşvik eden bir yaklaşım sunar diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk, buyurun.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün burada Ticaret Bakanlığının ve bağlı kuruluşlarının 2025 yılı bütçe teklifini görüşmek üzere toplanmış bulunmaktayız. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ticaret Bakanlığı için öngörülen bütçe 56 milyar 233 milyon 383 bin lira, Rekabet Kurumu için 1 milyar 278 milyon 253 bin lira ve Helal Akreditasyon Kurumu için ise 73 milyon 591 bin lira bütçe ayrılması planlanıyor.

Bu bütçeler çok büyük rakamlar ifade etmekte ancak asıl önemli olan, bu devasa bütçelerin ülkemize, vatandaşlarımıza ne tür katkılar sağladığıdır. Maalesef ekonomik olarak doğru bir yolda değiliz. Hükümetin izlediği politikaların sorunlara çözüm üretmediği, aksine sorunların daha da büyümesine neden olduğu açıktır. Ekonomik anlamda yaşanan bu çöküş, ülkemizi hem ulusal hem de uluslararası arenada ciddi bir şekilde zorlamaktadır. 2024'ün ilk dokuz ayında 2023'ün ilk dokuz ayına göre kurulan şirket sayısı yüzde 13,3; kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısı yüzde 23,8; kurulan kooperatif sayısı yüzde 13,5 azalmıştır. Bu veriler, ticari girişimlerin giderek zorlaştığını ve şirket kurmanın cesaret gerektiren bir adım hâline geldiğini net bir şekilde göstermektedir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler, yüksek enflasyon, artan maliyetler ve finansman kaynaklarına erişimde yaşanan zorluklar nedeniyle şirketler faaliyetlerini sürdürmekte ciddi güçlüklerle karşı karşıyadır. Ekonominin bel kemiği olan KOBİ'ler ve küçük işletmeler yanlış ekonomik politikalar nedeniyle ayakta kalmakta zorlanmaktadır. Bu işletmelerin karşılaştığı zorluklar yalnızca onların değil, aynı zamanda ülkemizin de geleceğini tehlikeye atmaktadır. Bu işletmeler üretim yapamaz hâle geldiğinde işsizlik artmakta, toplumda gelir dağılımı bozulmakta ve sosyal huzursuzluklar ortaya çıkmaktadır. Ülkemizin ekonomik olarak zayıflaması, vatandaşlarımızın alım gücünün düşmesi ve yaşam standartlarının gerilemesiyle sonuçlanmaktadır. 2024'ün ilk dokuz ayında 2023'ün ilk dokuz ayına göre kapanan şirket sayısı yüzde 23,1 artmıştır. Bu durum, ülkemizdeki ticaretin ne kadar kırılgan olduğunu ve ekonomimizin içinden geçtiği zorlu süreci açıkça gözler önüne sermektedir. Ticaretin sürdürülebilir olmadığı bir ortamda işsizlik artmakta ve yeni yatırımların yapılması zorlaşmaktadır. Girişimciler, finansman bulmakta ve işletmelerini döndürecek geliri elde etmekte zorluk çekmektedirler. Bu gidişat, ülkemizin ticari altyapısının sarsıldığını ve ekonomimizin temelden zayıfladığını ortaya koymaktadır. Enflasyon, yüksek faiz oranları ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar ülkemizdeki ekonomik istikrarı bozmakta ve işletmelerin önünü görmesini imkânsız hâle getirmektedir. Ekonomik güvenin olmadığı bir ortamda yatırımcılar risk almaktan kaçınmakta ve sermaye başka ülkelere kaymaktadır. Türkiye'nin güçlü ve bağımsız bir ekonomik yapıya sahip olması gerekirken Hükümetin hatalı politikaları ülkemizi dışa bağımlı bir yapıya sürüklemektedir. Bu sorunların çözümü için acil ve somut adımlar atılmalıdır. Uluslararası ticarete güçlü ve söz sahibi bir ülke olmak için gerekli tüm önlemler alınmalı, planlı bir şekilde hareket edilmelidir. Ülkemizdeki girişimcilerin desteklenmesi, finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması ve vergi yüklerinin azaltılması gerekmektedir. KOBİ'ler ve küçük işletmeler devletin sağladığı desteklerle güçlendirilmeli, özellikle ihracat yapan firmaların rekabet gücü artırılmalıdır.

Ülkemizin dünya pazarlarında söz sahibi olabilmesi için yerli üretim teşvik edilmeli ve dışa bağımlılıktan kurtulacak bir yapı oluşturulmalıdır.

Sayın Bakanım, ülkemizin ekonomik sorunları yalnızca ticaret sektörü olarak sınırlı değildir. Tarım, sanayi, hizmetler ve teknoloji alanlarında da ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Türkiye tarımda kendine yeterli bir ülke olmaktan çıkmış, gıda ithalatına bağımlı hâle gelmiştir. Bu durum, hem ekonomimizi ve hem de gıda güvenliğimizi tehdit etmektedir. Yüksek maliyetler ve yanlış tarım politikaları çiftçimizi borç batağına sürüklemiş, köylerden şehirlere göç artırmıştır. Bu gidişat, kırsal kalkınmayı ve ülkemizin tarımsal üretim kapasitesini tehlikeye atmaktadır. Sanayi sektöründe ise yüksek maliyetler nedeniyle üretim yapmak zorlaşmış, birçok fabrika kapanmış veya faaliyetlerini azaltmak durumunda kalmıştır. Özellikle enerji maliyetlerinin yükselmesi sanayi üretimini büyük ölçüde etkilemektedir. Üretim maliyetinin artması yerli sanayiciyi zora sokmakta ve ithalatın daha cazip hâle gelmesine neden olmaktadır. Bu durum, ülkemizin sanayi altyapısının zayıflatmakta ve dış ticaret açığını artırmaktadır.

Sonuç olarak Hükümetin tüm bu sorunlara kalıcı ve etkili çözümler üretmesi gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Son bir dakika selamlamak için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk; herkese aynı uygulamayı yapıyoruz.

Sayın Çiler, buyurun.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkür ederim Başkan.

Değerli Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tabii, beş dakikalık süreyi çok iyi kullanılmaya çalışacağım. Bugün arkadaşlarımız çok güzel şeylere değindiler. Ben biraz anlatırken de birtakım sorularım olacak. Örneğin, AVM'ler yasasını gözden geçirmek varken... AVM'de çalışanlar hiç tatil yapamaz hâle geldi. Marketler yasasını neden çıkarmadınız? Dayanısız tüketim malları yasasını yani hal yasasını neden çıkarmadınız? Bunları çıkarmak gerekirken, yeşil mutabakat konusu varken siz gittiniz -kayda geçsin diye söylüyorum- Trendyol'a ayrıcalık tanıdınız, Trendyol için kanun yaptınız. BYD ve Chery için vesaire.

Sayın Bakanım, serbest bölgeler ve yeni nesil serbest bölgelerden biraz bahsetmek istiyorum. Değerli arkadaşlar, yatırımı, üretimi ve dış satımı artırmak, yabancı anapara ve teknoloji girişini hızlandırmak gereğiyle gümrük duvarları dışında bırakılan bölgelere serbest bölge denir. Türkiye'de 19 serbest bölgenin olduğunu biliyoruz. Bu 19 serbest bölgede 60 binden fazla çalışanın, dolaylı olarak da 110 bin çalışanın olduğunu biliyoruz; istihdam sağlanmaktadır. İlave olarak Türkiye'ye yeni nesil serbest bölge geldi; ilk ihtisas serbest bölge İstanbul bildiğim kadarıyla. Sizden önceki Bakanımız Ruhsar Hanım -Ben Kocaeli Milletvekiliyim- bize söz vermişti -Kocaeli'de 2 tane serbest bölge var- Gebze'deki serbest bölgenin ihtisas serbest bölge yapılmasını istemiştik, o da "Tamam." demişti. Bu konularda çalışmamız devam ediyor. Yani yeni nesil iş kolları, yeni nesil araçlar, yeni nesil OSB'ler derken yeni nesil serbest bölgeye de biz talibiz Kocaeli olarak. Kocaeli aynı zamanda hem tahsilatta hem de tahakkukta Türkiye'nin ilk ikilerinden. Yeni nesil ihtisas serbest bölgelerde döviz kazandırıcı hizmet faaliyetleriyle yabancı yatırımcılar için çok cazip hâle gelmiştir. Verilen teşvikler ilerleyen dönemlerde yüksek teknoloji sektörlerini kapsayacak biçimde genişleteceğinden bu bölgenin sayısı muhakkak artmalıdır diye düşünüyorum. Biz de ihtisas serbest bölgeye talibiz. Bu arada teknoloji transfer ofislerine de bu serbest bölgelerde verilen muafiyetlerin verilmesini talep ediyoruz.

Türkiye'de ticaretin en büyük sorunu finansman ve enflasyon sorunudur. Bu sorun hem tüketici için hem sanayici hem de esnaf için sorun teşkil etmektedir. Özellikle dar gelirlili vatandaşlar için bu enflasyon ve kriz ortamında yaşamak daha zor olmaktadır. Vatandaş bunları yaşarken siz "Enflasyonla mücadele ediyoruz." diyorsunuz. Vatandaş bunu neden fark etmiyor? Fahiş fiyatla yapılan çalışmalar yetersiz kalıyor. Mücadelenin kuralları olur, bir stratejisi olur. Zincir marketlerle ilgili yasa hâlen neden çıkmıyor? Şu anda üç harfli marketlerin sayısı 31.435, sadece Türkiye'deki zincir marketlerin sayısı 52 binden fazla. Anayasa'nın 173'üncü maddesi "Devlet, esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır." der. Market sektöründe tekelleşme var Sevgili Bakanım, toplam market sayısı 52 bini aştı, gıda perakendesinin yüzde 62'si bu zincir marketlerin elinde, pazar payının yüzde 80'ini bunlar kontrol ediyor. Ülkede kontrolsüz bir market yığınağı var. Türkiye'de her 400 kişiye 1 market düşüyor. Avrupa'da bu rakam kaç biliyor musunuz? 3.500 kişiye 1 market düşmektedir. Sorunun kaynağına inemiyoruz. 2021 yılında yine marketler yasasını tartışıyorduk. O dönem ne söyleniyordu? "Getirilecek yasal düzenlemelerle zincir marketlerin ekme üretimini, tütün ve tütün mamullerini satabilmesinin önüne geçilecek; artık, tütün ürünlerini ve ekmeği bakkallar satacak." dendi. Peki, bugün ne oldu? Bu zincir marketler gıda ürünleri dışında elektronik eşya satıyor mu? Satıyor. Telefon satıyor mu? Satıyor. Bunlarla ilgili bir düzenleme henüz yok. Avrupa'da market açabilmeniz için o şehrin nüfusuna bakılıyor; ona göre, metrekaresine göre izin veriliyor, belli standartları var. Bizde de her 100 metrede ya da 200 metrede bir market var.

Diğer konu, AVM'ler. AVM yasası yetersiz. AVM'lerde çalışanlar tatil yapamıyor. Şimdi, market lobisi, AVM lobisi; bir de bu dönemde hayatımıza faiz lobisi girdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çiler, teşekkür ediyorum.

Sayın Ateş, buyurun lütfen.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzda Ticaret Bakanlığının bütçe konuşmasını gerçekleştiriyoruz.

Türkiye ekonomisinin son kırk beş yıldır ihracata dayalı büyümesini devamlı dinliyoruz, bu dönemin yarısını AK PARTİ iktidarıyla geçirdik. Bugün Sayın Bakanın da sunumunda sıkça bahsettikleri ihracat vurgusu yapıldı. Bu hikâye hep yeni ekonomik plan ve kalkınma

stratejisinde sıkça vurgulanmaktadır ancak bir türlü somut adımlarla sonuç alınamadı, bir masala dönüşmüş, sürekli önümüze konuluyor. Maalesef, bugün uygulanan ekonomi politikaları ihracat dostu değil. Faizin yüzde 50 olması üretimi kesinlikle baltalıyor. Döviz politikaları... Enflasyon aldı başını gidiyor, âdeta üreticiyi cezalandıran bir sistemle karşı karşıyayız. Kısa vadeli sıcak parayı ülkeye çekmek için kontrollü bir döviz kuru politikası uygulanıyor. Tekstil gibi özellikle istihdamın yoğun olduğu stratejik sektörler tasfiye noktasına geldi. Bu arkadaşların çoğu yurt dışına, örneğin Mısır'a, değişik ülkelere gidiyor. Milyonlarca insanın iş hayatı tehlikededir.

İlim Bolu'ya baktığımızda, Bolu ilimizde kümelenmiş bir kanatlı sektörü var Sayın Bakanım, buna dikkatinizi çekmek isterim. Kümelenmiş bir yapıda özellikle kanatlı sektörü istihdam açısından, kadın istihdamı açısından önemli, yerinde istihdam açısından da önemli, köylerde şehre göçü engelleyen sektörlerin başında geliyor. Özellikle söylediğimiz, kanatlı sektörün yüzde 25'i Bolu'da gerçekleşiyor. Kayıt altına alma noktasında da kayıtsız olan kişileri de kayıt altına alıyor sözleşmeli tarımla.

Uzun süredir ihracattan bahsediyoruz, sektörün ihracat yapmasıyla ilgili çalışmalar yapıldı ve sektörün hakikaten rakipleri önemli ve büyük firmalar. Yavaş yavaş ihracata başladılar ama bu ihracatı gerçekleştirirken hiç tahmin etmediğimiz noktada, sizin de ihracat üzerinde durduğunuz noktada arkadaşlara kota koydunuz. "Aylık 10 bin tonu geçmeyeceksiniz." demiştiniz, şu anda 22.500 tona çıkarıldı ama biz bunu kayıtlarda göremiyoruz, sözlü olarak öğrendiğimizde...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - 25 bin.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - 25 bin mi, tamam, 25 bine artırıldı.

İhracat yapanlar, biliyorsunuz, öncelikle karşıda bir bayi bulmak zorunda, o bayiye ürünü vermek zorunda, onlar sözleşme yapmak zorunda, sahaya yaymak zorunda. Girmek kolay değil, çıkmak da kolay değil, çıktığınız zaman aynı yerlerde aynı rafları bulmanız mümkün değil. Yani hedefimiz ihracatsa ihracatı kendi kendimize baltalıyoruz. İç pazarı rahatlatmak, bollaştırmak ve piyasada rakamları düşürmek için belki böyle bir politika yaptınız ama tam tersini yapalım, onun yerine kümes yapımını artıralım, köylülere daha büyük teşvikler verelim. Bu şekilde hareket ettirirsek dış pazarda bir yol almış firmalarımızın, belki uluslararası marka olabilecek firmalarımızın da yolunu açmamızda yarar var.

Bir başka konu da Rekabet Kurulu. Tavukçuluk sektörüne sürekli ceza kesiliyor ve soruşturma açılıyor; doğrudur yanlıştır, bunu tartışmak istemem ama TÜİK rakamlarına göre enflasyonun yüzde 48 olduğu yerde tavuk fiyatları yüzde 34 artmış, "Nerede fahiş fiyat?" diye sormak isterim.

Bir başka örnek de vermek isterim, geçen Ziraat Odasını ziyaret ettik. Kalkınma Ajansı ile Ziraat Odası bir proje hazırlamıştı biz Bolu'dayken. Bu projenin içerisinde, destekçileri içerisinde bizler de vardık. Mısır kurutma tesisleri yapmaya başlamışlardı. Kalkınma Ajansı büyük bir finansmanı da bu arkadaşlara sağladı ve mısır kurutma tesisini yaptı. İlde, bölgelerde mısır üretimi çoğaldı. Tam hasat zamanı bu ürünleri satma noktasına geldiğimizde Bakanlığımız 1 milyon ton mısır ithalatının yüzde 30 olan gümrük vergisini yüzde 5'e düşürdü, köylü çaresiz kaldı. Bu işi yapacaksak, hani bu mısıra acil ihtiyaç varsa en azından şu hasat zamanını bırakalım, bitirelim, ondan sonra bu işi gerçekleştirelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Alp...

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Kars Milletvekiliyim ben. Kars, Ardahan, Iğdır, Ağrı; 4 vilayetimizin 4 ülkeye 7 kapısı var. Ben, haziran ayı rakamını okuyacağım: Haziran ayında Kars'ın ithalatı yüzde 127 arttı, 50 bin dolar oldu. Ardahan'ın ithalatı, maşallah, yüzde 149 artmış, 10 bin dolar olmuş efendim. Iğdır'ın ithalatı yüzde 407 artmış, 5,7 milyon dolar olmuş. Ağrı ithalatı yüzde 26 azalmayla 7,7 milyon dolar olmuş. Sayın Bakanım yani 4 ülkeye 4 vilayetin sınırında bu ticaret olabilir mi ya? Yıllardır AK PARTİ'liler Kars'a geldi, müjde verdi, dediler ki: "Kars'a bir lojistik merkezi yapacağız, Pekin'den Londra'yı bağlayacağız, Kars çok büyük bir ticaret üssü olacak." Hasretle bekledik, 34 trilyon dolarlık ticaret için kesişme noktası olacak; açıldı lojistik merkezi, yıllardır rakamlar ortada. Akyaka'da sınır kapımız var, kapalı. Çok şükür, artık, Ermenistan ile Azerbaycan arasında önemli bir sorun da aşıldı, normalleşme de başladı. Biz bu sınır kapımızın açılmasını talep ediyoruz. Bu lojistik merkezinin Kars'a beş kuruş faydası olmadı bu saate kadar. Buradaki planlamanın Kars'a da faydalı olacak şekilde yeniden yapılmasını talep ediyor, kapalı kapılarımızın da açılmasını istiyorum.

Saygılar sunuyorum.

Bütçenin de hayırlı olmasını istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Meclis kürsüsünde, İsrail'e karşı yapılan ihracatı anlatırken vefat eden Hasan Bitmez Vekilimize Allah'tan rahmet diliyorum. O, orada haykırdı ama siz duymadınız, maalesef hâlâ da duymak istemiyorsunuz ama Cumhurbaşkanı Sayın Tayyip Erdoğan, Suudi Arabistan'daki toplantıda diyor ki: "İsrail'e karşı boykot yapalım." Önce boykotu bizim yapmamız lazım ama maalesef gemiler gidiyor, uçaklara Bakü-Ceyhan hattından petrol gidiyor yani açıkçası siz tahiye yapıyorsunuz yani parayı gördüğünüz zaman, yeşili gördüğünüz zaman "hayır" diyemiyorsunuz. Maalesef, Filistinli vatandaşlarımız üzerinden veya "Filistin'e gidiyor." deyip İsrail'e demiri, çeliği, Allah ne verdiyse gönderiyorsunuz. Sizin imanınız para sadece.

Yine, bakınız Sayın Bakan, siz de hatırlar mısınız bilmem ama o zaman Bakan değildiniz ama belki belleklerden bakarsanız Tayyip Erdoğan'ın, Gemlik'te SIRO aktüyle ilgili bir fabrika tesisinin temel atmasında verdiği bir söz var. Hâlâ o sözü havada bıraktınız. Vatandaşımıza ne demiştik? Ticari araçları ÖTV'siz alacaklardı. Kim? Taksisi olan, otobüsü olan, minibüsü olan. ÖTV'siz araçtan tam bir yıl geçti hâlâ daha tık yok.

Yine, size soruyorum Sayın Bakan: 1 Ocak 2023-31 Aralık 2023 tarihleri arasında açılan ve kapanan iş yeri sayısı kaçtı? 1 Ocak 2024-30 Eylül 2024 tarihleri arasında açılan ve kapanan iş yeri sayısı nedir, merak ediyorum.

Yine, gümrük işlemlerinde denetimin artırılması gerekiyor. Bütçe sunuş kitapçığımızda her şeyi güzel anlatıyorsunuz. İşte, yapay zekâ, şuymuş buymuş; hepsinin hikâye olduğunu biz gördük. GDO'lu mısır, GDO'lu kanola nasıl Tekirdağ'dan Türkiye'ye girdi, ben merak ediyorum. Gümrükler o kadar yapay zekâyla korunuyorsa... Maalesef, işte, yapay zekâyla koruduğunuz hâlde Türkiye, GDO'lu mısır, GDO'lu kanolayı, aflatoksini mısırları soktunuz; hâlâ da yüzümüze bakarak bir şey diyemiyorsunuz. Biz de diyoruz ki bu insanlar neden yargılanmadı hâlâ daha, dışarıda geziyorlar? Ama kimse cevap vermiyor. Yani gümrük işlemlerinizde başıboş bir işlem var, halk sağlığını düşünmüyorsunuz.

Yine, konuşmanızda 2024 yılında gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda 18,5 milyar değerinde yani 17,2 milyon ton uyuşturucu bulmuşsunuz, yakalamışsınız sözde ama yol geçen hanına döndü Türkiye, maalesef çocuklarımız uyuşturucudan mahvoluyor ve "Kaçak eşya, narkotik ele geçirildi." diyorsunuz ama gerçekler onu yansıtmıyor, tablo ortada; sokaklarda uyuşturucular, baronlar çok rahat bir şekilde geziyorlar, gençliğimizi tehdit ediyorlar. Uyuşturucu AKP'den önce hiç bu kadar yaygın değildi, kontrolsüz değildi. Ne diyelim, yaparsa yine AK PARTİ yapar diyoruz. Türk gençliği, denetimsizlik, açık kapı politikası yüzünden uyuşturucu riskiyle karşı karşıya bırakıldı.

Yine, konuşmanızda market, AVM, otomotiv, emlak, kuyumculuk gibi sektörlerde fahiş fiyat verenlere karşı ceza kestiğinizi söylüyorsunuz 4,6 milyarlık. Ben de diyorum ki bu palyatif değil mi Sayın Bakan? Enflasyonun olduğu, ekonominin istikrarsız olduğu ülkelerde stokçuluk böyle cezalarla kesinlikle önlenemez Sayın Bakanım. Ekonomiyi düzeltmeden, piyasaları istikrara kavuşturup enflasyonu önlemeden stokçuluk bitmez.

Yine, bakınız, Sayın Bakan, merak ediyorum... Sayın Komisyon Başkanımızın Bakan olduğu dönemde bir kanun çıkardık, Tüketiciciyi Koruma Kanunu. O gece saat on ikide ben grup yönetimindeydim. 1 madde yüzünden yoklama istedik ve ertesi güne kaldı ama ne yazık ki o gün geçmeyen maddeyi siz geçirdiniz. Bu ayıp sizin Sayın Bakan. Trendyol'a yapmış olduğunuz o ayrıcalığın hesabını vatandaşa nasıl vereceksiniz, merak ediyorum. Tüketiciciyi Koruma Kanunu içerisinde o gece geçmeyen ama daha sonra bir şekilde geçen kanun maddesi -9'uncu, 10'uncu madde- sizin yüz karanız olarak tarihe geçti diyorum.

Yine, bakınız, AVM'lerle ilgili kanun teklifim Plan ve Bütçe Komisyonunda duruyor. Ya, gelin, şu AVM'leri düzeltelim. AVM'lerde ne isterseniz var, incikten boncuğa kadar, diğer esnafımız ne yapacak? O kuyumcu, kırtasiyecisi esnafımız ne yapacak veya bir hırdavatçı ne yapacak? Maalesef, parayı almayı, vergi almayı biliyorsunuz ama AVM'lere bir türlü hâlâ daha yaptırım uygulayamadınız. Gelin, bakın, eğer siz yazmadıysanız yazılmış kanun teklifim burada, Plan ve Bütçede duruyor; onu getirelim, hep beraber çıkaralım. Sayın AK PARTİ'li, MHP'li ve diğer siyasi parti temsilcileri; hep beraber, gelin, şu AVM'lere çeki düzen verelim.

Yine, bakınız -Hasan Bitmez'i söyledik- Sayın Milletvekilimiz hayatını Filistin'deki o mücadeleye verdi, ama siz, hâlâ daha bize takiye yapıyorsunuz. Burada işte "Filistin'le... Şu olmadı, bu olmadı, Filistin halkının yanındayız." Bugün de sizin ne kadar Filistin'i sevdiğiniz Genel Kurulda ortaya çıktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bugün yine, Saadet Partisinin bir araştırma önergesi vardı ama siz, her zaman olduğu gibi takiye yapmayı biliyorsunuz. Cumhuriyet İttifakı "hayır" oyuyla o araştırma önergesini reddetti. Ve en kısa zamanda Türkiye'deki insanlarımız sizden hesap soracak diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, bir ifadenizi sehven söylediğiniz düşünüyorum. "İmanınız para olmuş." ifadesi çok ağır bir ifade, bu doğru bir şey değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Teşbihte hata olmaz Sayın Başkanım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşbihte hata olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şöyle değerli arkadaşlar, Sayın Ağbaba; insanların imanını sorgulama gibi bir durumda değiliz.

Sayın Aygun, bu ifade doğru bir ifade değil, eleştirirsiniz...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, teşbih olarak söylenmiştir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mutlaka...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama şu var: Gerçekleri siz de biliyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama insanların imanını...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şu anda bakın... Bu akşam Çanakkale'ye gidiyorum, Kaz Dağları'na gidiyorum. Bugün Danişayın önüne giden ninelerimizin o göz yaşları bizim içimizi de dağladı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, beş dakika gitti, Sayın Kaya sırada bekliyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, ben de bir şey ifade ediyorum. Kaz Dağları'nda vatandaşların endemik bitkileri mahvolmuş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, tamam, onu Enerji Bakanına sorarsınız. Ticaret Bakanı ya, hepsini buraya sordunuz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sizin Bakanlığınızda geçmeyen madde şimdi geçti; ne oldu, ne değişti?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, bir müsaade edin. Bu ifadeyi...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben o geceyi yaşadım Sayın Başkan, o geceyi yaşayanlardan birisiyim. Gece on ikide AK PARTİ'li arkadaşları yataklarından yoklama isteyerek kaldırdık ve önermeleri verdik, ertesi gün mecbur kaldılar, o şekilde kanunun geçmesini engelledik ama aradan iki yıl geçmeden geldi, maddeleri değiştirerek şimdi geçirdik. Herkes haddini bilecek!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, bu ifadeyi doğru bulmuyorum. Milletvekillerinin, Hükümetin, bürokratların, birbirimizin imanını sorgulamayalım lütfen; onu ifade etmek isterim değerli arkadaşlar.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Ticaret Bakanlığı (Devam)

b) Helal Akreditasyon Kurumu (Devam)

c) Rekabet Kurumu (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, kıymetli hazırım; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Ben, Sayın Bakana Antalya Milletvekili olarak şunu sormak istiyorum: Antalya'mızda bir serbest bölgemiz var ve yaklaşık 1 milyar dolar civarında da bir ticaret hacmi var. Antalya ikinci serbest bölgesi yapılacak diye sizin vaatleriniz vardı. Bu konudaki çalışmalar nedir? Ya da mevcut serbest bölgenin büyütülmesiyle alakalı bir çalışmanız var mıdır?

Yine, Antalya Limanı'mızı verimli bir şekilde kullanamıyoruz çünkü limanın derinliği 9 metre. Siz bu limanın ihalesini yaptığınız zaman, ihale şartnamesine bu derinliğin 13 metreye çıkarılması konusunda bir yaptırım eklediniz mi? Bu limanın daha verimli hâle gelmesi konusunda çalışmalarınız var mıdır? Çünkü Antalya'mızda şu anda ithal edilen ürünler, ihrac edilen ürünler Mersin ve İzmir limanlarında işlem görmektedir. Dolayısıyla, bu sorularımın Sayın Bakan tarafından cevaplanmasını bekliyorum.

Yine, esnafımızdan gelen bir konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum: Hem Antalya'mızda hem sahil bölgelerinde Gelir İdaresi Başkanlığının açıklamalarına göre esnafımıza yeni nesil yazar kasa kullanma zorunluluğu getirildi. Birçok esnaf da bu yeni nesil yazar kasaları aldı fakat Antalya'mız gibi birçok sahil kentindeki esnafımız müşterilerle döviz cinsinden anlaşmakta ama yeni nesil yazar kasalarda bunları TL'ye çevirmek zorunda kalıyorlar. Şimdi, burada şöyle bir sıkıntı ortaya çıkıyor: Bizim esnafımız döviz cinsinden borçlanıyor. Hesabına TL geçtiğinde tekrar döviz almaya kalktığında ciddi anlamda bir kur farkından dolayı zarar edecek. Şimdi, burada esnafımızın zararı nasıl tazmin edilecek? Yine, yabancı müşteriler ya da yabancı misafirlerimiz kur farklılıklarını görünce bu güven kaybına neden olacak. Dolayısıyla bu yeni nesil yazar kasaların acilen dövize endekli hâle getirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu yazar kasalarda da bu düzenleme olmadan da bu sisteme geçilmemesi gerektiğini tavsiye ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Levent Uysal, buyurun.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, öncelikle, Mersin Ekonomi Zirvesi'ne vermiş olduğunuz destekten dolayı çok teşekkür ederiz; sağ olun, var olun efendim. Çalıştaylarımız devam edecek. En kısa sürede Mersin'in ekonomisiyle ilgili yol haritamızı sizlere sunacağız ve birlikte, paydaş olarak daha büyük projeler yapmakla ilgili çalışmalarımızı arz edeceğiz.

Mersin firmaları 2023 yılında 180 ülkeye 8 milyar dolarlık ihracat yapmışlardır efendim, bu da ülkemizin yüzde 3 ihracatına denk gelmektedir.

Diğer bir taraftan ise Mersin'deki serbest bölgemiz 500 milyon dolarlık katma değerle ülkemizin 2'nci büyük serbest bölgesi olmuştur. Türkiye ekonomisine sağladığımız bu katma değerden dolayı sizlerden daha da destek bekliyoruz çünkü Mersin'deki firmalarımız gerçekten ihracat odaklı ve üretim odaklılar.

Öncelikle, efendim, ihracat yapan narenciye üreticilerimize, ihracatçılarımıza alternatif yurt dışı pazarlarıyla ilgili destek bekliyoruz, yeni yeni pazarlar istiyoruz. Uzak Doğu'dan olsun, Amerika'dan olsun pazarlara ihtiyacımız var çünkü pazar dar olduğu için bir anda bir problem çıktığında, ihracattaki düşüş ortaya çıktığı an maalesef ürünler elimizde kalıyor ve fiyatların düşmesine neden oluyor.

Aynı zamanda, efendim, ihracat yapan paydaşlarımız için Fiyat İstikrar Fonu olmak üzere ihracata yönelik teşvikler bekliyoruz sizden. Bu destekleriniz için tekrardan teşekkür ederim.

İyi akşamlar dilerim.

Bütçemiz hayırlı olsun efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, iki dakika da buradan alacağımız var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Cumhur İttifakı'nın ya, lütfen, lütfen...

Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Levent Hoca bize süre verir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Levent Hoca süre veriyor da ben süre veriyor muyum? Bana bir sorun yani.

Sayın Uz, buyurun lütfen.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Başkanım, başlamadan Orhan Bey yok ama Orhan Bey'e arkadaşları anlatır inşallah.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tutanaklardan okur.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Anlatamayız biz.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Seven varsa dedim zaten seven yok.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli milletvekilleri, değerli basın mensupları, değerli misafirler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, güzel bir konuşma ayarlamıştık ama bütün gün buradaydık ve arkadaşları dinledik. Dolayısıyla, onların söylemlerine bir nevi cevap vermek istiyorum ama bunlar tamamen belge niteliğinde.

Bir de Konya Milletvekilimiz var, kıymetli bir büyüğümüz, o da bizi hurdacı yaptı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Pazarcı, hurdacı, nayloncu...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Nayloncu yaptı.

Belki "Yahu, incittik falan diye bir gelir de bir şey söyler." dedik ama maalesef bir şey de söylemedi. Çok güzel bir söz var. "Gezdim Halep ile Şam'ı/Eyledim ilmi talep/Meğer ilim bir hiç imiş/İlla edep, illa edep." Bunu hatırlatmak isterim.

Tabii, bize "hurdacı" diyerek...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sen de bize "edepsiz" mi demek istiyorsun?

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Evet, teşekkür ederim, sağ olun, bize "hurdacı" diyerek, biz milletvekiliyiz ben hurdacılığı kabul ediyorum ama bu millet hurda değil, Türkiye de hurdalık değil yani bunu da bilmeniz de fayda var efendim. Yani laf yetiştirmeyin, lütfen bırakın, tamamlayalım.

Şimdi, Gazze'de 50 bin insan ölmüş ve siz yirmi iki yıldır tek başına iktidarsınız ve orada hurda yığına dönmüş Gazze. "Ya, biz yirmi iki yıllık iktidarız, dünyaya meydan okuyoruz." diye ne güzel cümleleriniz var, "Ya, şu küçücük İsrail'i bir durduramıyoruz." diye hiç vicdanınız kanamıyor mu? "Ya, yirmi iki yıllık iktidarız, orada Trendyol'a bütün imkânları sunuyoruz, BYD'ye bütün imkânları sağlıyoruz ama şu Doğu Türkistan'da zulmü bir türlü durduramıyoruz." diye düşünüp de bir vicdan sızlaması yaşıyor musunuz? Ya, kırk yıldır bu ülkede terör var, yirmi iki yıldır tek başına demir yumruk gibi yönettiğiniz bir Türkiye var ve "Biz bu terörü bitiremiyoruz, bitiremediğimiz gibi bu teröristbaşının mektubunu TRT'de okutuyoruz. Ya, ondan medet umup Meclise çağırıyoruz." diye düşünüp hiç vicdanınız sızlamıyor mu arkadaşlar? Ya, bunu bir vicdan muhasebesi yapmanız konusunda istirham ediyorum.

Şimdi, iki dönem var, bir Sayın Mehmet Muş'un dönemi yani "Gündüzün aydınlığı gecenin şerrinden hayırlıdır." diyor ya, bir gündüz gibi bir Bakanlık yapmış bir Mehmet Muş var, bir de şimdiki karanlık gibi bir Bakanımız var bu Trendyol'dan dolayı. İnanın böyle yani bunu abartı olarak söylemiyorum ama Trendyol'a girmeden sadece bir şey söyleyeceğim bu şeyle ilgili. Sayın Bakanımıza özellikle sordum "2 Mayıs itibarıyla özel de olmak üzere tamamen yasakladık yani İsrail'le ticareti yasakladık." dedi ama dün ne oldu, biliyor musunuz? 14 Ekim ve 18 Ekim İsrail Aşdod Limanı'nda -bak, bu çok önemli- bir de 16 Ekim-7 Kasım İsrail Hayfa Limanı'nda 2 şirketin gemileri vardı ve bunlar, bu bilgiler uluslararası gemi trafiği kayıtları olduğu için bu 2 şirkete soruldu. Bu 2 şirket ne dedi, biliyor musunuz? "Ya, Gazze'de zulüm devam ediyor ama bu yasak bize de var ama bizim sözleşmelerimiz devam ediyor, biz götürmeye devam edeceğiz." diyor. Yani Türkiye Cumhuriyeti, AK PARTİ bu manada bunu engelleyemiyorsa... Ve ben, Sayın Bakanımdan bu 2 şirketi ve kimin çocuklarının olduğunu açıklamasını da bekliyorum, bunu açıklamazsa ben kendim bizzat açıklayacağım, bunu da söylemek isterim.

Bir ikinci husus, Kaz Dağları... Sayın Bakanım...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Açıklasana şimdi.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Açıklayayım, çok arzu ettiniz. Bir tanesi Sayın Cumhurbaşkanımızın oğluna ait şirket, biri de Sayın Binali Yıldırım'ın oğluna ait şirket.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Belge sun.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Bakan açıklar, dinlersin. Bu teröristle masada oturmaya benzemez. Bakana sor, Bakanımız söyler size doğruyu, gerçeği.

Kaz Dağları...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Haddini bil!

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Ben çok güzel had bildirmeyi bilirim.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Anlaşma var efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaade edin... Sayın Bakan verir cevabını.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Ya, konuşmacı benim...

(AK PARTİ ve İYİ Parti sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaade edin...

Sayın Uz, devam edin.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Yani başka bir şey beklenmez zaten de...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, konuşma bitince Sayın Bakan...

Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin. Sayın Bakan, elinizde bilgi var, milletvekilinde yok ama Sayın Bakanın elinde; arar, konuşur ve net bilgiyi o verecektir.

Buyurun Sayın Uz.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Efendim, sürem üç dakika kalmıştı, gitti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Uz, ben görüyorum buradan. Üç dakika değil, burada gördük.

Buyurun.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri illeriyle ilgili yatırım taleplerini iletiler; doğru bir yaklaşım fakat biz Çanakkale olarak yatırım istemiyoruz, vallahi istemiyoruz. Nedeni şu? Daha önce Kolin'i gönderdiler, fuel-oil kaçakçılığında paket oldular. Sonra Anagold diye bir firma geldi Kaz Dağları'na, 953 bin ağaç kesti, öylece bırakıp kaçtı. Şimdi de Cengiz Holdingi gönderdiler, 1 milyon ağaç kesecek. Yani biz Çanakkale'ye yatırım istemiyoruz Allah rızası için, sizden gelecek Allah'tan gelsin. Vallahi istemiyoruz, yeter ki bu arkadaşları da çekin Sayın Bakanım oradan.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - İnşallah, Çanakkale Köprüsü'nden geçmiyordur yani.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Çanakkale Köprüsü'nü de anlatırım geniş bir zamanda da.

Şimdi, son olarak da şunu...

Süremiz bitti herhâlde Sayın Başkanım ama...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ahmet Erbaş? Yok.

Sayın Serkan Sarı, buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; teşekkür ediyorum.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin verilerine göre, dokuz aylık süreç içerisinde 15 bin şirket kapatılmış durumda, aynı dönemin 2023'le ilgili kıyaslamalarına baktığımızda kurulan şirketler yüzde 13 azalmış, kurulan ticari işletmeler yüzde 23 azalmış, kooperatif sayısı da yine yüzde 13,5 azalmış. Yani 2024 yılının ilk dokuz ayına baktığımızda, 2023 ve daha önceki yıllara göre hızlı bir şekilde geriye gidiyor; bu süreç gerçekten işler acısı, bunun farkında mısınız biliyorum.

Bu yılın ilk dokuz ayında da kapanan, daha doğrusu konkordato ilan eden şirket sayısı 2.600, yıl sonunda bu 3 bin şirketi bulacak diye görünüyor. Şu anda ülke ekonomisi içerisinde derin bir yaraya sebebiyet olacak bu gerçeklerle hep birlikte yaşıyor ve çözümü de sizlerden bekliyoruz ama bu beklentilerimizi karşılayabilecek misiniz, çok da umutlu değilim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sarı, kusura bakmayın, ayar şeyde kaldı.

Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Balıkesir ticari işletme sayılarına baktığımızda, 2022'de 438, 2023'te 472, 2024'ün dokuz ayında da 283 işletme ne yazık ki kapatmış durumda. Balıkesir'in tarihî geçmişe sahip olan köklü işletmeleri birer ikişer iflas ediyor. Elli beş yıllık bir geçmişe sahip olan Yörsan, geçtiğimiz yıllarda ne yazık ki sahip çıkmadığınız, destek olmadığınız için battı. Beraberinde, yine, geçtiğimiz yıllarda 1970 yıllarına dayanan geçmişe sahip KAYSÜT, bölgemiz için önemli bir değer olan bu işletme almadığınız tedbirler, vermediğiniz destekler yüzünden battı. Ve daha şurada birkaç ay önce, Türkiye'de sektöründe bir numara olan, dünyada öncü bir firma olan zincir sektörünün lideri Eğinlioğlu zincir fabrikası konkordato ilan etti. Ne yazık ki ekonomik politikalarınız ve uyguladığınız, almadığınız tedbirler yüzünden köklü işletmeler birer ikişer kapanıyor, buna rağmen Balıkesir'imiz her geçen gün katma değer üreten yatırımlarla ihracatta ciddi bir yol alıyor. Geçen yıl 934 milyon dolar olan Balıkesir ihracatı bu yıl yüzde 16 artışla 1 milyar doların üzerine çıktı amma velakin ne yazık ki hak ettiği desteği göremiyor ve alamıyor; sizden bu anlamda ticaretimizi geliştirecek, ihracatımıza destek olacak, bölge kalkınmasına referans olacak Bandırma bölgesine serbest bölge talebimiz var. Bu talebimizi dikkate almanızı istiyoruz Sayın Bakanım. Ülkemizde 19 tane serbest bölge var, 2023 yılında serbest bölgelerden 12,7 milyar dolarlık mal ihracatı gerçekleştirilmiş, Balıkesir'imiz de 1 milyar dolarlık ihracat kapasitesiyle bir serbest bölge talebini hak ettiğini düşünüyorum ve bunu da sizden talep ediyorum.

Bölgemizin deniz yolu, demir yolu, kara yolu, hava yolu da olmak üzere birçok alanda avantajları var, coğrafi konumu itibarıyla bölgedeki diğer illere de destek olabilecek bir serbest bölgeye ihtiyacı var. Güney Marmara Kalkınma Ajansı bununla ilgili fizibilite raporlarını hazırladı, yakında bitecek, bu süreç içerisinde de sizlerden Bakanlık olarak Balıkesir'e ve Bandırma ilçesine bu desteği yapmanızı talep ediyorum.

Ne yazık ki uyguladığımız ekonomik politikalar, “enflasyonla mücadele” adı altında yapmış olduğunuz tedbirler sonucunda dolar kurunun baskılanması ihracatçılarımızı zor durumda bırakıyor. Faizlerden kaynaklı kredilere ulaşmakta güçlük yaşayan işletmelerimiz birer ikişer sıkıntıya düşüyor. Biraz önce bahsettiğim gibi, binlerce işletmemiz de ne yazık ki kapısına ya kepenk vurdu ya da kepenk kurma, kilit vurma riskiyle karşı karşıya.

Bir konuyu da son olarak dile getirmek istiyorum. Marmara Belediyemize ait olan gümrük sahasında geçtiğimiz günlerde gayriresmî bir işlem oldu. AKP İlçe Başkanı tarafından gümrük sahası kapalıyken geceleyin gümrüğün kapıları kırılarak plakasız araçlarla ve yabancı uyruklu olduğu tespit edilen şoförlerle bu yurt dışı ihracatı yapacak olan gemilere yükleme yapıldı. Ticaret Bakanlığımıza bu konuyla ilgili şikâyet iletildi, olay yeriyle ilgili tutanaklar tutuldu, savcılığa ilgili suç duyuruları yapıldı ama Bakanlığımızın bu konuda herhangi bir tedbir alıp almadığını merak ediyorum. Bu yükleme esnasında nasıl bir işlem yapıldı? Suriyeliler mi kaçırılıyor, uyuşturucu mu kaçınıyor, tarihî eser mi kaçırılıyor? Bu tedbirsizliğin, bu denetimsizliğin sonunda bu ülkenin başına neler geliyor? Sizlerin de bu konuda gerekli araştırmaları yaparak tarafımıza ve ilgili belediyeye gerekli açıklamaları yapacağınızı inancındayım. Bu anlamda Balıkesir’imizin ticaretine sizlerden destek bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi son konuşmacıya söz vereceğim, akabinde soru-cevap için lütfen sisteme giriş yapın.

Sayın Corabatır, buyurun lütfen.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; tekrar hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, sabahleyin çok önemli bir konudan, hizmet ihracatından bahsettiniz, ben de size çok önemli bir sektörden alıntılar yaparak bahsetmek istiyorum. Bugün burada yaklaşık 350 milyar dolar ya da 400 milyar dolara yakın bir Türkiye bütçesini konuşuyoruz ama Türkiye’nin bir turizm sektörü var; önemli bir stratejik sektör, hizmet ihracatına çok önemli katkıda bulunan bir sektör, yaklaşık 60 milyar dolar geliri var. Bu 60 milyar dolarla ilgili turizmciler Turizmi Teşvik Kanunu’nun yıllık 750 bin dolar döviz miktarını sağlamakla ilgili ihracatçı sayılıyorlar ama ne yazık ki kurumlar vergisi yüzde 5 oranından yararlanamıyorlar. Sabahleyin Sayın Usta, Sayın Aşkın Türeli, herkes bu konuyla ilgili çok önemli istatistiklere değindiler. İthalatı en az olan, ihracatı en fazla olan bir sektörden bahsediyoruz. Sayın Başkan Bakanlığın döneminde turizmcilere ihracatçı sayılmasıyla ilgili çok önemli desteklerde bulunmuştu; sağ olsun ama hem sizden hem cuma günü gelecek olan Maliye Bakanımızdan hem de gelecek hafta gelecek olan Kültür ve Turizm Bakanımızdan ve Değerli Komisyon Başkanlarımızdan, çok değerli Plan ve Bütçe Komisyonunu temsil eden milletvekillerimizden bu desteği turizmcilere sağlamasını rica edeceğim.

Bakın, turizm Türkiye’nin en önemli sektörü. Bugün söylediğiniz veya geçen hafta Sanayi Bakanının söylediği cari açığı kapatan en önemli sektördür, en avantajlı sektördür. Bu konuda bütün milletvekillerimizden, burada grubu olan, Parlamentoda grubu olan bütün milletvekillerimizden, gelecek haftaki görüşmelerde Maliye Bakanlığı ve Turizm Bakanlığından, bu konuda hepinizden turizmciler adına destek istiyorum.

Sayın Ticaret Bakanım, siz de hizmet ihracat rakamlarını sabah hakikaten dolu dolu söylediniz, lütfen, turizmcilerin bu indirimden, kurumlar vergisi indiriminden faydalanması için desteğinizi rica ediyorum.

İkinci söyleyeceğim konu EXIMBANK kredileriyle ilgili. Ben hem turizm hem tarım hem de tekstili temsil eden bir sektör temsilcisiyim, aynı zamanda iş dünyasından geldim, buralarda EXIMBANK’ın desteklerini görüyoruz fakat burada da tabii, EXIMBANK’ın uyguladığı teminat mektubu masrafları yüzde 1’lik, yüzde 2’lik bir fark göstermekle birlikte buradaki yatırımcıların biraz maliyetlerini etkiliyor.

Yine, sabahleyin reeskont krizlerinden bahsettiniz, 26,93 faizli bu krediler biliyorsunuz ama faizi peşin alıyorlar yani bunun karşılığında da 35’e geliyor bu. Yani kurun yüzde 20 arttığı bir dönemde 15 arttığı düşünülürse yüzde 15 döviz kredisi artı olmuş oluyor. Yani yabancı para cinsinden kullandığımız paranın faizi daha fazlaya geliyor. Bu konuda reeskont kredilerindeki bu oranların düzenlenmesini hem sizden rica ediyoruz hem de Merkez Bankasına bu konuyu dile getireceğiz.

Ben teşekkür ediyorum.

Üç dakikada bitirdik Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki sayın milletvekillerinin söz taleplerini karşıladık.

Şimdi soru-cevap kısmına geçeceğiz.

Öncelikle, Komisyon üyesi milletvekillerimizin, sonrasında da Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinin sorularını karşılayacağız.

Değerli milletvekilleri, soru kısmı on beş dakikadır, sonra Sayın Bakana otuz dakika süre vereceğim.

Burada, tabii, on beş dakika dolunca keseceğim süreyi, dolayısıyla her bir milletvekili sorusunu sorduğu zaman bir dakikayı uzatmasını lütfen, hemen diğer milletvekillerine geçelim; ne kadar fazla milletvekilinin sorusunu karşılırsak o kadar faydalı bir davranış sergilemiş oluruz.

Sayın Kurt, buyurun lütfen.

RESUL KURT (Adıyaman) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Meyve ve sebze de sağlıklı koşullarda saklanmama ve nakletmeme nedeniyle yüzde 25'lik bir file olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla, özellikle yerinde satış ve depolamanın ne kadar önemli olduğu açıktır. Tarım ve Orman Bakanlığıyla koordineli bir çalışmaya ihtiyaç var, burada lisanslı soğuk hava depolarının faaliyetlerine ihtiyaç var. Özellikle entegre lisanslı soğuk hava depoculuğuyla hem çiftçiye nefes aldırılacak hem de vatandaşa ve enflasyonun düşmesine önemli bir katkıda bulunulacaktır. Bu konuda Bakanlık olarak bir proje ve çalışma düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kocacık...

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

6335 sayılı Kanun'un 38'inci maddesiyle Türk Ticaret Kanunu'na eklenen Geçici 7'nci madde, anonim ve limitet şirketler ile kooperatiflerin tasfiyelerini ve ticaret sicilinden silinmelerine ilişkin önemli hükümler getirmiştir. Bu madde, 1 Temmuz 2015 tarihine kadar belirli şartları yerine getirmeyen şirketlerin ticaret sicilinden resen silinmesine olanak tanımıştır. Madde, ticaret sicilindeki atıl kayıtların temizlenmesini ve ekonomik sistemde aktif olmayan şirketlerin ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir. Buna benzer bir kanuni düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim.

2025'te Türkiye'nin en büyük sorunu olacak "enflasyon" kelimesi Sayın Bakanın sunumunda sadece bir cümlede geçiyor, orada da küresel ekonomideki enflasyon baskısı Rusya-Ukrayna savaşına bağlanıyor. Sayın Bakan enflasyondan kopuk bir savunma geliştirmiş, yaklaşık elli dakikalık ve 46 sayfalık sunumda "enflasyon" bir kez geçiyor. Türkiye'nin önceliği enflasyon değil mi? Bunu sormak istiyorum.

Bir de biraz önce Sayın Erdem talihsiz bir konuşma yaptı, maalesef, hurdacıları ve nayloncuları aşağılayan bir konuşmaydı.

ORHAN ERDEM (Konya) - Yine anlamamışsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sizi hurdacılar, nayloncular, seyyar satıcılara yani sesiyle satış yapanlara şikâyet ediyorum. Her meslek saygındır, özellikle bugün Ticaret Bakanlığına bağlı esnafı konuştuğumuz bir bütçede bu konunun konuşulması hoş kaçmamıştır, inşallah özür dilersiniz.

Sizi hurdacılar, nayloncular ve seyyar satıcılara havale ediyorum.

ORHAN ERDEM (Konya) - Başımız üstüne.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı... CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, neredeyse hemen hemen tamamı öğrenciyi, öğretmeni, veliyi tanıyan, çoğunlukla da mahalle esnafı olarak hemen yakınımızda bulunan kırtasiye esnafımız her geçen gün kan kaybetmekte. Özellikle zincir marketlerde kırtasiye malzemeleri ve birçok ürünün satıldığı bugünlerde kırtasiye esnafı gerçek anlamda mağdur durumdadır. Kırtasiye esnafımızın mağduriyetinin önüne geçebilmek adına bu üç harfli zincir marketlerde kırtasiye malzemesinin satışının yasaklanmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BRICS Zirvesi'nde Türkiye'nin başvurusunu Hindistan'ın veto ettiği doğru mu Sayın Bakan? Bu konuda çıkan haberleri siz de teyit ediyor musunuz?

İkinci sorum, AB'yle ilişkilerin geliştirilmesi ve gümrük birliği anlaşmasıyla ilgili son çalışmalarınız var mı? Nedir bunlar?

Üçüncü sorum da ileri teknoloji ihracatın artırılmasına yönelik projeleriniz nedir? Bu konuda herhangi bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sayyigit...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Afrin'de Türkiye'nin siyasi denetimi söz konusu iken Bakanlığınız Zeytindalı Sınır Kapısı'nı açtı. Bu kapıdan yapılan ticarete hangi siyasi resmî muhatap alınmaktadır? Bu kapıdan yapılan ticaretin ekonomik büyüklüğu nedir? Hangi mallar ticarete konu olmaktadır ve miktarı ne kadardır Sayın Bakan?

Van Kapıköy Sınır Kapısı'nda tuvalet, kantin, bekleme salonu gibi donatılar neden yok? Kapıköy Sınır Kapısı'nda sosyal tesis yapılacak mıdır?

Van Başkale'de Gelincik Sınır Kapısı'nın otuz beş yıldır kapalı olmasının sebebi nedir? Gelincik Sınır Kapısı ne zaman açılacak? Bununla ilgili hangi çalışmalar yapılmaktadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu Yeşil Mutabakat Eylem Planı koordinasyonunu Bakanlığımız yapıyor bildiğim kadarıyla. 2026 yılından sonra Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması devreye girecek. İlk etapta alüminyum, demir çelik, çimento, gübre ve elektrik sektörlerinde karbon salımına bağlı olarak ilave vergi alınması şeklinde uygulanacak. En büyük ticaret farklarımız AB ve bu uygulamada en önemli ihracat faaliyetlerimiz örneğin otomotivi nasıl etkileyecek? Buna Türkiye ne derecede hazır?

İkinci sorum, ihracatın ithalata bağımlılık oranını ölçüyor musunuz? Buna ilişkin bir hesabınız var mı? Varsa o hesabınızı bizimle paylaşır mısınız?

Üçüncü sorum, bu Amazon davasını takip ediyor musunuz? Bunu Trendyol'la nasıl bağdaştırıyorsunuz?

Son olarak da bu BRICS'e -diyelim ki- kabul edilmiş olsaydınız yani bu müracaattan beklentiniz neydi? Bunu Avrupa Birliğinin bir alternatifi olarak mı düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Açıkkanı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle, Sayın Bakanım, bugünkü doyumcu sunumlarınızdan dolayı size teşekkür ediyorum.

Ben, burada özellikle 2002-2024 yılları arasında esnafın krediye ulaşması oransal olarak ne durumda, bir de miktarsal olarak 2002'den 2024'e kadar esnafımıza kullandırılan miktarı öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu...

ERSAN AKSU (Samsun) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bugün tartışmalarda özellikle neden İsrail hakkında Türkiye'nin Uluslararası Ceza Mahkemesine şikâyetinde bulunmadığı konusunda ifadeler kullanılmıştı.

Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; Türkiye, Uluslararası Ceza Mahkemesinin kurucu sözleşmesi olan Roma Statüsü'ne taraf olan bir ülke değildir. O sebeple, Türkiye'nin doğrudan böyle bir şikâyetinde bulunması, bir de ülkeyle ilgili şikâyetinde bulunması zaten söz konusu olamaz ama soykırım işleyen ülke yöneticileri ve silahlı kuvvetleriyle ilgili olarak İstanbul 2 No.lu Barosu ve Türkiye Barolar Birliği Uluslararası Ceza Mahkemesi Başsavcılığına ihbarda bulunmuşlardır, Türkiye de yapılan şikâyetle ilgili olarak daha sonra yasal hakkı olan katılma hakkını kullanmıştır; bu konuda kayıtlara geçmesi açısından ifadede bulunmak istedim.

Ticaret Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olması diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

"Devlette tasarruf" diye yola çıktınız, bir yılda 18 kuruluşa helal uygunluk değerlendirmesi yapan bir kurum için 2023'te 22 milyon, 2025'te ise 73,5 milyon TL kaynak ayırdınız. 2023'te 22 tane sertifika veren kurumun hızı 2025'te düşerek "Sadece 10 belge verebilecek." diyorsunuz ama bütçeyi son iki yılda 22 milyondan 73,5 milyona çıkarıyorsunuz. "Helal, helal" diye "9 trilyon dolarlık bir İslami pazara ortak olacağız." diye yola çıktınız; geldiğimiz yerde bir yılda toplam 10 tane akredite kuruluşa varacaksınız, 73,5 milyonluk bütçeyle bir yılda sadece bir tane EXPO fuarına katılacaksınız. "Tasarruf" dediniz ama Akreditasyon Kurumunun mal ve hizmet alımlarıyla ilgili, harcamayla ilgili son yılda yani iki yılda 5 milyon TL'den 13 milyona çıkarıyorsunuz. Cari transferleri 162 binden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Akay.

Sayın Bakırloğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, bizden 17 milyar dolar millî geliri olan ve 2023'te 7 milyar 742 milyon lira ithalatı olan Filistin'e 2 milyar dolarlık ihracat yaptığımızı inanmamızı istiyorsunuz. Rakamlar Filistin İstatistik Ofisinden: Filistin'in ağustos ayı ithalatı 638 milyon dolar, İsrail 364 milyon dolar, diğerleri, diğer ülkeler toplamda 274 milyon dolar ve Türkiye bu 274 milyon doların yarısından daha fazlası 138 milyon dolarlık bir ihracat yapmış ağustos ayında Filistin'e, bizden buna inanmamızı istiyorsunuz. Filistin'de bir yılda 472 milyon civarında demir çelik ithalatı var, bizim sadece son dört ayda 125 milyon dolarlık ihracat yaptığımızı inanmamızı istiyorsunuz. Eylül ayında 178 milyon dolarlık bir ihracatımız var Filistin'e ve bunun 50 milyon doları demir çelik ihracatı, buna inanmamızı istiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yılda 120 milyon dolarlık giysi ihraç ediyor, bunun 60 milyon dolarını dört ayda, beş ayda Türkiye'nin yaptığına inanmamızı bekliyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Bakırlioğlu.

Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Dahilde İşleme Rejimi kapsamında 2024 yılında hangi ürünler ithal edilmiştir, miktar ve tutar nedir? Ne kadarı bu ürünlerden işlenerek ihraç edilmiştir, tutar ve miktarı nedir? İhracatta DİR kapsamında ithal edilen ürünün ihracattaki payı ne kadardır?

Kaç ilde lisanslı depolama izni verilmiştir? Lisanslı depolarda banka desteği de sağlanarak stoklanan ürünün piyasaya verilme sürecine müdahale yetkiniz var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Çiler...

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkür ederim Başkan.

Gebze'de bir sürü üretim faaliyeti yapan firma var fakat bunların merkezleri İstanbul ya da başka illerde olduklarından dolayı biz bunlardan faydalanamıyoruz. Biz de şunu istiyoruz Sayın Bakanım: Belediye hudutları içinde kim üretim yapıyorsa oradaki vergi dairesine kaydını yaptırsın diyoruz.

Bir de teşvikler il bazında değil de gelişmiş ilçeler bazında verilsin diyoruz. Biz denizi gördüğümüz için bizi cezalandırıyorsunuz herhâlde. Gebze'de bir OSB tek başına 15 milyar dolar ihracat yapıyor.

Bir diğer sorum da e-ticaret firmalarından lisans ücreti düzenlemeleriyle 2025 yılında tahmini ne kadar lisans bedelinden vazgeçilmiştir?

Ayrıca, teknoloji ve kuluçka merkezleri için bir muafiyet düşünüyor musunuz? Bu çok önemli.

Bir de paylaşım ekonomisiyle ilgili herhangi bir stratejiniz var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Konuralp...

OKAN KONURALP (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Türkiye'den Filistin'e ihracat yapan firmaların, Filistin'in de Türkiye'den ithalat yapan firmalarının listesini bizimle paylaşır mısınız? İhracat yasağı öncesinde İsrail'e ihracat yapan Türk firmalarının listesini paylaşır mısınız?

Bir diğer soru, Türk mallarının üçüncü bir ülke üzerinden İsrail'e gönderilmesi son kullanıcı sertifikası istenmesi yoluyla denetlenmekte midir?

Ve son soru, ihraç mallarının serbest bölgeden çıkarılıp geçici depoda etiket değiştirilerek yeniden İsrail'e gönderildiği iddialarıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Suiçmez...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, özel sektör yatırımlarını Trabzon'a çekebilmek için teşvik bölgesinin 3'üncü bölgeden 6'ncı bölgeye gelmesi gerekmektedir, bu konuda bir çalışmanız var mıdır?

Sarp Sınır Kapısı yolunda tır parkı olmadığı için tırlar tek şeridi kapatarak günlerce beklemektedirler. Ayrıca, heyelan nedeniyle de can ve mal güvenlikleri yoktur. Bu sorunun çözümü için bir tır parkı yapımını düşünüyor musunuz?

Trabzon Limanı çalışamaz hâle gelmiş, bir kömür deposu hâlinde kullanılmaktadır. Liman ticaretinin canlandırılması için herhangi bir çalışmanız var mıdır?

Yine, Güney Çevre Yolu, Gülcemal Projesi ve Arsin Yatırım Adası için ayrılan bütçe size göre yeterli midir? Bu konuda bir çalışmanız mevcut mudur?

Araklı Tekstil Kent'te yine teşvikin 4'üncü dereceden 5'inci seviyeye çıkarılması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum. Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Ağbaba yine yanlış anladığı için düzeltiyim dedim. Ben burada bir üstadın ifadesini paylaştım, diyor ki: "Demek ki böyle bir tartışmalı ortamda ucuz mal satanlar bağırarak konuşur." Bunu bilgiyle de birleştirerek "Ucuz bilgisi olanlar da bağırarak konuşur." demeye getiriyor. Bu, bir esnafa, bir gruba mahsus bir söz değil. "Ucuz malı olanlar bağırarak satar, kıymetli malı satanları hiç bağırarak gördünüz mü?" diyor. Tekrar size bu lafı iletıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Baykan...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Başkanım, Komisyonunda Ticaret Bakanlığı olmasına rağmen, şahsımın geçen hafta Tarım Bakanlığı bütçesindeki konuşmasıyla ilgili dokunma olmuş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Geçmişle alakalı tartışma açmıyorum Sayın Baykan, lütfen sorunuzu alalım.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sorum şöyle... Sayın Bakanım, bir tane gemisi olmayan holdinglerin 73 gemiyle Türkiye'den Filistin'e 600 bin ton yük taşıdığına konuşulduğu Meclis çatısı altında Plan ve Bütçe Komisyonumuzun hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, izin verirseniz, konu değil, konuşuldu, ben de cevap vereyim. "Ben saman ithalatı yapılıyor." diyen arkadaşımıza "Hayır, ihracat yapılıyor." diye cevap verdim, bir de ironi yaptım. Benim kafamdan önce, hâlâ saman ithalatından bahseden arkadaşın kafasını bir kontrol edin. Biz ona cevap verirken bir ironi yaptık. Yoksa başka ülkelerin ineklerinin samanlarımızı yemesi... Saman kötü bir şey değil, saman protein üretir, saman ev yapımında kullanılır...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

Saman tartışmasını bitirdik.

ERHAN USTA (Samsun) - İşte, kafa bu kafa; samanla övünen, saman ihracatıyla övünen...

MEHMET BAYKAN (Konya) - İthalatı kötüleyenlere bir şey söyleyin. Sizin kafa da bu kafa işte.

ERHAN USTA (Samsun) - Siz saman ihracatıyla övünüyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, teşekkür ediyorum...

ERHAN USTA (Samsun) - Bir tane cümle yok ya, sorsana bir soru!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - "İroni yapmış."miş!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, tamam, anlaşıldı mesele; Sayın Baykan, anlaştık. Saman konusu çözüldü.

Buyurun Sayın Güzelmansur.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Türkiye'nin önemli ayakkabı üretim merkezleri arasında yer alan Hatay Ayakkabıcılar Sitesi depremle yerle bir oldu, ihracat düştü, Çin'le rekabet edemiyor, gümrük lojistikleri çok yüksek. Hatay'da üretilip gümrük lojistik maliyetleriyle 20 dolara satılan bir çift ayakkabının aynısını Çin 8 dolara yani yüzde 40 daha ucuza satıyor. Aynı şekilde, depremden yara alan mobilya sektörü de Çin'le rekabet edemiyor. Örneğin, bir Türk firmasının 1.500 dolara satmaya çalıştığı bir takımı Çin aynı kalite ve tasarımla 700 dolara satabiliyor. Mobilya, ayakkabı gibi Çin'le rekabette geri kalan, ihracatı azalan ve pazar payı küçülen sektörlerle maliyetleri indirecek, rekabette avantaj sağlayacak önlemler alınması gerekiyor. Hem ayakkabı hem de mobilya sektörünün Çin'le rekabet edebilmesi için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz? Hatay'da depremde ayakkabı ve mobilya sektörünü ayağa kaldırmak için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Hayır, kapıyla ilgili bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, herkese bir dakika.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Kapıyla ilgili sadece...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güzelmansur, şöyle yapalım mı? Kapıyı da Sayın Bakana özelden lütfen iletin.

Teşekkür ediyorum.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Kayıtlara geçsin Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güzelmansur, herkese aynısını yapıyorum.

Değerli arkadaşlar, herkese aynısını yapıyorum, lütfen... Sayın Bakana iletin, sorunu çözün; kayıtlardan daha ziyade sorunun çözülmesi.

Sayın Sevda Karaca...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - İsrail'e sevk edilmek üzere Azerbaycan'dan ülkemize her ay milyon ton petrol naklediliyor, bu petrolün İsrail'e nasıl ulaştığı konusundaki senaryonuz şu: Azerbaycan her ay İsrail'e milyon ton petrol satıyor, İsrail parasını ödüyor, aracı olup komisyon alıyorsunuz ama BP ve SOCAR insafli davranıp teslimatı yapmıyor, o petrol aylardır öylece limanlarda bekliyor.

Üç soru: Gazeteci Metin Cihan herkesin erişebildiği açık kaynaklardan belgelerle İsrail'e petrol sevkiyatının devam ettiğini ortaya seriyor "Filistin İçin Bin Genç" belge sunuyor; siz senaryonuzu güçlendirmek için bile olsa neden bir tane bile belge sunmuyorsunuz? İsrail'le petrol ticaretini tam gaz sürdüren Aliyev'e neden bir tek eleştiri cümlesi bile kuramıyorsunuz? Soykırım vanalarını neden kapatmıyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bayhan...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Sayın Bakan, İhracatçılar Meclisinin açıkladığı listede sektörde lider İstanbul Altın Rafinerisi Anonim Şirketi, Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Halaç. Şirket 2002 senesinde alınıyor, Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki yatırımlarından biri

olan altın madenin ilk üretimi için 2008'de bölgeye gidiyor, Yahudi bir sermayedarla ortak oluyor, adam sıtmadan ölüyor, bir yönetim kavgası yaşanıyor ve davalık oluyorlar. Bu şirketi mercek altına almayı düşünüyor musunuz? Geçtiğimiz aylarda eski AKP milletvekili ve Bolu Belediye Başkan adayı Fatih Metin'in Dubai'den dönerken Yunus Emre Morkoç'a refakat ederek 60 kilo işlenmemiş kaçak altın getirdiği iddiaları ortaya çıktı. Boş valizle gidip dolu dönenler arasında 3 milletvekili daha olduğu iddiaları basına yansıdı. Bu konuda bir soruşturma yapmayı düşünüyor musunuz? Eğer duvardan bir tuğla çekmeyi samimiyetle düşünürseniz biz yardımcı olmaya hazırız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaya...

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Bakanım, esnaf ve sanatkârların emeklilik şartlarının düzenlenmesi için prim gün sayısı SGK'yle eşitlenerek norm birliği sağlanmalıdır. SGK'liler 7.200 günde emekli olurken esnafın 9.000 günde emekli olması adaletli buluyor musunuz? Bu, Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırıdır. Bu konuda bir düzenlemeniz, bir çalışmanız var mıdır, esnaflarımız adına size sormak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arpacı...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Bakan, seçim bölgesi Denizli'de berberlere, kuaförlere, pıdecilere, sarraflara ve galericilere Maliye Bakanlığı tarafından baskınlar yapılarak vergi incelemeleri yapılmakta ve fahiş cezalar kesilmektedir. Sonra da "gönüllü uyum" denilerek kurban pazarlığıyla bu cezalar yarı yarıya düşürülmektedir. Sizin kurumunuza bağlı bu esnafa bu vergi cezaları kesilirken uluslararası büyük şirketlerin ödemesi gereken lisans bedellerinin düşürülmesini içinize sindirebiliyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Seda Kâya Ösen, buyurun

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Amerika'daki seçimleri Trump'ın kazanmasıyla beraber kabinesi de yavaş yavaş şekilleniyor. Çin'e karşı yaptırımların artması beklenirken Türkiye'nin olası olarak bundan nasıl etkilenmesini bekliyorsunuz? Çinli şirketlerin Türkiye'yi "hub" olarak kullanma potansiyeline karşı öngördüğünüz bir strateji var mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Dalgın...

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Seçim bölgemde de komşu vilayet Bursa'da da sık sık duyduğumuz bir şey var, keyfi ihracat yasakları. Domates üreticileri de zeytinyağı imalatçıları da un sanayicileri de bir gecede gelen bu keyfi yasaklardan şikâyetçi, aynı dertten muzdaripler. "Üretim planlaması yapamıyoruz, müşteriye mahcup oluyoruz, pazar kaybediyoruz." diyorlar. Bununla alakalı bir şey yapmayı, bu yaklaşımı değiştirmeyi düşünüyor musunuz? Çünkü unutmayalım, Venezuela'daki eli sopalı timler enflasyonu düşüremediler, Komünist Parti komiserleri enflasyonu düşüremediler; ticareti yasaklayarak siz de düşüremezsiniz, bundan caymanızı ümit ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Avşar...

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bugün, şüphesiz, ticaretin içindeki en büyük sıkıntıyı yaşayan kesim KOBİ'ler. Tabii, bu durumun sebebi -işte, sabahtan beri söylendi- cari açık, yüksek enflasyon, kalkınma, kişi başına düşen millî gelir gibi olumsuz dinamikler. Özellikle yüksek enflasyon KOBİ'lerin finansmana erişimini ve rekabetçiliğini ciddi ölçüde etkilemekte ancak çözüm için arkadaki hakiki planlara, sorunlara odaklanmak gerekiyor. Burada büyüme rakamları, 2002-2024 arası kıyas rakamlarıyla bir yere ulaşmak çok kolay değil. Eğer o rakamlar zaten gerçek durumu yansıtsa bugün hem vatandaşın alım gücü hem esnafın durumu bu şekilde olmaz. Neticede, KOBİ'lere nefes aldracak, kaynağa ulaşımı kolaylaştıracak bir çözümünüz veya programınız var mı?

Bunun üzerine bir de işletmeler çok fazla denetim ve baskılara maruz kalıyor bu ara; çevre müdürlüğü geliyor, zabıta geliyor; vergi memuru geliyor, İŞKUR geliyor. Bu zor şartlar içinde bir de bu denetim sıklığı esnafın canını burnundan getirmiş durumda. Bununla alakalı da bir çalışmanız olacak mı?

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana söz vereceğim ancak öncesinde sizden şunu rica ediyorum: Sayın Bakan sükunetle sizleri dinledi, birçok eleştiriye dile getirdiniz, şimdi de aynı sükunetle Sayın Bakanın vereceği cevapları dinlemenizi sizden istirham ediyorum. Verdiği cevaplar bizim istediğimiz gibi cevaplar olabilir, olmayabilir; nihayetinde, her şey milletin gözü önünde cereyan ediyor, nihai değerlendirmeyi milletimiz yapacaktır. Sizden bunu özellikle istirham ediyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

Süreniz otuz dakika.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Değerli Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; Ticaret Bakanlığımızın Plan ve Bütçe Komisyonunda bugün gerçekleştirdiği sunum ve açıklamalarını dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Yorumlarımız, katkılarımız, eleştirileriniz için teşekkür ediyor, dikkate alacağımızı ifade ediyorum.

İhracatın, tüccarın, esnafın Bakanlığı olarak ülkemiz iç ve dış ticaretine, ticaretin fiziki altyapısına, gümrüklerine katkı sağlamaya, Türkiye Yüzyılı'na ülkemizi en güçlü şekilde hazırlamaya devam edeceğiz. Bu kapsamda, sayın vekillerimizin sorduğu sorulara ilişkin olarak bana ayrılan süre içerisinde cevaplamaya gayret edeceğim, kalan soruların cevaplarını da süresi içerisinde sayın vekillerimize ulaştıracağız. Bugüne kadar soru önergelerinde yüzde 95'lik bir cevap verme oranıyla oldukça yüksek bir oranda olduğumuzu da ifade etmek istiyorum.

Şimdi, dile getirilen konularla alakalı şöyle bir toparlama yaptığımızda, bir tanesi tüketim malları ithalatıyla ilgili konuydu. Burada öncelikle şunu ifade etmem lazım ki dış ticarete ve cari işlemlerde ülke olarak ve iktidarıyla, muhalefetiyle birlikte sevinmemiz gereken bir tablo var. İhracat, mal ihracatı, hizmet ihracatı artıyor dünyada küresel ticaret düşmesine rağmen, küresel durgunluğa rağmen, buna karşın, ithalatımızda ekim-ekim itibarıyla son bir yılda 27,5 milyar dolarlık bir azalma var ve dış ticaret açığımızda ise 35,5 milyar dolarlık bir azalma var. Her zaman "ekonominin en büyük kanayan yarası" denilen cari işlemlerde -bugün eylül ayı rakamlarını Merkez Bankası açıkladı- ilk dokuz ay itibarıyla ocak-eylül olarak cari işlemler açığımız sadece 5,3 milyar dolarlık bir rakamı geriledi. Yaklaşık 57 milyar dolardan geldiğimize göre 51,5-52 milyar dolarlık bir iyileşmeyi başardık. Son on iki ay itibarıyla da -eylül'den eylüle- 9,7 milyar dolara gerilemiş oldu; bu müjdeyi de sizinle paylaşmak istedim.

Burada 500 milyar dolar ihracat hedefi konusu gündeme getirildi. Şimdi, IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, UNCTAD, bir sürü kurum var; bunlar çeşitli tahminler, çeşitli yıllık raporlar, ön raporlar, iki ayda bir revize raporlar açıklarlar ve rakamlarla alakalı da düzeltmeler yaparlar. 2000'li yılların, 2010 civarında açıklanan tabloda Türkiye'nin 500 milyar dolar hedefi ortaya konulurken dünya ticaretinin artacağı, dünya ekonomisindeki büyüme sürecinin ilerleyeceği hesaplanmıştı ama 2010-2011 yıllarında dünyadaki durgunluk, Avrupa'daki 2015'e kadar süren durgunluk, daha sonra 2020'de Covid'in getirdiği çok büyük üretim kaybı, dış ticaret kaybı, ardından savaşların getirdiği durumlar gibi olağanüstü durumlarda uluslararası kuruluşlar da ülkeler de revize ederler; burada önemli olan Türkiye'nin dünya ticaretinden aldığı paydır. Mal ihracatında aldığımız payda 2 katından fazla bir artışla yüzde 1,08'e yükseldik, hizmet ihracatında da yüzde 1,35'e yükseldik; mal ve hizmet ihracatı olarak toplamda şu anda biz 375 milyar dolara yükseldik. Bu açıdan da olaya bakabilirsiniz.

Tüketim malları ithalatında da -konuşmamda bunu zaten ortaya koymuştum rakamlarla- mücevherci ve kuyumcu malzemeleri ithalatı olarak 3,5 milyar dolarlık bir artış, Türkiye'nin mücevher ve altın ihracatı yapabilmek için ara malı olarak, ham madde olarak kullanması nedeniyle yapılan bir ithalattır, yoksa tüketim malları ithalatı kontrol altındadır. Otomobil yerine mobilite kullanımında bir artış var. Bunun yanında, Türkiye'de üretilmeyen bazı ilaçlarla ilgili bir artış var; biz bunu yakın takip altında tutuyoruz. Ülkemize yönelik tekstilde, tüketim ithalatında koruma tedbirleri aldık zaten, kumaşta aldık, bunlara dikkat ediyoruz.

Diğer taraftan, Türkiye'ye giren net yabancı sermaye konusunda sorun yaşadığımız ve bu yatırımların mahiyeti gibi bir eleştiri ve soru geldi. Değerli arkadaşlar, Türkiye'ye 1950-1980 arasında 1 milyar dolar, 1980-2002 arasında 15 milyar dolar, 2003-2024 arasında ise 271 milyar dolar doğrudan yabancı yatırım geldi. Sıcak paradan bahsetmiyorum "Foreign Direct Investment" dedikleri FDI'dan bahsediyorum. Türkiye'deki yabancı yatırımcı sayısı 2002'ye kadar 5.600 iken 83 bin doğrudan yatırımcı geldi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Son yıllarda düşüyor, Başkanlık sisteminde düşüyor Sayın Bakan.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Hukuk olmazsa, ekonomide istikrar olmasa, siyasette istikrar olmasa, ülke büyüme kaydetmese bu yabancı yatırım buraya kara kaş, kara göz için gelmez.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Gelmiyorlar zaten.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Buraya geliyor, üretim yapıyor, yatırım yapıyor, ihracat yapıyor, döviz kazandırıyor, istihdam kazandırıyor, tam 1 milyon 300 bin istihdam yapıyor; 262 milyar dolar mal ihracatımızın yüzde 30'unu kazandırıyor. Bizim Türkiye olarak dünyada yabancı yatırımlardaki payımız yüzde 0,2'ydi 2002'de, bunu yüzde 1'e ulaştırdık; bizim amacımız, hedefimiz 2028'e kadar yüzde 1,5'e yükseltmektir.

BRICS'le ilgili sorular geldi ve konu oldu. Türkiye olarak Avrupa Birliğiyle Gümrük Birliğimiz devam etmektedir; uluslararası anlaşmadır, fiilen de devam etmektedir ve bunu genişletme, modernleştirme çabası içindeyiz; Avrupa Birliği Komisyonu da Avrupa Birliği Dış İlişkiler Komiseri de raporlarında aynı yönde tavsiyede bulunuyorlar. Avrupa Birliği Konseyi müzakereleri açtığı durumda biz de Bakanlık olarak müzakerelere başlayacağız ama bunun yanında, Türkiye olarak İSEDAK (İslam İşbirliği Teşkilatı) Afrika Birliği, ECOWAS, Türk Devletler Teşkilatı gibi uluslararası kuruluşlara da bizim ya üyeliğimiz ya gözlemciliğimiz ya ortak üyeliğimiz söz konusu, ASEAN da bunlardan biri Asya'da. BRICS de yine bizim başvurduğumuz bir yer. Bu noktada, BRICS'in 9 tane asil üyesi var, diğerleri de yaklaşık 13-14 tanesi de ortak üye statüsünde, bir geçiş sürecinde; bu son zirve toplantısında -Kazan'daki- diğer bazı ülkeler gibi Türkiye'nin de müracaatı incelendi ve ortak üyelik statüsüyle bize cevap verecekleri anlaşılıyor. Henüz bu anlamda -ben Dışişleri Bakanı değilim ama orada aldığımız bilgi o- öyle Hindistan'ın vetosu gibi falan, öyle bir şey yok. Burada "BRICS" dediğimiz kuruluşun gayrisafı millî hasılda dünyadaki payı yüzde 25, kimisi bizim komşumuz. Mesela Afrika'dan, Körfez'den, Orta Doğu'dan, Asya'dan başka ülkelerin de katılımları veya ortak üyelikleri söz konusu. Buradaki amacımız, hem dış politikada hem dış ekonomik ilişkilerde çok boyutlu, çok katmanlı ilişkileri geliştirmektir.

E-ticaret Kanunu'yla ilgili sorular oldu, hakaretler oldu, burada bir arkadaşımız gerçekten son derece talihsiz benzetmeler yaptı. Burada saat ondan on kırk beşe kadar ben konuştum, ondan sonra ağırlıklı olarak muhalefet konuştu, iktidardaki arkadaşlarımızdan -sağ olsunlar- söz alanlar oldu ama hiçbir şekilde bizden bir müdahale olmadı, herhangi bir şey yapmadık ama benim konuşmam anında -kameralar da vardı, herkes de şahitlik etti- nasıl bir gürlüdü, nasıl bir uğultu vardı ve sürekli bir sataşmaya hep birlikte şahitlik ettik.

Elektronik ticaret konusunda 6563 sayılı Kanun Temmuz 2022'de kanunlaştı. Sizler hepiniz oradaydınız, ben o zaman Bakan değildim, Ankara'da değildim, ben yoktum. Geldim, bir de baktık ki 2022'de bu Kanun çıktıktan sonra altmış gün içinde bu Kanun'da net işlem hacmiyle ilgili maddeyi Anayasa Mahkemesine götüren kimdir? Ana muhalefettir, her şey yazıyor kayıtlarda; Anayasa Mahkemesine başvuranları, imza sahiplerini de Anayasa Mahkemesinden alabilirsiniz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Biz Anayasa Mahkemesine götürdük diye mi değiştirdiniz Sayın Bakan?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Anayasa Mahkemesine siz götürdünüz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Götürdük diye mi?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bakın, gene başladınız, gene başladınız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bize ithamda bulunuyorsunuz. Biz götürdük diye mi bu yasayı değiştirdiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı, lütfen...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Başka da bir savunmanız yok.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Biz burada, Anayasa Mahkemesi, tamam mı... Elektronik ticaretle ilgili olarak o kanununda yer alan bütün maddeler -net işlem hacmi önümüzdeki yılbaşında yürürlüğe girecek- uygulamaya girdi; reklam sınırlamaları, kargo şirketi kuramama sınırlamaları, kendi ödeme sistemini kuramama sınırlamaları, sponsorluk sınırlamaları ve kendine ait bir tane pazar yeri, marka oluşturamama sınırlamalarının hepsi yürürlüğe girdi ve nitekim, bahsettiğiniz kuruluşun da pazar payı zaten düşmeye başladı. Ancak bu konuda geldiğimiz noktaya baktığımızda, aradan geçen iki buçuk yıllık süre zarfında şunu gördük: Anadolu'da mikro ihracatlar noktasında aşağı yukarı 240 bin esnaf ve KOBİ e-ihracata başladı ve Türkiye'nin e-ihracatı yokken 2002'den bu yana hızlandı ve Türkiye'nin bu yıl e-ihracatı 7 milyar dolara ulaşacak, toplam ihracatımızdaki payı da yüzde 3'e ulaşacak. Bu açıdan baktığımızda ihracattaki artış net işlem hacimlerini kabartıyor, büyütüyor; birincisi bu.

İkincisi: Burada herhangi bir alacak verecek konusu henüz oluşmamıştı, sene sonunda, önümüzdeki nisan ayında net işlem hacimlerine bakılacaktı ve bu noktada ilgili firmalar ve diğerlerinin 30 binden fazla KOBİ'yi sistemden çıkaracakları ve yüz binlerce insanın da işsiz kalacağı bir tabloda meydana gelmişti.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Nereden biliyorsun Sayın Bakan, tehdit mi alıyordunuz, nereden biliyorsunuz?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Üçüncüsü: Sektör o kadar hızlı ilerliyor ki 2 tane Uzakdoğu firması bir anda Türkiye'de e-ithalat olarak hızlı kargo sistemiyle Türkiye'deki firmaları hızla baskıladı ve de Türkiye'de özellikle KOBİ'lerin, esnafların da pazar payını alacak bir noktaya ulaştıkları görüldü. Bu değerlendirildi, Hükümet olarak değerlendirildi, Parlamentodaki gruplar olarak değerlendirildi ve sonuçta daha önceki kanunda olmayan yüzde 20'lik bir sınırlama getirildi. Ticaretin içinde e-ticaretin payının yüzde 20'yi geçemeyeceği bir sınırlama da getirilerek e-ihracatın önünü açmak, on binlerce KOBİ'nin boşa düşmesini engellemek amaçlarıyla bu kanunda Meclisin oylarıyla bir değişiklik yapıldı. Bu şahsi bir karar değildir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sınırı neden yüzde 15 yükselttiniz Sayın Bakan? Soru bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı, Bakan Bey bir konuşsun, lütfen...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Dinlemiyor.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bunun dışında, ihracattaki katma değerle ilgili konu; baktığımızda, 2023 yılında mal ihracatıyla alakalı olarak işte, düşük kaliteli olduğu, düşük teknoloji olduğu gibi de şeyler söylendi. Arkadaşlar, 2023 yılı itibarıyla bizim mal ihracatımızın içinde orta yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin payı yüzde 40,7'ye yükselmiştir. Bu rakam daha önce, 2002'de yüzde 30'du. Savunma sanayisindeki artışlarımızla, aynı zamanda yazılım sektöründeki, bilişim sektöründeki artışlarımızla daha da yukarı gideceğiz çünkü Türkiye'de 3 tane TEKNOPARK varken 2002'de, bugün 98 tane TEKNOPARK, 1.600 tane teknoloji merkezleri (TEKMER)'ler var ve Türkiye teknoloji üreten bir ülke konumuna geldi. Bütün Avrasya coğrafyası, Orta Avrupa, Balkanlar, Afrika, Asya, Orta Doğu Türkiye'den makine ürünleri alabiliyor, elektronik ürünler alıyor, dayanıklı tüketim alıyor, savunma sanayi ürünleri alıyor. Bunlar teknolojileri düşük geleneksel ürünler değil ki.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakan, 2053'te yüzde 17 hedefiniz var, hâlâ 2002'yle mukayese ediyorsunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, siz söylediniz, Bakan Bey de söylüyor, lütfen...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bizim sorduklarımıza cevap vermiyor.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Diğer taraftan, makro göstergelerle ilgili de sorular oldu. Bu kapsamda baktığımızda değerli arkadaşlar, son iki aya, eylül ve ekim aylarına baktığımızda imalat sektörü PMI Endeksi ekim ayında 1,5 puan artışa geçti. Yani temmuz, ağustos aylarında giderek yavaşlayan ekonomide PMI Endeksi, Ekonomik Güven Endeksi, Reel Kesim Güven Endeksi ve Tüketici Güven Endeksi'nde çarpıcı yükselmeler başladı.

Enflasyonla alakalı olarak da baktığımızda -Hazine ve Maliye Bakanı gelecek buraya ona da sorabilirsiniz- Türkiye'de, bakın, TÜFE'de son beş ayda yüzde 76'dan yüzde 48,5'e 27,5 puanlık bir gerileme oldu. Bunların içinde gıda ve alkolsüz içeceklerdeki rakam -yıllık bazları söylüyorum- yüzde 45. ÜFE girdi maliyetlerini üreticiler için gösteren çok önemli bir endekstir; ÜFE'de yıllık artış yüzde 32,24. Bu yılın ilk on aya gelince, onları da söyleyeyim: TÜFE 39,77, gıda 34,87. Bizim aldığımız tedbirlerle, Tarım Bakanlığımızın aldığı tedbirlerle, denetlemelerle fiyatlar noktasında otomotivde, emlakta, kuyumcуда, marketler denetiminde, lokantalar denetiminde oldukça mesafe almış bulunuyoruz. İnşallah, orta vadeli program hedeflerimiz doğrultusunda enflasyonu azaltmaya da devam edeceğiz.

Diğer taraftan, dün işsizlik oranı açıklandı, yüzde 8,6; on yedi aydır üst üste tek haneli rakamdayız. Son bir yılda 1 milyon 200 bin civarında istihdam artışı oldu, son yirmi iki yılda 12,5 milyon istihdam artışı oldu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - TÜİK'ten mi aldınız bunları?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen değerli arkadaşlar...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bunun dışında değerli arkadaşlar, Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Kanunu ve AVM'lerle ilgili konuya geldiğimizde, göreve geldiğimden bu yana geçen on yedi ayda 1.400'ün üzerinde sektörlere görüşmeler yaptık; odalar, borsalar, esnaf odaları, kooperatifler, ihracatçı birlikleri, iş konseyleri... Halkın içinden de hiç çıkmıyoruz, hiç merak etmeyin, 45'e yakın vilayeti dolaştım ve ayrıca dış ticaretle alakalı da görevlilerimizi yapıyoruz. AVM sayısı 445'ti, AVM sayılarının son zamanlarda azalmakta olduğunu görüyoruz. Bu noktada esnafımız içinde yeni pazar imkânları çıkacaktır. Bugünün yaşantısında ve yaşam şeklinde insanların cumartesi, pazar AVM'lere yoğunlukla gittiği hepimizin malumu, sizler de aileleriniz de rahatça gidiyorsunuzdur. Perakende kanununu 2015 yılında AK PARTİ çıkardı, hal kanununu 2012 yılında yine AK PARTİ döneminde Cumhuriyet İttifakı iktidarı çıkardı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 2012'de Cumhuriyet İttifakı yoktu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - O zaman Cumhuriyet İttifakı yoktu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam arkadaşlar, yoktu.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Zaman zaman yönetmeliklerde ya da kanunlarda küçük küçük değişiklikler yapıyor. Hal kanununda benim size tavsiyem... Halleri denetleyen, yöneten belediyelerdir. Siz "Belediyelerin çoğunluğunu aldık." diyorsunuz, 2019'da da aldınız; onları güzelce denetleyebilirsiniz. Bunun yanında biz de bu konuda gerekli destekleri, düzenlemeleri yapmaya devam ediyoruz. Şu anda zaten tarım kesimiyle, Tarım ve Orman Bakanlığıyla, halci dernekleriyle görüşmeler yapıyoruz, değiştireceğimiz konuları inşallah belirleyeceğiz, Parlamenta, gruba, Hükümete getireceğiz, onaylandığı durumda da Meclise gelecektir ama bunun dışında fahiş fiyat artışıyla ilgili denetlemeler çok yoğun yapıyor, cezalar 10 kat artırıldı, reklam yasaklarıyla ilgili cezalar, aldatıcı reklamlarla ilgili 10 kat artırıldı. Size dağıttığım ve kendi anlattığım sunumunda bunlarla ilgili rakamları da sizlerle paylaştık.

Bunun dışında, esnaf ve sanatkârlara verilen destekler konusunda, Allah'a şükür... Bu masada oturan siyasi erk olsun, milletvekillerimiz, sizler de muhtemelen, bürokratlarımız, çoğumuz esnaf çocuğuyuzdur. Ben de hem okudum hem çalıştım, esnaf çocuğuyum, sanatkâr çocuğuyum. AK PARTİ iktidarı döneminde esnaf konusunda çok önemli kararlar alınmıştır; Esnaflık Kanunu çıkarılmıştır, ESBİS esnaf bilgi sistemi kurulmuştur, esnaflara 544 milyar lira destek verilmiştir. Bugünkü paradan bahsediyorum arkadaşlar. Biraz önce bir arkadaşımız 152 milyon liradan bahsetti. 2002 yılında esnafa verilen kredi 5 bin Türk lirasıydı, 5 bin Türk lirasının o günkü karşılığı 3.300 Amerikan dolarıydı. Bugün minimum verilen para 750 bin Türk lirası, 750 bin Türk lirasının karşılığı da 23 bin Amerikan doları ediyor ve bunlar Merkez Bankası politika faizi düşüken yüzde 8'le verildi.

CAVİT ARI (Antalya) - 1951'den beri hesaplamışsınız Sayın Bakan, isterseniz şöyle 1923'e kadar inseydiniz.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Borçları da söyleyeyim. Arkadaşlar, esnaf borçlarına o kadar sadık ki işte, TESKOMB, Halk Bankasına sorabilirsiniz, geri ödememe oranı sadece yüzde 0,8. Samsun'dan milletvekili arkadaşımız söyledi, orada da rakam yüzde 0,9; onlar da yani ödeyememiş, haklı sebepleri olabilir ama esnafımız borçlarını ödemekte sadakat gösteriyor. 850 bin esnafımızı vergiden muaf tuttuk, gelir vergisinden muaf tuttuk.

Bunun dışında gümrüklerimizle alakalı konularda da... Türkiye dünyanın en iyi gümrüklerine sahip arkadaşlar. Bizim son yirmi iki yılda yenilemeler, modernizasyonla Batılı ülkelerin bile geldikleri zaman hayran kaldıkları ve bize takdirlerini bildirdikleri gümrük kapılarımız var. Eğer ki biz bu gümrükleri yenilememiş olsaydık 375 milyar dolar ihracat veya mal ihracatı olarak, mal ithalatı olarak baktığımızda 605 milyar dolar dış ticaret yapmamız asla mümkün olmazdı. Sırayla bunlar yenilendi, bugün 18-19 tane kara gümrük kapımız pırl pırl yenilendi, hava limanlarımız yenilendi gümrük kapılarıyla ve diğer bazılarının da projeleri hazırlanıyor, aynı şekilde devam edeceğiz.

Burada serbest bölge Antalya'yla ilgili bir soru geldi birkaç arkadaşımızdan. Bunlarla ilgili çalışacağız Antalya vekillerimizle ve mülki yetkililerle. Arazi durumlarına bakılacak, açılabilirse Antalya için neden ikinci bir serbest bölge olmasın?

Bunun dışında bizim gümrüklerdeki kaçakçılıkla ilgili rakamlarda çok büyük artışlar kaydettiğimizi açıkladık. Kimi arkadaşlarımız bunu zikrettiler ama sonra dediler ki: "Niye bu kadar çok uyuşturucu olabilir?" Biz yakalıyoruz, siz ona bakın. Türkiye'de Emniyet, İçişleri Bakanlığı, Jandarma, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Gümrük Muhafaza Kaçakçılık Müdürlüğü, hepsi birlikte organize çalışmaktalar ve başta uyuşturucu, kaçak eşya olmak üzere giderek artırmaktayız.

Bunun dışında, ihracat rakamımızın artışını "Dünyada ihracat değeri arttı." argümanına bağlayanlar oldu. Değerli arkadaşlar, Çin iki senedir piyasaları altüst ediyor, fiyatları yüzde 20 kırdı, dünyada ihracat fiyatları düştü. Biz ihracat fiyatları düştüğü hâlde bunu artırdık. Enerji fiyatlarına bakın, son bir yılda orada da düşüş var, işte, Brent petrol 70 dolara düştü, varil 72 dolarda. Biz buna rağmen mal ihracatımızı mutlak değer itibarıyla artırmayı başardık, ithalatımızı da azalttık. Bazı arkadaşlar "İthalata bak, ithalata bak." dediler, işte, TÜİK rakamları ortada, bizim rakamlarımız ortada, TİM ihracatçı birliklerinin rakamları ortada.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İstirham ediyorum değerli arkadaşlar.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Onun için dünyadaki gıda fiyatlarına bakın, emtia fiyatlarına bakın, enerji fiyatlarına bakın, hepsinde de biz bunu yapıyoruz.

Kooperatiflerle ilgili, kadın kooperatifleriyle ilgili desteklerin artırılmasını isteyen milletvekilimiz oldu. O noktada da çalışacağız, inşallah imkânlarımıza bakacağız, artırma gayreti içindeyiz. Çok ciddi sayıda kadın kooperatifleri üretime, ihracata katkı vermeye başladılar bu çalışmadan sonra.

Diğer taraftan Helal Akreditasyon Kurumu ve bütçesiyle ilgili de söz alan oldu. Bu noktada Helal Akreditasyon Kurumu uluslararası kurallara ve İslami helal standartları olan SMIIC kurallarına göre helal belgesi verebilecek kuruluşlara akreditasyon belgesi veren bir kuruluş konumundadır. 20 sayısından bahsedildi, gerçek sayı 91'dir arkadaşlar; 91 tane kuruluş akreditasyon belgesi verme kararı almıştır. Bütçesi de çok büyük bir bütçe değildir. Bu noktada, çalışan sayısı, 91 kuruluşla ilgilenmesi, uluslararası çalışmalara katılmasına baktığımızda, yaptığı bütçe geçen sene 26,5 milyon lira belirlenmişti -başlangıç ödeneği- ama bu kuruluş 26,5 milyon lira da gelir kazandı akreditasyon belgesi verirken. O yüzden bütçesini toparlıyor, merak etmeyelim.

Bunun dışında uluslararası hizmet ticaretiyle ilgili talepler oldu, turizmcilerin talebi oldu, tersaneci arkadaşımızın söylemi oldu. Dün bana, Bakanlığa tersaneciler geldi. Memnuniyetle ifade etmek istiyorum ki işlerinin çok iyi olduğunu söylediler, sadece tamir, bakım hizmetlerinden 3 milyar dolarlık bir hizmet geliri kazandıklarını ifade ettiler. Biz de zaten Bakanlık olarak Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğünü kurduk ve bu Genel Müdürlük çerçevesinde hizmet ticaretini de 12 ayrı sektörde destek kapsamına aldık.

Gümrük Birliğiyle ilgili ifade etmiştik. Avrupa Birliğinde biliyorsunuz haziran ayında Avrupa Parlamento seçimleri oldu. Buna rağmen Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye'yle yakınlaşmaya ve özellikle de Gümrük Birliğini modernleştirme ve genişletme çabalarına yakın olduğu için hem de yüksek düzeyli ticaret diyalogunu başlatmak istediği için 8 Temmuzda Brüksel'de çok geniş kapsamlı -hem kamu kesimi hem özel kesim- toplantılar yaptık. Diyaloglarımız devam ediyor ama Avrupa Birliği bir geçiş sürecinde, yazdan sonbahara kadar Avrupa Birliği Komisyon üyeleri yeniden belirlendi, Avrupa Birliği Parlamentosu yeni toplandı. Önümüzdeki yıldan itibaren bir hızlanma olacak. Yeşil dönüşüm çabalarını, Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nı sürdürüyoruz. Biz Ticaret Bakanlığı olarak diğer bakanlıklarla ve özel sektör ekonomi kuruluşlarıyla koordinasyon içindeyiz. Bu noktada 6 tane önemli sektör normalde risk taşıyor ama bizim de sektörlerimizin birçoğunun bu şeye hazırlıklı olduğunu görmekten de memnuniyet duyuyoruz.

İhracatımızın ithalata bağımlılığı konusunda bazı kaygılar ya da eleştiriler söylendi. Şunu ifade etmek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye, süreniz doldu. İlave beş dakika veriyorum, lütfen toparlayın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Daha İsrail-Filistin'e girmedi. Bir on dakika...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye. Sayın Bakanım nereye gireceğine ben karar veremem.

Sayın Bakan, buyurun.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - İhracatın ithalata bağımlılığını -Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Ticaret Bakanlığı ve OECD'nin birlikte yaptıkları çalışmalarda- ihracatımızdaki yerlilik oranının ürüne, sektörüne göre değişmekle beraber yüzde 55 ile yüzde 76 aralığında olduğunu görmekten memnuniyet duyuyoruz. OECD bunu yüzde 71,6 olarak hesaplamaktadır.

Evet, şimdi İsrail'e ticaret konusuna da gelelim. Biliyorsunuz, konuşmamda bunu çok net bir şekilde ifade etmiştim ancak bazı konular gündeme getirildi. Hukukta temel bir kural vardır, iddiasını ispat etmek iddia sahibine düşer. İddia sahibi eğer Türkiye Cumhuriyeti devletinin ilgili makamlarına, Filistin Devleti'nin makamlarına itibar etmiyorsa yapacak bir şey yok ama biz Filistin konusunda dünyada en fazla çabalayan, İsrail'i en çok uğraştıran ve İsrail'i ateşkesle zorlayan ülke konumundayız; Batı da bunu görüyor, Avrupa da, Amerika da görüyor. Bu noktada, değerli arkadaşlar, İsrail almak istediği silahları Amerika'dan, Avrupa'dan zaten alıyor, hem de hibe alıyor. Türkiye'de savunma sanayisi ürünlerinin ihracatı Millî Savunma Bakanlığının kontrolüne ve iznine tabidir, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünün iznine tabidir. Burada ifade ettik -Türkiye olarak- zaman zaman kronolojik tarihlerde karışıklıklar söylendi ve bize izafe edilmeye çalışıldı. Bizim tavrımız netti; bazı arkadaşlarımız son derece makul bir şekilde bunu da söylediler. Burada, özellikle 7 Ekimde başlayan süreçten sonra bir kere ateşkes oldu, yaklaşık bir hafta, on gün sürdü, ondan sonra ateşkes çabaları devam etti. Biz ülke olarak onlarla ticareti yüzde 33-34 oranında azalttığımızı defaatle söyledik, ta ki 9 Nisana kadar. Orada, 9 Nisan kararımızdan sonra "İsrail'le ticaret yok." diyordunuz da şimdi kestiniz." Ya, böyle bir ifadeyi siz söylediniz veya sizlerden birileri söyledi. Kronolojiye bakın, kayıtlara bakın, size tavsiyem, 15 Aralık 2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde Genel Kurulda Ticaret Bakanlığı bütçesi için yaptığım konuşmaya da bakabilirsiniz; böyle bir ifade yoktur. Bizim söylediğimiz: "Hükümet, Ticaret Bakanlığı ticaret yapmıyor, biz sadece uygulayıcı bakanlığımız, düzenleme yaparız, denetleme yaparız; bunun dışında, kararlar alırız ve nitelik, uluslararası şirketler ya da özel şirketlerin ihracat, ithalat işlemleri oluyor." dedik. 9 Nisanda 1.109 üründe ihracatı kestik ve bu ürünler içinde birçok ürün vardı, yekûn teşkil eden ürünler vardı ve dış ticaretimiz hızla azalmaya başladı. İsrail çok protesto etti, bizi şikâyet etti Dünya Ticaret Örgütüne, Batı'ya; "Size ambargo koyacağız, Batı dünyasında bütün muslukları kapatacağız." diye. Üç hafta geçti, İsrail'in bu saldırgan tutumu ve Türkiye'nin yardımlarını mart ayından itibaren de ulaştırmaması karşısında, artık dünyada bir örnek teşkil etmek için hem ihracatı hem ithalatı kapadık, gümrüklerde hiçbir tescile izin vermedik, hatta bazı ithal ürünleri ki bayağı, 96 milyon dolarlık bir miktar getirilmiş ürün vardı, onların dahi gümrük tescil işlemini bugüne kadar yapmadık. Burada daha sonra bir sessizlik oldu, ondan sonra, "Efendim, 3'üncü ülkelerden İsrail'e mal gönderiliyor." hezeyanları başladı. Bunlar da Türkiye'den kaçmış ve Türkiye aleyhine etki ajanlığı yapan çevrelerin yalan dolan haberlerine bakarak söylendi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayırlı olsun(!)

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Hayırlı olsun(!)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ortada bir etki ajanlığı falan yok, daha yasa geçmeden etki ajanlığı ilan ediyorsunuz ya! Belgelerle konuşuluyor burada, bize belge gösterin. Mayıs ayından bu yana nereden gönderiyorsunuz, çeliği nasıl gönderiyorsunuz?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Şimdi size bir tane örnek göstereceğim. BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım, lütfen.

Değerli arkadaşlar, lütfen.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bakın, şurada o bahsettikleri çevrelerden alıp da söyledikleri şey; Türkiye’de Derince Limanı’ndan aşağı yukarı 60, 70, 80’in üzerinde tanker gemisinin petrol yükleyip İsrail’e akaryakıt taşıdığı suçlaması yapıldı. Bunu gördük ve kontrol ettirdik; ne gemi isimleri doğru ne tarihler doğru ve tanker yazılıyor ki, sanki bunlar petrol taşımış diye. Uçaklar gibi gemiler de bir yere gittikleri zaman mazotları, yakıtları bittiğinde oradaki yerlerden yakıt tazelerler; dünyanın bütün gemileri, Türk gemileri de gittikleri yerlerde aynı şeyi yaparlar. Bu, tamamen bilgisayar kurgusu bir kâğıttır ve bu kâğıt “Türkiye’den, Derince’den, TÜPRAŞ’tan yakıt gönderildi.” olarak sunuldu. İşte, bunun gibi birçok şeyler söylendi. İhracatçı birlikleri, Bakanlık verileri, TÜİK verileri ortada; İsrail çok kızgın, bizi protesto ediyor, tehditler ediyor; Filistin memnun “Allah razı olsun.” diyor, takdirler ediyor ve Filistin “Yaşamamız için, Allah razı olsun, bizi yalnız bırakmadınız, bizim isteğimiz üzerine istediğimiz bazı ürünlerin ihracatına, ithalatına izin veriyorsunuz.” diyor ve bu da bu anlamda bizim doğru yaptığımızı gösteriyor. Eğer Filistin ve biz vicdanen ve bizim bütün verilerimiz... Bakın, biz bir yanlış yapsak Türkiye’de milyonlarca kişi var, devlette 5 milyon insan çalışıyor; gümrüklerde, ihracatçı birliklerinde, başka yerlerde, hemen zaten size gelirler söylerler “Alın, belgesi şu.” derler ama bakın, mayıstan bu yana altı ay geçti ve kimse bunu iddia edemez çünkü hiçbir gümrük beyannamesi ihracatta, ithalatta İsrail için tescil edilmedi. Filistin’in aldığı şeyle ilgili olarak söylüyoruz...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Peki, 625 kodlu ticaretin bu kadar astronomik artmasını nasıl açıklıyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - ...geçmişte Filistinliler de Türkiye’den yaptıkları ithalatın 2 milyar dolar civarında olduğunu hep bize söylediler ama adamlar talihsiz, kara sınırı yok, deniz sınırı yok, havası yok, havalimanı yok, gümrüğü yok, polisi yok; İsrail üzerinden malı 2 limandan almak zorunda orada ve kolay olsun diye de varış yeri “İsrail” olarak yapılıyordu. Biz İsrail’e kapatınca gümrük kodunu ve gümrük tescilini ve varış yeri “Filistin” ve alıcısı “Filistinli tüccar olmak” kaydını ve Filistin Ekonomi Bakanlığının teyidini almak şartlarını karşılıklı olarak mutabakata varıp getirdikten sonra Filistin’in bizden aldığı ürünlerde bir miktar artış oldu. Bütün ifadeler burayla alakalı. Bakın arkadaşlar, İsrail ve Filistin’in Türkiye’den yaptığı ithalat 2022 yılında 6,5 milyar dolardı, bizim onlardan yaptığımız ithalat da 3 milyar dolardı; 9,5 milyar dolarlık ticaret vardı; bu ithalatı yapan firmalar da vardı. Şu anda, mayıstan bu yana İsrail’le alakalı rakamlar, ihracatta da ithalatta da sıfır ve Filistin’le alakalı olarak da sene başından beri yapılanın toplamı 740 milyon dolar. Nerede 9,5-10 milyar dolar, nerede 740 milyon dolar. Biz ezkaza desek ki “Arkadaşlar, tamam, Filistin’i de ambargo kapsamına alıyoruz ve göndermeyeceğiz, engelleyeceğiz, gümrük tescili yapmayacağız.” Bu sefer söylenecek söz şuydu: “Zavallı Filistinlilere de ambargo koyan bu Hükümet işte böyle bir hükümet.” Veya -o zaman da, şimdi bile deniliyor- “3’üncü ülkelerden yapıyor.” Ben size 3’üncü ülkelerden artışları söyleyeyim: Değerli arkadaşlar, İngiltere’ye yaptığımız ihracatımızda 2 milyar dolar artış var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bu da mı İsrail’e gidiyor, bunu biz bilemeyiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, toparlayın lütfen.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - İngiltere’ye ihracatımızda artış var, Amerika’ya artış var, Suudi Arabistan’a yüzde 60 artışımız var. Mısır’a ihracatımızda sadece 300 milyon dolar bir artış var ve Mısır’a yapılan çelik ihracatı, arkadaşlar, 586 milyon dolardan 450 milyon dolara düşmüş.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Buyurun Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hayır, saptırıyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Öneme bakalım.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Onun dışında, Yunanistan’a ihracatımızda yüzde 11 artış var; tamam mı? İngiltere’ye ihracatımızda yüzde 22 var. Meksika’ya yüzde 16 var, Romanya’ya yüzde 15 var; gayet normal, mal ihracatımızdaki ihracat normal.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Usta, ne oldu!

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, saptırıyorsunuz rakamları.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Bir de kozmetik şeyi yapıldı.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Dünya Ticaret Örgütüne yapılmış bir tane başvurusu yok İsrail’in.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca Demir, lütfen...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Doğru söylemiyorsunuz Bakan. Bize belge gösterir misini, İsrail’in yaptığı başvuruları?

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Filistin, çocuk hastanesi inşaatı için demir istiyor, Filistin Ulusal Ekonomi Bakanlığı.

Sayın Başkan, verdiğiniz cevap hakkıyla alakalı olarak takdiri size ve diğer arkadaşlarımıza bırakıyorum.

“Kozmetik” denilen ürünler arasında sabun, şampuan, dezenfektan, hijyen malzemeleri, temel insani ihtiyaçlar var. Arkadaşlar, 6 milyon insan yaşıyor, 6 milyon. Nerede yaşıyor? Eriha, Ramallah, Doğu Kudüs, Beytullahim, El Halil, Nablus, Cenin; oradakiler ağızlarını açıp bekleyecek mi? Orada da çalışma var, orada da bir ekonomi dönüyor. Niye bunları görmezden geliyorsunuz? Niye kendinizi bu konuda illa şey yapıyorsunuz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Adamların 7 milyar ithalatı var, 2 milyar dolarını biz mi yapıyoruz Sayın Bakan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, lütfen...

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Benim size tavsiyem: Gidin Filistin'e, denetleyin, Filistin Hükümetiyle görüşün, denetleyin. Filistin Büyükelçisi Ankara'da, kendisine de sorabilirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Şurada üzülerek görüyoruz ki...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yok, maalesef yok Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu...

Değerli arkadaşlar, istirham ediyorum, lütfen. Şimdi burada birbirimizi ikna edemeyeceğiz biz. Siz iddialarınızı ortaya koydunuz, Sayın Bakan da resmî rakamları açıkladı. Dolayısıyla, arkadaşlar, bakın, buradaki rakamlar kayıt altında, bunları alabilirsiniz, teyit için başka yerlere bakabilirsiniz, elinizde bir sürü imkân var ama bu işi...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yunanistan teziniz çürüdü Sayın Usta.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Yegin...

Bu tartışmaların şöyle...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ama Sayın Başkan, bir önceki yıl niye yok burada?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bunu alırsınız, sizin sorduğunuz soruları, Sayın Bakanın verdiği...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yunanistan tezi çürüdü.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Yegin...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, Sayın Yegin; bir saniye değerli arkadaşlar.

Birbirimizi ikna edemeyiz. Dolayısıyla alırsınız, dersiniz ki: "Bakın, biz böyle söyledik. Sayın Bakan böyle cevap verdi." Takdir milletimizindir. Ama burada samimi bir şekilde Bakanlığın uğraşı, bu konuda tutunduğu tavır ortadadır.

Şunu da söyleyeyim değerli arkadaşlar: Yani burada -Sayın Bakanım, çok özür diliyorum, açacağım mikrofonunuzu- ihracat beyannamesinin tescilini kapattığı an hiçbir şekilde açamazsınız. Ben de yaptım Bakanlık, açma ihtimali yoktur. Bakın, değerli arkadaşlar, şöyle...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Onu inkâr eden yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, bakın, Filistin'de bir otorite var, onların ekonomi bakanı vardır, biz bazen onlara özel gümrük...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Orada otorite falan yok zaten, bütün limanları İsrail'in gözetimi altında.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, biliyorum.

Tamamını da kapatabilir Bakanlık, hepsini keser. Fakat oradaki insanlar oradan burayla bağlantı kurmuşlar. Mesela, orada biz onlara imtiyazlı bazı ürünler alıyoruz ve onların menşesini arıyoruz. Mesela, onlar en çok hurma üretiyor diyelim, biz mutlaka onların, Filistin otoritesinin menşesini ararız ki başka yerden gelmesin diye. Bu tip oraya gümrüksüz bazı imtiyazlar veririz çünkü zaten bizim üretimimiz yok bu konuda.

Şunu yaparsak işin içinden çıkamayız. Şimdi burayı kapattı. Türkiye, 260 farklı ülke ve bölgeyle ticareti olan bir ülke, ihracat yapıyor. Şimdi burayı kapattı, buradan başka bir yere gitti, onun takibini bu Bakanlığın yapma ihtimali yok, kapattı. Şimdi, bir de bunun ithalatçısı İsrail'i düşünün. O bir yerden alacak, bir daha onun bir maliyeti olacak ona; buna niye girsin adam? Gider farklı pazardan tedarik eder onu. Şimdi, bu kadar, bu konuda daha fazla...

ERHAN USTA (Samsun) - O şekilde söylerse problem değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şunu söyleyeyim...

Değerli arkadaşlar, bunun ötesinde yüklenmeyin, bu doğru bir şey değil.

ERHAN USTA (Samsun) - "Olmuyor. Yok." filan denilince...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Zaten şunu kimse söylemiyor: "Bizim gümrüğümüzden kalkıp da İsrail'e gider." demiyor kimse.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teziniz çürüdü Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Öyle san sen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ben konuşuyorum, lütfen, siz konuştunuz.

Değerli arkadaşlar, burada Sayın Bakanın samimiyetine lütfen inanalım. Ben rakamlarıyla, içindeki fırtınayı da görüyorum, bunu hepimizin gördüğünü düşünüyorum ve burada ortaya konulan bazı verilerin rakamların da doğru, gerçeği yansıtmadığını düşünüyorum. Burada samimiyetle yaklaşan bir bürokrasi var. Lütfen bu konudaki bu tartışmayı sonlandıralım artık.

Sayın Bakanım, toparlayın siz de buyurun lütfen.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Değerli Başkanım, Kıymetli Bakanım; sabrınız için ve bu açıklamanız için size çok teşekkür ediyorum.

Bu noktada, milli kuruluşlarımızın ve Filistin otoritesinin açıklamalarına güvenmelerini değerli vekillerimize tavsiye ediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Bakan bizim petrol sevkiyatıyla ilişkin sorularımızı yanıtlayacak mı Sayın Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Enerji Bakanı geliyor, onu da sorarız, hepsini soracağız.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bakanın da cevap vermesi lazım.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - İsrail istatistiklerine ya da etki ajanlarının Türkiye'yi yıpratmak amacıyla yaptıkları açıklamalara inanmamalarını istiyorum. Filistin'in menfaati için ne lazımsa biz onu yerine getiriyoruz. Filistin halkı için, bu dramı sona erdirmek için kelle koltukta mücadele eden, savaştan insanlar olarak, elhamdulillah, sonunda da başaracağız ama bu noktada inşallah, doğru olan neyse de yapmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Bakan, "Biz yapmıyoruz, yapanın da Allah belasını versin." diye bir cümle kurun ya, bir cümle.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Ben de size ve tüm arkadaşlarımıza, destek açıklamaları yapan kıymetli Cumhur İttifakı milletvekillerimize, bize yapıcı öneriler, eleştiriler yönelten muhalefet milletvekillerine teşekkürler ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Başkan, bizim sabrımız var, Sayın Bakan lütfen bize bu petrol sevkiyatıyla ilgili bir açıklama yapsın. Herkes bu açıklamayı bekliyor, sabrımız da var, vaktimiz de var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca Demir...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Enerji Bakanı açıkladı onu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yahu, Enerji Bakanı bir şey açıklamıyor!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Nasıl açıklamadı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - "Bizden çıkıyor ama İsrail'e gitmiyor, başka bir yer üzerine..." diyor, benim anladığım şey o.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen, oylamaya geçiyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ya, sürekli, Enerji Bakanı ile Ticaret Bakanı arasında topu birbirlerine atmalarını mı izleyeceğiz? Böyle bir şey olamaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen...

Şimdi oylamalara geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Ticaret Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Başkanlığımıza 7 önerge ulaştırmıştır, okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Ticaret Bakanlığı Bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: TİCARET BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Programı (32)	21.31	01	03.07	2.000.000.000

Rahmi Aşkın Türelİ
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelİ, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu önergemizde...

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, önergeler görüşülüyor, müzakereler yapılıyor.

Divanı, Sayın Bakanlık yetkililerini, Sayın Bakanı lütfen meşgul etmeyelim.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bakanlığın kaçakçılıkla mücadelede ihtiyaç duyduğu yeni nesil teknolojilerin yerli ve milli imkânlarla üretilmesi ve kurum teknik kapasitesinin artırılarak teknolojide dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla. Bütçenin alt tertibinde son derece yetersiz bir ödenek vardı, artırılması için bu önergeyi veriyoruz. Yani orada "Teknik altyapımız çok iyi." dediniz ama aynı zamanda bunların yerli olarak üretilmesine ilişkin bir önergemiz var; kabul edilmesini bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Ticaret Bakanlığı Bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: TİCARET BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması İhracatın Desteklenmesi Programı (41)	21.39	01	05.02	50.000.000.000

Rahmi Aşkın Türelİ
İzmir

Cevdet Akay

Karabük

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı

Rize

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Başkanım, Sayın Bakanın açıklamasıyla ilgili bir şeyi netleştirmek istiyorum. Helal Akreditasyon Kurumuyla ilgili söylediğim galiba yanlış anlaşıldı. İki buçuk yılda 22 milyondan 73,5 milyona çıkarken, 2023'te 22 kuruluş akredite edilirken 2,5 kat bir artış olmuş. 2025'te 10 kuruluşa verileceğini söyledim. Yoksa toplamın 10 olduğunu söylemedim, orayı bir netleştirelim isterseniz. Bir de 9 milyarlık pazarda daha fazla pay alabilmek için de bu tür kuruluşların sayısının artırılması ve daha çok çaba sarf edilmesi gerekir diye ifade etmişim çünkü bütçe de artıyor.

Bu önerge teklifimize gelince Ticaret Bakanlığının ticaretin düzenlenmesi, geliştirilmesi ve kolaylaştırılması, ihracatın desteklenmesi programını uygulamakla görevli birimlerin tertibine 25 milyar 478 milyon 618 bin liralık bütçe vardı biliyorsunuz. Bu bütçenin yetersiz olduğunu, ödeneğin 50 milyar daha artırılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul Edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TİCARET BAKANLIĞI

YIL:2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
41	21.39	01	05.02	5.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkeş Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bildiğiniz gibi Türkiye kronik bir biçimde dış ticaret açığı veren ülke konumundadır. Uzun yıllardır Türkiye’de ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 75 civarındadır. Türkiye’nin ithalat kapasitesini azaltmadan net dış ticaret fazlası verebilmesi için ihracatçının desteklenmesi gerekmektedir. Adana’da da ihracatçıların bu yönde talepleri mevcuttur size de söylediğim gibi. Bununla ilgili biz bir ek ödenek önergesi verdik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TİCARET BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
41	21.35	01	05.04	5.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, siz buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Esnaf zor durumda Sayın Bakan yani zaten esnaflarla ilgili ödeneklere de baktığımızda çok da fazla bir şey göremiyoruz. Esnaf Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğünün bütçesi sadece 167 milyon lira. Şimdi, zaten siz aslında bunu zımnen söylemiş oluyorsunuz, biliyor musunuz? Diyorsunuz ki: “2002’ye göre biz kredi miktarlarını çok artırdık yani bu bence çok övünülecek bir şey değil. Demek ki hakikaten krediye çok ihtiyacı var, borca ihtiyacı var yani borç almaya ihtiyacı var, siz de borç vermişsiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Büyüyor, büyümede kredi ihtiyacı var.

ERHAN USTA (Samsun) - Büyüme falan değil, öyle zannet sen, büyüme falan değil yani daha fazla borca ihtiyacı var, siz de borcunu karşılamışsınız. Gelir sağlamanız lazım, o yok, o yok.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) - Zaten bakın, 850 bin esnafın... Efendim, “Esnafi vergiden muaf tuttuk.” Ya, buradaki tartışmada siz yoktunuz tabii. Maliye Bakanlığı bize dedi ki: “Ya, zaten vergi alamıyoruz yani yaptığımız maliyet şeyi kurtarmıyor.” Zaten vergi alamadığımız için biz bunları vergiden muaf tuttuk. Keşke kazansalar da vergi verseler.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Basit usul...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Yegin, önergeyi oylarınıza sunacağım, ona göre, lütfen, bitirelim.

ERHAN USTA (Samsun) - İnsanlar kazanmak istiyor, dolayısıyla meseleye böyle bakmak lazım, esnafın desteklenmesi gerekiyor.

Şu Filistin meselesinde Sayın Bakan yani ya inanmadığınız şeyleri burada savunmak durumunda değilsiniz. “Bu işin zorluğu var.” dersiniz, geçersiniz gidersiniz. Bak, Sayın Mehmet Muş’un yaptığı açıklamaları yaparsınız, geçersiniz, gidersiniz. Şeyler çok net bir şekilde ortada hem bak sektörel bazda... Şimdi bir dönemin tamamını, yılın tamamını vermeyin bana. O yasağın başladığı günden bugüne kadar yani 1 Nisan-Ekim sonu. Geçen yıl ne olmuş, bu yıl ne olmuş? Hem Filistin hem Yunanistan -tekrar aynı şeyleri göstermeyeceğim- hem de Mısır’la olan ihracatları verdik, hepsi patlamış, gitmiş. Bunlara nasıl “Olmuyor.” diyorsunuz? Yani bu çok net bir şekilde ortada. TİM rakamı, öyle yok “Ben o kavramları falan bilmem.” onu kimin için kullanıyorsunuz bilmiyorum da. Etki ajanı bilmem ne filan... Yani öyle şeyleri filan biz bilmeyiz. Biz teknisyeniz, biz TİM’in rakamına bakıyoruz. Tamam mı? Yani size bağlı bir kuruluşun rakamlarına bakıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Son konu olarak da bunu benim için mi söyledi, bilmiyorum ama “birim değer endeksi” Ben dedim ki: “İhracatta birim değer endeksi -birbirimizi anlayamıyoruz, anlaşıldı yani bu- Türkiye’de düşüyor.” Bakın, şu alttaki ihracat. Yani ithalatımız pahalılaşıyor, ihracatta fiyatı koruyamıyoruz. Siz, şimdi bu temel bir eleştiridir ve buna ilişkin bir şey söylemeniz lazım. Politika siz buradan geliyorsunuz, diyorsunuz ki: “Ya, fiyatlar düşmesine rağmen bu ihracatı yaptık. Bu övünülecek bir şey.” Bu farklı bir şey.

TİCARET BAKANİ ÖMER BOLAT - Bir çok arkadaşımız ihracatın artışının fiyatlar yükseldiği için bir artış değeri oluşturduğunu söylediği için ben dünyadaki rakamları söyledim.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hayır, olur mu? Hayır, hayır, fiyatlar, enerji fiyatları düşüyor. Enerji fiyatlarının şu anda en makul olduğu dönem.

TİCARET BAKANİ ÖMER BOLAT - Ben de onu söyledim işte. Bütün bunlara rağmen...

ERHAN USTA (Samsun) - İşte, kasıt o değil. Ben onu diyorum. Ben size onu söylemiyorum ki, ihracatı.

TİCARET BAKANİ ÖMER BOLAT - Sizinle ilgili söylemedim ben, söyleyenler için söyledim.

ERHAN USTA (Samsun) - Birim değer meselesini sadece ben söyledim burada. Sayın Bakanım, bakın, bu konu önemlidir; çalışıyoruz, boşa çalışıyoruz. Taşımızı, toprağımızı, her şeyimizi kullanıyoruz; ürettiğimiz mal para etmiyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Önergesini açıkladı, uygun görmezseniz reddedersiniz.

Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Teşekkür ediyorum.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TİCARET BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
41	21.35	01	07.01	100.000.000.00 0

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçeyi okuyalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle kadın emeği değersizleştirilmekte ve özellikle ev eksenli kadın emeği görünmez olmaktadır. Kadınların emeği, emek piyasalarındaki sömürü ve güvencesizlik politikalarının esas hedefi konumundadır. Türkiye’de kadın yoksulluğu ve işsizliği ayrımcılığın ve cinsiyet temelli eşitsizliğin sonucu olarak erkeklere göre çok daha yüksek orandadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir diğer sonucu da kadınların ticarete ve iş yaşamının diğer alanlarında yer edinmemesidir. Kadın kooperatiflerinin ve kadın

girişimciliğinin ekonomik yaşamda daha fazla yer alabilmeleri, istihdama dâhil olmaları ve kadınların kendi işini kurabilmeleri için 100 bin kadına 1 milyon lira hibe desteği sağlanmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TİCARET BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
44	21.34	01	03.05	1.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, şimdi Sayın Bakanın Trendyol'la ilgili argümanlarını dinledim, hakikaten dehşete düştüm. Bir, "AYM'ye götürüldü." diyorsunuz. AYM'ye niye götürüldüğü meselesi ayrı ama AYM bak, bunu perçinlemiş, bir Anayasa'ya aykırılık yok.

İki, "Hepsi uygulamaya girdi." diyorsunuz. Ya, emniyet sibobu olan esas ana omurgası uygulamaya girmedi. Gireceği zaman işte bu kanun değişikliğini yaptınız.

"Pazar payı düşmeye başladı." diyorsunuz, tam tersine, 45'ten 60'a çıkıyor pazar payı. Ondan sonra ihracattaki artış ne işlem hacmini büyütüyor... Ya, Allah, Allah! Ya, zaten ihracatı düşüyoruz işlem hacmini hesap ederken Sayın Bakan. Normalde düşüyor ama siz ne yaptınız? Hesabı tutturmak için Trendyol'dan para almayacaksınız ya ve piyasayı işgal etsin diye ihracatını 4 defa düşüyorsunuz ya. Bunu bana bir de gelip burada savunuyorsunuz. Ya, 1 kere düştün, olmadı; 2 kere düştün, olmadı; 3 kere düştün, olmadı; 4 defa düşüyor Orhan. Yatırımı da 1 kere düştü, olmadı; 2 kere düştü, olmadı; 3 kere düştü, olmadı, 4 defa düşüyor. Ya, böyle saçma sapan bir şey olur mu ya? Hiç olmazsa konuşmayın! Argümanlara bak: "Yüz binlerce insan işsiz kalacak." Niye kalıyor? Trendyol olmadan önce bu memlekette bir şey yok muydu? Ya, pazara hâkim konuma gelmemesi lazım hiçbir firmanın, bütün dünya bununla boğuşuyor, siz bunun farkında değil misiniz Sayın Bakan ya? Allah Allah!

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - KEP getirildi, önceden yoktu.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, nereden var? Ondan sonra alacak verecek ilişkisi oluşmadı. Ya, 2004'ün işlem hacmi oluştu, 2005'in Martında adam parasını ödeyecekti, sen kanun değiştiriyorsun. Nasıl oluşmadı alacak verecek ilişkisi? Ondan kastın nedir? Bu işe böyle alacak verecek diye bakılmaz. Ama normal şartlarda diyelim ki kıst usulüyle tahakkuk ettirilmiş olsa bu borç tahakkuk etti, tahakkuk etmiş borcu siliyorsunuz. Yani 2024'ü yaşadık çünkü. Bu mevzuata göre normalde vermesi lazımdı ama bir kanun çıkartıyorsun, "Almayacağım." diyorsun. Ya, 46 milyara mı yanarsın... Ama bak, bu "yerli, millî" lafını ağzınızdan düşürmüyorsunuz, çok da saygı duyuyorum ama "yerli, millî" diyorsak ya bu, tüketiciyi ezecek; bu, firmalarımızı ezecek. Tam da bak argümanlarınızın hepsi sakat.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

"240 bin KOBİ buradan faydalanacak." diyorsunuz ya. 240 bin KOBİ'nin canına okuyacak yarın bu adam. İsteddiği komisyonu dayatacak, ne yapabileceksiniz? Yani bütün argümanlarınız bizim tarafımızda yer almanızı gerektiriyor ama başka bir şey söylüyorsunuz. Bu, nasıl bir mantık anlayamadım ben.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Erhan Bey, siz devlette çalışmış birisiniz. Onu Ticaret Bakanlığı gerektiğinde sınırlayabilir.

ERHAN USTA (Samsun) - Nasıl sınırlarsınız? Tabii, "Bu ülke hukuk devleti değil." diyorsunuz, o olabilir tabii. Yani sizin zaten hukukun bir önemi yok, sizin aldığımız, verdiğimiz kararların bir önemi var. "Şöyle yap, böyle yap, bilmem..." Hukukun önemi olmuş olsa bu kanunu kimse çıkarmaz ya! Şu kanunun altına imza atan da bunu savunan da utanır ya, utanır; 4 defa ihracat düşüyorsun, olmadı 4 defa yatırım düşüyorsun, ya bu da olmadı "Hesaplamayı yüzde 20 hesabını yaparken bir de buna yüzde 15 sapma veriyorum." diyor, ancak tutuyor hesap. Gelecek yıl bu hesap tutmazsa bakın, göreceksiniz, yazın buraya, bu kanunda tekrar değişiklik yapılacak. "İhracatı 8 defa düşürün." diyecekler ve burada geliyor Sayın Bakan bunu savunuyor. Ya hiç olmazsa susun Sayın Bakan ya!

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TİCARET BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
98	21.65	01	06.05	10.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyığıt

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Sınır kapıları kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik değere ve anlama sahiptir. Sınır kapıları bölge halkları için hem bir gelir kapısı hem de istihdam olanağı sağlarlar ve aynı zamanda halkları birbirine bağlar. Bu nedenle, sınır kapıları barışa açılan kapılar olmalıdır ancak ne yazık ki siyasi nedenlerle bazı sınır kapıları hâlâ kapalı tutulmaktadır. Son yıllarda güvenlik gerekçesiyle kapalı tutulan Nusaybin Sınır Kapısı ile Şırnak'ta bulunan ancak yıllardır faaliyete geçirilemeyen Gülyazı, Aktepe ve Ovaköy Sınır Kapıları bunlardan sadece birkaçıdır. Bölgesel gelişmişlik açısından önemli bir yere sahip olan sınır kapılarının kapalı olması bölgede yaşayan vatandaşların ekonomik hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. Kapanan ve faal hâle getirilemeyen sınır kapılarının tekrar açılması, mevcutların şartlarının iyileştirilmesi ve yeni sınır kapılarının açılarak bölge halklarıyla ticari, siyasi, kültürel ve diplomatik ilişkilerin barışçıl temelde geliştirilmesi için ödenek ayrılmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, böylece önergeler tamamlanmıştır.

Sayın Bakanım, turizmciler tarafından üzerimde çok büyük bir baskı var. Şimdi, şöyle bir konu var...

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Türkiye'nin en büyük stratejik sektörü. Sayın Cumhurbaşkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, tamam. Ya, o zaman, bana diyorsunuz "Söyle." diye, söyleyeyim mi, söyleyeyim mi?

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Tamam, bekliyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, söylüyorum.

Şimdi, biz, tabii, ihracatla alakalı kurumlar vergisinde yüzde 5 istisna veriyoruz, yüzde 20 destekliyoruz. Turizm sektörünün şöyle bir talebi var: Özellikle yaptıkları ihracatın belki yüzde 95'i, hatta yüzde 100'e yakını yerli kaynaklardan tedarik ediliyor. Yani, bir ara malı ithal edip de ihracat yapmıyorlar. Dolayısıyla, ihracata katkıları çok daha büyük ve bunu söylüyorlar: "Nasıl ki ihracat gelirlerinde elde edilen rakama yüzde 20 kurumlar vergisi uygulanıyorsa biz de hizmet ihracatçısıyız, Bakanlığın Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü var, bu işe önem veriyorsunuz, teşvik veriyorsunuz, genel sekreterlik de var, birliği de var; bize de yüzde 20 uygulayın." Bu doğrudan sizin Bakanlığımızla alakalı değil, Maliye Bakanına da... Ben de iletteceğime söz verdim.

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Ben de iletteceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu bir eşitlik anlamında turizmcilerin bir talebi, ben de iletmiş oldum. Maliye Bakanına ısrar edeceğiz, gerekirse bütçede direneceğiz.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Doğru, hakikaten, hep beraber yani..

TİCARET BAKANI ÖMER BOLAT - Biz yanıt hazırlayacağız, resmi yazıyla talep edeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, önerge işlemlerini sonuçlandırdık.

Ticaret Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Ticaret Bakanlığının 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabı okutuyorum:

(Ticaret Bakanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Helal Akreditasyon Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Helal Akreditasyon Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Helal Akreditasyon Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Rekabet Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Rekabet Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Rekabet Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bütçemiz kabul edilmiştir; hayırlı, uğurlu olsun.

Gündemimizdeki diğer konular için 13 Kasım 2024 Çarşamba günü saat 10.00'da buluşmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.44